

Brusel 20. září 2016
(OR. cs)

12299/16

COHOM 115
COPS 272
CFSP/PESC 711
CSDP/PSDC 521
FREMP 146
INF 160
JAI 758
RELEX 748

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Datum:	20. září 2016
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	11691/16 COHOM 106 COPS 257 CFSP/PESC 657 CSDP/PSDC 482 FREMP 135 INF 145 JAI 702 RELEX 685
Předmět:	Výroční zpráva EU o lidských právech a demokracii ve světě za rok 2015 – otázky týkající se jednotlivých zemí a regionů

Delegace naleznou v příloze výroční zprávu EU o lidských právech a demokracii ve světě za rok 2015 – otázky týkající se jednotlivých zemí a regionů, kterou přijala Rada na 3484. zasedání konaném dne 20. září 2016.

**VÝROČNÍ ZPRÁVA EU O LIDSKÝCH PRÁVECH A DEMOKRACII
VE SVĚTĚ ZA ROK 2015**

Otázky týkající se jednotlivých zemí a regionů

(Rada pro obecné záležitosti, 20. září 2016)

Obsah

I. Kandidátské a potenciální kandidátské země EU	9
Albánie.....	10
Bosna a Hercegovina	11
Bývalá jugoslávská republika Makedonie.....	12
Kosovo*	13
Černá Hora	15
Srbsko	16
Turecko.....	17
Pomoc určená více příjemcům	18
II. Země EHS/ESVO.....	18
Švýcarsko	18
Norsko.....	19
Island	20
Svatý stolec.....	21
Andorra, Lichtenštejnsko, Monako, San Marino.....	21
III. Evropská politika sousedství	21
Arménie	22
Ázerbájdžán	25
Bělorusko.....	28
Gruzie	30
Moldavská republika.....	33

Ukrajina	35
Egypt.....	38
Izrael	41
Palestina*	43
Jordánsko	46
Libanon.....	48
Sýrie	49
Alžírsko.....	51
Maroko	54
Tunisko	56
Západní Sahara	59
Libye	59
IV. Rusko a Střední Asie	62
Rusko	62
Kazachstán	65
Kyrgyzská republika	66
Tádžikistán.....	67
Turkmenistán.....	69
Uzbekistán	70
V. Afrika.....	71
Africká unie (AU) – Společná strategie EU–Afrika.....	71
Angola.....	74
Benin	76
Botswana	78
Burkina Faso.....	81
Burundi.....	83
Kapverdy	86

Kamerun	87
Středoafriická republika	88
Čad	89
Komorský svaz	91
Konžská republika	92
Pobřeží slonoviny	94
Demokratická republika Kongo	96
Džibutsko	98
Rovníková Guinea	99
Eritrea	100
Etiopie	102
Gabon	104
Gambie	106
Ghana	108
Guinea	110
Guinea-Bissau	113
Keňa	114
Lesotho	115
Libérie	118
Madagaskar	119
Malawi	122
Mali	123
Mauritánie	125
Mauricijská republika	127
Mosambik	128
Namibie	130
Niger	133

Nigérie	134
Rwanda	137
Svatý Tomáš a Princův ostrov	140
Senegal	141
Seychelská republika	143
Sierra Leone	144
Somálsko	146
Jižní Afrika	149
Jižní Súdán	151
Súdán	154
Svazijsko	156
Tanzanie	158
Togo	160
Uganda	161
Zambie	163
Zimbabwe	164
VI. Arabský poloostrov	166
Bahrajn	166
Kuvajt	168
Omán	169
Katar	169
Saúdská Arábie	170
Spojené arabské emiráty	172
Jemen	173
Írán	177
Irák	178
VII. ASIE	181

Afghánistán	181
Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN).....	184
Bangladéš	184
Bhútán	187
Brunej	188
Myanmar/Barma	189
Kambodža	192
Čínská lidová republika	194
Hongkong	198
Indie	199
Indonésie.....	201
Japonsko.....	203
Korejská republika.....	204
Korejská lidově demokratická republika.....	205
Laos.....	208
Malajsie	209
Maledivy	212
Mongolsko	214
Nepál	216
Pákistán	218
Filipíny.....	220
Singapur	223
Šrí Lanka.....	224
Thajsko	227
Východní Timor.....	229
Vietnam	230

VIII. Oceánie	233
Austrálie	233
Fidži	233
Malé tichomořské ostrovní státy – Kiribati, Republika Marshallovy ostrovy, Federativní státy Mikronésie, Nauru, Palau, Tuvalu a Samoa	235
Nový Zéland	239
Papua-Nová Guinea.....	239
Šalamounovy ostrovy	242
Tonga	245
Vanuatu	247
IX. Americký kontinent.....	250
Antigua a Barbuda	250
Černá Hora	251
Bahamské společenství.....	251
Barbados.....	253
Belize.....	254
Bolívie	255
Brazílie.....	256
Kanada	258
Chile.....	260
Kolumbie	263
Kostarika	265
Kuba	266
Dominika	268
Dominikánská republika.....	268
Ekvádor	270
Salvador.....	271

Grenada	274
Guatemala	275
Guayana	277
Haiti	279
Honduras	280
Jamajka	282
Mexiko	283
Nikaragua	286
Panama	288
Paraguay	290
Peru	291
Svatý Kryštof a Nevis	292
Svatá Lucie	293
Svatý Vincenc a Grenadiny	294
Surinam	295
Trinidad a Tobago	296
Spojené státy americké (USA)	297
Uruguay	299
Venezuela	300

I. Kandidátské a potenciální kandidátské země EU

Hodnoty, na nichž je EU založena, jak jsou uvedeny v článku 2 Smlouvy o Evropské unii, jsou promítnuty do přístupových kritérií. Tyto zásadní podmínky, které musí všechny kandidátské země splnit, aby se mohly stát členskými státy, zahrnují stabilitu institucí zaručujících demokracii, respektování právního státu, lidská práva a ochranu menšin. Současná agenda rozšíření zahrnuje země západního Balkánu a Turecko. O pokroku směrem ke splnění těchto kritérií zevrubně pojednává balíček Evropské komise z roku 2015 týkající se rozšíření¹. Letos Komise zavedla posílený přístup k posouzení obsažený ve výročních zprávách o zemích procesu rozšíření, který se týká nejen pokroku, ale rovněž vykazuje současný stav a úroveň připravenosti předmětných zemí dostát závazkům vyplývajícím z členství. Zprávy rovněž poskytují jasnější pokyny o tom, co se od těchto zemí očekává.

Politika EU v oblasti rozšíření je i nadále řídit zásadou „základní zásady na prvním místě“. Proces rozšíření odráží základní hodnoty a politické priority EU a nadále upřednostňuje reformy v oblasti právního státu a základních práv, posílení demokratických institucí včetně reformy veřejné správy, jakož i hospodářského rozvoje a konkurenceschopnosti.

Ve strategii rozšíření EU na rok 2015 jsou zdůrazněny hlavní výzvy pro kandidátské a potenciální kandidátské země. Pokud jde o základní práva, v případě západního Balkánu a Turecka Komise i nadále zdůrazňuje, že tato práva jsou sice často do značné míry zakotvena v právním řádu, je však třeba dalšího úsilí k zajištění jejich provádění v praxi. Svoboda projevu představuje zvláštní výzvu, neboť v mnoha zemích stále dochází k negativnímu vývoji. Komise nadále v rámci procesu přistoupení k EU upřednostňuje práci v oblasti svobody projevu a sdělovacích prostředků. I nadále je třeba lépe chránit menšiny, zejména Romy, kteří jsou stále předmětem diskriminace a čelí obtížným životním podmínkám. Vážným zdrojem znepokojení je diskriminace dalších ohrožených skupin, včetně lesbických, gay, bisexuálních, transgender a intersexuálních (LGBTI) osob a nepřátelské postoje vůči nim. Je třeba rovněž vykonat další práci v zájmu prosazování rovnosti žen a mužů, boje proti domácímu násilí, zajištění respektování práv dítěte a podpory osob se zdravotním postižením.

¹ COM(2015) 611 final, Brusel, listopad 2015.

Pozornost vyžaduje rovněž fungování demokratických institucí. Stále je třeba posílit úlohu vnitrostátních parlamentů v procesu reformy s cílem zajistit demokratickou odpovědnost. Země procesu rozšíření musí zajistit účinné fungování institucionálního rámce pro ochranu základních práv a mnohem vstřícnější a přívětivější prostředí napomáhající rozvoji občanské společnosti, neboť to přispěje k větší politické odpovědnosti a lepšímu porozumění reforem souvisejících s přistoupením. Komise i nadále propaguje a podporuje zapojení kandidátských zemí a zemí, s nimiž byla uzavřena dohoda o stabilizaci a přidružení, coby pozorovatelů do činnosti Agentury EU pro základní práva. V roce 2015 byl zaznamenán pozitivní vývoj, pokud jde o Bývalou jugoslávskou republiku Makedonii, Albánii a Srbsko.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_strategy_paper_en.pdf

Albánie

V rámci nástroje předvstupní pomoci (NPP) probíhají čtyři klíčové projekty se zaměřením na zlepšení účinnosti albánského systému ochrany lidských práv a boje proti diskriminaci (NPP 2013, 1,5 milionu EUR), na posílení ekonomického a sociálního postavení Romů a Egyptanů (NPP 2015, 4 miliony EUR), na alternativní způsoby řešení sporů, aby měli občané alternativní způsoby, jak řešit spory (IPA 2012, 750 000 EUR) a na vězeňství (NPP 2013, 1 milion EUR). Pokračuje projekt týkající se vězeňské infrastruktury (NPP 2011, 14,4 milionu EUR).

Nástroj pro občanskou společnost v rámci NPP zahrnuje sedm projektů (o celkové hodnotě přibližně 1,2 milionu EUR) souvisejících s ochranou lidských práv a zaměřených na podporu sociálního začlenění pro příslušníky menšin, zejména Romy a Egyptany, monitorování respektování základních práv ve vazebních zařízeních, podporu přístupu ke spravedlnosti pro ohrožené skupiny a prosazování restorativní justice a mediace mezi oběťmi a pachateli u mladistvých.

Probíhá šest projektů financovaných z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) (v celkové hodnotě 1,2 milionu EUR) zaměřených na otázky, jako jsou práva LGBTI osob, práva osob se zdravotním postižením, ochrana dětí a násilí páchané na ženách. Probíhá sedm projektů souvisejících s ochranou lidských práv v oblasti vzdělávání a zaměstnanosti, které jsou zaměřeny na začlenění osob se zdravotním postižením a ohrožených skupin.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_albania.pdf

Bosna a Hercegovina

V roce 2015 se finanční pomoc v rámci nástroje předvstupní pomoci (NPP) zaměřila na harmonizaci právních předpisů s úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením (1 milion EUR v rámci NPP 2011) a na podporu posílení sociálně-ekonomického postavení přibližně 260 obětí min a jejich rodin prostřednictvím projektu na podporu obětí min (1 milion EUR). V říjnu 2015 byl zahájen nový projekt s rozpočtem ve výši 2,5 milionu EUR na podporu sociálně-ekonomického začlenění romského obyvatelstva, který stavěl na předchozím projektu s podobným rozpočtem. Celkově tyto dva projekty umožní poskytnutí 290 obytných jednotek a integrovaných socioekonomických opatření. Tato činnost přímo řeší otázku nedostatku bydlení, chudoby a sociálně-ekonomického vyloučení romských obyvatel, a to výstavbou či rekonstrukcí bytů a související infrastruktury a opatřeními na podporu živobytí, s prioritním zaměřením na oblasti zasažené povodněmi. Zajištění trvalého řešení bydlení a další opatření pro ohrožené navracející se osoby nebo vnitřně vysídlené osoby jsou financovány v rámci přílohy VII projektu pro provádění strategie návratu (7 milionů EUR), který je řízen ve spolupráci s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). EU poskytla 1 milion EUR na projekt systému sociálního bydlení – rozvoj integrovaného modelu v teorii a praxi (Social Housing System – Development of an Integrated Model in Theory and Practice) na pomoc vnitrostátním tvůrcům politik vymezit a provádět politiky bydlení na podporu uprchlíků, navrátilců, bezdomovců, mladých a jiných potřebných.

Byl zahájen nový projekt ve výši 3 milionů EUR na podporu technického posílení kapacit ministerstva pro lidská práva a uprchlíky a poskytovatelů sociálních služeb. Byla rovněž poskytnuta podpora pro revizi antidiskriminačního zákona Bosny a Hercegoviny.

V roce 2015 bylo provedeno jedenáct projektů financovaných evropským nástrojem pro demokracii a lidská práva (EIDHR) celkovou částkou 2,5 milionu EUR. Tyto projekty byly zaměřeny zejména na ochranu menšin, včetně Romů obecně a romských dětí konkrétně, ochranu LGBTI osob a práva osob se zdravotním postižením, jakož i podporu účasti studentů na demokratických reformách, posílení postavení mladých lidí a jejich zapojení a posílení sociálně-ekonomického postavení marginalizovaných skupin. Ke konci roku 2015 bylo uděleno dalších pět grantů v hodnotě 0,95 milionu EUR za účelem začlenění Romů, kontroly tabáku, řádné správy věcí veřejných, přístupu k vodě a podpory mladých lidí.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_bosnia_and_herzegovina.pdf

Bývalá jugoslávská republika Makedonie

V roce 2015 poskytla EU podstatnou podporu organizacím občanské společnosti zabývajícím se ochranou různých základních práv. Z finančního přidělu na rok 2014 pro nástroj pro občanskou společnost v rámci nástroje předvstupní pomoci (NPP) (5 milionů EUR) bylo podpořeno 19 projektů, které byly zaměřeny především na podporu svobody projevu a sdělovacích prostředků, investigativního zpravodajství, reformy soudnictví, participativní demokracie, vztahů mezi jednotlivými národnostmi a práv Romů. Z grantového programu pro rozvoj občanské společnosti v rámci NPP 2011 (1,35 milionu EUR) bylo podpořeno dalších 12 projektů zaměřených zejména na výraznější zapojení občanské společnosti do tvorby veřejných politik, boj proti diskriminaci a ochranu práv osob se zdravotním postižením, mladých lidí a dalších ohrožených skupin. Navíc bylo provedeno 10 grantových projektů financovaných z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) v letech 2014 a 2015 s cílem podpořit účinný přístup ke spravedlnosti, vzdělávání v oblasti lidských práv ve školách, právo na bezpečné pracovní prostředí, transparentní a inkluzivní tvorbu politik a sociální začlenění romské komunity.

Kromě těchto grantových programů pro organizace občanské společnosti, pokračovala EU v provádění řady projektů s různými veřejnými institucemi v oblasti lidských práv v rámci nástroje IPA. Mezi nimi byly projekty zaměřené na podporu úřadu veřejného ochránce práv v zájmu účinnější ochrany základních práv, na posílení nezávislosti, efektivity a profesionality soudního systému, na reformu trestního soudnictví, na účinnější boj proti korupci a na ochranu práv zadržených a odsouzených osob.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_the_former_yugoslav_republic_of_macedonia.pdf

Kosovo*²

V roce 2015 byla v rámci nástroje předvstupní pomoci (NPP) 2014 zahájena akce v hodnotě 2 milionů EUR s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM). Cílem této akce je vytvořit zdroje příjmů pro menšinové komunity a tím zlepšit jejich vyhlídky na začlenění nebo opětovné začlenění. Na základě prostředků vyčleněných v rámci NPP v roce 2015 pro nástroj pro občanskou společnost a program pro média byly zadány dvě akce zaměřené na zlepšení situace obětí domácího násilí a obchodování s lidmi a na zřízení a udržení účinné koalice organizací občanské společnosti v oblasti lidských práv a posílení jejich schopností prosazovat své cíle. Celková hodnota těchto dvou projektů je 2 miliony EUR. V roce 2015 navíc došlo k dokončení projektu v rámci NPP v hodnotě 1 milionu EUR prováděného Radou Evropy, který byl zaměřen na budování kapacit instituce veřejného ochránce práv a občanské společnosti. Mezi dalšími probíhajícími projekty v rámci NPP byly v roce 2015: twinningový projekt v hodnotě 0,7 milionu EUR na boj proti homofobii a transfobii a na zřízení strategických partnerství s organizacemi občanské společnosti pro poskytování právního a psychologického poradenství; dva projekty, první v hodnotě 1,5 milionu EUR na poskytování sociálních služeb osobám a zejména dětem se zdravotním postižením a druhý v hodnotě 0,6 milionu EUR na poskytování spravedlnosti pro děti a dále projekt v hodnotě 3 milionů EUR zaměřený na ochranu a prosazování práv příslušníků menšinových komunit.

² * Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

V roce 2015 byly zadány dva projekty v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) v celkové hodnotě 0,4 milionu EUR zaměřené na lidská práva v digitálním věku a na bydlení jako základní lidské právo. Občanská společnost pokračovala v provádění 11 projektů financovaných nástrojem EIDHR na roky 2011 a 2012. Tyto projekty byly zaměřeny na posílení schopnosti ohrožených skupin prosadit se, na zkvalitnění vztahů mezi jednotlivými komunitami a národnostmi prostřednictvím kulturních aktivit a na otázky související s posílením postavení žen, právy LGBTI osob a osob se zdravotním postižením. Kromě toho bylo v roce 2015 zahájeno provádění pěti projektů EIDHR o celkové přibližné hodnotě 1 milionu EUR, jejichž cíle zahrnovaly posílení organizací žen a zlepšení politického zastoupení a účasti romské, aškálské a egyptské komunity.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_kosovo.pdf

Černá Hora

V průběhu roku 2015 byly provedeny tři projekty nástroje předvstupní pomoci (NPP) v hodnotě přibližně 1,6 milionu EUR v oblasti lidských práv, zaměřené na sociální začlenění osob se zdravotním postižením, udržitelná řešení pro vnitřně vysídlené romské obyvatelstvo a podporu úřadu veřejného ochránce práv a ústavního soudu pro uplatňování norem v oblasti lidských práv. Pokud jde o nové závazky, v roce 2015 bylo z prostředků NPP vyčleněno přibližně 2,35 milionu EUR na šest projektů souvisejících s antidiskriminačními politikami a lidskými právy (sociální začlenění dětí a mladých lidí se zdravotním postižením; sociální začlenění žen, které jsou oběťmi násilí; práva pacientů s duševním onemocněním; sociální podnikání, posílení ekonomického postavení a politické účasti žen a násilí na základě pohlaví).

Kromě toho EU v roce 2015 poskytla finanční podporu v celkové výši 700 000 EUR na šest projektů v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) (na základě programu podpor v rámci jednotlivých zemí). Projekty byly zaměřeny na řadu oblastí, jako jsou práva LGBTI osob, politická účast Romů (založení prvního odborového svazu složeného z romských pracovníků), ochrana spotřebitele a práva pacientů, zvyšování důvěry ve volby a boj proti násilí na základě pohlaví. V roce 2015 probíhaly další čtyři projekty EIDHR v hodnotě přibližně 400 000 EUR, zaměřené na sociální začlenění Romů, přecházení špatnému zacházení ve věznicích prostřednictvím rehabilitace a služeb resocializace a práva osob se zdravotním postižením.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_montenegro.pdf

Srbsko

V roce 2015 pokračovala EU v realizaci čtyř projektů spadajících do programu nástroje předvstupní pomoci (NPP) na podporu politik proti diskriminaci a na zlepšení situace ohrožených osob, včetně Romů, uprchlíků a vnitřně vysídlených osob. V roce 2015 probíhaly čtyři projekty související se začleněním Romů o celkové hodnotě 11,4 milionu EUR. V říjnu 2015 byl zahájen twinningový projekt „Podpora pro pokrok v oblasti lidských práv a nulová tolerance k diskriminaci“. Bude trvat 18 měsíců a jeho celková hodnota bude 1,2 milionu EUR. V rámci nástroje pro občanskou společnost na rok 2013 bylo organizacím občanské společnosti uděleno dvacet dva grantů v celkové hodnotě 2,4 milionu EUR. Nově financované projekty přispějí k boji proti korupci tím, že zvýší transparentnost ve veřejném sektoru, poskytnou pomoc osobám a skupinám nejvíce vystaveným diskriminaci a podpoří spolupráci mezi Srbskem a Kosovem skrze iniciativy v oblasti kultury, médií a mladých lidí.

V roce 2015 byla zveřejněna nová výzva k podávání návrhů na základě rozpočtu EIDHR na rok 2014 a 2015 v celkové hodnotě 2 milionů EUR. Organizacím občanské společnosti bylo uděleno dvacet grantů zaměřených na ochranu menšin, práva LGBTI osob, rovnost žen a mužů, práva dětí, práva žadatelů o azyl a práva osob se zdravotním postižením.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_serbia.pdf

Turecko

Ve strategickém dokumentu pro Turecko na období 2014–2020 (pomoc z nástroje předvstupní pomoci – NPP II) jsou jako hlavní priority určeny reforma a budování kapacit v oblastech právního státu a základních práv. V rámci NPP je prováděno několik významných projektů zaměřených na lidská práva, například projekty na budování kapacit s příslušnými mechanismy v oblasti lidských práv (jako je státní orgán pro lidská práva, veřejný ochránce práv, parlament a advokátní komory), projekty týkající se svobody projevu a projekty zaměřené na práva žen a boj proti diskriminaci. Nedávno přijatý národní program NPP na rok 2015 zahrnuje akci na podporu soudnictví ve výši 17,9 milionu EUR, která je zaměřena na posílení nezávislosti, nestrannosti, účinnosti a správy soudnictví. Pokud jde o základní práva, program zahrnuje akci ve výši 18,9 milionu EUR určenou na zlepšení hlavních institucí, jakož i na podporu úsilí zaměřeného na předcházení násilí páchanému na ženách a dětech a jeho potírání. Z akce v oblasti vnitřních věcí bude Turecku poskytnuta podpora na provádění souvisejících požadavků a rovněž příspěvek k úsilí poskytnout útočiště uprchlíkům před konfliktem v Sýrii (112 milionů EUR). Samostatná akce v hodnotě 4,7 milionu EUR podpoří sociální začlenění vnitřně vysídlených osob v provincii Van.

Projekty evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) v Turecku jsou zaměřeny na nejkritičtější otázky v oblasti lidských práv pro tuto zemi, včetně svobody projevu a nezávislých sdělovacích prostředků, lepší přístup ke spravedlnosti, boj proti mučení a beztrestnosti, ochranu kulturní rozmanitosti a její respektování, ohrožené skupiny a práva příslušníků menšin, vzdělávání v oblasti lidských práv a programy odborné přípravy a zlepšení politického zastoupení a účasti ve společnosti, zejména pro nedostatečně zastoupené skupiny (včetně žen, LGBTI osob, Romů a mladých lidí). V prosinci 2015 probíhalo 33 projektů v rámci programu EIDHR pro Turecko. V prosinci 2015 bylo podepsáno 22 nových projektových smluv v hodnotě 3 milionů EUR. Nové projekty zahrnují několik kritických oblastí týkajících se lidských práv: obránci lidských práv; práva LGBTI osob; práva žen a boj proti násilí páchaném na ženách; menšiny a uprchlíci. Očekává se, že i EIDHR bude v reakci na krizi v Sýrii plnit svou úlohu a bude pracovat spolu s organizacemi občanské společnosti na právech uprchlíků, žadatelů o azyl, vnitřně vysídlených osob a migrantů. Priority v této oblasti jsou v souladu s činností prováděnou v rámci NPP, nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru (IcSP) a dalších významných nástrojů, jako je svěřenský fond EU a tuto činnost doplňují.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_turkey.pdf

Pomoc určená více příjemcům

V rámci pomoci pro více příjemců se i nadále provádějí projekty spadající pod nástroj předvstupní pomoci (NPP) 2012 a 2013, a to ve vztahu k ochraně a podpoře menšin (3,6 milionu EUR) a poskytování regionální podpory pro inkluzivní vzdělávání (4,6 milionu EUR).

II. Země EHS/ESVO

Švýcarsko

Strategie EU v oblasti lidských práv ve Švýcarsku se zaměřila především na spolupráci a udržování úzkého dialogu se Švýcarskem ohledně otázek lidských práv v mezinárodních organizacích (OSN, Rada Evropy, OBSE atd.) a v konkrétních zemích celého světa. Švýcarsko hraje aktivní úlohu v Radě OSN pro lidská práva a bylo zvoleno členem na období 2016 až 2018.

Lidská práva jsou zahrnuta do veřejných diplomatických a informačních činností EU ve Švýcarsku, aby byla zdůrazněna vedoucí úloha EU po celém světě při prosazování globální agendy v oblasti lidských práv.

Pokud jde o Evropskou úmluvu o lidských právech (ECHR), navzdory určitému nesouhlasu ve Švýcarsku s jednotlivými výnosy Evropského soudu pro lidská práva, panuje obecné uznání, že výnosy soudu měly pozitivní dopad na judikaturu Švýcarského spolkového soudu týkající se lidských práv a listinu základních práv zakotvenou v ústavě. Nicméně populární iniciativa navržená politickou pravicí má za cíl stanovit nadřazenost ústavy Švýcarska nad mezinárodním právem včetně ECHR, aby byla základní a lidská práva zaručena nezávisle a podle názoru iniciátorů respektovala vůli švýcarského lidu. Horní komora švýcarského Spolkového shromáždění přijala poněkud mírnější přístup když jednala o návrhu, který již podpořila dolní komora, pověřit Spolkovou radu Švýcarska, aby usilovala na všech úrovních, a zejména v rámci Rady Evropy, o důslednější dodržování a prosazování zásady subsidiarity a zajištění toho, aby Evropský soud pro lidská práva ve své judikatuře soustavněji zohledňoval vnitrostátní právní systémy.

Norsko

Vzhledem k tomu, že EU a Norsko mají pro lidská práva podobné standardy, strategie EU v oblasti lidských práv se zaměřila především na spolupráci a udržování úzkého dialogu s Norskem ohledně otázek lidských práv v mezinárodních organizacích (OSN, Rada Evropy, OBSE atd.) a v konkrétních zemích celého světa. Lidská práva jsou v Norsku součástí veřejné diplomacie a informačních činností EU, jejichž cílem je vyzdvihnout celosvětovou vůdčí úlohu EU.

Obecněji tvoří základ norské podpory lidských práv, prováděné různými způsoby včetně rozvojové spolupráce, mezinárodní listina lidských práv, jakož i řada úmluv a jiných nástrojů na podporu a ochranu konkrétních lidských práv, například pokud jde o rasovou diskriminaci, mučení a práva žen, dětí a osob se zdravotním postižením, společně s myšlenkou podpory lidských práv, jak je vyjádřena v preambuli Všeobecné deklarace lidských práv. V současné době sice neexistuje žádný akční plán pro lidská práva jako celek, jsou však plány pro konkrétní oblasti, např. obchodování s lidmi, práva dětí a práva žen. Lidská práva zůstávají na předním místě s tím, jak norská vláda zvyšuje své zaměření na tematické oblasti, v nichž je Norsko považováno za zvlášť způsobilé. Prioritní oblasti norské rozvojové spolupráce na podporu lidských práv zahrnují podporování obránců lidských práv, právního státu a úsilí proti mučení a trestu smrti, svobodu projevu a svobodné sdělovací prostředky, sociální odpovědnost podniků, dialogy v oblasti lidských práv s vybranými zeměmi a podpora práv žen, dětí, osob se zdravotním postižením, původního obyvatelstva a lesbických, gay, bisexuálních a transgender (LGBT) osob.

Island

Island má souhrnný systém pro ochranu základních práv a svobod. Má vysokou úroveň spolupráce s mezinárodními organizacemi v otázkách týkajících se lidských práv. S ohledem na konkrétní iniciativy Island aktivně prosazuje a zaštiťuje iniciativy OSN a jiné mezinárodní iniciativy na podporu úlohy mužů v zajišťování rovnosti žen a mužů. Ve dnech 14. a 15. ledna 2015 uspořádaly Island a Surinam neformální konferenci v sídle OSN v New Yorku, která byla zaměřena na to, aby muži zaujali aktivní úlohu v rámci diskusí o rovnoprávnosti mužů a žen. Na regionální úrovni přispěl Island na práci Arktické rady v těchto otázkách.

Lidská práva jsou na Islandu součástí veřejné diplomacie a informačních činností EU, jejichž cílem je vyzdvihnout celosvětovou vůdčí úlohu EU.

Svatý stolec

V rámci mnohostranných fór, včetně Valného shromáždění OSN, Rady OSN pro lidská práva, OBSE a Rady Evropy dochází k poměrně častým a užitečným kontaktům se Svatým stolcem ohledně řady otázek v oblasti lidských práv. Stále významnějším základem pro spolupráci jsou obecné zásady EU na podporu a ochranu svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení, neboť Svatý stolec je nesmírně znepokojen rostoucím pronásledováním křesťanů v různých částech světa.

Andorra, Lichtenštejnsko, Monako, San Marino

Vzhledem k tomu, že EU a Andorra, Lichtenštejnsko, Monako a San Marino mají pro lidská práva podobné standardy, strategie EU v oblasti lidských práv se především zaměřuje na koordinaci s nimi v otázkách týkajících se lidských práv v rámci mezinárodních organizací (OSN, Rada Evropy, OBSE atd.). EU se také účastní všeobecného pravidelného přezkumu situace v oblasti lidských práv v těchto zemích v rámci Rady OSN pro lidská práva.

III. Evropská politika sousedství

V roce 2015 bylo ve společném prohlášení o přezkumu evropské politiky sousedství (EPS) opět potvrzeno odhodlání EU prosazovat a bránit všeobecnou platnost a nedělitelnost všech lidských práv na svém území i v partnerství se zeměmi všech regionů. Byl v něm též zdůrazněn pokračující význam řádné správy věcí veřejných, demokracie, právního státu a lidských práv a vyzdvížena potřeba zajistit nezávislé a efektivní soudnictví jakožto prioritu EU v regionu sousedství. Jako klíčové oblasti jsou v přezkumu EPS rovněž vymezeny svoboda projevu, pluralismus a nezávislost médií, včetně otevřeného a svobodného internetu.

V přezkumu EPS se konstatuje, že přístup založený na pobídkách („více za více“) byl úspěšný při podpoře reforem v oblasti řádné správy věcí veřejných, demokracie, právního státu a lidských práv v případech, kdy byli partneři odhodláni tyto reformy prosadit. Ukázalo se však, že pokud neexistuje politická vůle, není tento přístup dostatečně silnou pobídkou k vytvoření odhodlání pro reformy. V těchto případech bude EU zkoumat účinnější způsoby, jak přesvědčit partnery o potřebě provést zásadní reformy, a to i prostřednictvím spolupráce s občanskými, hospodářskými a sociálními aktéry.

EU proto v roce 2015 opětovně potvrdila svou spolupráci se všemi partnery v inkluzivním dialogu o otázkách lidských práv a demokracie, včetně oblastí, v nichž se zkušenosti mohou lišit. Lidská práva a demokracie budou i nadále na pořadu jednání politického dialogu EU se všemi partnery ve vzájemně dohodnutých formátech. Spolu s uvedením těchto závazků byla v přezkumu EPS rovněž vyzdvížena potřeba nalézt nové způsoby efektivního prosazování všeobecných hodnot a záměr EU vyvíjet větší úsilí v podpoře občanské společnosti a rozšířit svůj přístup k relevantním členům občanské společnosti v nejširším slova smyslu, jakož i k sociálním partnerům.

Arménie

Dvoustranná spolupráce a politický dialog mezi EU a Arménií v této oblasti je zaměřena na podporu lidských práv, ale rovněž na stálé zlepšování demokratických institucí, soudnictví a právního státu, dobré správy věcí veřejných, boje proti korupci a posilování občanské společnosti. Arménie vyvíjí určitou snahu řešit otázky lidských práv, avšak hlavním nedostatkem zůstává přijetí a řádné vymáhání reforem a právních předpisů.

EU udržuje s Arménií pravidelný a aktivní dialog o otázkách lidských práv v různých fórech, včetně každoročního dialogu o lidských právech. V roce 2015 byl dialog z technických důvodů odložen a předpokládá se, že se uskuteční v březnu 2016 v Jerevanu.

V místním prohlášení vyjádřila EU společně s vedoucími misí EU znepokojení ohledně údajných nesrovnalostí v referendu o změně ústavy z 6. prosince a vyzvala orgány, aby zajistily řádné vyšetření.

S cílem zajistit, aby byly reformy zavedeny s dostatečným předstihem před příštími volbami, EU i nadále vybízela Arménii, aby provedla doporučení OBSE/ODIHR z let 2012 a 2013, zejména pokud jde o legislativní rámec. EU rovněž naléhavě vyzvala Arménii, aby zohlednila zprávu o referendu vypracovanou týmem odborníků Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) (leden 2016). EU poskytuje za tímto účelem Arménii určitou finanční volební pomoc.

EU zdůrazňuje potřebu zajistit rovné příležitosti a účast žen, mimo jiné v politickém životě a na vyšších úrovních státní správy. EU poskytuje podporu pro zvýšenou účast žen na rozhodování a pokračuje v podpoře přijímání právních předpisů v oblasti násilí na základě pohlaví či domácího násilí. Problematickou otázkou zůstávají podmínky ve věznicích, stejně jako špatné zacházení ve vyšetřovací vazbě. EU i nadále podporovala úsilí uvést podmínky ve věznicích v soulad s normami Výboru pro zabránění mučení (CPT). Určitý omezený pokrok byl zaznamenán v souvislosti s vypracováním akčního plánu reformy vězeňství v souladu s doporučeními CPT a s výstavbou nové věznice podle standardů CPT spolufinancované EU.

Návrh zákona na zavedení probační služby v Arménii nebyl přijat. Stále existují obavy ohledně: nutnosti zajistit respektování zásady nediskriminace a přijmout komplexní antidiskriminační právní předpis na ochranu práv ohrožených skupin, jako jsou osoby se zdravotním postižením a LGBTI osoby; účinným způsobem provádět zákon o poskytování rovných příležitostí; finalizovat návrh zákona o svobodě svědomí a náboženského vyznání. EU i nadále podporovala reformy veřejné správy a zejména zdůrazňovala potřebu zintenzivnit reformu soudnictví a prosazování práva a zvýšit důvěru veřejnosti v soudní systém.

V průběhu roku 2015 pokračovala EU v usnadňování strukturálního dialogu mezi občanskou společností a úřady. EU pokračovala v pravidelných konzultacích s občanskou společností a ve finanční podpoře projektům prováděným organizacemi občanské společnosti. Současně poskytuje podporu místním organizacím Evropská nadace pro demokracii. Spolu s UNICEF poskytla EU podporu na deinstitucionalizaci péče o děti. Děti nadále patří mezi nejchudší skupiny obyvatelstva (36,2 %), přičemž více jsou riziku chudoby vystaveny děti se zdravotním postižením.

EU pokračovala v poskytování významné pomoci na posílení nezávislosti a profesionality soudního systému v Arménii. Součástí této pomoci byla rozpočtová podpora a společný projekt s Radou Evropy.

Z evropského nástroje sousedství byl rovněž uvolněn program rozpočtové podpory ve výši 12 milionů EUR v oblasti lidských práv určený na provádění příslušných právních předpisů. Arménie získává podporu také z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR). EIDHR i nadále přispívá na rozvoj demokracie a respektování všech lidských práv a základních svobod prostřednictvím pomoci na podporu práv žen, práv mladých lidí, práv uprchlíků (zejména syrských Arménů), právní stát a občanskou žurnalistiku.

Ázerbájdžán

Hlavními prioritami pro EU v Ázerbájdžánu jsou i nadále svoboda projevu, svoboda shromažďování, rozvoj fungující občanské společnosti a právní stát. V roce 2015 byli odsouzeni mnozí aktivisté v oblasti lidských práv a vzhledem k velmi restriktivním a zatěžujícím právním předpisům o nevládních organizacích se zmenšil prostor pro občanskou společnost. V souvislosti s odsouzením řady aktivistů v oblasti lidských práv vydala EU prohlášení vyjadřující znepokojení ohledně dlouholetých rozsudků a soudního procesu jako celku – mimo jiné i z důvodu nerovnosti obranných prostředků – a vyzývající Ázerbájdžán, aby plně dostál svým mezinárodním závazkům a pracoval na budování důvěry v nezávislost svého soudního systému. EU rovněž vydala prohlášení o podmíněném propuštění aktivistů v oblasti lidských práv Leyly a Arifa Junusových ze zdravotních důvodů.

Zvláštní zástupce EU Stavros Lambrinidis navštívil Ázerbájdžán v únoru 2015, aby se setkal s prezidentem Ilhamem Alijevem a řadou ministrů (včetně ministra zahraničních věcí Elmara Mammadyarova), veřejnou ochránkyní práv a zástupců občanské společnosti. Zvláštní zástupce EU vyjádřil hluboké znepokojení nad zhoršující se situací v oblasti lidských práv a snažil se obnovit důvěru a dialog, jež jsou k řešení těchto otázek nezbytné, přičemž zejména vyzval ke spravedlivému zacházení se všemi zadrženými jednotlivci a jejich propuštění a k rychlému přijetí nařízení, která by umožnila transparentní a nerušené financování a fungování nevládních organizací. V průběhu návštěvy zvláštní zástupce EU požádal, zda by mohl navštívit tři vězně svědomí, což mu bylo umožněno.

Komisař pro evropskou politiku sousedství a jednání o rozšíření Johannes Hahn a předseda Evropské rady Donald Tusk navštívili Baku v dubnu a červenci, aby jednali kromě jiných záležitostí i o otázkách lidských práv v Ázerbájdžánu.

Dne 4. prosince byly přijaty sekundární právní předpisy o nevládních organizacích týkající se registrace grantů a práva zahraničních dárců udělovat v Ázerbájdžánu granty. Po významných prodlevách, které měly silný negativní dopad na financování občanské společnosti, komplikují nová pravidla poskytování grantů zahraničními dárci – včetně EU – a znamenají pro organizace občanské společnosti další správní zátěž.

Delegace EU pokračovala v pravidelném tematickém dialogu s organizacemi občanské společnosti. Zástupci občanské společnosti byli pravidelně zváni, aby se setkali s navštěvujícími úředníky z Bruselu nebo jiných hlavních měst, mimo jiné i v rámci návštěv na vysoké úrovni, aby je informovali o situaci v zemi. Konala se i řada dvoustranných setkání s nezávislými nevládními organizacemi ohledně konkrétních otázek. EU se rovněž zabývala lidskými právy a demokracií v Ázerbájdžánu v různých formátech. Každoroční dialog o lidských právech mezi EU a Ázerbájdžánem, jedna z hlavních platform pro diskuse mezi EU a Ázerbájdžánem, se však v roce 2015 nekonal. Po změně původního termínu, jež byl stanoven na listopad 2014, odložil Ázerbájdžán toto setkání na neurčito (nyní je dialog naplánován na říjen 2016). V rámci spojeného úsilí pokračovala delegace EU spolu s členskými státy EU v monitorování několika soudních procesů a v pozorování nových případů, a zároveň hodnotili dodržování spravedlivých a transparentních postupů. Delegace EU byla odpovědná za koordinaci těchto otázek a za některá společná hodnocení v návaznosti na rozsudky. Delegace EU se rovněž velmi angažovala v jednotlivých případech, kvůli nimž byla rovněž v úzkém kontaktu s příslušnými orgány, včetně kauzy aktivistů pro lidská práva Leyly a Arifa Junusových. Delegace rovněž navštívila několik vězňů, včetně vedoucích strany REAL Ilgara Mammedova a Hilala Mammedova. Udržovala úzké kontakty s rodinnými příslušníky a právníky v jednotlivých případech a provedla šetření v návaznosti na informace o podmínkách ve věznicích, včetně údajného bití odsouzených aktivistů a špatného zacházení s nimi. EU i nadále vyzývala Ázerbájdžán, aby vyhověl rozsudkům Evropského soudu pro lidská práva, zejména v souvislosti se zatčením Ilgara Mammedova.

Dne 1. listopadu se v Ázerbájdžánu konaly parlamentní volby, jichž se hlavní opoziční strany neúčastnily, neboť podle jejich názoru nebyla přijata opatření k zajištění rovných podmínek. Volby pozorovala delegace Parlamentního shromáždění Rady Evropy. Vzhledem k tomu, že nebylo dosaženo dohody o počtu pozorovatelů, rozhodla Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) / Úřad pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR), že nevyšle pozorovatelskou misi. Volby nepozoroval ani Evropský parlament. EU vydala prohlášení, v němž vzala volby na vědomí a uvedla, že je nutné, aby Ázerbájdžán provedl předchozí doporučení OBSE/ODIHR a že očekává pokračující spolupráci s ázerbájdžánskými orgány ku prospěchu všech občanů.

Dne 28. prosince podepsal prezident Ilham Alijev tradiční akt k ázerbájdžánskému dni solidarity, v němž udělil milost vězňům, ale nezahrnul mezi ně žádné aktivisty v oblasti lidských práv ani novináře.

Vzhledem k tomu, že po většinu roku neexistovala žádná pravidla pro registraci dárců a grantů, finanční spolupráce s občanskou společností byla v roce 2015 omezená, což EU připravilo o jednoho ze jejích klíčových partnerů pro prosazování hodnot a norem EU.

Projekt financovaný EU a prováděný organizacemi občanské společnosti pokračoval v práci na budování kapacit v oblasti rovnosti žen a mužů, zlepšení postavení žen a jejich účasti na životě komunity a na statuárních právech, komunikačních dovednostech, mechanismech účasti a obchodních a podnikatelských dovednostech pro ženy v místních komunitách.

Díky spolupráci s Radou Evropy v rámci regionální programové spolupráce došlo k provedení několika akcí v zájmu rozvoje kapacit v oblasti svobody projevu, účinnosti soudnictví a odborné přípravy právních odborníků ohledně standardů Evropské úmluvy o lidských právech a judikatuře Evropského soudu pro lidská práva.

Byla zahájena řada twinningových programů nebo pokračováno v jejich provádění, přičemž bylo využíváno odbornosti členských států EU v posilování instituce veřejného ochránce práv a jejích regionálních středisek s cílem zajistit provádění jejího mandátu ve vztahu k vnitrostátnímu preventivnímu mechanismu, právům dítěte, právům osob se zdravotním postižením, lidským právům starších lidí a právu přístupu k informacím; probíhala spolupráce s ministerstvem práce a sociální ochrany na sociálním začlenění ohrožených a znevýhodněných skupin, a dále též spolupráce se státním fondem pro sociální ochranu na tvorbu právních předpisů ohledně financované části pracovních důchodů a soukromých důchodových fondů.

EU využila odborných znalostí UNICEF při své pokračující práci na podpoře přístupu ke spravedlnosti a právnímu státu pro děti prostřednictvím legislativní analýzy; na zlepšeném shromažďování a údajů a jejich analýze, pokud jde o spravedlnost pro děti a otázky spravedlnosti pro mladistvé; poskytování právní pomoci, právního zastoupení a služeb psychosociální podpory pro ohrožené děti a jejich rodiny; posouzení potřeb v oblasti kapacity národní preventivní skupiny úřadu veřejného ochránce práv s ohledem na jeho mandát k nezávislému sledování práv dítěte v zařízeních pro děti, a dále budování kapacit pro členy národní preventivní skupiny.

Bělorusko

V roce 2015 byla celková situace v oblasti lidských práv v Bělorusku i nadále poznamenána systematickým porušováním lidských práv. Nebyly zavedeny žádné legislativní změny zaměřené na uvolnění omezení svobody shromažďování, sdružování a sdělovacích prostředků. V druhé polovině roku přijalo Bělorusko některá pozitivní opatření. Byl mezi nimi návrh Běloruska znovu zahájit dialog o lidských právech mezi EU a Běloruskem, který byl přerušen v roce 2009. Tento dialog se konal v červenci v Bruselu. Mezi tématy, o nichž se jednalo, byla svoboda projevu, shromažďování a sdružování, trest smrti a boj proti mučení a špatnému zacházení, zřízení národní instituce pro lidská práva, práva dítěte a mnohostranné otázky.

Změny zákona o hromadných sdělovacích prostředcích, které vstoupily v platnost v lednu roku 2015, upevnilly státní kontrolu nad šířením informací na internetu a prostřednictvím tradičních sdělovacích prostředků. Ministerstvo informací si zachovává právo zavřít zdroj zpráv po dvou varováních.

Dne 22. srpna byli propuštěni všichni zbývajcí političtí vězni, z nichž někteří byli uvěznění od zásahu, který následoval po prezidentských volbách v roce 2010. EU uvítala tento dlouhodobě požadovaný krok a koncem října rozhodla o částečném a dočasném pozastavení omezujících opatření EU na dobu čtyř měsíců. EU opětovně vyzývá k tomu, aby byla bývalým politickým vězňům znovu přiznána občanská a politická práva.

Běloruský prezident Alexander Lukašenko byl dne 11. října opětovně zvolen 83,5 % odevzdaných hlasů. Bělorusko plně spolupracovalo s Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) / Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) na organizaci volební pozorovatelské mise. OBSE/ODIHR ve svých předběžných závěrech uvedly, že Bělorusko má stále dost daleko k tomu, aby splnilo své závazky v rámci OBSE týkající se demokratických voleb. Většina zaznamenaných porušení se týkala svévolných rozhodnutí o registraci kandidátů, vyloučení zástupců opozice z volebních komisí a nevyhovující proces sčítání a tabulace hlasů. Bylo důležité, že den voleb proběhl pokojně a že se orgány zdržely použití násilí, když čelily řadě nepovolených veřejných protestů. Nicméně organizátoři opozičních demonstrací byli obviněni z přestupků podle správního řádu.

Od roku 2000 nebyla v Bělorusku zaregistrována žádná nová politická strana. Členům neregistrovaných organizací neustále hrozí trestní stíhání. V průběhu roku bylo ohlášeno několik případů obtěžování obránců lidských práv. V první polovině roku docházelo k významnému nátlaku na novináře, přičemž nezávislým novinářům byly uloženy vysoké pokuty za spolupráci se zahraničními sdělovacími prostředky bez akreditace, jejíž získání je obtížné. V období před prezidentskými volbami se tento nátlak zmírnil. Po určitých problémech na začátku roku byly ke konci roku internetové stránky nezávislých novin přístupné bez omezení.

Bělorusko je i nadále jedinou evropskou zemí, kde je uplatňován trest smrti. V roce 2015 byl popraven člověk jehož stížnost byla předmětem řízení Výboru OSN pro lidská práva. Osud další osoby odsouzené k trestu smrti není znám. V roce 2015 byly vyneseny dva další rozsudky trestu smrti a v každém z případů vydala EU prohlášení, v němž vyzvala Bělorusko, aby na trest smrti zavedlo moratorium.

Podmínky ve věznicích a brutalita policistů a vězeňských dozorců představují i nadále v Bělorusku problém. V roce 2015 bylo diplomatům EU poprvé umožněno navštívit nápravné zařízení. Pokud jde o nevládní a mezinárodní organizace, pouze jedna organizace má neomezený přístup. Obvinění vězeňské správy z předchozích let nebyla vyšetřena. Někteří aktivisté vyličili své vlastní zkušenosti s brutalitou policie během zatčení (například „případ graffiti“ a blogger Nikicenka).

Od roku 2015 je v článku 128 trestního zákoníku Běloruska zahrnuta definice mučení, založená na Úmluvě OSN proti mučení. Běloruské právní předpisy však nestanoví právní sankce pro pachatele mučení nebo krutého zacházení. Vzácné případy potrestaných úředníků byly založeny na článku o „překročení pravomoci veřejného činitele“.

EU předložila rezoluci, kterou v červnu přijal Výbor OSN pro lidská práva s cílem prodloužit mandát zvláštního zpravodaje OSN pro situaci v oblasti lidských práv v Bělorusku o jeden rok. Bělorusko se rovněž zúčastnilo všeobecného pravidelného přezkumu OSN a přijalo 168 z 259 doporučení.

EU též přispěla na 104. zasedání Mezinárodní konference práce k přezkumu toho, zda Bělorusko plní úmluvu ILO č. 87 o svobodě sdružování.

Gruzie

V roce 2015 Gruzie dosáhla významného pokroku v uvádění vnitrostátních právních předpisů v soulad se standardy EU, a to i v oblasti lidských práv, jak bylo podotknuto v prvním dialogu o lidských právech v návaznosti na podpis dohody o přidružení a její předběžný vstup v platnost.

EU bedlivě sleduje provádění gruzínské strategie v oblasti lidských práv, zejména pokud jde o reformy zaměřené na zvýšení nezávislosti soudnictví a zaručení právního státu, řešení dětské chudoby a domácího násilí a boje proti diskriminaci.

V rámci zprávy o všeobecném pravidelném přezkumu delegace EU zahájila a uspořádala řadu zasedání s agenturami OSN a členskými státy EU, jakož i s hlavními partnery, jako je USA, Švýcarsko, Turecko, a se zástupci občanské společnosti. V červenci předložilo ministerstvo zahraničních věcí Gruzie druhou zprávu týkající se Gruzie v rámci druhého cyklu všeobecného pravidelného přezkumu Rady OSN pro lidská práva.

Lidská práva byla na pořadu jednání mezi EU a Gruzii v roce 2015 při několika návštěvách EU na vysoké úrovni: předseda Rady Donald Tusk v červenci, vysoká představitelka, místopředsedkyně Komise Federica Mogheriniová v listopadu a komisař pro evropskou politiku sousedství a jednání o rozšíření Johannes Hahn v lednu a v listopadu. V rámci dialogu o lidských právech konaného v červnu v Tbilisi byl zdůrazněn závazek Gruzie k dosažení udržitelného pokroku v oblasti lidských práv v Gruzii i v odtržených oblastech, který by měl být ku prospěchu vnitřně vysídlených osob.

Na zasedání Rady přidružení EU–Gruzie, konaném v listopadu v Bruselu, bylo posouzeno provádění strategie v oblasti lidských práv a souvisejícího akčního plánu. Hybnou silou reformy byl závazek Gruzie splnit kritéria související s akčním plánem pro uvolnění vízového režimu.

V prosinci vydala Komise čtvrtou zprávu o pokroku gruzínských orgánů v provádění akčního plánu pro uvolnění vízového režimu a ve svém pozitivním hodnocení vyvodila závěr, že byla splněna veškerá kritéria a že bylo za tímto účelem provedeno několik klíčových reform.

Gruzie provádí náročnou reformu soudnictví, zejména aby zaručila nezávislost soudnictví a vyvinula účinné systémy pro vedení vyšetřování a soudních řízení. Je třeba vzít na vědomí rostoucí úlohu ústavního soudu, mimo jiné v případech zvláštního významu (např. potvrzení devítiměsíčního omezení vyšetřovací vazby ve věci Gigiho Ugulavy, bývalého starosty Tbilisi).

V září parlament schválil návrh zákona o reformě státního zastupitelství, který stanoví větší transparentnost při volbě nejvyššího státního zástupce. Dalším zásadním krokem byla snaha vytvořit odpovědný a vyvážený systém vynucování práva zaručením oddělení bezpečnostních služeb od ministerstva vnitra. Dosud nebyl vytvořen nezávislý mechanismus, který by řešil údajné trestné činy spáchané příslušníky donucovacích orgánů. Došlo k významnému zlepšení podmínek zadržování, což prokazuje pozoruhodné snížení úmrtí ve věznicích a vymýcení mučení. Provádění doporučení akčního plánu pro uvolnění vízového režimu vedlo k významným změnám protidrogové politiky (byl změněn trestní zákoník, aby rozlišoval mezi koupí či držením drog pro osobní spotřebu a za účelem prodeje jiným osobám). Od nuceného testování na požívání drog však nebylo upuštěno.

V červnu 2015 přijala Gruzie zákoník pro mladistvé vztahující se na všechny děti v systémech trestního soudnictví a správního přestupkového řízení, v jehož důsledku se snížil počet dětí zbavených osobní svobody. Situace v oblasti práv dítěte je však i nadále alarmující, přičemž převládá znepokojivě tolerantní přístup k násilí vůči dětem a nový vzestup sňatků v raném věku. Parlament v listopadu zakázal sňatky nezletilých s výjimkou dětí ve věku 16 až 18 let se souhlasem soudu a pouze v případě těhotenství či narození dítěte.

Ačkoli se zlepšila účinnost práce státního zastupitelství, je třeba dále usilovat o zajištění práv příslušníků menšin a účinně uplatňovat antidiskriminační politiku v praxi. Četné případy prokázaly, že donucovací orgány neprovádějí vážné a aktivní vyšetřování nenávistných výroků.

Byly posíleny právní předpisy týkající se rovnosti žen a mužů a spojeny s osvětovými kampaněmi, ale gruzínská společnost je i nadále převážně konzervativní s hluboce zakořeněnými genderovými stereotypy. Ženy mají stále velmi nízké zastoupení v politickém životě, zejména v klíčových rozhodovacích funkcích, a rozsah domácího násilí a násilí páchaného na ženách je znepokojivý.

Svoboda sdělovacích prostředků byla i nadále předmětem mezinárodní pozornosti, zejména ve vztahu k významnému případu týkajícímu se vlastnictví opozičního televizního kanálu Rustavi 2. Delegace EU učinila po dohodě s vedoucími mise členských států EU v Gruzii společné prohlášení s velvyslanectvím Spojených států amerických, kterým vyzývá všechny politické aktéry, aby se zdrželi jakýchkoli kroků či prohlášení, které by mohly gruzínskému soudnictví zabránit v objektivním rozhodování o případu Rustavi 2. Kromě tohoto vysoce politizovaného případu pracovníci ve sdělovacích prostředcích vykonávali i nadále svoji práci nezávisle.

Před parlamentními volbami, které mají proběhnout v roce 2016, je volební prostředí politicky napjaté. Reforma volebního systému se zpozdila a nebylo dosaženo dohody mezi vládoucí koalicí a opozičními stranami o základních zásadách. Pracovníci donucovacích orgánů nebyli schopni zabránit násilí mezi politickými stranami ani jej řádně vyšetřit, například ve významném případě útoků na desítky regionálních úřadů Sjedenčeného národního hnutí v listopadu 2015.

Situace v oblasti lidských práv v odtržených územích, kde je omezený přístup pro mezinárodní dohled, a ve vesnicích v blízkosti správních hranic, je stále znepokojující. Takzvané „upevňování“ podél správních hranic i nadále odděluje jednotlivé komunity a zhoršuje již tak neutěšenou hospodářskou situaci vesničanů.

Celkově byly organizace občanské společnosti v Gruzii velmi aktivní a bude důležité jim zajistit volné pole působnosti v předvolebním období. Tyto organizace rovněž mají svou úlohu při sledování provádění dohody o přidružení.

Moldavská republika

V roce 2015 pokračovalo prozatímní provádění dohody o přidružení mezi EU a Moldavskou republikou, přičemž došlo k celkovému pokroku ve sbližování právních předpisů v odvětvích, na které se dohoda vztahuje, avšak v klíčových oblastech, jež mají být reformovány, jako je právní stát, bylo dosaženo omezenějších výsledků. Vyměnilo se několik vlád a koncem roku pokračovaly konzultace zaměřené na vznik nové koalice.

Místní volby, které se konaly v červnu 2015, byly celkově hodnoceny kladně omezenou misí Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) / Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) vyslanou do Moldavské republiky, třebaže se konaly v kontextu politické nestability, pouze dva dny pro demisi předsedy vlády. Mise OBSE/ODIHR v závěrečné zprávě uznala, že místní volby byly zorganizovány efektivně a nabídly voličům širokou volbu. Rovněž však poznamenala pokles důvěry ve volební proces v návaznosti na případy zneužití ustanovení na dočasnou registraci voličů.

Volební kodex byl pozměněn v dubnu 2015, čímž došlo ke zlepšení právních předpisů o volebních kampaních a jejich financování v souladu s předchozími doporučeními OBSE/ODIHR a Rady Evropy. Navzdory tomuto pozitivnímu vývoji určité nedostatky přetrvávají, jako je zákaz používání státních a zahraničních symbolů nebo vyobrazení, jakož i zapojení cizích státních příslušníků do volebních kampaní, což OBSE vyhodnotila jako nepřiměřené omezení.

Pozitivní vývoj v roce 2015 zahrnoval jmenování veřejného ochránce práv, přestože je třeba tuto instituci dále posílit, mimo jiné zřízením účinného vnitrostátního mechanismu pro předcházení mučení. Dalším vývojem bylo zřízení společné pracovní skupiny mezi moldavským parlamentem a Lidovým shromážděním Gagauzsko o provádění zákona o zvláštním autonomním postavení Gagauzsko. Je třeba rovněž poznamenat, že 27. leden byl uznán dnem uctění památky obětí holokaustu a bylo dosaženo určitého pokroku v přípravě akčního plánu v oblasti lidských práv a strategie integrace národnostních menšin. V průběhu období, které je předmětem zprávy, došlo k omezenému pokroku v oblasti reformy soudnictví a přetrvávaly důkazy o pokračující korupci soudnictví. Zůstalo znepokojení ohledně používání nepřiměřeně dlouhé vyšetřovací vazby a špatných podmínek ve věznicích. Případ Grigoreho Petrenka a šesti dalších aktivistů, kteří byli zatčeni a obviněni z hromadného narušování pořádku v září 2015 a drženi v dlouhé vyšetřovací vazbě, vyvolává otázky rovněž ve vztahu ke svobodě shromažďování.

Situace v oblasti svobody projevu a svobody sdělovacích prostředků byla v průběhu roku 2015 celkově i nadále dobrá a veřejnost měla volný přístup k velkému počtu médií. Řada otázek však zůstává otevřených. Navzdory novému právnímu předpisu o vlastnictví sdělovacích prostředků, přijatému v roce 2015, který zlepšil transparentnost, je vlastnictví i nadále koncentrované, což omezuje pluralitu médií.

V průběhu roku pokračovaly konzultace s občanskou společností, zejména s ohledem na akce související s lidskými právy. Každoroční dialog o lidských právech, který se konal v červnu v Kišiněvě, umožnil diskuzi o otázkách, jako je svoboda projevu a sdělovacích prostředků, nediskriminace včetně práv osob se zdravotním postižením, rovnost žen a mužů, práva příslušníků menšin a boj proti trestným činům z nenávisti. Zasedání se rovněž zabývalo bojem proti beztrestnosti a špatnému zacházení, včetně odškodňování obětí.

EU rovněž financovala a uspořádala seminář TAIEX (technická pomoc a výměna informací) o reformě systému opatrovnictví, který v současné době omezuje účast osob se zdravotním postižením na veřejném životě. Předmětem jednání během každoročních rozhovorů o lidských právech na úrovni odborníků mezi EU a Moldavskou republikou, konaných v listopadu 2015 v Kišiněvě za účasti OSN, OBSE a Rady Evropy byla opět reforma opatrovnictví. Rozhovory o lidských právech na úrovni odborníků byly rovněž příležitostí pokračovat v jednáních o různých tématech v oblasti lidských práv – včetně lidských práv ve sféře soudnictví –, o právech příslušníků menšin a nediskriminaci.

V průběhu roku 2015 pokračovalo provádění několika projektů financovaných EU a jejími členskými státy včetně projektů na podporu nediskriminace, práv ohrožených skupin (starší lidé, děti, Romové, osoby se zdravotním postižením), rovnosti žen a mužů a posílení občanské společnosti, které byly přínosem pro několik oblastí této země, včetně Podněstří.

Ukrajina

Priority EU ve vztahu k Ukrajině zahrnují reformu soudnictví a volební reformu, respektování svobody projevu, shromažďování a sdružování, boj proti mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení, rovnost žen a mužů, respektování práv dětí, decentralizace a boj proti korupci. Konflikt na východní Ukrajině a nezákonná anexe Krymu a Sevastopolu Ruskou federací zapříčinily výrazné zhoršení situace v oblasti lidských práv na územích, jež nejsou pod skutečnou kontrolou vlády, a měly v roce 2015 rovněž dopad na celkovou situaci v oblasti lidských práv a demokracie v této zemi. Kromě přímého negativního dopadu na socioekonomická práva zejména nejohroženějších skupin, jako jsou ženy a děti, vedl konflikt v různých částech Ukrajiny k omezení základních práv na svobodu projevu, sdružování, pokojného shromažďování a svobodu náboženského vyznání.

Mezinárodní aktéři v oblasti lidských práv, včetně pozorovatelské mise OSN pro lidská práva, zaznamenali významný počet případů porušování mezinárodního humanitárního práva na konfliktem zasažených územích na východní Ukrajině, zejména na územích, které nejsou pod skutečnou kontrolou vlády. Beztrestnost pachatelů na všech stranách je i nadále příčinou vážného znepokojení a je třeba ji řešit.

Z důvodu konfliktu bylo pro vládu v roce 2015 klíčovou výzvou zaručení lidských práv nejméně 1,4 milionu vnitřně vysídlených osob. Ukrajinský parlament navíc formálně oznámil Radě Evropy a OSN, že bude vzhledem k mimořádné situaci v zemi uplatňovat odchylky od některých povinností stanovených v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech (ICCPR) a v Evropské úmluvě o lidských právech (ECHR). Vzhledem k tomu, že tyto odchylky omezují ochranu lidských práv, jsou podle článku 4 ICCPR a článku 15 ECHR oprávněné pouze, pokud jsou splněny určité podmínky. Veškerá opatření přijatá v rámci režimu odchylek musí být přiměřená a nediskriminační a jejich trvání a geografický a věcný rozsah musí být omezeny na rozsah striktně odpovídající požadavkům situace. Plnění těchto podmínek je třeba pravidelně přezkoumávat.

Na krymském poloostrově se situace v oblasti lidských práv a základních svobod výrazně zhoršila od anexe Ruskou federací, zejména pro proukrajinské aktivisty, novináře a komunitu Krymských Tatarů. Členové těchto skupin jsou podrobováni mimo jiné svévolným trestním stíháním, domovním prohlídkám a v několika případech se stali oběťmi nucených zmizení. Se zástupci občanské společnosti a vedoucími představiteli Krymských Tatarů se během návštěvy Ukrajiny v listopadu 2015 setkala vysoká představitelka, místopředsedkyně Komise Federica Mogheriniová. Znepokojující zhoršení situace v oblasti lidských práv na Krymu zaujímalo významné místo ve veřejných sděleních EU, včetně závěrů a prohlášení Rady.

Na podzim roku 2015 se v oblastech pod kontrolu ukrajinské vlády konaly místní volby. Podle volebních pozorovatelů z mezinárodních organizací tyto volby umožnily soupeření různých kandidátů a byly celkově dobře zorganizované a kampaň obecně vykazovala respekt pro demokratický proces. Avšak integritu volebního procesu a důvěru veřejnosti je třeba v budoucnu posílit vyřešením situace, kdy chybí řádný volební zákon, volební správa je příliš zpolitizovaná, kandidáti podporovaní oligarchy se těší nepřiměřenému mediálnímu pokrytí a výsledky voleb vykazují nedostatečně vyvážené zastoupení žen a mužů.

V oblasti svobody projevu a sdělovacích prostředků bylo dosaženo uspokojivého pokroku ve sbližování právních předpisů s evropskými standardy. Parlament přijal jeden z nejpokrokovějších a nejdalekosáhlejších právních rámců v Evropě, pokud jde o transparentnost vlastnických vztahů. Zákon o odnárodnění regionálních tištěných sdělovacích prostředků ve státním vlastnictví je krokem vpřed na cestě k zajištění svobody sdělovacích prostředků a pluralismu na Ukrajině vytvořením konkurenčního prostředí pro média a zajištěním nezávislosti jejich redakčních a administrativních politik, stejně jako postupné zavádění nezávislého veřejnoprávního vysílání.

Parlament navíc přijal změny zákoníku práce výslovně zakazující diskriminaci na základě sexuální orientace a genderové identity, čímž byl zákoník uveden v soulad s mezinárodními závazky Ukrajiny v oblasti lidských práv. V srpnu 2015 vydal prezident Petro Porošenko dekret, jímž schválil národní strategii v oblasti lidských práv a v listopadu přijala vláda akční plán pro provádění této strategie. Jedná se o prvky, které jsou rovněž důležité v rámci plánu na uvolnění vízového režimu (VLAP), a je třeba zajistit jejich účinné provádění.

Ukrajina předložila Mezinárodnímu trestnímu soudu (ICC) druhé prohlášení o přijetí jeho příslušnosti u zločinů proti lidskosti a válečných zločinů spáchaných na území Ukrajiny od 20. února 2014. V předběžném šetření ze strany ICC se uvádí, že trestné činy spáchané na náměstí Majdan mezi listopadem 2013 a únorem 2014 (spadající pod první prohlášení Ukrajiny z roku uznávající příslušnost ICC) „nelze považovat za zločiny proti lidskosti“, zároveň však uvedl, že došlo k „vážným porušením lidských práv“.

I nadále je předmětem znepokojení beztrestnost a nedostačující ochrana obětí a nedostatek spravedlnosti pro ně. Podle zpráv mezinárodního poradního výboru Rady Evropy o vyšetřování násilných incidentů v průběhu demonstrací na náměstí Majdan a tragických událostí v Oděse v květnu 2014 ukrajinská vláda nesplnila požadavky Evropské úmluvy o lidských právech. Mezinárodní poradní výbor vzal na vědomí, že vyšetřování se potýká s významnými výzvami, ale dospěl k závěru, že tyto výzvy „nemohou ospravedlnit selhání, které nejsou jejich nevyhnutelným důsledkem.“

EU společně se svými členskými státy je v oblasti lidských práv i nadále ve velké míře zapojena do jednání s ukrajinskou vládou, jakož i s místními a mezinárodními zainteresovanými subjekty.

Dialog o lidských právech mezi EU a Ukrajinou se uskutečnil v červenci 2015. Dialog se konal podle souhrnného pořadu jednání v souladu se stanovenými politickými prioritami. Diskuse se zabývaly řadou otázek včetně voleb, svobody sdělovacích prostředků a svobody pokojného shromažďování, zajištění odpovědnosti a politiky nediskriminace včetně práv LGBTI osob a příslušníků etnických, jazykových, náboženských a národnostních menšin a ratifikace římského statutu Mezinárodního trestního tribunálu.

EU zvýšila svoji podporu akčnímu plánu Rady Evropy pro Ukrajinu na období 2015–2017, který je společnou iniciativou Rady Evropy a ukrajinských orgánů se zaměřením na smluvní závazky Ukrajiny. EU kromě toho podpořila provádění svých politických priorit prostřednictvím externích nástrojů EU, jako je evropský nástroj pro demokracii a lidská práva (EIDHR), evropský nástroj sousedství a partnerství (ENPI) a nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru (IcSP).

Egypt

V roce 2015 čelil Egypt obvinění z používání nepřiměřeně dlouhé vyšetřovací vazby, neoprávněného a svévolného zatýkání, násilných zmizení, policejní brutality, mučení a úmrtí ve vazbě, obtěžování a zadržování novinářů a hromadných rozsudků odsuzujících vedoucí představitele Muslimského bratrstva (včetně bývalého prezidenta Muhammada Mursího a předsedy parlamentu Saada al-Katatnyho). Objevily se rovněž zprávy o použití smrtící síly během policejních razíí. Zvýšil se nátlak na nevládní organizace prostřednictvím opatření, jako jsou kontroly a zákazy cestování. Zpráva organizace Freedom House s názvem Svoboda na internetu v roce 2015 (Freedom on the Net 2015) snížila status Egypta z kategorie „částečně svobodný“ na kategorii „nesvobodný“. Kromě toho byl Egypt podle Výboru na ochranu novinářů zemí s druhou nejhorší statistikou na světě, pokud jde o věznění novinářů. Došlo rovněž k případům obtěžování nelegálních migrantů a násilí vůči nim, zejména v případě Súdanců. Dobrou zprávou je, že došlo ke zlepšení v oblasti práv žen, prezident omilostnil řadu protestujících a vláda potvrdila zákon proti převaděčství v souladu s mezinárodními normami.

Přestože vláda podnikla kroky, především prostřednictvím iniciativy prezidenta Abda al-Fattáha as-Sísiho, na ochranu křesťanských menšin, mimo jiné příslibem opětovného postavení kostelů zničených v roce 2013, nebyla svoboda náboženského vyznání nebo přesvědčení zajištěna; ateisté i křesťané byli na základě zákonů o rouhání či pohrdání náboženstvím obviněni z pohrdání islámem.

EU i nadále bedlivě sledovala situaci v oblasti lidských práv v Egyptě a mimořádnou pozornost jí věnovala při jednáních na dvoustranné úrovni i v rámci mnohostranných fór. Významné otázky v oblasti lidských práv byly nastolovány v průběhu celého roku na vysoké úrovni, mimo jiné během návštěv, které předseda Evropské rady a vysoká představitelka podnikli v září a v listopadu. Vysoká představitelka, místopředsedkyně Komise zdůraznila, že je důležité zejména podporovat právní stát, lidská práva a svobodu sdělovacích prostředků a svobodnou a demokratickou společnost jako nejlepší prostředek proti radikalizaci. V listopadu se v Káhiře v rámci dohody o přidružení EU–Egypt poprvé po pěti letech konalo zasedání podvýboru pro politické otázky (lidská práva, demokracie a mezinárodní a regionální otázky), na kterém EU upozornila na otázky lidských práv a snažila se zmírnit obavy Egypta ohledně slučitelnosti bezpečnosti s přístupem založeným na lidských právech.

Situace v Egyptě byla Evropskou unií charakterizována jako znepokojující na zasedáních Rady pro lidská práva konaných v červnu a v září, kde bylo zdůrazněno, že uplatňování ústavy z roku 2014 je důležitým prostředkem ke zlepšení situace v oblasti lidských práv a k otevření prostoru pro občanskou společnost.

V srpnu podepsal prezident Abd al-Fattáh as-Sísí zákon o boji proti terorismu, který rozšířil definici terorismu a stanovil trestní sazby od odnětí svobody až po trest smrti.

Trest smrti se v Egyptě stále uplatňuje. V roce 2015 bylo vyneseno přibližně 405 rozsudků trestu smrti a bylo vykonáno minimálně 12 poprav. Mezi popravenými bylo i šest údajných džihádistů. Nezávislé organizace na ochranu lidských práv, jakož i subjekty přidružené k Muslimskému bratrstvu byly i nadále vystaveny stíhání ze strany státu. Má se za to, že v roce 2015 bylo rozpuštěno okolo 500 nevládních organizací.

Byly hlášeny případy zatčení a deportací příslušníků LGBTI komunity a útoků na tyto osoby. Zatčené osoby byly v několika případech postaveny před soud, kde jim byly po velmi krátkém řízení uloženy tvrdé tresty a byly odsouzeny za zhýralost.

Určité zlepšení bylo zjištěno v oblasti práv žen. V listopadu oznámil ministr spravedlnosti vznik zvláštních soudů pro případy týkající se násilí páchaného na ženách s cílem zajistit, aby takové případy byly zpracovány rychle. Dvě osoby byly odsouzeny za mrzačení ženských pohlavních orgánů, což byla první odsouzení od kriminalizace této praxe Egyptem v roce 2008. Zdá se, že od praxe mrzačení ženských pohlavních orgánů se pomalu upouští.

V listopadu bylo na hranicích Egypta s Izraelem zastřeleno dvacet súdánských uprchlíků. Tento incident poukázal na stále komplikovanější podmínky pro nelegální migranty na egyptských hranicích. Za pozitivní lze označit skutečnost, že vláda schválila zákon proti převaděčství, který pro převaděče a jejich spolupachatele stanoví trest odnětí svobody a značné pokuty. Tresty mohou představovat až doživotní odnětí svobody a pokuty přesahující 25 000 USD. Je důležité, že uvedený zákon nestanoví žádné trestní sankce pro nelegální migranty, ale ukládá státu povinnost poskytnout jim ochranu v souladu s mezinárodními závazky Egypta. EU rovněž poskytuje podporu (prostřednictvím grantů) v oblastech, jako je posílení postavení žen, přístup žen ke spravedlnosti, poskytování právních služeb ženám a dětem. EU též podporuje oblasti, jako je zaměstnanost mladých, propagování mezikulturního dialogu, organizace, které se starají o ohrožené skupiny (migranti, uprchlíci, osoby se zdravotním postižením apod.). EU rovněž poskytla prostřednictvím tematických nástrojů klíčovou finanční podporu egyptským obráncům lidských práv a jejich organizacím.

EU upozornila egyptské orgány na konkrétní případy, kdy byli novináři a obránci lidských práv zatčeni, zadrženi nebo odsouzeni a členové organizací občanské společnosti vystaveni silnému nátlaku. EU rovněž udržovala pravidelný kontakt s organizacemi v oblasti lidských práv a s obránci lidských práv: vysoká představitelka, místopředsedkyně Komise se v listopadu setkala v Káhiře s předními organizacemi a obránci lidských práv. EU byla v aktivním kontaktu s Egyptem ohledně jeho závazků vyplývajících ze všeobecného pravidelného přezkumu, jakož i v souvislosti s pozváním pro zvláštní zpravodaje OSN. Neformální skupina EU pro lidská práva pořádala měsíční setkání, na nichž se jednalo o vývoji a problémech v oblasti lidských práv a na něž byly pozváni obránci lidských práva a členové Národní rady pro lidská práva a další relevantní zainteresované subjekty v oblasti lidských práv.

V průběhu celého roku EU monitorovala soudní procesy s aktivisty a obránci lidských práv. Vzhledem k důležitosti uplatňování ústavy z roku 2014 v zájmu zlepšení situace v oblasti základních práv a svobod Evropská unie kromě toho i nadále vyzývala k uspořádání parlamentních voleb a v září vyslala volební misi odborníků, aby posoudila volební proces a poskytla doporučení o způsobech, jak volební prostředí a proces zlepšit.

V roce 2015 EU uskutečnila projekty v oblasti prosazování lidských práv, sociálních a ekonomických práv, mezikulturního dialogu, místní správy a přístupu ke kultuře. Tyto projekty zahrnovaly podporu prosazování a ochrany občanských, sociálních, ekonomických a kulturních práv, zejména v případě skupin, které jsou obzvláště ohrožené diskriminací, a podporu inkluzivního/aktivního občanství a kultury tolerance a plurality.

EU poskytla podporu pro modernizaci výkonu spravedlnosti. V rámci projektu prováděného konsorciem evropských orgánů veřejné správy byli vysláni evropští odborníci, kteří poskytli podporu odborům ministerstva spravedlnosti s cílem zlepšit a zkvalitnit poskytování služeb v oblasti spravedlnosti veřejnosti a rovněž poskytli podporu národnímu středisku pro soudní studie s cílem pomoci rozvinout a provádět politiku odborné přípravy pro soudce a odborné pracovníky v oblasti justice. Projekt rovněž podpořil kasační soudní dvůr při provádění jeho strategie modernizace a při snižování počtu nevyřešených případů, pomohl justičnímu informačnímu středisku v zavádění počítačového systému správy případů a poskytl podporu odboru ministerstva spravedlnosti zabývajícím se problematikou žen a dětí. Klíčovým cílem uvedených akcí je podpora lidských práv prostřednictvím vybudování budoucí profesionální rezervy soudců a státních zástupců.

Izrael

Mezi hlavní cíle v oblasti lidských práv v rámci vztahů EU s Izraelem patří situace menšin, zachování aktivní občanské společnosti a respektování zákonů týkajících se ozbrojených konfliktů a mezinárodního práva v oblasti lidských práv, které se vztahuje na povinnosti Izraele jakožto okupační mocnosti a zahrnuje otázky týkající se dětí a ozbrojených konfliktů.

V průběhu roku 2015 EU vyjadřovala obavy a vznášela dotazy ohledně ekonomických a sociálních práv arabské a beduínské menšiny a politik vůči žadatelům o azyl, včetně jejich reloky do třetích zemí. EU rovněž vyjádřila znepokojení ohledně demolice humanitárních a jiných staveb v oblasti C Západního břehu Jordánu prováděné Izraelem.

EU bedlivě sledovala navrhovaný právní předpis o nevládních organizacích, který by nevládním organizacím, jež získávají více než polovinu svého financování ze zahraničních veřejných zdrojů, uložil nové požadavky, a vyzvala Izrael, aby podporoval svůj aktivní sektor nevládních organizací a občanskou společnost, které jsou základním prvkem dynamické demokracie v Izraeli a sdílených hodnot, na nichž stojí vztahy EU a Izraele.

V závěrech ze zasedání Rady pro zahraniční věci konaného v červenci 2015 EU zdůraznila, že je potřeba, aby státy i nestátní aktéři dodržovali mezinárodní humanitární právo a mezinárodní právo v oblasti lidských práv, přičemž zdůraznila důležitost odpovědnosti jakožto základního předpokladu míru a bezpečnosti v regionu.

Kromě toho EU prostřednictvím prohlášení jakož i v rámci dvoustranných a mnohostranných jednání opakovaně vyjádřila znepokojení nad rostoucím násilím na podzim roku 2015 v Izraeli a na Západním břehu Jordánu, zejména ve východním Jeruzalémě. EU zdůraznila potřebu, aby všechny strany vyvinuly veškeré úsilí s cílem předejít dalšímu násilí.

Otázky lidských práv byly pravidelně nastolovány při jednáních s izraelskými orgány v různých formátech. Zasedání neformálních pracovních skupin pro lidská práva a pro mezinárodní organizace a podvýboru pro politický dialog byly na žádost izraelských orgánů odloženy. Podvýbor pro migraci, zdraví a sociální věci (13. a 14. července, Brusel) se mimo jiné zabýval azylovými politikami a zvláště se zaměřil na nelegální migranty. EU udržovala silné vztahy s organizacemi občanské společnosti prostřednictvím pravidelných konzultací a účastí na tiskových konferencích nevládních organizací a jejich pořádáním. Delegace EU rovněž pravidelně podnikala veřejnou diplomatickou činnost zaměřenou na otázky lidských práv, včetně uspořádání dvou diplomatických informačních akcí, projevů a účastí na dalších akcích.

Mimo to se v prosinci 2015 uskutečnil v Bruselu seminář EU–Izrael o boji proti rasismu, xenofobii a antisemitismu, na němž byly posouzeny politiky a nástroje pro boj proti rasismu a xenofobii se zvláštním důrazem na antisemitismus.

EU k plnění cílů v oblasti lidských práv přispěla rovněž prostřednictvím grantů udělených na projekty prováděné organizacemi občanské společnosti a dalšími subjekty. Podpora ze strany EU, poskytovaná hlavně prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR), byla zaměřena na prioritní oblasti: posílení prostředí příznivého pro organizace občanské společnosti a podpora lidských práv, prosazování práv ohrožených skupin nebo menšin v rámci Izraele a zvýšení respektu pro mezinárodní humanitární právo a lidská práva na okupovaných palestinských územích, včetně práv dětí v ozbrojených konfliktech. V roce 2015 bylo prováděno nebo podepsáno dvacet osm projektů EIDHR. K cílům strategie v oblasti lidských práv pro Izrael přispěl v roce 2015 rovněž program týkající se organizací občanské společnosti a místních orgánů, a to tím, že zajistil, aby se zahrnutí organizací občanské společnosti do místního rozhodování stalo běžným pravidlem a zvýšil účast občanů prostřednictvím pěti pokračujících smluv s malými arabskými obcemi.

Palestina*³

Palestinští uprchlíci na Západním břehu (přibližně 800 000) a v Pásmu Gazy (přibližně 1 milion) se v roce 2015 potýkali s řadou výzev. I nadále snášeli tíživé ekonomické a sociální podmínky a prohlubující se chudobu. Na Západním břehu došlo k významnému nárůstu násilí a rostoucí frustraci ze stagnující ekonomiky a stoupajícího nedostatku zaměstnatelnosti. Potraviny byly zajištěny pro přibližně 75 % palestinských uprchlíků žijících v uprchlických táborech. V Pásmu Gazy byli uprchlíci zasaženi dalším vysídlováním následujícím po nepřátelských akcích, k nimž došlo v červenci a srpnu 2014. Životní podmínky řady uprchlíků se zhoršily v důsledku uzavření Pásmu Gazy v roce 2015. Dodávky klíčových základních služeb (např. potravin a zdravotní péče) uprchlíkům v Gaze zajišťovala Agentura Organizace spojených národů pro pomoc a práci ve prospěch palestinských uprchlíků na Blízkém východě (UNRWA) za podstatné finanční podpory EU.

Přistoupení Palestiny k 18 mezinárodním smlouvám v oblasti lidských práv, humanitárního a mezinárodního trestního práva, zbraní a diplomacie dne 31. prosince 2014, které vstoupilo v platnost v průběhu roku 2015, vedlo ke zvýšenému povědomí mezi bezpečnostními silami a vládními úředníky o palestinských závazcích v oblasti lidských práv, které se staly součástí veřejné diskuse. Toto zvýšené povědomí se však dosud neodrazilo v podstatných zlepšeních v praxi.

³ * Toto označení se nesmí vykládat jako uznání palestinského státu a není jím dotčen individuální postoj členských států k této otázce.

EU v průběhu roku 2015 uskutečnila různé akce na podporu lidských práv v Palestině. Na místní úrovni vydala EU prostřednictvím úřadu zástupce EU místní prohlášení, uskutečnila návštěvy v terénu a účastnila se soudních jednání. V průběhu celého roku 2015 EU bedlivě sledovala vývoj situace a vyjadřovala znepokojení ohledně respektování lidských práv. V roce 2015 se neuskutečnilo zasedání podvýboru EU–Palestina pro lidská práva, řádnou správu věcí veřejných a právní stát; plánuje se na začátek roku 2016.

Přestože na Západním břehu Jordánu i nadále panovala poměrně příznivá situace, pokud jde o respektování svobody projevu, svobody shromažďování a svobody sdělovacích prostředků, přetrvávaly důvody ke znepokojení, mezi něž patřilo například předvolávání novinářů a bloggerů k výsledku ohledně příspěvků na sociálních médiích a blozích. Pokud jde o svobodu sdružování, organizace občanské společnosti mohly na Západním břehu obecně volně působit, přetrvávalo však znepokojení ohledně úlohy výboru pro otázky nevládních organizací, zřízeného v prosinci 2012, a nového nařízení týkajícího se neziskových organizací vydaného v roce 2015, které jim ukládá povinnost požádat Radu ministrů o předchozí souhlas, aby mohly přijímat granty, dary, pomoc a financování, a uvést účel takového financování. Všechny platformy občanské společnosti považují toto nové nařízení za vážné porušení svobody sdružování a palestinského základního práva.

V Gaze byla svoboda projevu i nadále pod silným tlakem, přičemž novináři byli napadeni bezpečnostními silami *de facto* orgánů. Pohyb novinářů byl taktéž omezen. Bez ohledu na dohodu z Beach Camp o usmíření mezi organizacemi Hamás a PLO, úředníci *de facto* orgánů i nadále kladli překážky činnosti organizací občanské společnosti v Gaze. EU a její členské státy i nadále podporovaly činnost organizací občanské společnosti s cílem prosazovat lidská práva v Gaze. V pásmu Gazy nedostává 40 000 státních zaměstnanců své mzdy, což mělo za následek zvýšenou míru korupce, jakož i porušování lidských práv, jako je mučení ze strany policie.

Mezi další významné důvody ke znepokojení patří i nadále trest smrti, přestože v roce 2015 nebyly vykonány žádné popravy, a pravidelné stížnosti ohledně mučení a špatného zacházení ve vazebních zařízeních v Gaze i na Západním břehu. EU podporuje i nadále místní organizace občanské společnosti s cílem zamezit mučení a bojovat proti němu. Zmínit je potřeba rovněž činnost mise EUPOL COPPS⁴, pokud jde o odbornou přípravu palestinské policie v oblasti lidských práv. Nezávislá komise pro lidská práva dostávala pravidelné stížnosti ohledně svévolného zadržování, včetně stížností týkajících se porušování práva na spravedlivý proces, zadržování bez poskytnutí záruk spravedlivého procesu a zadržování na příkaz guvernéra.

Pokud jde o svobodu náboženského vyznání nebo přesvědčení a právo příslušníků menšin, byli křesťané na politické úrovni dobře zastoupeni. Mnoho křesťanů spolu se nepraktikujícími muslimy si však stěžovalo na zvyšující se nátlak v palestinské společnosti řídit se konzervativními islámskými hodnotami, zejména v Gaze.

Problémem bylo pro palestinskou společnost i nadále násilí páchané na ženách a jejich celková socioekonomická zranitelnost. Důležitým pozitivním krokem bylo, že prezident Mahmúd Abbás vydal v roce 2014 dekret, kterým se změnil trestní zákoník a soudnictví byla odebrána pravomoc zohledňovat při vynášení rozsudků v případech „vražd ze cti“ určité „polehčující okolnosti“. V platnosti však zůstává jiné ustanovení, které dává jakémukoli rodinnému příslušníku oběti právo vzdát se svých práv, po čemž často následuje odložení případu.

Zdrojem znepokojení bylo i nadále používání dětí na trhu práce, přičemž v Palestině je zaměstnáváno 3,5 % všech dětí ve věku od 10 do 17 let.

Osoby se zdravotním postižením i nadále trpěly sociálním vyloučením a nedostatečným přístupem k náležité péči, a to zejména o osoby s mentálním postižením. Partnerství EU s místními orgány, ministerstvy a občanskou společností s cílem řešit tuto otázku začalo přinášet výsledky, například program EU pomohl ve východním Jeruzalémě zavést podporu pro děti se zvláštními potřebami v oblasti vzdělávání.

Lidská práva prostupují všemi aspekty rozvojové spolupráce Evropské unie, která je největším mnohostranným dárce finanční pomoci. Spolupráce EU je zaměřená na budování institucí budoucího demokratického, nezávislého, souvislého a životaschopného palestinského státu založeného na sdílených hodnotách v oblastech, jako je dodržování lidských práv, demokratizace a právní stát.

⁴ Policejní mise Evropské unie pro palestinská území

Jordánsko

Celkově byly události v Jordánsku významně poznamenány další eskalací napětí a nestability v regionu, což mělo na tuto zemi dopad, zejména pokud jde o pokračující syrskou uprchlickou krizi, a ještě více zdůraznilo její politickou, bezpečnostní a socioekonomickou zranitelnost.

Poté, co Dá'íš zajal jako rukojmího a popravil pilota jordánských leteckých sil, posílilo vedení Jordánska své mezinárodní a vnitrostátní zaměření na protiteroristická a protiextremistická opatření. Na celostátní úrovni byla zaznamenána atmosféra dalšího zpřísnování bezpečnostních opatření, společně se zmenšováním prostoru pro svobodu projevu a pro občanskou společnost obecně (např. dekret o zahraničním financování organizací občanské společnosti).

Ustanovení o boji proti terorismu byla v rostoucí míře používána k zadržování a stíhání aktivistů a novinářů za trestné činy související s vyjadřováním názorů (a to i na sociálních médiích), a to z velké části na základě změn protiteroristického zákona, nového výkladu článků zákona o elektronických transakcích a za použití soudu státní bezpečnosti. V únoru soud státní bezpečnosti odsoudil vysoce postaveného představitele Muslimského bratrstva Zaki Bani Rusheida k trestu odnětí svobody na 18 let za „poškození vztahů s cizím státem“ (Spojené arabské emiráty).

EU a její členské státy i nadále jednaly s orgány a občanskou společností ohledně politické a sociální reformy a otázek lidských práv, mimo jiné prostřednictvím pracovní skupiny pro lidská práva. Zvláštní pozornost byla věnována oblasti svobody sdělovacích prostředků, svobody projevu, žen/genderové problematiky, úloze občanské společnosti, trestu smrti a mučení, jakož i opatřením navazujícím na všeobecný pravidelný přezkum z roku 2013.

V tomto ohledu vypracoval vládní koordinátor pro lidská práva přehled všech doporučení a příslušným subjektům byla přidělena odpovědnost za konkrétní akce a úkoly. Pokračovalo rovněž úsilí o vypracování národního plánu pro lidská práva.

Dne 21. prosince 2014 Jordánsko přerušilo své faktické moratorium na používání trestu smrti uplatňované od března roku 2006, a popravilo 11 osob. Další dvě popravy se konaly začátkem roku 2015, v obou případech se jednalo o Iráčany přidružené k al-Káidě v Iráku, kteří dlouhou dobu čekali ve vězení na vykonání trestu smrti.

Výbor, jemuž předsedalo ministerstvo spravedlnosti, navrhl změny minimálně 180 článků trestního zákoníku z roku 1960. Tyto změny musí být ještě přezkoumány parlamentem. Návrh sice obsahuje pozitivní změny (například poskytuje alternativy k trestu odnětí svobody, jako jsou obecně prospěšné práce), dosažení významných změn některých citlivých a problematických článků (odkazy na zločiny ze cti, mučení a znásilnění) však může být obtížné.

V listopadu proběhl třetí přezkum provádění Úmluvy proti mučení Jordánskem. V přezkumu bylo poukázáno na řadu přetrvávajících výzev, včetně definice mučení, nedostatečných sankcí, přehlednosti vazebních zařízení, poskytování právní pomoci, nezávislosti a transparentnosti policejních vyšetřování a používání zvláštních soudů (pachatelé – z nichž většina je příslušníky policejních sil – jsou namísto civilního soudu postaveni před soud policejní).

Pokud jde o situaci žen, k žádnému významnému pokroku nedošlo. V roce 2015 orgány začaly poskytovat zvláštní „výsady“ dětem bez státního občanství narozeným jordánským ženám (provdaným za cizince), včetně zvláštních průkazů totožnosti. Vláda tímto přístupem významným způsobem porušila svůj slib z roku 2014, že jim udělí „občanská práva“. Vláda si ponechala své výhrady k Úmluvě OSN o odstranění všech forem diskriminace žen (článek 9 o státní příslušnosti a článek 16 o manželství, rozvodu a rodinných vztazích). V roce 2015 dále klesla pozice Jordánska na žebříčku rovnosti žen a mužů Gender Gap Index na 140. místo ze 145 zemí.

Jordánsko pokračovalo v práci na řadě významných legislativních návrhů v oblasti politické reformy týkajících se voleb a nezávislé volební komise, politických stran, decentralizace a obcí, zejména v rámci příprav na parlamentní, místní, obecní a provinční volby, které se mají konat v nadcházejících letech. Těmito legislativními návrhy bude Jordánsko řešit řadu otázek souvisejících s účastí na politickém dění. Jordánsko rovněž přijalo nový zákon o soudním systému pro mladistvé.

Zhoršená bezpečnostní situace a zvýšená radikalizace v regionu vedly Jordánsko ke zintenzivnění jeho snah o náboženskou umírněnost a mezináboženský dialog.

V rámci rozpočtové linie pro evropský nástroj sousedství (ENI) a evropský nástroj pro demokracii a lidská práva (EIDHR) EU poskytla podporu řadě iniciativ v těchto a dalších oblastech, včetně budování kapacit občanské společnosti, politické účasti žen a občanské společnosti, odborné přípravy novinářů, technické pomoci pro sdělovací prostředky, reformy soudnictví, právního státu a práv žen a genderového násilí. Několik zainteresovaných subjektů v Jordánsku podpořila rovněž Evropská nadace pro demokracii.

Delegace EU a kancelář Generálního ředitelství pro humanitární pomoc a civilní ochranu (ECHO) bedlivě sledovaly humanitární a lidskoprávní situaci uprchlíků, včetně těch, kteří uvízli v pohraničním pásmu („území nikoho“ na severovýchodní hranici Jordánska se Sýrií, kde se nashromáždilo 12 500 syrských uprchlíků). Tato otázka byla prodiskutována s členskými státy a vedoucí delegace EU o ní jednal s jordánskými orgány.

EU podnikla řadu demarší ohledně mezinárodních otázek v oblasti lidských práv, včetně otázek, o nichž jednal Třetí výbor Valného shromáždění OSN a Rada pro lidská práva. Jordánské orgány ve všech případech reagovaly konstruktivní podporou.

Libanon

Na celkovou situaci v oblasti lidských práv měla v roce 2015 dopad prohlubující se politická, sociální, hospodářská a bezpečnostní krize v Libanonu. Stávající institucionální a politická krize dosáhla nové úrovně závažnosti tím, že od června byla zablokována zasedání rady ministrů. To mělo vážný dopad na přístup občanů k veřejným službám a vedlo k pouličním hnutím, která od srpna do října protestovala proti nedostatečné odpovědnosti vlády. Vzhledem ke stávající institucionální patové situaci nebylo možné dosáhnout pokroku u řady naléhavě potřebných reforem v oblasti lidských práv, jako je stanovení trestní odpovědnosti za mučení a potvrzení národního akčního plánu pro lidská práva parlamentem.

K nejdůležitějším výzvám v oblasti lidských práv v Libanonu proto i nadále patří předcházení případům mučení a svévolného zadržování, uvedení podmínek ve věznicích do souladu s mezinárodními normami, zrušení trestu smrti, prosazování plné rovnosti mezi ženami a muži, zlepšení životních podmínek uprchlíků, ochrana migrantů a dalších ohrožených skupin a boj proti diskriminaci. Jako nezbytný předpoklad pro plné uplatňování lidských práv je rovněž třeba dále zlepšit fungování a efektivitu klíčových demokratických institucí, jako je parlament a soudnictví, jakož i svobodu projevu online a offline.

Důsledky krize v Sýrii jsou stále více zřejmé. Rostoucí počet uprchlíků, zvýšené politické napětí a nestabilní bezpečnostní situace, kdy ve větších městech a pohraničních oblastech došlo k řadě bezpečnostních incidentů, představovaly zásadní výzvy pro vnitřní stabilitu Libanonu a jeho hospodářskou a sociální situaci. Tyto okolnosti s sebou rovněž přinesly další výzvy v oblasti lidských práv, například ve vztahu k právu na vzdělání, otázky nenavrácení atd. Zatímco bezpečnostní orgány si jsou v rostoucí míře vědomy těchto výzev a prostředků nezbytných k jejich řešení (částečně díky rozsahu podpory poskytnuté EU, členskými státy EU a jinými mezinárodními dárci), stále existují významné problémy s prováděním, a to jak ve vztahu k občanům Libanonu, tak i k syrským a palestinským uprchlíkům.

EU se i nadále zabývala těmito prioritními oblastmi prostřednictvím dvoustranných politických dialogů a různých programů, například prostřednictvím projektů prováděných v rámci tematické položky týkající se evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) a dvoustranné pomoci v rámci evropského nástroje sousedství v celkové výši 5,02 milionu EUR (smlouvy v hodnotě 1,2 milionu EUR měly být uzavřeny do konce roku 2015 s použitím prostředků z EIDHR) a prostřednictvím podpory odvětví soudnictví v celkové výši 21 milionů EUR, jakož i dalších programů na zlepšení fungování demokratických institucí.

Sýrie

Po pěti letech občanské války se situace v Sýrii proměnila v největší světovou humanitární katastrofu. Rada pro zahraniční věci ve svých závěrech ze dne 12. října 2015 poukázala na rozsah „tragédie, která připravila o život 250 000 mužů, žen a dětí, zapříčinila vnitřní vysídlení 7,6 milionu lidí a vyhnala více než 4 miliony do sousedních a jiných zemí“. Závěry rovněž znovu zopakovaly cíle EU v oblasti lidských práv a demokracie a vyzvaly k politickému řešení krize na základě ženevského komuniké z roku 2012 a příslušných rezolucí Rady bezpečnosti OSN, aby došlo k nastolení stability, míru a usmíření a byly ukončeny nerozlišující útoky na civilisty, jichž se dopouštějí všechny strany konfliktu, jak bylo následně shrnuto v rezoluci Rady bezpečnosti OSN 2254 přijaté v prosinci 2015⁵.

⁵ „Cílem EU je ukončit konflikt a umožnit syrskému lidu žít ve vlastní zemi v míru. Mezinárodní společenství musí zaujmout jednotný postup ohledně dvou vzájemně se doplňujících a propojených přístupů: politického přístupu, jehož cílem bude ukončit občanskou válku řešením základních příčin konfliktu a zahájit inkluzivní proces politické transformace, který v zemi znovu nastolí mír, a bezpečnostního přístupu, který se zaměří na boj proti regionální a globální hrozbě představované skupinou Dá'íš.“

EU odsoudila přehnané a nerozlišující útoky syrského režimu vůči civilistům, neustálé hromadné zabíjení, používání sudových bomb a používání chemických látek i využívání hladovění jakožto zbraně vůči civilnímu obyvatelstvu v obležených oblastech. EU vyjádřila znepokojení nad trestním stíháním a vězněním aktivistů občanské společnosti ze strany syrského režimu a nad rozšířeným používáním mučení vůči politickým odpůrcům a obráncům lidských práv, jak je popsáno ve zprávě Caesar. Specifický charakter syrské války spočívá v tom, jak dlouhé je časové období, během něhož dochází k porušování lidských práv všemi stranami konfliktu, včetně opozičních ozbrojených skupin. Teroristické skupiny, jako je Dá'íš, jsou rovněž odpovědné za útoky na civilisty, veřejné popravy, pronásledování a masové popravy náboženských a etnických menšin, sexuální vykořisťování a zneužívání žen a dětí v souvislosti s konfliktem, využívání dětských vojáků, hromadné porušování práv civilního obyvatelstva žijícího na územích okupovaných Dá'íš a záměrné ničení kulturního dědictví. EU znovu při mnoha příležitostech potvrdila, že podporuje trestní stíhání všech osob odpovědných za válečné zločiny a porušování lidských práv.

EU je odhodlána podporovat veškeré úsilí s cílem postoupit otázky týkající se situace v Sýrii Mezinárodnímu trestnímu soudu a zesílit provádění rezolucí Rady bezpečnosti OSN 2139, 2165, 2191 a 2258, jejichž cílem je zajistit, aby byla strádajícímu syrskému obyvatelstvu poskytována přeshraniční pomoc a pomoc přes bojové linie. EU rovněž podporuje úsilí celosvětové koalice proti Dá'íš v Sýrii a v Iráku.

EU pokračovala v dialogu s organizacemi občanské společnosti a s aktivisty v oblasti lidských práv s cílem podpořit jejich úsilí zaměřené na pomoc syrskému obyvatelstvu a na zdokumentování zločinů, jichž se v této zemi dopustily státní a nestátní subjekty. Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva financuje některé organizace občanské společnosti, které usilují o prosazování lidských práv a posílení obránců lidských práv.

V průběhu roku 2015 Evropský parlament přijal několik usnesení, v nichž upozornil na svévolné zadržování a zmizení nezávislých novinářů a obránců lidských práv za nimiž stojí syrský režim, útoky Dá'íš na syrské menšiny, zničení kulturního dědictví v Palmýře a potřebu poskytnout humanitární pomoc v palestinském uprchlickém táboře Jarmúk, jehož se zmocnil Dá'íš.

EU v listopadu 2015 podpořila přijetí rezoluce Třetího výboru Valného shromáždění OSN o situaci v Sýrii, která odsoudila eskalaci násilí v této zemi, používání sudových bomb syrskými orgány a porušování lidských práv ozbrojenými extremistickými skupinami, a vyzvala strany konfliktu, aby respektovaly své povinnosti podle mezinárodního humanitárního práva a zajistily organizacím poskytujícím pomoc neomezený přístup v rámci Sýrie.

EU i nadále ve vztahu k Sýrii uplatňovala omezující opatření (zákaz obchodu s ropou a ropnými produkty, zákaz finančních transakcí atd.) a pravidelně zaváděla nové sankce vůči osobám a subjektům – včetně vojenských důstojníků a příslušníků bezpečnostních složek – odpovědným za násilí a represe v Sýrii. Na sankční seznam bylo za poslední čtyři roky doplněno více než 200 osob a více než 60 subjektů. EU rovněž uplatňuje vůči al-Káidě a Dá'iš sankční režim OSN v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 2253.

EU a její členské státy již poskytly 4,7 miliardy EUR na pomoc a obnovu jak osobám zasaženým konfliktem uvnitř Sýrie, tak i uprchlíkům a hostitelským komunitám v sousedních zemích. EU a její členské státy budou pokračovat v poskytování humanitární pomoci prostřednictvím OSN, Mezinárodního výboru Červeného kříže a mezinárodních nevládních organizací. EU zároveň zvýší svoji dlouhodobou rozvojovou a stabilizační pomoc těmto a dalším partnerům, mimo jiné i prostřednictvím regionálního svěřenského fondu Evropské unie zřízeného v reakci na krizi v Sýrii („fond Madad“). EU je odhodlána zintenzivnit humanitární diplomacii a nalézt způsoby, jak zlepšit přístup ke strádajícím osobám uvnitř Sýrie, mimo jiné podporováním místních příměří a snižování násilí mezi stranami konfliktu.

Alžírsko

V roce 2015 čelilo Alžírsko regionálním bezpečnostním výzvám souvisejícím se situací v Libyi a v oblasti Sahelu. Dlouhodobý pokles cen ropy měl vážný dopad na finance Alžírska, což vedlo orgány k přijetí několika úsporných opatření. Vnitrostátní politiku silně poznamenalo nové oznámení o nadcházející ústavní reformě.

V průběhu celého roku 2015 se EU a Alžírsko i nadále zabývaly lidskými právy v rámci několika dvoustranných zasedání a konzultací, zejména únorového zasedání podvýboru pro politický dialog, bezpečnost a lidská práva, dubnového zasedání Výboru pro přidružení, červnového zasedání Rady přidružení, konaného v Bruselu a říjnového zasedání podvýboru pro spravedlnost a vnitřní věci. Kromě toho navštívili zástupci několika alžírských sdružení, nevládních organizací a odborových svazů Brusel a účastnili se setkání s orgány EU.

V průběhu roku 2015 uskutečnila EU v Alžíru několik demarší týkajících se lidských práv. Od ledna do listopadu 2015 bylo EU oznámeno 41 nových případů porušení lidských práv v Alžírsku, které se týkaly 190 osob. Mezi nimi byl jeden blogger, novináři a jedna karikaturistka, jakož i aktivisté a studenti. Ve většině případů se stížnosti týkaly svobody shromažďování a sdružování. Obzvláště znepokojující bylo zatčení skupiny aktivistů zasazujících se o práva nezaměstnaných, k němuž došlo ve městě Laghouat. Tento případ odsoudily mezinárodní nevládní organizace a Evropský parlament v návaznosti na něj přijal naléhavé usnesení (30. března 2015). I když zadržené osoby byly ve většině případů propuštěny na svobodu, obránci lidských práv poukazují na zstrašující účinek těchto zatčení na jiné potenciální demonstranty.

Zákon o sdružování z roku 2012 byl i nadále organizacemi občanské společnosti kritizován jako obtěžující a kontraproduktivní. V říjnu 2015 dospěla zpráva financovaná EU ke zjištění, že alespoň dvě třetiny z 93 000 sdružení, jež byla v Alžírsku před přijetím zákona z roku 2012 zákonně registrována, buď ukončily svou činnost nebo nebyly schopny svoji registraci obnovit. Několik nevládních organizací obvinilo alžírské orgány z toho, že zákon uplatňují svévolně, což má negativní dopady zejména na sdružení zabývající se politicky citlivými otázkami. Mezinárodní nevládní organizace (jak evropské, tak regionální) oznámily, že jejich žádosti o udělení víza jsou ministerstvem zahraničních věcí systematicky zamítány. Převody finančních prostředků do Alžírska jsou rovněž blokovány, mimo jiné převody určené nevládním organizacím, které jsou zákonně registrovány a vyvíjejí svou činnost v partnerství s EU. Žádná ze stávajících pěti lig na ochranu lidských práv neobdržela úřední povolení k provozování své činnosti. Někteří z jejich členů byli zatčeni (např. Ali Attar, který zahájil hladovku, a Hassan Bouras) a čekají na zahájení soudního procesu. Sít právníků pro lidská práva rovněž nemá právní status. Nezávislé odborové svazy jsou tolerovány, ale stěžují si na obtěžování. Tvrdí, že Alžírsko stále nesplnilo doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO) ohledně úmluvy č. 87 o svobodě sdružování, a uvádí, že pracovní prostředí se v roce 2015 zhoršilo.

Podle hodnocení nevládní organizace Novináři bez hranic byla sice v roce 2015 situace v Alžírsku, pokud jde o svobodu tisku, lepší než v jeho sousedních zemích, nezávislí novináři však i nadále uváděli, že jsou pod tlakem státních orgánů. V říjnu byl soukromý televizní kanál Al Watan TV donucen ukončit činnost. Orgány tvrdily, že tento televizní kanál neměl úřední povolení k provozu a nedodržoval předpisy. Nucené ukončení činnosti bylo kritizováno mezinárodní občanskou společností, která poukázala na to, že většina dalších soukromých televizních kanálů v zemi je rovněž provozována bez úředního povolení.

Alžírsko podepsalo, avšak dosud neratifikovalo Úmluvu OSN o ochraně všech osob před násilným zmizením. Přestože Alžírsko ratifikovalo Úmluvu proti mučení, Výbor OSN proti mučení shledal (srpen 2015), že Alžírsko porušilo své závazky podle této úmluvy, protože nespolupracovalo a nezačalo vyšetřování v případě Hachemiho Boukhalfy, který byl v roce 2011 údajně mučen alžírskou zpravodajskou službou DRS⁶.

V prosinci Národní shromáždění přijalo zákon, kterým se mění trestní zákoník tak, že poprvé ukládá sankce za domácí násilí páchané na ženách. Nový zákon zahrnuje širokou definici násilí, včetně fyzického nebo psychologického, sociálního či ekonomického, a stanoví, že pachatelé mohou být odsouzeni k přísným trestům odnětí svobody. Přijetí znění zákona po několika měsících vášnivé parlamentní debaty představuje významný milník na cestě k dosažení rovnosti žen a mužů.

Alžírsko od roku 2007 předkládá spolu s EU rezoluci OSN o moratoriu na trest smrti a od uvedeného roku dodržuje vlastní moratorium.

⁶ Département du Renseignement et de la Sécurité (DRS).

Maroko

V roce 2015 EU pokračovala ve spolupráci s Marokem na prosazování lidských práv a demokracie v souladu se zásadami zakotvenými v marocké ústavě z roku 2011 a s mezinárodními závazky marockých orgánů v oblasti lidských práv. Vztahy mezi EU a Marokem se v tomto ohledu rozvíjely prostřednictvím dvoustranných politických dialogů, návštěv na vysoké úrovni (zvláštní zástupce EU pro lidská práva Stavros Lambrinidis v lednu 2015, vysoká představitelka, místopředsedkyně Komise Federica Mogheriniová v červenci 2015 a zasedání Rady přidružení EU–Maroko dne 14. prosince 2015) a tematického dialogu v oblasti lidských práv – zejména v rámci podvýboru pro lidská práva, demokracii a správu věcí veřejných (říjen 2015) – jakož i prostřednictvím pravidelných výměn názorů s občanskou společností. Návštěva zvláštního zástupce EU Stavrose Lambrinidise zdůraznila odhodlání EU spolupracovat s Marokem a i nadále jej podporovat v plném provádění ustanovení o lidských právech, která jsou uvedena v jeho nové ústavě. Vzhledem ke klíčové regionální úloze Maroka zvláštní zástupce EU rovněž podpořil užší spolupráci mezi EU a Marokem v daném regionu a na mnohostranných fórech.

Vybrané projednávané otázky zahrnovaly reformu soudnictví, práva žen a dívek, nedávnou ratifikaci Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání a dále svobodu projevu a sdělovacích prostředků, svobodu sdružování a shromažďování, trest smrti, problematiku migrace a otázky týkající se Západní Sahary (zejména v souvislosti s návrhy zákonů projednávaných ve vládě nebo v parlamentu). Dalšími oblastmi, jimž byla během návštěvy věnována pozornost, byla podpora občanské společnosti a boj proti náboženské nesnášenlivosti.

V roce 2015 na žádost marockých orgánů EU uspořádala volební misi odborníků, aby v návaznosti na proces místních a regionálních voleb podnikla příslušné kroky. Byla poskytnuta značná finanční pomoc na podporu lidských práv a demokracie.

EU a Maroko pokračovaly ve spolupráci v rámci mnohostranných fór, zejména v Radě OSN pro lidská práva, jejíž je Maroko členem (2014–2016). V rámci Rady OSN pro lidská práva Maroko i nadále hraje aktivní úlohu v několika tematických iniciativách v oblasti ekonomických, sociálních a kulturních práv.

Čtyři roky po přijetí ústavy z roku 2011 přijal marocký parlament 10 z celkového počtu 19 základních právních předpisů. Základní právní předpisy týkající se další regionalizace byly přijaty v červenci, těsně před místními a regionálními volbami, které se konaly v září.

V roce 2015 byly zahájeny důležité legislativní postupy a společenské debaty, týkající se mimo jiné reformy odvětví soudnictví a místní demokracie, jakož i debaty o trestu smrti a rovnosti žen a mužů. Na konci roku 2015 bylo nicméně několik důležitých legislativních návrhů stále ještě projednáváno v parlamentu, a to zejména návrhy týkající se Vrchní soudní rady a postavení soudců, práva na přístup k informacím, práva na předkládání legislativních návrhů a zahájení petic, otázky rovnosti žen a mužů (násilí páchané na ženách), zřízení orgánu pro rovnost žen a mužů a boj proti všem formám diskriminace (APALD), ochrany práv osob se zdravotním postižením, obchodování s lidmi, svobody projevu a sdělovacích prostředků a reformy trestního zákoníku. Občanská společnost zastává kritický postoj vůči některým legislativním návrhům, které splňují záměry nové ústavy jen zčásti. Tato kritika byla vyslovena zejména s ohledem na návrh revidovaného trestního zákoníku.

V průběhu celého roku 2015 EU i nadále Maroko vyzývala k urychlení reformních procesů, aby respektovalo původní harmonogram pro jejich přijetí (který stanovil lhůtu do konce stávajícího volebního období) a závazky přijaté v rámci ústavy z roku 2011.

EU uvítala, že marocký parlament přijal Opční protokol k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech a Opční protokol k Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen.

Rok 2015 byl rovněž poznamenán nedostatky, pokud jde o respektování a naplňování svobody projevu a sdružování. Občanská společnost a obránci lidských práv oznámili několik případů, kdy byla činnost občanské společnosti a novinářů omezena. EU i nadále vyzývala marocké orgány, aby posílily spolupráci s občanskou společností a zahájily inkluzivní reformní proces. Stále platí trest smrti, ale od roku 1993 nebyla vykonána žádná poprava. Navzdory tomu, že návrh trestního zákoníku významně snižuje počet trestných činů, za které lze uložit trest smrti, je trest smrti stále ponechán v platnosti. V roce 2015 Maroko i nadále rozvíjelo svoji komplexní národní politiku v oblasti migrace, která představuje pro region dobrý příklad. Situace migrantů však nadále vyvolává určité obavy. Nebyly dosud přijaty klíčové zákony v oblasti migrace (obchodování s lidmi, azyl a migrace obecně) a přístup migrantů k základním sociálním službám je i nadále problematický.

Pokud jde o finanční pomoc, v říjnu přijala EU v rámci rozpočtu evropského nástroje sousedství řadu programů spolupráce v celkové výši 195 milionů EUR, které poskytnou podporu řadě významným reformním procesům, včetně reformy vězeňství. V prosinci 2015 byl podepsán rozsáhlý program v hodnotě 75,5 milionu EUR na podporu nezávislosti, účinnosti a efektivity soudnictví (financovaný z rozpočtu pro rok 2014).

Finanční pomoc EU byla rovněž věnována podpoře národních institucí v oblasti lidských práv (Národní rada pro lidská práva a meziresortní delegace pro lidská práva) a úloze občanské společnosti při prosazování lidských práv, monitorování situace v této oblasti a přijímání příslušných návazných opatření (prostřednictvím stávajících projektů financovaných z prostředků evropského nástroje pro demokracii a lidská práva a nástroje pro občanskou společnost v oblasti řádné správy věcí veřejných, zdraví, práv osob se zdravotním postižením a boje proti trestu smrti).

Tunisko

Transformace Tuniska v roce 2015 pokračovala, přičemž od roku 2011 bylo dosaženo značného pokroku z hlediska správy věcí veřejných, jakož i respektování lidských práv a základních svobod. Udělení Nobelovy ceny míru za rok 2015 tuniskému kvartetu pro národní dialog poukázalo na výjimečnou povahu této mírové transformace a na potřebu upevnit její výsledky.

Nobelovou cenou byl vzdán hold dynamické občanské společnosti Tuniska, včetně hlavní odborové organizace a organizace zaměstnavatelů, které hrají v pokračujícím procesu transformace zásadní úlohu a kterou se EU snaží různými způsoby posílit: přímým financováním nevládních organizací, rozsáhlým podpůrným programem pro občanskou společnost s cílem pomoci zlepšit kapacity organizací občanské společnosti, regionálním projektem na podporu sociálního dialogu, účastí organizací občanské společnosti na řízení programů spolupráce EU–Tunisko a systematickými trojstrannými konzultacemi (EU, tuniské orgány, organizace občanské společnosti) před každým formálním zasedáním privilegovaného partnerství EU–Tunisko.

Po ukončení volebních procesů v roce 2014 se v roce 2015 dostaly do popředí pozornosti závažné vzájemně propojené výzvy, jimž tuniská demokratická transformace čelí: potřeba upevnit demokratické reformy za situace vážných bezpečnostních hrozeb a obtížná socioekonomická situace. V zájmu provádění nové ústavy vláda přijala první opatření ke zřízení nezávislých subjektů stanovených ústavou a k uskutečnění velmi potřebné reformy soudnictví a bezpečnostního sektoru, což je podporováno programy pomoci EU (první z těchto programů byl zahájen v dubnu a druhý v září 2015).

Hlavní výzvou je stále skutečnost, že nová práva a svobody zaručené moderní, inkluzivní a demokratickou ústavou – mimo jiné i s ohledem na svobodu projevu a shromažďování, rovnost žen a mužů a boj proti diskriminaci, domácí násilí a boj proti mučení a korupci – musí být převedeny do právních předpisů zděděných od předchozího režimu (zejména trestní zákoník, trestní řád a kodex právního postavení jednotlivce), jakož i do správních postupů. V těchto oblastech je pomoc EU tuniským orgánům jakož i organizacím občanské společnosti zaměřena na poskytování odborných poznatků a budování kapacit nezbytných k přípravě a provádění reformy.

Bez ohledu na prodlevy, pokud jde o lhůty stanovené ústavou, parlament v listopadu 2015 učinil důležité kroky ke zlepšení nezávislosti soudnictví tím, že přijal základní právní předpisy o nejvyšší radě pro soudnictví a ústavním soudu. Další subjekty určené k tomu, aby dohlížely na respektování lidských práv, bojovaly proti korupci a zamezovaly používání mučení, nejsou dosud funkční. Proces přechodného soudnictví, prováděný prostřednictvím komise Instance Vérité et Dignité (Komise pro pravdu a důstojnost), jež byla zřízena na konci roku 2014, se potýká s řadou překážek, což je dokladem odporu některých politických a ekonomických skupin vůči jeho úspěšnému dokončení.

V roce 2015 došlo ke třem rozsáhlým teroristickým útokům – zaměřeným na turisty v muzeu Bardo v březnu a v hotelu nedaleko města Sousse v červnu a poté na prezidentskou stráž v centru Tunisu v listopadu – a docházelo k neustálým útokům menšího rozsahu na bezpečnostní síly v hornatém západním regionu a k zabíjení civilistů obviněných ze špionáže pro státní orgány. Státní orgány prokázaly větší otevřenost při projednávání otázek souvisejících s bezpečností s mezinárodními partnery a v září roku 2015 se uskutečnil politický dialog EU–Tunisko o boji proti terorismu. Obránci lidských práv mají za to, že nový protiteroristický zákon přijatý v červenci 2015 nedostatečně chrání ústavní práva a svobody, a zejména poukazují na širokou definici terorismu, která by mohla mít nepříznivý dopad na svobodu projevu, a na délku vazby (až 15 dnů bez možnosti poradit se s právníkem). Občanská společnost je rovněž stále více znepokojena rostoucím počtem hlášených případů mučení a špatného zacházení ve věznicích – s třemi případy podezřelých úmrtí v roce 2015 – a pokračující beztrestností bezpečnostních sil.

Tunisané obecně požívají osobních svobod zaručených novou ústavou. Nicméně v roce 2015 bylo potlačování homosexuality doloženo několika znepokojivými případy, zejména odsouzením mladého studenta v září 2015 v návaznosti na vynucené „lékařské“ vyšetření. Tento případ vyvolal pochybnosti ohledně souladu zákona na potlačování homosexuality (článek 230 trestního zákoníku) s novou ústavou, která zaručuje nediskriminaci a respektování soukromého života. Byl rovněž zdrojem vážného znepokojení ohledně respektování fyzické integrity jednotlivce během soudního řízení. V prosinci 2015 bylo odsouzení šesti studentů k trestu odnětí svobody v délce tří let a pětiletému zákazu pobytu ve městě Kairouan za homosexualitu potvrzením trendu, který poukazuje na nutnost reformovat právní předpisy v souladu s novou ústavou.

Byly učiněny významné kroky k řešení problému mučení, včetně významné práce na zřízení vnitrostátního preventivního mechanismu v souladu se závazky Tuniska v rámci Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Vnitrostátní preventivní mechanismus bude vykonávat neohlášené návštěvy v místech zadržování a bude vyšetřovat nařčení z mučení. Na administrativní úrovni přetrvávají některé starorežimní přístupy a nadále se objevují nařčení ze špatného zacházení, zejména ve věznicích a zadržovacích zařízeních.

Ústava Tuniska stanoví rovnost žen a mužů, nediskriminaci a rovnost příležitostí mezi pohlavími a v návaznosti na volby v roce 2014 se díky zavedení vertikální parity do volebního zákona zastoupení žen v politickém životě výrazně zlepšilo (ženy tvoří 31 % poslanců parlamentu). Ženy v Tunisku se však i nadále potýkají s diskriminací, pokud jde o přístup na trh práce, a nízkým zastoupením ve veřejném životě a ve veřejných funkcích. Násilí páchané na ženách (včetně domácího násilí) je i nadále důvodem k vážnému znepokojení; s podporou v rámci projektu financovaného EU se dokončuje vládní návrh zákona týkající se této otázky.

Na základě evropského nástroje pro demokracii a lidská práva byla v dubnu 2015 vyhlášena nová výzva k podávání návrhů, v jejímž rámci bylo uvolněno 2,4 milionu EUR na podporu nevládních organizací v oblastech, jako je upevňování demokracie, mučení a práva migrantů.

Západní Sahara

Území Západní Sahary je Organizací spojených národů považováno za nesamosprávné území. Pod vedením OSN probíhá proces, který pomáhá stranám k dosažení spravedlivého, trvalého a vzájemně přijatelného politického řešení, které lidu Západní Sahary umožní sebeurčení v rámci uspořádání, jež bude v souladu se zásadami a cíli Charty Organizace spojených národů. EU tento proces již několik let podporuje.

Rezoluce Rady bezpečnosti OSN 2218 (2015) prodloužila mandát mise MINURSO (mírová mise OSN) v Západní Sahaře do 30. dubna 2016. V roce 2015 jako v předchozích letech vyjadřovala EU opakovaně znepokojení ohledně dlouhého trvání konfliktu a jeho dopadů na bezpečnost, lidská práva a spolupráci v regionu. Rezoluce Rady bezpečnosti OSN 2218(2015) rovněž rozhodla, že Rada bezpečnosti OSN má být i nadále touto otázkou pověřena. EU tudíž nepodnikne žádnou iniciativu, která by mohla tento proces vedený OSN narušit.

V roce 2015 EU trvala na tom, že je důležité zlepšit situaci v oblasti lidských práv v Západní Sahaře a v táborech v provincii Tindouf, a uvítala posílení regionálních komisí Národní rady pro lidská práva působících v Dakhle a El Aaiúnu. EU vybídla strany, aby spolupracovaly s vysokým komisařem OSN pro uprchlíky s cílem v co největší míře přezkoumat a posílit opatření na budování důvěry.

EU bedlivě sleduje situaci v oblasti lidských práv v Maroku a Západní Sahaře. Otázky lidských práv jsou pravidelně projednávány s marockými orgány v kontextu politického dialogu, mimo jiné v rámci podvýboru pro lidská práva, demokracii a správu věcí veřejných. Delegace EU v Rabatu je v kontaktu s několika obránci lidských práv a organizacemi občanské společnosti. Delegace EU sleduje jednotlivé případy údajného porušování lidských práv a je v pravidelném styku s Národní radou pro lidská práva a jejími regionálními pobočkami, a to rovněž v Západní Sahaře.

Libye

Libye i nadále prochází složitou politickou transformací. Po celý rok 2015 probíhal libyjský politický dialog, zprostředkovaný OSN. Dne 17. prosince 2015 byla v marocké Skhiratě podepsána libyjská politická dohoda a byla jmenována prezidentská rada. Ve lhůtách navržených v libyjské politické dohodě by měla být vytvořena vláda národní jednoty (GNA).

Navzdory určitému pokroku v politickém procesu, je mnoho oblastí země i nadále ohroženo násilnými střety a teroristickými útoky. V důsledku toho se situace v oblasti lidských práv v Libyi v roce 2015 nadále zhoršovala, přičemž důsledky pokračujících bojů, nestabilní bezpečnostní situace a zhroucení právního řádu a veřejného pořádku doléhaly zejména na civilisty. Ozbrojené skupiny napadaly v průběhu minulého roku civilisty a jejich majetek, přičemž některé případy porušování lidských práv lze kvalifikovat jako válečné zločiny. Docházelo k závažnému porušování mezinárodního práva, včetně svévolného zadržování, mučení a nezákonného zabíjení, přičemž libyjské orgány, zejména soudnictví, se ocitly na pokraji zhroucení.

Pokračující boje v Libyi vedly od počátku roku 2015 ke zdvojnásobení počtu vnitřně vysídlených osob v zemi v porovnání s rokem 2014. Odhaduje se, že v Libyi je 430 000 vnitřně vysídlených osob. Téměř 300 000 z nich se nachází v západní oblasti Libye. Přes 125 000 vnitřně vysídlených osob se nachází na východě, přičemž jen v Benghází jich pobývá více než 115 000. V Libyi je odhadem 250 000 ohrožených uprchlíků, žadatelů o azyl a migrantů. Tyto osoby i nadále čelí riziku časově neomezeného zadržování v nevhodných podmínkách, násilných útoků, znásilnění a vykošťování ozbrojenými skupinami, kriminálními gangy a policií. V 15 oficiálních zajišťovacích zařízeních pro migranty se nacházejí tisíce migrantů a uprchlíků. Podmínky v těchto zařízeních jsou velice tíživé, neboť jsou přeplněná a osoby v nich zadržované mají nedostatečný přístup k základnímu zboží a službám. Některá z uvedených zařízení jsou provozována místními ozbrojenými skupinami a humanitární organizace do nich do značné míry nemají přístup.

Organizace Human Rights Watch informovala, že tisíce lidí jsou vystaveny dlouhodobému svévolnému zadržování, mučení a dalšímu špatnému zacházení. Velká část zadržovaných osob ve čtyřech zajišťovacích zařízeních byla uvězněna po dobu až čtyř let, aniž by byly postaveny před soud, dostalo se jim jakékoli formy soudního přezkumu nebo byly obviněny z nějakého trestného činu a aniž by existoval jakýkoli zjevný právní základ pro jejich zadržení.

Ozbrojené skupiny i nadále unášejí civilisty z důvodu jejich rodinných vazeb, identity nebo skutečné či údajné politické příslušnosti.

Ve zprávě zveřejněné v září 2015 zaznamenala koalice libyjských organizací na ochranu lidských práv 70 útoků na novináře, v jejichž důsledku došlo k devíti úmrtím. Dne 24. února byly v Tripolisu nalezeny zavražděné Intisar al-Hasiriová, populární bloggerka, aktivistka v oblasti občanských práv a zakladatelka organizace Tanweer a její teta. V současné době přicházejí zprávy o rostoucím ohrožení novinářů.

Hlavními terči ozbrojených skupin se stali obránci lidských práv. Dne 16. března 2015 byla provedena razie v bengházské pobočce Národní rady pro občanské svobody a lidská práva, která je libyjskou národní institucí pro lidská práva. Jeden ze zaměstnanců pobočky v Benghází, který uvedl, že činnost této instituce byla od října 2014 pozastavena, oznámil, že v lednu přežil pokus o atentát. Hlavní sídlo uvedené instituce v Tripolisu je od listopadu 2014 uzavřeno. Samotná instituce se stala obětí politické polarizace v zemi. Po uplynutí funkčního období rady ke konci roku 2014 jmenovalo Všeobecné národní shromáždění se sídlem v Tripolisu nový řídicí orgán, který však není mezinárodním společenstvím uznáván.

V únoru 2015 se uskutečnila mise EU v oblasti lidských práv s cílem zjistit skutečnosti v návaznosti na první strategii pro Libyi v oblasti lidských práv (přijatou v roce 2014). Tato mise určila naléhavou potřebu poskytnout podporu a ochranu obráncům lidských práv a organizacím občanské společnosti, aby byli schopni monitorovat a dokumentovat současná porušování práv, zapojovat se do mezinárodní činnosti zaměřené na jejich prosazování a poskytovat přímou pomoc obětem porušování lidských práv. V důsledku toho bylo na začátek roku 2016 naplánováno zahájení programu na podporu obránců lidských práv (financovaného z prostředků evropského nástroje pro demokracii a lidská práva – EIDHR). Nástroj na pomoc v mimořádných situacích, který je součástí EIDHR, byl v roce 2015 použit ve dvou případech na podporu libyjských obránců lidských práv.

Několik projektů bylo revidováno, aby reagovaly na nejnaléhavější potřeby vnitřně vysídlených osob a migrantů, a to z hlediska humanitární pomoci i ochrany. Uprchlíci, žadatelé o azyl a nelegální migranti čelí narůstajícímu porušování svých základních práv a je pro ně stále obtížnější přežít v nepřátelském prostředí, v němž se zadržování stává čím dál svévolnějším a podmínky v zajišťovacích zařízeních se dramaticky zhoršují. Podpora (přímá pomoc, ochrana, poskytování zdravotní péče) je migrantům poskytována uvnitř zajišťovacích zařízení a v komunitách a migrantům, kteří uvízli v Libyi a jsou ochotni se vrátit do své země původu, je nabízen dobrovolný návrat.

V mediálním odvětví nabízí projekt „Média v Libyi“ odbornou přípravu pro odborníky týkající se profesní etiky novinářů a zpravodajství v nepřátelském prostředí a krizových zónách; podpořil rovněž zřízení libyjské cloudové agentury jako prostředek, jak posílit nezávislost novinářů, svobodu sdělovacích prostředků, a tím i pluralismus.

Je realizováno několik projektů zaměřených na procesy transformace, přičemž jedním z hlavních cílů je podporovat řádnou správu věcí veřejných a právní stát. V současné době se tyto projekty zaměřují zejména na místní správu s cílem zlepšit schopnost obecních rad zajišťovat řízení a adekvátní služby a zvýšit účast organizací libyjské občanské společnosti na politických procesech a v místních záležitostech.

IV. Rusko a Střední Asie

Rusko

V roce 2015 EU nadále vyzývala Rusko, aby plně dostálo svým mezinárodním závazkům v rámci OSN, Rady Evropy a OBSE. Vzhledem k tomu, že od 28. ledna 2014 se nekonal žádný summit EU–Rusko, a že konzultace v oblasti lidských práv jsou i nadále kvůli neochotě Ruska provádět je ve smysluplném formátu pozastaveny, byly možnosti upozorňovat ruské orgány na otázky v oblasti lidských práv omezené. EU však dala své rostoucí znepokojení jasně najevo na řadě setkání vyšších úředníků, na mezinárodních fórech a prostřednictvím veřejných prohlášení.

Celkové prostředí pro působení organizací v oblasti lidských práv a občanské společnosti v Rusku se i nadále vyznačovalo nejistotou, všeobecným strachem a nedůvěrou, přičemž docházelo k neustálému nátlaku na organizace občanské společnosti a na politickou opozici. Základními trendy jsou i nadále zhoršování ochrany lidských práv a omezování základních svobod, v důsledku čehož došlo mezi roky 2012 a 2015 ke 33% snížení počtu registrovaných nevládních organizací.

V roce 2015 pokračovalo provádění stávajících omezujících právních předpisů a současně byly zavedeny nové právní nástroje, které základní svobody dále omezily. Pokračovalo uplatňování zákona o „zahraničních agentech“ zahrnutím rostoucího počtu organizací do registru „zahraničních agentů“ vedeného ministerstvem spravedlnosti. Zatímco na konci roku 2014 bylo za „zahraniční agenty“ označeno 30 nevládních organizací, na konci roku 2015 dosáhl tento počet 111.

V červnu 2015 vstoupil v platnost nový zákon o „nežádoucích zahraničních a mezinárodních organizacích“. Tento zákon umožňuje úřadu generálního prokurátora prohlásit za „nežádoucí“ zahraniční nebo mezinárodní organizaci, která „ohrožuje základy ústavního pořádku Ruské federace, obrannou schopnost země nebo bezpečnost státu“. Takovým organizacím je zakázáno působit na ruském území. Na ruské subjekty a občany, kteří s „nežádoucí organizací“ spolupracují, se vztahují sankce sahající od správních sankcí až po obžalobu z trestného činu. Do konce roku byly do nového registru zařazeny čtyři organizace, všechny se sídlem v USA nebo se silnými vazbami na tuto zemi, zatímco někteří zahraniční dárci svou činnost v Rusku preventivně ukončili. EU vyjádřila při několika příležitostech znepokojení nad tímto zákonem a nad následným zařazováním subjektů na příslušný seznam, které představuje další omezení prostoru pro občanskou společnost v Rusku a výrazné odčerpání finančních zdrojů z činností organizací občanské společnosti.

V prosinci přijalo Rusko nový zákon, který ruskému ústavnímu soudu umožňuje přezkoumávat a potenciálně nebrat v potaz rozhodnutí mezinárodních lidskoprávních organizací nebo subjektů, jejichž je Rusko členem, a to zejména rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, který je často jediným soudním orgánem, který uznává porušování lidských práv v Rusku. Znepokojení nad tímto novým zákonem vyjádřila EU na zasedání výboru ministrů Rady Evropy konaném 16. prosince.

Zákon z roku 2014 omezující podíl zahraničních vlastníků v ruských mediálních organizacích na 20 % vedl v roce 2015 k odchodu většiny zahraničních mediálních společností z Ruska. Svoboda sdělovacích prostředků byla rovněž omezena neúměrným využíváním právních předpisů o extremistickém obsahu publikací a prezidentským dekretem kvalifikujícím informace o vojenských obětech během zvláštních operací v době míru jako „státní tajemství“.

Vzhledem k tomuto stále obtížnějšímu prostředí byly zintenzivněny kontakty s ruskými organizacemi občanské společnosti v Rusku a v Bruselu. Delegace EU v Rusku a členské státy se i nadále účastnily soudních procesů souvisejících s lidskými právy a navštěvovaly nevládní organizace působící v oblasti lidských práv po celé zemi. V září uspořádala delegace EU pracovní seminář s ruskými obránci lidských práv. Zástupci EU se rovněž zúčastnili všeobecného shromáždění Fóra občanské společnosti EU–Rusko, které se v prosinci konalo v Budapešti. EU podporuje Fórum občanské společnosti prostřednictvím grantu ve výši 1,2 milionu EUR. EU i nadále nabízela ruské občanské společnosti finanční podporu, zejména prostřednictvím dvou výzev k podávání návrhů – první z nich, ve výši 4 miliony EUR, byla vyhlášena v rámci programu pro organizace občanské společnosti a druhá, ve výši 6 milionů EUR, v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva. Výsledkem bylo 17 nových projektů, jejichž provádění začne v roce 2016.

Došlo k nárůstu počtu jednotlivých případů vyvolávajících znepokojení a ke zvýšení počtu nepřiměřeně přísných trestů odnětí svobody udělených ruským aktivistům v oblasti lidských práv. EU věnovala zvláštní pozornost jasným porušením mezinárodního práva v případech Estona Khvera, Nadiji Savčenkové, Olega Sencova a Oleksandra Kolčenka a opakovaně vyzývala k jejich propuštění. Dne 10. září ohledně těchto případů proběhlo v Evropském parlamentu jednání o naléhavé situaci. Dalšími znepokojivými událostmi bylo uvěznění ochránce životního prostředí Jevgenije Vitiška (který strávil většinu roku v trestní kolonii, ale dne 22. prosince byl propuštěn) a tvrdý rozsudek, který byl dne 7. prosince vynesena nad lidskoprávním aktivistou Ildarem Dadinovem za jeho pokojné protestní činy.

EU důrazně odsoudila zabití opozičního politika Borise Němcova dne 27. února a vyzvala k důkladnému vyšetření tohoto případu. Evropský parlament dne 11. března uspořádal o Němcovově vraždě mimořádnou rozpravu. Tímto atentátem přibyl na seznam nevyřešených vražd novinářů a politiků v Rusku další případ.

Dne 13. září se v mnoha ruských městech a regionech konaly místní a regionální volby. Podle nezávislé monitorovací organizace Golos potvrdily volby trend spočívající v tom, že se nesrovnalosti přesouvají ze dne voleb do dřívějších fází volebního procesu. Drtivá většina volebních výsledků byla předem určena rozhodnutími a kroky, jež orgány a volební komise pořádající volby učinily ve stádiu jmenování a registrace kandidátů a stran, jakož i ve fázi předvolební kampaně.

Kazachstán

Mezi priority EU v oblasti lidských práv v Kazachstánu patří svoboda projevu, svobodu sdružování, podmínky ve věznicích, právo na spravedlivý proces, práva žen a svoboda náboženského vyznání nebo přesvědčení.

Celkově byla situace, pokud jde o uplatňování lidských práv a právního státu, v roce 2015 nevyrovnaná: došlo k řadě pozitivních událostí, ale byly často doprovázeny opatřeními, které zavádějí příčiny k vážnému znepokojení.

Vláda vytvořila různé platformy pro zapojení občanské společnosti do procesu rozhodování o veřejných politikách. Účinnost těchto platform pro dialog se však dosud v praxi nepotvrdila. Řada právních předpisů byla přijata nebo prochází legislativním schvalovacím procesem, zejména zákon o financování nevládních organizací, zákon o veřejných radách, zákon o charitativních organizacích a zákon o přístupu k informacím, které sice obsahují některé pozitivní prvky a jsou zaměřeny na posílení občanské společnosti, v praxi však omezují nebo mohou omezit řadu základních svobod, zejména svobodu sdružování, projevu a shromažďování.

Mezinárodní konference práce se zabývala porušováním základní pracovní normy ILO týkající se svobody sdružování.

Otázky lidských práv Evropská unie v průběhu celého roku 2015 soustavně nastolovala na všech úrovních svého politického dialogu s Kazachstánem. Každoroční dialog o lidských právech mezi EU a Kazachstánem, který se v listopadu konal v Astaně, umožnil konstruktivní výměny názorů ohledně široké škály otázek, včetně svobody sdružování, práv žen, předcházení mučení a špatnému zacházení se zadržovanými a svobody projevu. EU uznala významné úsilí vynaložené Kazachstánem s cílem zamezit špatnému zacházení se zadržovanými osobami, zároveň však vyjádřila znepokojení ohledně nátlaku na nezávislé sdělovací prostředky a možné negativní dopady nového návrhu zákona o financování nevládních organizací. EU uvítala propuštění řady uvězněných aktivistů v oblasti lidských práv a práv pracujících a zopakovala znepokojení ohledně některých dalších obránců lidských práv, včetně Vladimira Kozlova.

V září se poslanci Evropského parlamentu, kteří jsou členy 13. výboru pro parlamentní spolupráci, setkali se zástupci organizací občanské společnosti, aby vznesli otázky týkající se návrhu zákona o financování nevládních organizací a národního mechanismu pro předcházení mučení.

Delegace EU řídí řadu projektů v oblasti lidských práv v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) a nástroje pro rozvojovou spolupráci (DCI) v celkové výši 2 608 203 EUR. Projekt financovaný v rámci EIDHR se týká oblastí, jako je budování kapacit občanské společnosti, se zvláštním zaměřením na nevládní organizace působící ve venkovských oblastech, a dále ochrana obránců lidských práv a svoboda sdělovacích prostředků. Projekty v rámci DCI zahrnují podporu občanské společnosti na venkově, zvýšenou účast na procesech rozhodování, zejména s ohledem na otázky životního prostředí, a dále posílení občanské společnosti v zájmu zlepšení chemické bezpečnosti a předcházení mučení a násilí páchanému na dětech.

Kyrgyzská republika

Mezi cíle EU v oblasti lidských práv v rámci vztahů s Kyrgyzskou republikou patří podpora rozvoje nezávislého a nestranného soudnictví; vymýcení mučení a dalšího krutého, nelidského a ponižujícího zacházení či trestání; zlepšení právního a politického rámce v oblasti lidských práv pro příslušníky národnostních menšin a účinné provádění politiky nulové tolerance vůči korupci.

V průběhu roku 2015 se EU i nadále angažovala v diskusích v oblasti lidských práv s Kyrgyzskou republikou v různých formátech, mimo jiné v dialogu o lidských právech konaném v květnu 2015 v Bruselu. Konstruktivní diskuse se týkaly řady otázek, včetně podmínek ve věznicích, voleb, práv žen, práv příslušníků menšinových komunit a svobody sdružování. EU uvítala některé významné kroky, které vláda podnikla, zejména přijetí akčního plánu pro boj proti mučení a dalšímu krutému, nelidskému a ponižujícímu zacházení či trestání. EU zdůraznila, že je odhodlána přispět k posílení právního státu v Kyrgyzské republice, a naléhavě vyzvala Kyrgyzskou republiku, aby provedla podrobná doporučení týkající se předcházení mučení, která byla přijata na semináři zástupců občanské společnosti EU a Kyrgyzské republiky, který se konal se v říjnu 2014 v Oši. EU upozornila na jednotlivé případy, včetně případu uvězněného obránce lidských práv Azimjana Askarova. EU rovněž doporučila urychlení provádění reforem souvisejících s výkonem spravedlnosti.

V průběhu roku 2015 došlo k několika znepokojujícím událostem týkajícím se lidských práv, zejména práv LBGTI osob, a to v souvislosti s diskriminační legislativní iniciativou nazvanou „Zákaz propagování netradičních vztahů“, která v červnu prošla v parlamentu druhým čtením, a v souvislosti s navrhovaným právním předpisem týkajícím se potenciálního označování nevládních organizací, jež jsou příjemci mezinárodního financování, za „zahraniční agenty“, který rovněž prošel v červnu prvním čtením. EU má obavy, že pokud parlament tyto právní předpisy přijme, jejich provádění by zásadním způsobem ohrozilo lidská práva. EU se touto otázkou systematicky zabývala v různých formátech. V prohlášení z 15. ledna Evropský parlament vyzval Kyrgyzstán, aby návrh zákona namířený proti LBGTI osobám zamítl.

Říjnové parlamentní volby v Kyrgyzské republice byly významně pozitivní událostí, která je v regionálním kontextu výjimečná a představuje v rámci demokratické transformace země důležitý milník. Mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise v prohlášení zdůraznila, že volby umožnily soupeření různých kandidátů, proběhly řádně a byly klidné.

V roce 2015 EU i nadále posilovala spolupráci s občanskou společností v Kyrgyzské republice. EU zavedla systematickou praxi pořádání seminářů zástupců občanské společnosti týkajících se lidských práv v Kyrgyzské republice a uspořádala v pořadí již šestý seminář zástupců občanské společnosti na obecné téma „Rovná práva pro všechny, více práv pro každého“, který se zabýval otázkami práv žen, ohrožených skupin (osob se zdravotním postižením a dětí) a svobodou projevu. V lednu 2015 prošla Kyrgyzská republika druhým cyklem všeobecného pravidelného přezkumu a přijala přibližně 80 % doporučení. V říjnu 2015 byl Kyrgyzstán zvolen do Rady pro lidská práva s mandátem od 1. ledna 2016.

Pokud jde o finanční spolupráci v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva, značná pozornost je věnována zejména předcházení mučení a dalšímu krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení či trestání. V průběhu roku 2015 byly ve spolupráci s Benátskou komisí Rady Evropy a Rozvojovým programem OSN prováděny projekty na podporu ústavního senátu Nejvyššího soudu Kyrgyzské republiky a na zlepšení kvality a nezávislosti ústavního soudnictví. Otázkami týkajícími se výkonu spravedlnosti, boje proti korupci a řádné správy věcí veřejných se EU v Kyrgyzské republice zabývá prostřednictvím velkého projektu financovaného EU.

Tádžikistán

EU se v roce 2015 zaměřila především na výzvy ke svobodě projevu, nerušenému přístupu k informacím a svobodě internetu, jakož i na podporování občanské společnosti.

Obecně se situace v oblasti lidských práv zhoršila ve druhé polovině roku poté, co byla zavedena významná omezení činnosti politických stran a nevládních organizací. Po násilných střetech, k nimž došlo koncem léta, byla Islámská strana obrody Tádžikistánu – po téměř dvě desetiletí jedna z hlavních tádžických opozičních stran – zakázána jako teroristická organizace a její vedení bylo zatčeno. EU vydala dne 1. října 2015 veřejné prohlášení, v němž zmínila zákaz Islámské strany obrody Tádžikistánu jakožto příklad dalšího omezení plurality v zemi a vyzvala k zachování základních svobod v Tádžikistánu. Také pozorovatelé s postupem roku podávali zprávy o nárůstu obtíží v práci nevládních organizací.

V červnu 2015 uspořádaly EU a Tádžikistán sedmý každoroční dialog o lidských právech, který se poprvé konal v Bruselu. Diskutovalo se o široké škále otázek včetně voleb, svobody projevu, práv žen, mučení, svobody náboženského vyznání a stavu občanské společnosti. EU uvítala činnost veřejného ochránce práv a vybídla tádžické orgány k dalšímu posílení příslušného institucionálního rámce, mimo jiné prostřednictvím plánovaného zahájení činnosti veřejného ochránce práv dětí. Jako krok správným směrem bylo uznáno rovněž přijetí státního programu pro předcházení domácímu násilí. EU uvítala pokračující činnost Tádžikistánu v oblasti boje proti mučení, ale zdůraznila, že je třeba vynaložit další úsilí na boj proti beztrestnosti. EU vyjádřila obavy ohledně zpráv o nátlaku na nezávislé novináře, důrazně vyzvala orgány Tádžikistánu, aby přestaly blokovat zpravodajské servery a internetové stránky sociálních médií, a vybídla k provedení doporučení přijatých na semináři EU a tádžické občanské společnosti, který se konal v roce 2014 v Dušanbe a byl zaměřen na svobodu projevu. EU vyjádřila politování nad zjištěnými nedostatky při parlamentních volbách v březnu 2015. Za znepokojivé byly označeny také legislativní návrhy, které by uložily nové požadavky organizacím občanské společnosti.

O lidských právech se jednalo také na výročním zasedání Výboru pro spolupráci EU–Tádžikistán v červnu 2015. Hlavní témata jednání se týkala svobody projevu a svobody sdružování, a také přístupu ke spravedlnosti a právního státu.

Probíhala řada projektů v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR), mimo jiné projekty s cílem podporovat předcházení mučení, chránit lidská práva tádžických migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků, posilovat socioekonomická a kulturní práva vězňů a propuštěných vězňů v Tádžikistánu a zajistit rychlou reakci na nouzovou a okamžitou potřebu právní pomoci uprchlíkům a žadatelům o azyl.

Turkmenistán

Mezi priority EU v oblasti lidských práv v Turkmenistánu v roce 2015 patřily podmínky ve věznicích, předcházení mučení, reforma soudnictví, svoboda projevu a svoboda sdružování, přístup k informacím, svoboda náboženského vyznání, volný pohyb a rovněž postavení obránců lidských práv.

Turkmenistán v průběhu roku i nadále uplatňoval výrazná omezení svobody projevu a tisku a novináři byli vystavováni obtěžování a zatýkání. Přístup obyvatelstva k informacím zůstává velmi omezený, v rozporu se zákonem o internetu přijatým v roce 2014 pokračuje blokování mezinárodních internetových stránek a objevovaly se zprávy o odstraňování satelitních antén ze soukromých obydlí. Náboženské skupiny jsou při registraci vystavovány nadměrným omezením a překážkám. Lidskoprávní skupiny poukazovaly na svévolné vyvlastňování majetku a masové demolice, k nimž docházelo v průběhu roku v ašchabadské oblasti.

EU při každoročním dialogu o lidských právech mezi EU a Turkmenistánem, který se konal v Ašchabadu v červnu 2015, a při jiných dvoustranných jednáních opakovaně vyjadřovala znepokojení nad těmito a dalšími závažnými problémy v oblasti lidských práv v zemi, vybízela turkmenské orgány ke sdílení informací o případech násilných zmizení a vyzývala k přijetí národního akčního plánu v oblasti lidských práv.

Přestože situace v oblasti lidských práv v Turkmenistánu i nadále vyvolává obavy, v roce 2015 byl patrný i určitý pozitivní vývoj. EU uvítala skutečnost, že turkmenské orgány v září 2015 uspořádaly návštěvu diplomatů z EU, USA a OSN v ženské věznici Daşoguz, a vyzvala Turkmenistán, aby uspořádal další návštěvy jiných vězeňských zařízení. Turkmenistán přijal akční plán pro rovnost žen a mužů na období 2015–2020 zahrnující monitorovací ukazatele pro jeho provádění a oznámil revizi ústavy s cílem vytvořit funkci veřejného ochránce práv a posílit právní ochranu lidských práv. Platforma pro právní stát EU poskytla v této souvislosti podporu zaměřenou na konkrétní související otázky, jako je například uvedení veřejného ochránce práv do úřadu a úloha místní samosprávy. EU uvítala účast turkmenského náměstka ministra zahraničí na zasedání OBSE o provádění závazků v oblasti lidského rozměru, které se v roce 2015 konalo ve Varšavě, a vyzvala turkmenskou vládu, aby zvážila vydání pozvání pro subjekty OSN působící v rámci zvláštních postupů.

EU pořádala pravidelné konzultace se sdruženími občanské společnosti v Turkmenistánu a s vyhoštěnými aktivisty v oblasti lidských práv a mezinárodními nevládními organizacemi zabývajícími se Turkmenistánem. Na jednáních s vládou vybízela EU Turkmenistán, aby odstranil překážky bránící zřizování nezávislých organizací občanské společnosti a aby umožnil činnost mezinárodních nevládních organizací v zemi.

Uzbekistán

Mezi priority EU v oblasti lidských práv v Uzbekistánu nadále patří předcházení mučení, práva dětí, podpora dodržování zásad právního státu, podpora rozvoje občanské společnosti a podpora svobody projevu. Vláda Uzbekistánu byla v rámci priorit EU povzbuzována a podporována při řešení některých velmi závažných problémů v oblasti lidských práv v zemi, a to i v souvislosti se zacházením se zadržovanými osobami a s omezováním občanských a politických práv a dodržováním mezinárodních závazků.

EU se i nadále zapojovala do diskusí s Uzbekistánem v oblasti lidských práv a demokracie v různých formátech, včetně Rady pro spolupráci (květen) a Výboru pro spolupráci (prosinec). Během každoročního dialogu o lidských právech, který v listopadu proběhl v Taškentu, došlo k otevřeným diskusím o celé řadě témat, včetně pracovních práv, svobody sdružování, svobody projevu, svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení, podmínek ve věznicích, předcházení mučení a špatnému zacházení a práv žen.

V rámci pravidelného politického dialogu s uzbeckými orgány uvítala EU téměř úplné odstranění využívání dětské práce při sklizni bavlny a pokrok, jehož bylo v roce 2015 dosaženo při omezování nucené práce dospělých, především udržením služeb v oblasti školství a zdravotnictví v chodu během sklizně a uspořádáním celostátní osvětové kampaně. EU vyzvala Uzbekistán, aby přijal další kroky k úplnému vymýcení nucené práce, zintenzivnil a rozšířil spolupráci s Mezinárodní organizací práce (ILO), pokud jde o reformy trhu práce a plné provedení úmluv ILO, a uvítala listopadové rozhodnutí uzbecké vlády zapojit se v této souvislosti do tříletého akčního plánu na vymýcení nucené práce. EU zdůraznila, že spolupráce Uzbekistánu s ILO ukazuje, jaký význam má spolupráce s mezinárodním společenstvím při řešení problémů v oblasti lidských práv, a navrhla, aby Uzbekistán zvážil uplatnění podobného přístupu i k jiným otázkám v oblasti lidských práv. EU především důrazně vybídla uzbecké orgány, aby zvážily vydání pozvání pro členy zvláštních postupů OSN.

EU důrazně vyzvala Uzbekistán k realizaci národního akčního plánu z listopadu 2014, zaměřeného na provádění doporučení přijatých Uzbekistánem v rámci posledního všeobecného pravidelného přezkumu. To by zahrnovalo podpis memoranda o porozumění s Rozvojovým programem OSN (UNDP) a zřízení nezávislého národního preventivního mechanismu pro monitorování vězeňských zařízení.

V. Afrika

Africká unie (AU) – Společná strategie EU–Afrika

Základem partnerství s africkým kontinentem v rámci společné strategie EU–Afrika jsou demokratická správa věcí veřejných a lidská práva. Na čtvrtém summitu EU–Afrika, který se konal v dubnu 2014 v Bruselu, hlavy států nebo předsedové vlád obou kontinentů a předsedové Africké unie (AU) a Evropské komise opět potvrdili své odhodlání ctít zásady řádné správy věcí veřejných, demokracie a právního státu. Dohodli se rovněž, že budou spolupracovat v zájmu zajištění plného respektování lidských práv, mezinárodního práva a rovnosti žen a mužů a bojovat proti beztrestnosti a všem formám diskriminace, rasismu a xenofobie.

Od summitu EU–Afrika se spolupráce v oblasti demokracie, řádné správy věcí veřejných a lidských práv zintenzívnila, došlo k podpisu ujednání o společném plánování mezi Komisí AU (odbor pro politické záležitosti) a několika partnery, především EU a jejími členskými státy, s cílem zvýšit podporu pro pracovní program tohoto odboru.

Od 1. ledna 2015 došlo k posílení kapacity AU pro pozorování průběhu voleb prostřednictvím grantu ve výši 6 milionů EUR schváleného v červnu 2015 a k podpoře prostřednictvím technické pomoci ve výši 0,5 milionu EUR.

Dne 24. listopadu 2015 se ve rwandském Kigali konal 11. dialog o lidských právech mezi AU a EU. Dialog vedla komisařka AU pro politické záležitosti dr. Aisha L. Abdullahiová a zvláštní zástupce EU pro lidská práva Stavros Lambrinidis. Obě strany znovu potvrdily své odhodlání prosazovat a chránit lidská práva na obou kontinentech a spolupracovat na účinném provádění kontinentálních a mezinárodních nástrojů v oblasti lidských práv v těchto oblastech: podnikání a lidská práva, spojení mezi africkou strukturou pro mír a bezpečnost (APSA) a africkou strukturou pro správu věcí veřejných (AGA; včetně pozorovatelských misí v oblasti lidských práv), ratifikace mezinárodních a kontinentálních nástrojů v oblasti lidských práv na vnitrostátní úrovni, pozorování průběhu voleb, politika v oblasti přechodného soudnictví, svoboda projevu a svoboda sdružování. AU a EU se dohodly, že v rámci Afrického roku lidských práv se zvláštním zřetelem na práva žen (2016) budou spolupracovat při pořádání dialogu na vysoké úrovni o prosazování a ochraně lidských práv v Africe. Formálnímu dialogu předcházela seminář občanské společnosti financovaný prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR), na němž se sešli afričtí a evropští představitelé.

EU rovněž zvýšila podporu pro africký systém lidských práv a africkou strukturu pro správu věcí veřejných prostřednictvím přímé podpory ve výši přibližně 2,3 milionu EUR z Evropského rozvojového fondu (ERF), včetně základního financování Panafrického parlamentu a Afrického soudu pro lidská práva a práva národů částkou 1,8 milionu EUR, a prostřednictvím podpory nevládních organizací ve výši 1,5 milionu EUR na regionální mechanismy v rámci EIDHR, určené především na činnost zvláštního zpravodaje pro otázky obránců lidských práv, zvláštního zpravodaje pro otázky svobody projevu a přístup k informacím a zvláštního zpravodaje pro práva žen z Africké komise pro lidská práva a práva národů, a rovněž pro pracovní skupinu pro zrušení trestu smrti (tři granty podepsané v prosinci 2015). Z EIDHR je částkou 1,2 milionu EUR rovněž financován probíhající program zaměřený na zvýšení ochrany obránců lidských práv a na podporu jejich práce na celoafrické úrovni.

V rámci víceletého orientačního programu na období 2014–2017 spadajícího pod Panafrický program byla vyčleněna částka ve výši 48,5 milionu EUR (11,43 % finančního krytí) na podporu prioritní oblasti 2 plánu společné strategie EU–Afrika, který se zaměřuje na demokracii, řádnou správu věcí veřejných a lidská práva.

V roce 2015 schválila EU různé programy v této oblasti, přičemž vyčlenila 10 milionů EUR na posílení afrického systému lidských práv s cílem bojovat proti diskriminaci a porušování lidských práv. Tento projekt je součástí širšího přístupu ke správě věcí veřejných a lidským právům v rámci Panafrického programu, jenž zahrnuje podporu pozorování průběhu voleb a organizací občanské společnosti a případnou budoucí podporu veřejné správy a protikorupčních opatření. V neposlední řadě byl schválen projekt ve výši 5 milionů EUR na podporu mezinárodního úsilí zaměřeného na odstranění mrzačení ženských pohlavních orgánů. Pokud jde o mrzačení ženských pohlavních orgánů, prevence se zaměřuje především na jeho vymýcení, ale také na řešení potřeb dívek a žen trpících jeho následky. Panafrický program proto zahrnuje právní a politické reformy, komunitní vzdělávání a dialog, podporu služeb v oblasti sexuální a reprodukční zdravotní péče a systémů ochrany dětí a komunikační úsilí na celostátní úrovni s cílem změnit společenské vnímání otázek souvisejících s mrzačením ženských pohlavních orgánů. Provádět jej budou Populační fond OSN (UNFPA) a Dětský fond OSN (UNICEF).

Dále byla poskytnuta částka ve výši 20 milionů EUR na podporu posílené úlohy organizací občanské společnosti v dialogu s africkými institucemi a při provádění iniciativ zaměřených na podporu bezpečnosti, správy věcí veřejných, lidských práv a rovnosti žen a mužů. Částka ve výši 3,4 milionu EUR byla poskytnuta především na podporu realizace AGA prostřednictvím Komise Africké unie (sekretariátu).

V roce 2015 byla rovněž posílena podpora pro vzájemnou spolupráci mezi obdobnými organizacemi, pro spolupráci mezi Evropským parlamentem a Panafrickým parlamentem a mezi Africkým soudem pro lidská práva a práva národů a Evropským soudem pro lidská práva. V zájmu posílení partnerství v této oblasti bylo využito rovněž interinstitucionálních výměn pracovníků a programu pro návštěvníky EU.

Angola

Během roku 2015 se situace v oblasti lidských práv v Angole zhoršila, přestože celková ochrana lidských práv zůstala ve srovnání s celým africkým kontinentem nadprůměrná. Hlavní problémy se týkaly svobody sdružování, shromažďování a projevu. Vláda mírně zesílila represi politických aktivistů stavějících se proti vládě, vládnoucí straně MPLA a dlouhému funkčnímu období prezidenta Josého Eduarda dos Santose, který je u moci 37 let. Vzhledem k tomu, že hospodářská situace v zemi se i nadále zhoršuje v důsledku trvajících poklesu ceny ropy, orgány by rády upevnilly kontrolu nad organizacemi občanské společnosti a politickými aktivisty, a tím omezily demokratický prostor před všeobecnými volbami, které se mají konat v srpnu 2017. Vláda se i nadále zaměřuje na novináře a aktivisty prostřednictvím soudních sporů o urážku na cti, svévolného zatýkání, nespravedlivých procesů, zastrasování, obtěžování a sledování. Policie údajně užívá nepřiměřené síly a účastní se svévolného zatýkání s cílem zastavit pokojné protivládní protesty a jiná shromáždění.

Předmětem intenzivní pozornosti sociálních médií je proces se 17 mladými aktivisty obviněnými z „přípravy činů na základě vzpoury“ a „spiknutí proti prezidentovi a jiným orgánům“, v obou případech jde o trestné činy ohrožující bezpečnost státu. Kritika zahájeného soudního řízení je častá.

Navzdory otevřenému a konstruktivnímu přístupu v přípravné fázi řízení – zejména bylo EU a jejím členským státům umožněno navštívit vězně ve vazbě – angolské orgány později svůj postoj změnily a žádné pozorování procesu na diplomatické úrovni zatím nebylo povoleno. Objevily se rovněž pochybnosti ohledně přístupu poskytnutého sdělovacím prostředkům. Delegace EU pokračuje v jednáních s angolskými orgány o přístupu. Angolská vláda byla na tuto otázku upozorněna během zasedání na úrovni ministrů v rámci „společné cesty kupředu“, které se v listopadu 2015 uskutečnilo v Luandě. V prosinci 2015 nařídil angolský ústavní soud, aby aktivistům bylo uloženo domácí vězení, čímž se jejich situace zlepšila.

K nejdůležitějším soudním sporům v souvislosti s lidskými právy patřily v roce 2015 ještě dva procesy, jeden s aktivistou z provincie Cabinda Josém Marcossem Mavungem a druhý se známým aktivistickým novinářem Rafealem Marques de Moraisem. Marcos Mavungo byl odsouzen k šesti letům odnětí svobody za „vzpouru proti státu“. Byl obviněn z účasti na pořádání demonstrace a z členství ve skupině osob, u nichž byly v předvečer demonstrace údajně nalezeny letáky a výbušniny. Za účelem pozorování soudního řízení s Josém Marcossem Mavungem odletěl do provincie Cabinda i jeden zástupce delegace EU. Mezitím byl v soudním řízení pro trestný čin urážky na cti shledán vinným Rafael Marques, jenž byl odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody na šest měsíců za svou knihu nazvanou Krvavé diamanty: korupce a mučení v Angole. Soudní proces byl sledován diplomaty z delegace EU a členských států, jakož i Spojenými státy americkými.

Delegace EU udržovala ohledně uvedených problémů v oblasti lidských práv užitečný a plodný dialog s angolskými orgány (a to i na úrovni ministra zahraničních věcí a ministra pro spravedlnost a lidská práva, jakož i na úrovni nejvyššího státního zastupitelství).

Pokud jde o hospodářská a sociální práva, současná hospodářská krize způsobená pádem ceny ropy má významný dopad na nejohroženější skupiny obyvatelstva. Nejen že se snížily výnosy z hospodářské činnosti, ale značně se snížila také schopnost vlády intervenovat.

Delegace EU udržuje nepřetržitý dialog se zástupci občanské společnosti. Například byly vedeny rozsáhlé diskuse, jak s občanskou společností, tak na ministerské úrovni o novém právním předpisu o nevládních organizacích, který by potenciálně mohl omezit činnost těchto organizací.

V rámci programu zaměřeného na nestátní subjekty a místní orgány byla zahájena výzva k podávání návrhů s cílem posílit účast občanské společnosti v procesu decentralizace. Delegace EU navíc pozorně sleduje provádění osmi probíhajících grantů z předchozích programů pro nestátní subjekty a místní orgány.

Pokud jde o rozpočtové položky v oblasti lidských práv, proběhlo setkání s relevantními členy občanské společnosti s cílem určit priority pro nadcházející výzvu k podávání návrhů v oblasti lidských práv. Tato výzva byla zveřejněna v lednu 2016 a určeny byly dvě priority: přístup ke spravedlnosti se zvláštním zřetelem na podporu obyvatelstva ze strany právních asistentů a podpora akcí v oblasti občanského vzdělávání s ohledem na nadcházející volby (2017).

V roce 2015 probíhaly tři programy Evropského rozvojového fondu (ERF) související s problematikou lidských práv. Uspokojivé úrovně realizace dosáhl projekt prováděný fondem UNICEF týkající se registrace narození a přístupu ke spravedlnosti zaměřený na děti. V roce 2015 bylo zahájeno provádění projektu právního státu v zemích PALOP-TL⁷, jehož cílem je předcházet korupci, praní peněz a obchodování s drogami a bojovat proti nim.

Evropský parlament (EP) přijal dne 10. září 2015 usnesení o nedávné situaci v oblasti lidských práv v Angole, v němž vyzval k propuštění všech politických vězňů a obránců lidských práv. V usnesení si všímá rovněž zužujícího se prostoru pro svobodu projevu, shromažďování a sdružování z důvodu zatýkání, využívání soudního systému k potlačování nesouhlasu prostřednictvím trestního stíhání jednotlivců za výkon těchto práv a užívání násilí bezpečnostními silami za účelem rozhánění pokojných veřejných shromáždění. Tón a formulace usnesení EP se dotkly angolské vlády a vyvolaly vnitrostátní debatu v angolských politických kruzích. Angolský parlament vydal své vlastní usnesení (bez podpory opozice) odsuzující usnesení EP. Vládní úředníci a státní média ve stále větší míře přijímají rétoriku „zahraničního vměšování“, čímž vyvolávají nepříznivé podmínky pro volby v roce 2017.

Benin

V Beninu je situace v oblasti lidských práv obecně dobrá. V roce 2015 se konaly parlamentní, místní a obecní volby, jež byly pozorovateli hodnoceny jako v souladu s mezinárodními standardy pro demokratické volby.

Tisk se těší značné svobodě, i když přístup opozice a některých částí společnosti k veřejným sdělovacím prostředkům zůstává omezenější. Pokud jde o svobodu projevu, je zaručena ústavou a právním rámcem a obyvatelstvo v tomto ohledu požívá značné svobody.

⁷ Evropská unie podporuje spolupráci „jih-jih“ mezi šesti portugalsky hovořícími zeměmi ze skupiny afrických, karibských a tichomořských států (AKT), označovanými jako země PALOP-TL (*Países Africanos de Língua Oficial Portuguesa e Timor-Leste*).

Znepokojivá zůstává situace v oblasti práv dětí, především pokud jde o výskyt vykořisťování, přetrvávání sňatků dětí, sňatků v raném věku a nucených sňatků, marginalizaci či dokonce zabíjení dětí obviněných z tak zvaného čarodějnictví a častý výskyt sexuálního zneužívání ve školách. Podle světového indexu otroctví z roku 2014 by v Beninu mělo být přibližně 77 000 osob, které jsou oběťmi novodobého otroctví, především formou práce v domácnosti, nucené práce a sexuálního vykořisťování.

Na sociální a ekonomická práva obyvatelstva má výrazný vliv rozšířená praxe daňových úniků a korupce. Míra příjmové chudoby vzrostla z 36,2 % v roce 2011 na 40,1 % v roce 2015.⁸ Slabý a pomalý systém soudnictví a v určitých případech vliv korupce na toto odvětví vede ke svévolnému zatýkání, zdlouhavým vyšetřovacím vazbám a odpírání spravedlnosti.

Dne 15. února 2013 byl v Beninu přijat zákon ustavující Beninskou komisi pro lidská práva. Její činnost však zatím nebyla zahájena.

V průběhu roku 2015 vedla EU pravidelný politický dialog s beninskou vládou. Během politického dialogu podle článku 8 dohody z Cotonou byly projednávány otázky jako práva dětí (s důrazem na potřebu provést dětský kodex), práva žen (se zaměřením na zlepšování jejich slabého politického zastoupení), doporučení všeobecného pravidelného přezkumu a vytvoření Beninské komise pro lidská práva.

Podpora EU zaměřená na posílení právního státu v Beninu vyústila v roce 2015 v účinnou realizaci národní politiky pro odvětví spravedlnosti. Výsledkem podpory EU určené na tvorbu nových právních předpisů bylo přijetí zákoníku práv dětí a nový trestní zákoník, který zatím čeká na přijetí. Dlouhodobá podpora EU vládnímu programu pro zlepšení životních podmínek ve věznicích vedla k výrazným zlepšením, a to i pro nezletilé.

V kontextu podpory decentralizace státních sociálních služeb EU navíc financuje přístup k základním službám. Podpořila také posílení středisek sociální podpory s cílem rozšířit dosah sociálních služeb na nejohroženější občany a poskytovat služby a poradenství osobám trpícím porušováním lidských práv.

⁸ EMICoV 2015 (Integrovaný modulární výzkum životních podmínek domácností).

EU a její členské státy se v roce 2015 dohodly na společném plánu na podporu občanské společnosti (2014–2017), jehož výraznou složkou je podpora organizací občanské společnosti s cílem napomáhat občanům Beninu při zapojení do občanské společnosti, prosazování lidských práv a přístupu k základním sociálním službám.

Pokud jde o práva dětí, EU se v roce 2015 zaměřila na obchodování s dětmi, ochranu zneužívaných dětí, na děti, které se dostaly do konfliktu se zákonem, na potírání rituálních vražd a boj proti pohlavnímu zneužívání ve škole. Bylo vynaloženo úsilí na posílení sítě osob zabývajících se ochranou a prosazováním práv dětí, mimo jiné prostřednictvím poskytování podpory střediskům specializujícím se na ochranu a reintegraci nezletilých. Byl uspořádán projekt, jehož náplní byla odborná příprava a budování kapacit, a byla zřízena síť proškolených soudců. Státní středisko pro alternativy k věznění nezletilých provádí opatření ke zlepšení ubytovacích a rehabilitačních služeb a respektování základních práv.

Další oblastí činnosti byla podpora práv osob se zdravotním postižením. Zde se činnost EU zaměřila na podporu své účasti na místní správě a dialogu, zlepšování standardů přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením a prosazování integrace zdravotně postižených dětí do vzdělávání.

Iniciativy v oblasti veřejné diplomacie se zaměřily na lidská práva a těšily se značnému mediálnímu pokrytí ze strany beninského odvětví sdělovacích prostředků. Realizovány byly především iniciativy v souvislosti s homofobií, dětskou prací, politickými právy, násilím páchaným na ženách a rituálními vraždami dětí.

Botswana

Trest smrti v Botswaně platí od vyhlášení nezávislosti v roce 1966. Od té doby bylo popraveno 47 odsouzených pachatelů. Poslední poprava proběhla v roce 2013. O ústavnosti trestu smrti se v nedávné době diskutovalo v rámci soudnictví. Zdá se však, že debata o této otázce nezískala širší ohlas.

Pokud jde o práva příslušníků menšin, pozitivní je skutečnost, že se vláda – po letech právních bojů s původní komunitou Sanů/Barsawů – pravděpodobně znovu zapojila do dialogu s touto komunitou v zemi. Jeho dopad je ovšem obtížné hodnotit, neboť výsledky dialogu nebyly zveřejněny.

Navzdory tomuto dialogu přetrvává u příslušníků komunity Sanů/Barsawů pocit marginalizace.

V otázce práv LGBTI osob nebylo dosaženo žádného hmatatelného pokroku a rozhodnutí vrchního soudu z roku 2014 umožňující oficiální registraci nevládních organizací zabývajících se problematikou LGBTI zatím nebylo provedeno. Probíhající odvolací řízení iniciované vládou by pokrok mohlo zbrzdit na řadu let. Botswanský trestní zákoník označuje homosexuální praktiky jako trestné činy proti morálce, za něž hrozí až sedmiletý trest odnětí svobody. Necelé dva roky do příštího procesu všeobecného pravidelného přezkumu je pokrok, jehož bylo dosaženo při provádění přijatých doporučení, velmi málo patrný, přičemž jedním z nejdůležitějších doporučení bylo zřízení národní instituce pro lidská práva.

Je však třeba zdůraznit trvalý pevný postoj Botswany na mezinárodních fórech, pokud jde o otázky lidských práv a Mezinárodní trestní soud. Vzhledem k tomu, že Botswana je členem Rady pro lidská práva a v roce 2014 byla znovu zvolena na další dvouleté funkční období, byly požadované demarše na podporu postojů EU provedeny misemi EU ve vztahu k místním orgánům v kontextu 28., 29. a 30. zasedání Rady pro lidská práva; kromě toho byly dokončeny i další demarše týkající se lidských práv, například demarše o obráncích lidských práv v rámci Třetího výboru Valného shromáždění OSN a o úmluvě ILO č. 182 o nejhorších formách dětské práce. Na rozdíl od řady afrických zemí Botswana v rámci Rady pro lidská práva a Třetího výboru Valného shromáždění OSN obvykle hlasuje v souladu s postojem EU.

Obavy vzbuzuje růst napětí mezi mocí výkonnou a mocí soudní, jakož i v rámci odvětví soudnictví. Rozhodnutí vrchního soudu jsou někdy ignorována, pokud pro výkonnou moc nejsou vítaná. Například v listopadu byli přes výslovné rozhodnutí vrchního soudu vydáni dva ugandští uprchlíci. Podobně hrozí vydání do třetí země deseti eritrejským fotbalistům, kteří v Botswaně v říjnu požádali o azyl, a to opět v rozporu s příkazem soudu. V roce 2015 byli čtyři soudci vrchního soudu zbaveni funkce a obviněni na základě nařčení, že pobírali příspěvek na bydlení a zároveň využívali státní bydlení (řízení stále probíhá). O těchto čtyřech soudcích (především soudci Keyovi Dingakeovi) je známo, že vynášejí rozsudky ve prospěch lidských práv, jež nejsou nutně přijatelné pro výkonnou moc, například šlo o právo žen dědit půdu a o poskytování antiretrovirálních léků zahraničním vězňům.

Po novele zákona o společnostech, kterou vláda schválila v listopadu, existují obavy, že prostor pro již tak slabou občanskou společnost by se mohl ještě zmenšit. Zákon se bude vztahovat na všechny organizace a mohl by být selektivně využíván k tomu, aby znemožnil činnost organizací občanské společnosti kritických vůči vládě, a to včetně řady evangelických církví. Zákon také stanoví, že minimálně 75 % všech členů budou muset tvořit Botswanaňané, což by mohlo zkomplikovat činnost místních poboček mezinárodních nevládních organizací.

V roce 2014 byla odpovědnost za otázky lidských práv v zemi, s výjimkou otázek týkajících se uprchlíků, přenesena z ministerstva pro obranu, spravedlnost a bezpečnost na kancelář prezidenta. Pravomoc v oblasti lidských práv zůstane kanceláři prezidenta, dokud se státním orgánem pro lidská práva nestane úřad veřejného ochránce práv. Botswana je jednou z nemnoha zemí na africkém kontinentu, které ještě státní orgán pro lidská práva nemají.

V listopadu 2015 navštívil Botswanu zvláštní zpravodaj OSN pro lidské právo na nezávadnou pitnou vodu a hygienu Léo Heller a naléhal na vládu, aby současného extrémního sucha využila jako příležitosti k vypracování komplexní strategie pro zajištění přístupu k nezávadné pitné vodě a hygienickým podmínkám během vodní krize, která se podle předpokladů ještě prohloubí. Zdůraznil, že z hlediska lidských práv současná situace sucha vyvolává značné obavy ohledně kvality a kvantity vody a z nich vyplývajícího dopadu na zdraví. Nejvíce postiženy by mohly být venkovské komunity a komunity příslušníků menšin. Příslušná zpráva obsahující závěrečná zjištění a doporučení by měla být vydána v září 2016.

EU jako celek rovněž upozorňuje botswanskou vládu na problematiku lidských práv v rámci politického dialogu podle článku 8 dohody z Cotonou. V průběhu roku 2015 mise EU nadále udržovaly pravidelný kontakt s některými předními organizacemi v oblasti lidských práv v zemi a také pravidelně vedly jednání s dalšími klíčovými partnery, mezi něž patří USA (otázky LGBTI) a OSN (UNICEF, UNAIDS).

Aby mohly místní organizace v oblasti lidských práv plnit své úkoly, je třeba je posílit; tyto organizace jsou příjemci finančních prostředků z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR). V roce 2015 byla čtyřem organizacím poskytnuta částka ve výši 0,6 milionu EUR. Konkrétně byly zahájeny tři projekty probíhající v Gaborone: projekt skupiny pro práva menšin Minority Rights Group International na činnost zaměřenou na uznávání menšin a jejich práv, projekt sítě pro etiku, právo a HIV/AIDS BONELA (Botswana Network on Ethics, Law and HIV/AIDS) na prosazování a ochranu lidských práv ve venkovských komunitách a mezi nejohroženějšími skupinami obyvatelstva (včetně silné LGBTI složky) a projekt mezinárodní organizace Stepping Stones International na činnost v oblasti ochrany dětí a pohlavního zneužívání dětí. Čtvrtý projekt financovaný z EIDHR probíhá ve městě Maun a byl zahájen 10. prosince během oslavy Dne lidských práv. Tento projekt, jenž je uskutečňován v nejvíce sociálně znevýhodněném regionu v Botswaně, bude realizován Ngamilandskou radou nevládních organizací (NCONGO) a čtyřmi místními nevládními organizacemi a bude zajišťovat vzdělávání příslušníků místních zúčastněných subjektů a komunit v regionu v řadě otázek souvisejících s lidskými právy, včetně práv původních obyvatel, práv osob žijících s postižením a práv dětí. V průběhu roku probíhal také program v oblasti budování kapacit a mentoringu pro příjemce grantů EIDHR zaměřený na monitorování a hodnocení.

Pokud jde o další akce zaměřené na zviditelnění problematiky lidských práv, EU se dne 25. listopadu zúčastnila akce, jíž byla zahájena šestnáctidenní kampaň za ukončení násilí páchaného na ženách. Prohlášení, které EU v rámci akce vydala, přenášela jediná televizní společnost v zemi.

Burkina Faso

Dění v Burkině Faso v průběhu minulého roku dominovaly především politické události (transformace a vojenský převrat v září 2015) a pokud jde o priority EU v oblasti lidských práv v zemi, mezi něž patří institucionální rámec pro ochranu lidských práv, trest smrti, mučení, podmínky ve věznicích a délka soudních řízení, systém soudnictví, svoboda projevu, obránci lidských práv a občanská společnost, práva žen a práva dětí, pokrok nebyl dostatečný.

Za přelom následující po obtížném roce transformace lze považovat parlamentní a prezidentské volby konané v roce 2015. Tyto volby otevřely novou éru v dějinách země, již 27 let ovládal prezident Blaise Compaoré. Nepokoje, k nimž došlo v říjnu 2014 a které si vynutily jeho odchod a následnou transformaci, byly ve velké míře vedeny požadavky svobody a lepších životních podmínek. Nový prezident Roch Marc Kaboré, zvolený v prosinci 2015, a jeho vláda budou muset na tyto požadavky reagovat v úzké koordinaci s mezinárodními dárci. EU vyslala volební pozorovatelskou misi, jejíž pozitivní vliv byl oceněn různými subjekty, které se na volbách podílely.

Prezident Kaboré jasně uvedl v projevu, proneseném během slavnostního složení slibu, že se ve svém úsilí zaměří na sociální spravedlnost, inkluzi, řádnou správu věcí veřejných a upevnění demokracie a svobody. Delegace EU bude hrát důležitou úlohu při navrhování opatření, která bude třeba přijmout, aby se uvedené priority podařilo přeměnit ve hmatatelné výsledky. EU je v zemi hlavním dárce a zajišťuje koordinaci se zbytkem dárcovské komunity tím, že předsedá pravidelným setkáním dárců.

Přechodná vláda již přijala zákon proti korupci, posílila oddělení mocí ve státě (burkinafaský prezident již nebude předsedou národní soudcovské rady) a přijala opatření umožňující běžným občanům přímo se obracet na ústavní soud. Dalším významným prvkem bylo rozšíření ústavy o orgán, jehož úkolem je kontrolovat stát a bojovat proti korupci.

Činnost EU v oblasti lidských práv a demokracie v Burkině Faso se odehrává především prostřednictvím podpory pro program národní politiky spravedlnosti (PAPNJ), který byl spuštěn v březnu 2014 a disponuje celkovým rozpočtem ve výši 9,5 milionu EUR. Jeho hlavním cílem je zajistit širší přístup ke spravedlnosti a lepší ochranu práv a svobod ze strany justice.

EU se zaměřuje také na ochranu dětí, v této oblasti byly podepsány tři projekty zaměřené na tři nevládní organizace v celkové hodnotě 3,7 milionu EUR. Uvedené projekty se vzájemně doplňují a jejich cílem je předcházet násilí páchanému na dětech a toto násilí omezovat a současně vytvořit integrovaný systém ochrany dětí. První hodnocení projektu v roce 2015 bylo velmi pozitivní a prokázalo inovativní a komplexní přístup k vytváření sítí na ochranu dětí.

Členské státy EU jsou v Burkině Faso aktivní rovněž v oblasti lidských práv. Evropská unie má v zemi velký vliv a těší se dobré pověsti. To se tradičně projevovalo přednostním přístupem k burkinafaským orgánům. Je pravděpodobné, že tento přístup bude pokračovat i s nově zvolenými představiteli. Po dvoustranné schůzce se zvláštním zástupcem pro oblast Sahelu Ángelem Losadou u příležitosti prezidentského slibu dne 29. prosince 2015 se zdá, že prezident Kaboré bude pokračovat v budování privilegovaného partnerství mezi svou zemí a EU. EU má dobré vztahy rovněž s organizacemi občanské společnosti, které byly velmi aktivní před započítím transformace a především v jejím průběhu.

Kompletní výměna politické scény v zemi a zřetelná ochota nových orgánů angažovat se v oblasti lidských práv nabízejí vhodnou příležitost k řešení některých podstatných otázek v oblasti lidských práv s větším nasazením než před touto mocenskou změnou.

Burundi

V roce 2015 se situace v oblasti lidských práv v Burundi velmi výrazně zhoršila. Navzdory pokroku, jenž byl zaznamenán v uplynulých deseti letech, se země od dubna 2015 nachází v hluboké a vleklé politické krizi v souvislosti s rozhodnutím prezidenta Pierra Nkurunzizy ucházet se o třetí mandát.

V tomto kontextu bylo v roce 2015 hlavním cílem EU v oblasti lidských práv v Burundi pokračovat v činnostech zaměřených na zvyšování ochrany individuálních práv a základních svobod prostřednictvím politického dialogu a rozvoje nástrojů spolupráce. V zájmu plnění zastřešujícího cíle EU zaměřovala svou pozornost na podporu a ochranu obránců lidských práv a občanské společnosti, boj proti diskriminaci a příspěvek k reformě systému soudnictví. EU rovněž vyzvala příslušné orgány, aby vyšetřovaly případy mimosoudních poprav a mučení a aby skoncovaly s beztrestností.

EU a burundské orgány vedly od října 2014 do května 2015 intenzivní politický dialog (podle článku 8 a přílohy VII dohody z Cotonou) zaměřený na politické klima v Burundi, a to zejména s růstem napětí v období bezprostředně předcházejícím parlamentním a prezidentským volbám konaným v létě roku 2015. Dialog zahrnoval mimo jiné tyto otázky: porušování lidských práv, neexistence nezávislého systému soudnictví, politické násilí páchané hnutím Imbonerakure, mladou odnoží vládní strany CNDD–FDD (Národní rada na obranu demokracie – Síly na obranu demokracie), omezování občanských svobod a omezování svobody projevu a shromažďování a v neposlední řadě vyhrožování disidentům včetně opozice uvnitř vládnoucí strany.

Rada v březnu 2015 přijala závěry o předvolebním období v Burundi, v nichž vyzvala ke stanovení podmínek umožňujících svobodné, inkluzivní a transparentní volby a respektování lidských práv a základních svobod. Protože uvedené podmínky nebyly zavedeny, vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, místopředsedkyně Komise rozhodla o stažení volební pozorovatelské mise Evropské unie v Burundi dne 29. června 2015.

Rada poté přijala závěry o Burundi v květnu, červnu a listopadu 2015, což odráželo rostoucí obavy ohledně zhoršování situace a nárůstu případů porušování lidských práv.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem a na základě několika porušení podstatných prvků dohody z Cotonou, včetně respektování demokratických zásad a právního státu, vyzvala EU dne 26. října Burundi, aby se zúčastnilo zvláštních konzultací stanovených článkem 96 dohody z Cotonou. Obecným cílem tohoto procesu je podnítit Burundi, aby ve stanoveném časovém rámci přijalo opatření v nejdůležitějších oblastech, jako jsou demokracie, lidská práva a právní stát, a to na základě zásad stanovených v dohodách z Arushy, jakož i nalézt vzájemně přijatelné řešení. Tento proces má rovněž za cíl podpořit úsilí vynakládané Africkou unií, OSN a Východoafrickým společenstvím na navázání inkluzivního zprostředkovaného dialogu zaměřeného na vyřešení krize.

V návaznosti na uvedené konzultace, jež proběhly dne 8. prosince, EU připravuje soubor opatření, která by měla být přijata Radou, včetně opatření v oblasti rozvojové spolupráce, s cílem podnítit Burundi, aby se v tomto dialogu angažovalo, aby zastavilo násilí a chránilo lidská práva a poté i upevnilo demokracii a mír. EU pravděpodobně pozastaví přímé poskytování finančních prostředků vládě na rozvojovou spolupráci, avšak zajistí pokračující financování ochrany obyvatelstva, mimo jiné i prostřednictvím humanitární pomoci.

Dne 1. října 2015 přijala Rada EU v souladu se závěry Rady z června 2015 sankce proti čtyřem osobám. Rada přijala opatření v podobě cestovních omezení a zmrazení majetku vůči čtyřem osobám, jejichž činnost ohrožovala demokracii nebo bránila snahám o hledání politického řešení současné krize v Burundi, a to i prostřednictvím násilných činů, represí nebo podněcování k násilí, včetně činů představujících závažná porušení lidských práv.

Pokud jde o aktivity, EU vedla v průběhu celého roku 2015 nepřetržitý dialog s obránci lidských práv. V důsledku zhoršení situace obdržela delegace 145 žádostí o uvolnění malých grantů na podporu obránců lidských práv (evropský nástroj pro demokracii a lidská práva, EIDHR), z nichž bylo vybráno 32 příjemců podpory ze strany EU.

Prostřednictvím uvolnění prostředků z EIDHR Evropská unie podpořila osm projektů realizovaných mezinárodními nevládními organizacemi ve spolupráci s nevládními organizacemi burundskými. Spolupráce EU v hodnotě 5,2 milionu EUR se zaměřuje na tyto klíčové oblasti: práva žen, práva dětí a mládeže a práva ohrožených skupin. Balíček dodatečných opatření se v roce 2016 zaměří na boj proti násilí páchanému na ženách a dětech a na ochranu obránců lidských práv.

Výsledkem aktivní činnosti EU byla v neposlední řadě rovněž rezoluce o situaci v oblasti lidských práv v Burundi, kterou Rada pro lidská práva přijala na svém 30. zasedání konaném v říjnu 2015. Tato rezoluce zařazuje Burundi na pořad jednání této rady na všech jejích pravidelných zasedáních konajících se v roce 2016, zajišťuje předložení zpráv vysokým komisařem OSN pro lidská práva v březnu a červnu a vyzývá k interaktivnímu dialogu za přítomnosti různých relevantních zúčastněných stran, který by se měl uskutečnit v září 2016. V prosinci 2015 se v návaznosti na útoky na vojenské kasárny a protiútoky bezpečnostních sil uskutečnilo zvláštní zasedání Rady pro lidská práva týkající se Burundi.

Kapverdy

V roce 2015 se EU i nadále zapojovala do pravidelného dialogu zaměřeného na upevňování demokracie a lidských práv v kontextu zvláštního partnerství EU–Kapverdy. Zvláštní partnerství poskytuje rámec pro posílený politický dialog o otázkách demokracie, lidských práv, právního státu a řádné správy věcí veřejných. Akční plán zvláštního partnerství věnuje mimořádnou pozornost právům žen a dětí, postavení migrantů, boji proti domácímu násilí, zlepšování systému soudnictví, boji proti korupci a podpoře řádné správy věcí veřejných.

Celková situace v oblasti lidských práv a základních svobod na Kapverdách zůstává obecně velmi pozitivní. Kapverdy mají stabilní politické instituce, dobře fungující pluralitní parlamentní demokracii a nezávislé soudnictví. Hlavními cíli EU v rámci vztahů s Kapverdami je především podpora úsilí orgánů v oblastech, které jsou i nadále problematické, zejména jde o násilí na základě pohlaví a diskriminaci žen a práva dětí včetně zneužívání dětí a sexuálního násilí páchaného na dětech.

EU financovala pět projektů zaměřených na podporu práv a posilování postavení žen, na zlepšení hospodářské situace ohrožených skupin, dětí a osob se zdravotním postižením a na upevnění občanské společnosti v zemi. EU podpořila také národní volební komisi při činnostech směřujících ke zvýšení povědomí občanů o volbách (parlamentních, komunálních a prezidentských) v roce 2016 a ke zvýšení volební účasti, především žen a mladých voličů.

EU úspěšně vykonala demarši týkající se provedení článku 4 úmluvy ILO č. 182 o nejhorších formách dětské práce, pokud jde o vyhotovení seznamu nebezpečných prací. Seznam byl v listopadu 2015 jednomyslně přijat národním parlamentem.

Pokud jde o násilí páchané na ženách a diskriminaci, Kapverdy budou během následujících tří let uskutečňovat dva hlavní plány na podporu nového regulatorního právního předpisu: třetí národní plán pro rovnost a plán II pro boj proti násilí na základě pohlaví (2015–2018).

Kamerun

Prioritami EU v oblasti lidských práv a demokracie v Kamerunu byly v roce 2015 i nadále boj proti mučení, zlepšení podmínek ve věznicích, ochrana obránců lidských práv, podpora práv dětí, zejména boj proti obchodování s dětmi, odstranění násilí páchaného na ženách a nediskriminace.

EU se v Kamerunu i nadále aktivně angažovala v oblasti lidských práv a demokracie prostřednictvím různých kanálů, mimo jiné i prostřednictvím politického dialogu podle článku 8 dohody z Cotonou. Dne 16. ledna 2015 uspořádaly Evropská unie a Kamerun jedno kolo dialogu věnované správě věcí veřejných a Kamerun zde představil opatření přijatá v rámci plnění svých závazků mimo jiné v oblasti lidských práv, demokratizace, právního státu a boje proti korupci. Toto jednání poskytlo EU příležitost upozornit na potřebu zajistit plnou ochranu lidských práv včetně práva na spravedlivý proces a vyzvat k dalším reformám volebního procesu, systému soudnictví a mechanismů pro boj proti korupci. Druhé kolo tohoto každoročního dialogu se konalo dne 19. října 2015 a zaměřilo se na bezpečnost, regionální otázky, hospodářský rozvoj a migraci. Kamerun potvrdil svůj závazek bojovat proti skupině Boko Haram v souladu s mezinárodním humanitárním právem a právem v oblasti lidských práv.

Během roku 2015 Evropská unie rovněž opakovala svou žádost o zrušení trestu smrti v Kamerunu a o ratifikaci Římského statutu Mezinárodního trestního soudu. EU pokračovala v dialogu s občanskou společností a probíhala pravidelná setkání s obránci lidských práv včetně obránců zapojených do obrany práv LGBTI osob. Zástupci EU se účastnili soudních řízení s příslušníky občanské společnosti a politickými aktivisty.

Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva (EIDHR) byl v roce 2015 zaměřen na boj proti obchodování s lidmi, předcházení sexuálnímu vykořisťování dětí, ukončení využívání nucené práce v tradičních společenstvích (lamidat) severního Kamerunu a na odstranění násilí páchaného na ženách. Vzhledem k tomu, že je v zemi třeba upevnit demokracii, byla v únoru 2015 zahájena nová výzva k podávání návrhů v rámci EIDHR v hodnotě 1,9 milionu EUR s cílem posílit politický dialog, podpořit participativní demokracii a podnítit k široké účasti ve volbách. Na 104. zasedání Mezinárodní konference práce EU přispěla k přezkumu toho, zda Kamerun plní úmluvu ILO č. 182 o nejhorších formách dětské práce.

EU rovněž nadále poskytovala finanční podporu projektům organizací občanské společnosti v oblasti životního prostředí a řízení přírodních zdrojů. Z nástroje určeného nestátním subjektům a místním orgánům bylo financováno několik projektů zaměřených na prosazování práv místního obyvatelstva a ohrožených skupin žijících v oblastech důlní těžby, zemědělsko-průmyslových investic či budování infrastruktury (mimo jiné práva na kompenzaci, ochrany před nezákonným vysídlováním, povinnosti konzultovat místní obyvatele a práva na bezpečné životní prostředí).

Středoafriická republika

V roce 2015 Evropská unie i nadále vyvíjela úsilí s cílem zlepšit situaci v oblasti lidských práv ve Středoafriické republice, zaměřené na pravidelný dialog s přechodnými orgány a podporované řadou různých nástrojů EU. Přechodné orgány vyjádřily hluboké znepokojení nad situací v oblasti lidských práv ve Středoafriické republice. V závěrečných doporučeních fóra z Bangui (4. až 11. května 2015) byl zdůrazněn význam boje proti beztrestnosti, jenž má i nadále zásadní význam pro proces usmíření ve Středoafriické republice. Dne 5. května podepsali lídři deseti ozbrojených skupin v Bangui dohodu o okamžitém a bezpodmínečném propuštění dětí ze svých ozbrojených skupin. Do konce května bylo v Bambari ozbrojenými skupinami propuštěno 300 dětí. Díky dalším propouštěcím obřadům dosáhl počet dětí osvobozených od května počtu 645.

Činnost EU a jejích členských států v oblasti lidských práv ve Středoafriické republice byla významnou měrou ovlivněna zhoršením bezpečnostní situace jak v hlavním městě, tak v celé zemi, jakož i problematikou uprchlíků (jejich počet se odhaduje přibližně na 450 tisíc) a vnitřně vysídlených osob (jejich počet se odhaduje přibližně na 430 tisíc), a to i v Bangui. OSN zveřejnila v prosinci roku 2015 svou první veřejnou zprávu o lidských právech týkající se období od září 2014 do května 2015. Zjistila, že zatímco se během uvedeného období rozsah a závažnost konfliktu snižovaly, v celé zemi pokračovalo závažné porušování mezinárodního práva v oblasti lidských práv a mezinárodního humanitárního práva ze strany nestátních ozbrojených skupin včetně milic anti-Balaka a ex-Séléka a v menší míře ze strany státu. Toto násilí nejvíce postihuje vnitřně vysídlené osoby.

Na pozadí nejistoty na politické a bezpečnostní frontě, přetrvávající během období transformace Středoafriické republiky v letech 2014 a 2015, zůstávají EU a její členské státy hlavním partnerem místních orgánů.

Příslušná tematická položka evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) obsahuje soubor tří projektů v celkové hodnotě 1,2 milionu EUR. Podporováno je úsilí středoafriických orgánů bojovat proti beztrestnosti a posilovat budování kapacit mezi příslušníky soudní moci.

EU také částkou 20,9 milionu EUR podporuje iniciativu UNICEF v odvětví vzdělávání ve Středoafriické republice. Projekt má za cíl posílit základní vzdělávací služby a zajistit dočasnou péči až o tisíc dětí propuštěných z ozbrojených skupin a místních milic.

EU podporuje Středoafriickou republiku v boji proti beztrestnosti a v úsilí o rekonstrukci soudní moci a systému trestního soudnictví. Prostřednictvím projektu RESEJEP (rehabilitace odvětví soudnictví a policie) poskytuje EU značnou finanční podporu (15 milionů EUR) ministerstvu spravedlnosti. Z těchto prostředků byla mimo jiné financována oprava vězeňských zařízení Ngaragba a Bimbo v Bangui.

V rámci nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru (IcSP) byla poskytnuta částka jeden milion EUR na podporu projektu Úřadu vysokého komisaře pro lidská práva zahájeného v květnu 2015 a zaměřeného na prevenci porušování lidských práv a na budování kapacit pro místní nevládní organizace působící v oblasti lidských práv.

Čad

V roce 2015 byly hlavními cíli EU, pokud jde o podporu lidských práv v Čadu, i nadále reforma soudnictví, reforma bezpečnostních sil, podpora práv dětí a žen, podpora demokracie, boj proti trestu smrti a posílení postavení občanské společnosti. Činnost EU nabývala různých forem od politického dialogu po technickou spolupráci, především prostřednictvím Evropského rozvojového fondu (ERF), nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru (IcSP) a evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR).

V lednu 2015 proběhlo jedno kolo politického dialogu na základě článku 8 dohody z Cotonou, jež bylo pro EU příležitostí vyjádřit obavy ohledně několika otázek z oblasti lidských práv, mimo jiné ohledně reformy soudnictví, podmínek ve věznicích a procesu s bývalým čadským prezidentem Hissènem Habréem. EU se během celého roku také aktivně zabývala jednotlivými soudními spory.

V listopadu 2014 byl zahájen projekt uskutečňovaný jednou čadskou lidskoprávní organizací a financovaný z EIDHR, jehož cílem je podpořit čadské právníky účastnící se soudního procesu s Hissènem Habréem. Delegace EU pozorně sledovala soudní řízení, které začalo v prosinci 2014 a vedlo k odsouzení dvaceti příslušníků bezpečnostních složek z éry prezidenta Habrého za trestné činy vraždy, mučení, únosu a svévolného zadržování. Soud udělil tresty doživotního vězení také sedmi mužům, mezi nimiž byli i Saleh Younous, bývalý šéf ředitelství pro dokumentaci a bezpečnost, a Mahamat Djibrine, podle čadské komise pravdy z roku 1992 jeden z nejobávanějších čadských trýznitelů. V Čadu byla uspořádána informativní zasedání týkající se Habrého procesu financovaná prostřednictvím IcSP.

Pokud jde o projekt reformy policie, ve spolupráci s nevládními organizacemi probíhají dvě zakázky zaměřené na zlepšení vztahů mezi bezpečnostními silami a obyvatelstvem prostřednictvím zajištění odborné přípravy příslušníků bezpečnostních sil, komunikace a vytvoření fór na místní úrovni umožňujících diskusi o otázkách bezpečnosti mezi bezpečnostními silami, občanskou společností a místními orgány. V rámci projektu reformy policie budou příslušníci bezpečnostních sil školeni i v etice. Součástí tohoto projektu byla rovněž studie provedená za účelem posouzení podmínek pro vytvoření střediska pro sledování etiky domácích bezpečnostních sil a trestné činnosti. Ze studie vyplynulo, že o vytvoření takové struktury mají zájem všechny strany.

V roce 2015 byly v rámci EIDHR za účelem ochrany a podpory práv dětí a žen vybrány tyto tři projekty v celkové hodnotě 1 milionu EUR: projekt na 36 měsíců realizovaný společně s agenturou ACORD má za cíl omezit dětské sňatky v Čadu. Cílem 24měsíčního projektu, který provádí místní organizace Unie žen pro mír (Union des femmes pour la Paix), je poskytování právního poradenství ženám v jižním městě Moundou. Cílem třetího projektu, realizovaného francouzskou větví organizace Advokáti bez hranic (Avocats Sans Frontières France), je zajistit právní poradenství pro děti a ženy zadržované ve městech N'Djamena, Abéché a Koumra.

Francouzské velvyslanectví i nadále podporovalo nevládní organizace působící v oblasti obrany práv žen a dětí prostřednictvím zvláštního nástroje, Fondu sociálního rozvoje (Fonds social de développement). V roce 2015 bylo vybráno šest místních nevládních organizací: CONA-CIAF (boj proti mrzačení ženských pohlavních orgánů), LTDH (boj proti sňatkům v raném věku), AECPEM a MUDESOF (násilí ve školách), CAASFFA (ochrana migrantek) a AFJT (ženy ve vedoucích funkcích).

Prostřednictvím projektu na podporu řádné správy věcí veřejných prosazuje EU důslednější registraci narození v Čadu. Za účelem zvýšení povědomí obyvatelstva a školení státních úředníků v oblasti registrace narození probíhají ve třech pilotních regionech tři projekty realizované organizacemi UNICEF, ACORD a RAPS Mandoul.

Delegace EU pozorně sleduje přípravy na volby, které se budou konat v letech 2016 a 2017. Pro Čadskou ligu pro lidská práva (LTDH) bylo vyčleněno 475 tisíc EUR na tříletý projekt osvětových kampaní a školení vnitrostátních pozorovatelů. Francouzské velvyslanectví rovněž financovalo šestiměsíční projekt (zahájený v říjnu 2015) na podporu volební účasti mladých lidí.

Pokud jde o reformu soudnictví, program na podporu reformy soudnictví skončil v roce 2014 a Evropská unie začala spolu s ministerstvem spravedlnosti a dalšími hlavními zúčastněnými subjekty pracovat na novém programu. Stále probíhá projekt belgické větve organizace Advokáti bez hranic (Avocats Sans Frontières Belgique), jehož cílem je zlepšit znalosti čadských občanů, pokud jde o soudní řízení, a pomáhat jim s ochranou jejich práv.

EU v neposlední řadě pokračovala v těsné spolupráci s místními organizacemi působícími v oblasti lidských práv a uspořádala několik setkání se zástupci občanské společnosti.

Komorský svaz

Mezi cíle EU v oblasti lidských práv a demokracie v rámci vztahů s Komorským svazem patří podpora respektování lidských práv, demokracie a právního státu, se zvláštním zaměřením na volební proces, spravedlnost a boj proti korupci, jakož i na práva žen a dětí.

EU se i nadále zapojovala do diskusí o lidských právech a demokracii s Komorami v různých složeních, mimo jiné prostřednictvím častých misí na vysoké úrovni, pravidelného politického dialogu a rozvojové spolupráce. V rámci intenzivnějšího politického dialogu s komorskými orgány v souvislosti s probíhající volební podporou EU opakovaně připomínala svou žádost o zavedení svobodného, transparentního a důvěryhodného volebního procesu na základě nedávno revidovaného právního rámce a strukturovaných konzultací se zúčastněnými subjekty. Rovněž byla prostřednictvím právních reforem i rozsáhlých osvětových kampaní podporována větší vyváženost zastoupení žen a mužů v rámci volebních institucí a politické účasti.

Volební cyklus v období 2014–2016 může obnovením zákonodárné a výkonné moci Svazu i jednotlivých ostrovů a historicky prvními volbami do místních zastupitelstev buď potvrdit pokrok této země na cestě k demokracii, národní integraci a rozvoji, nebo naopak zvýšit riziko návratu k dlouhodobé nestabilitě, separatismu a chudobě.

Další zásadní vývoj s ohledem na lidská práva, ke kterému EU zaujala v roce 2015 stanovisko, se týkal zejména soudního systému. V souladu s novými prioritami národní rozvojové strategie na období let 2015–2019 EU nyní podporuje vypracování reformy odvětví soudnictví, jejímž cílem je větší nezávislost, integrita, efektivita, rovnost a dostupnost. Značná finanční podpora EU na provádění této reformy je poskytována z 11. Evropského rozvojového fondu (ERF).

EU zintenzivnila dialog s organizacemi občanské společnosti přijetím společného plánu EU a Francie pro spolupráci EU s občanskou společností na období 2014–2017, který je finančně podporovaný prostřednictvím rozpočtových položek programu pro nestátní subjekty a místní orgány a evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR). V současné době probíhá pět projektů zaměřených na nestátní subjekty a místní orgány a na období 2016–2017 jsou naplánovány další výzvy k podávání návrhů v rámci programu pro nestátní subjekty a místní orgány a v rámci EIDHR. Francie se chystá zvýšit v roce 2016 svou podporu v oblasti lidských práv na Komorách prostřednictvím dalších finančních prostředků.

Konžská republika

V roce 2015 byly prioritami EU v oblasti lidských práv a demokracie boj proti mučení, zlepšení podmínek ve věznicích, řádný výkon spravedlnosti a podpora a ochrana práv ohrožených osob.

V souvislosti s referendem o změně ústavy, které se konalo 25. října, došlo k výraznému omezení základních lidských práv, mimo jiné svobody shromažďování a svobody projevu. Opozičním stranám bylo zakázáno pořádat po 20. říjnu politická shromáždění. Některé z demonstrací, které se přesto konaly, přerostly v násilné střety, během nichž bezpečnostní síly reagovaly nepřiměřenou silou. Došlo k usmrcení několika osob a k řadě zranění. Na dva opoziční předáky bylo na dobu přesahující jeden týden uvaleno domácí vězení. Rozhlasové a televizní pořady byly věnovány výhradně vládnoucí straně a její kampani. Vysílání mezinárodní rozhlasové stanice RFI bylo stejně jako internet v mobilních telefonech a textové zprávy od 20. října do začátku listopadu přerušeno. Došlo k zabavení zařízení a zničení prostor jedné nezávislé rozhlasové stanice, jejímu majiteli bylo vyhrožováno smrtí. Jiní novináři uváděli, že na ně byl vyvíjen nátlak, aby nezveřejňovali skutečnosti o nepokojích rozmáhajících se v Brazzaville a Pointe Noire.

Otázka lidských práv byla součástí politického dialogu podle článku 8 dohody z Cotonou vedeného dne 20. února. EU zdůrazňovala, že je třeba, aby Konžská republika skutečně provedla své závazky vyplývající z mezinárodních smluv, včetně zákazu mučení, a aby běžně umožňovala přístup k zadržovaným osobám. Jednalo se rovněž o vhodném přístupu k provedení těch doporučení všeobecného pravidelného přezkumu, která Konžská republika přijala (164 ze 171) v říjnu 2013. Celkově bylo navzdory této diskusi v dialogu o lidských právech a demokracii s Konžskou republikou možné dosáhnout jen velmi malého pokroku. V současné době dochází k porušování základních lidských práv zadržovaných osob, původních obyvatel, dětí a žen. Na žádosti o vyšetření a stíhání údajných případů porušování práv a mučení ze strany konžských bezpečnostních sil a na žádosti, aby bylo nevládním lidskoprávním organizacím umožněno monitorování a návštěvy vězeňských zařízení, příslušné orgány nereagovaly. Právní řády a nové právní předpisy přijímané Konžskou republikou jsou ve stále větší míře v rozporu s mezinárodními smlouvami.

EU udržovala s konžskými organizacemi občanské společnosti dialog prostřednictvím četných formálních i neformálních kanálů s cílem vyměňovat si názory a diskutovat o hlavních problémech v oblasti lidských práv. Každoroční setkání EU s obránci lidských práv se uskutečnilo dne 17. srpna. Zapojení EU do podpory respektování lidských práv a ochrany obránců lidských práv bylo velmi ceněno. Mimořádné znepokojení bylo v souvislosti s operací zaměřenou na vysídlení migrantů z Konga vyjádřeno ohledně situace lidských práv těchto osob. Prioritu představovalo také provádění zákona o právech původních obyvatel a akčního plánu.

Evropská unie poskytuje podporu za účelem upevňování lidských práv v Kongu prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR). Na základě výzvy k podávání návrhů zveřejněné v polovině roku 2015 (rozpočet 700 000 EUR) byly vybrány tři projekty v oblasti boje proti svévolnému zadržování a mučení a ochrany a prosazování práv dětí a jejich rodin v ohrožení. S druhou výzvou k podávání návrhů v rámci EIDHR se počítá na první část roku 2016. Další projekty v oblasti lidských práv zaměřené na práva žen a dětí jsou financovány také prostřednictvím výzvy k podávání návrhů cílené na organizace občanské společnosti a místní orgány.

EU podporuje rovněž posilování právního státu v Kongu pomocí projektu PAREDA. Program, který je nyní ve druhé fázi a disponuje rozpočtem ve výši 920 000 EUR z Evropského rozvojového fondu (ERF), pomáhá ministerstvu spravedlnosti při dalekosáhlé a dlouho očekávané revizi národních zákoníků. V rámci programu PAREDA je také poskytována podpora na ratifikaci a transpozici hlavních úmluv v oblasti lidských práv do konžského právního systému s cílem zvýšit právní předvídatelnost, posílit úlohu soudů a zajistit odpovídající přístup ke spravedlnosti pro všechny. Zahájení činnosti národní komise pověřené aktualizací národních zákoníků v září 2015 a následná prezentace zákoníků revidovaných mezinárodními experty z programu PAREDA v listopadu byly významnými mezníky v procesu modernizace právního systému v Konžské republice.

Pobřeží slonoviny

Hlavními prioritami EU v oblasti lidských práv v Pobřeží slonoviny zůstávají právo na bezpečnost, spravedlnost a právní stát, boj proti beztrestnosti a usmíření, podpora demokracie, ochrana obránců lidských práv, práva dětí a žen, především opatření v rámci boje proti sexuálnímu násilí páchanému na ženách a proti dětské práci.

Pobřeží slonoviny učinilo v roce 2015 významný krok, když uspořádalo klidné a pokojné prezidentské volby, přičemž volební proces podle pozorovatelů odpovídal mezinárodním standardům pro demokratické volby. EU vyslala volební misi odborníků za účelem analýzy celého procesu včetně aktualizace voličských seznamů.

Přestože situace v oblasti lidských práv se ve srovnání s předchozí dekádou a především po povolební krizi v roce 2010 obecně výrazně zlepšila, existuje v této oblasti stále řada závažných nedostatků. Pro zemi je nadále typický etnicko-geografický politický rozkol a stále je potřeba dosáhnout dalšího pokroku v usmírování po politické krizi v roce 2010.

Prezident Alassane Ouattara po svém opětovném zvolení v říjnu 2015 oznámil, že zůstává věrný prioritám usmíření, sociální soudržnosti a nestranného soudního systému, a v těchto oblastech bylo v roce 2015 mnoho učiněno. Pokud jde o politický dialog a o usmíření, byla v roce 2015 vytvořena národní komise pro usmíření a odškodnění obětí (CONARIV), jejímž cílem je odškodnit oběti povolební krize z roku 2010. Pokroku bylo dosaženo také v systému soudnictví, kde došlo ke zrušení trestu smrti v březnu 2015 a k provedení Římského statutu Mezinárodního trestního soudu (ICC) do domácího práva. V reakci na zatykač Mezinárodního trestního soudu odmítl prezident Ouattara vydat Simone Gbagbovou do Haagu, neboť podle jeho vyjádření by měla být souzena v Pobřeží slonoviny. Uskutečnilo se první trestní vyšetřování Simone Gbagbové a jejích přívrženců na vnitrostátní úrovni. Národní vyšetřovací komise pokročila ve vyšetřování v obou táborech. Naproti tomu v systému soudnictví je pokrok v souvislosti s odškodněním obětí, nezávislostí soudců, přístupem k soudnímu systému a řešením problému beztrestnosti, spíše pomalý. Existují rovněž pochybnosti ohledně podmínek svévolného zatýkání či zdlouhavého zadržování a vazebních podmínek.

Proces odzbrojení, demobilizace a opětovného začlenění (DDR) byl v roce 2015 ukončen. Přesto je ještě potřeba zlepšit reformu bezpečnostního sektoru, především v západní a střední části země a v Abidžanu, a také v kontextu postupného stahování mírové mise OSN (ONUCI) v zemi.

Vláda během roku přijala politiky zaměřené na řešení problému dětské práce a obchodování s lidmi. Avšak přestože bylo dosaženo určitého pokroku, sociální ochrana jednotlivců je stále nízká a přístup k základním službám zůstává pro velké množství občanů Pobřeží slonoviny velmi problematický. Přetrvávají vážné obavy, pokud jde o nerovnost pohlaví a sexuální násilí v zemi. Závažnými problémy v oblasti stability jsou v některých částech země také citlivé otázky související s pozemkovým vlastnictvím, národností a migrací či imigrací.

EU pravidelně předkládala orgánům Pobřeží slonoviny otázky lidských práv v rámci stálých politických styků a politického dialogu podle článku 8 (dohody z Cotonou). Poslední politický dialog podle článku 8 se konal v červnu 2015 a setkali se při něm velvyslanci států EU a ministr zahraničních věcí doprovázený řadou ministrů či zástupců ministerstev (vnitra, spravedlnosti, lidských práv a hospodářství). EU pokračuje ve stálém dialogu s politickými stranami ze všech částí politického spektra, jakož i s místními organizacemi občanské společnosti a nevládními organizacemi působícími v oblasti lidských práv.

Zvláštní kola dialogu a rozvojová pomoc EU byly zaměřeny na reformu bezpečnostního sektoru a na posílení systému soudnictví a přístup ke spravedlnosti, které byly financovány z 10. Evropského rozvojového fondu (ERF), a na opětovné začlenění bývalých bojovníků, které bylo financováno z nástroje stability. Prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) poskytla EU podporu nevládním organizacím působícím v oblasti předcházení konfliktům v západním regionu a v citlivých městských oblastech. Prostřednictvím tohoto nástroje EU financovala také úsilí občanské společnosti v oblasti boje proti beztrestnosti a prosazování nestranného soudnictví a iniciativy týkající se přechodného soudnictví. Z nástroje EIDHR byly financovány rovněž projekty pomoci ženám, které se staly obětí sexuálního násilí, a posilování kapacit občanské společnosti v zájmu usmíření v zemi. Prostřednictvím 10. ERF byla i nadále poskytována podpora občanské společnosti v rámci projektu na podporu místní správy.

Demokratická republika Kongo

Situace v oblasti lidských práv v Demokratické republice Kongo je čím dál tím víc znepokojující, zejména ve východní části země. Neuspořádání místních a oblastních voleb a zdržení naplánování legislativních a prezidentských voleb vyvolalo vážné rostoucí napětí a obavy, pokud jde o svobodu a bezpečnost občanské společnosti a politické opozice.

Na východě Demokratické republiky Kongo zůstala aktivní řada ozbrojených skupin a konžské armádě a mírovým silám OSN (MONUSCO) se i přes některé částečné úspěchy nepodařilo dosáhnout očekávané dynamiky, zejména v důsledku omezené operativní spolupráce. Velitelé ozbrojených skupin jsou odpovědní za četné válečné zločiny a vážné porušování práv, jejichž obětí je civilní obyvatelstvo, především za únosy a sexuální násilí. Konžská armáda rovněž páchá činy, které jsou v rozporu s lidskými právy, a neúměrně používá sílu. Ozbrojené skupiny i konžská armáda jsou i nadále spojovány s nelegálním využíváním přírodních zdrojů.

Ke složité a nepředvídatelné humanitární situaci přispívá vedle omezených kapacit a nejisté bezpečnostní situaci i přítomnost uprchlíků z několika sousedních zemí – nejnověji z Burundi – ve východních provinciích a vysoký počet vnitřně vysídlených osob.

V září bylo několik vedoucích představitelů politických stran vládní koalice, tzv. G7, nuceno opustit vládu, neboť vyjádřili nesouhlas s prezidentovými pokusy prodloužit své působení v úřadu o třetí funkční období. EU následně obdržela zprávy o obtěžování členů opozice a jejich rodinných příslušníků. Od té doby došlo také k fyzickým hrozbám novinářům, přerušení některých rádiových a televizních vysílání, narušování rádiového signálu RFI a dlouhodobému přerušení přístupu na internet z mobilních telefonů a SMS služeb. EU vydala v říjnu prohlášení, v němž vzala se znepokojením na vědomí údaje zveřejněné společným úřadem OSN pro lidská práva v Demokratické republice Kongo, z nichž vyplývá výrazný nárůst zaznamenaných případů porušování lidských práv, především v Kinshase a Gomě, včetně ztrát na životech, zranění, zatýkání a rabování. V poslední době stoupl též počet případů svévolného zadržování zpravodajskými službami.

EU opakovaně vyzývala k dosažení mírového politického klimatu, pokojné diskusi, ochraně svobody projevu, respektování lidských práv, zásad právního státu a práv opozice, k respektování ústavy Demokratické republiky Kongo a k vytvoření otevřeného politického prostoru, jakož i k poskytnutí záruk nezávislosti a nestrannosti soudnictví. EU byla též aktivně zapojena do podpory konkrétních aktivit prováděných místními nestátními subjekty a financovaných prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR). Mezi příklady činností uskutečněných v roce 2015 patří: podpora ženských organizací v provinciích Kivu; financování iniciativ na podporu občanského vzdělávání založeného na lidských právech s ohledem na nadcházející volby; financování několika aktivit na komunitní úrovni zaměřených na předcházení konfliktům; prosazování přístupu ke spravedlnosti pro ženy a děti, které se staly oběťmi sexuálního násilí, a poskytování pomoci obětem mučení a jiného porušování práv. Dne 2. října 2015 přijala Rada OSN pro lidská práva konsensem rezoluci o situaci v Demokratické republice Kongo.

V zemi bylo zaznamenáno několik pozitivních kroků. Demokratická republika Kongo například v září ratifikovala Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením a její opční protokol.

Zmíněny by měly být také další významné události, k nimž došlo v roce 2015, jako je všeobecná konference o stavu justice a zahájení činnosti výboru pro lidská práva a zřízení ústavního soudu.

EU prostřednictvím svých programů spolupráce i nadále usiluje o zlepšení právního rámce pro volby a podporuje výchovu k aktivnímu voličství. EU rovněž podporuje iniciativy, jejichž cílem je posílit občanskou společnost, přispět k občanskému vzdělávání a podporovat oběti porušování lidských práv, jakož i vyšetřování případů sexuálního násilí. V kontextu komplexního přístupu EU neváhala vyjadřovat se prostřednictvím prohlášení, projevů, seminářů a formálních i neformálních kroků, aby vybídla vládu Demokratické republiky Kongo k zajištění plného respektování lidských práv po celé zemi.

Džibutsko

Celkově nedošlo v Džibutsku v roce 2015 k žádnému zlepšení situace v oblasti lidských práv a obtěžování obránců lidských práv a oponentů vlády pokračovalo, zejména v období před posledními prezidentskými volbami. Podpis rámcové dohody mezi vládou a opozicí o politických reformách v prosinci 2014 poskytl opozici určitý prostor pořádat veřejná setkání a mít přístup do státních sdělovacích prostředků, to však skončilo, když jednání uvázla na otázce nezávislé volební komise. Rozhodnutí vlády z konce listopadu 2015 vyhlásit „výjimečná bezpečnostní opatření“ jen několik měsíců před prezidentskými volbami naplánovanými na duben 2016 nepřispěje ke zlepšení situace v oblasti lidských práv. Dne 21. prosince 2015 došlo v zemi k násilným střetům mezi bezpečnostními složkami a členy opozice, které měly dopad i na členy občanské společnosti a vyžádaly si několik životů. Zásadním důvodem ke znepokojení zůstává nepřiměřené používání násilí ze strany policie a jiných bezpečnostních složek a široce rozšířená beztrestnost pachatelů porušování práv a mučení.

Na začátku roku 2015 vydaly EU a Francie veřejná prohlášení, v nichž uvítaly rámcovou dohodu o politických reformách z prosince 2014 jakožto pozitivní krok a poukázaly na význam jejího plného provádění. EU toto sdělení zopakovala na jednání politického dialogu s vládou podle článku 8, který se uskutečnil v únoru 2015. EU v průběhu roku rovněž pokračovala v pořádání pravidelných jednání s opozičními stranami a obránci lidských práv. V důsledku zhoršení politické situace v Džibutsku na konci roku 2015, poznamenané násilným střetem mezi vládou a opozicí, vydala EU veřejné prohlášení, v němž požadovala, aby byly události objasněny a pachatelé porušování práv předáni spravedlnosti, a vyzvala vládu a opozici, aby prováděly rámcovou dohodu z roku 2014.

Delegace EU řídí v Džibutsku několik projektů organizací občanské společnosti, zejména v oblasti práv žen, odolnosti venkova a práv osob se zdravotním postižením. Vzhledem k tomu, že jednou z hlavních priorit EU v Džibutsku je posílení občanské společnosti, zahájila EU proces budování strukturovanějšího dialogu s organizacemi občanské společnosti v této zemi. V roce 2015 byly zahájeny tři projekty EU zaměřené na odolnost se silnou složkou týkající se občanské společnosti, dva projekty týkající se práv žen a projekt hospodářské integrace osob se zdravotním postižením s celkovým rozpočtem 1,8 milionu EUR.

Kromě toho bylo v rámci národního orientačního programu pro Džibutsko financovaného z 11. Evropského rozvojového fondu (ERF) vyhrazeno 8 milionů EUR na občanskou společnost, decentralizaci a rovnost žen a mužů.

V roce 2015 došlo rovněž k diplomatickým kontaktům souvisejícím s lidskými právy. V dubnu byla ministru zahraničních věcí a mezinárodní spolupráce doručena demarše na podporu ratifikace Smlouvy o obchodu se zbraněmi a v říjnu 2015 byla stejnému ministru doručena demarše na podporu priorit a iniciativ EU v rámci Třetího výboru Valného shromáždění OSN.

Rovníková Guinea

Celková situace v oblasti lidských práv v Rovníkové Guineji zůstává pro EU i nadále znepokojivá, neboť navzdory některým mírně povzbudivým signálům v roce 2014 nedošlo v uplynulém roce k žádnému skutečnému pokroku. Hlavní priority EU v Rovníkové Guineji, pokud jde o lidská práva, proto zůstávají stejné: přeměna moratoria na trest smrti v celostátní zákon, zlepšení svobody projevu a sdružování, skutečný politický pluralismus a podpora občanské společnosti. Situace zadržovaných osob byla v roce 2015 i přes některá zlepšení nadále problematická.

Demokratizační proces v Rovníkové Guineji nezaznamenal v roce 2015 žádný výrazný pokrok. Provádění opatření, která vzešla z Evropskou unií podporovaných jednání u kulatého stolu (listopad 2014) mezi vládou a opozičními stranami, pokročilo velmi málo. Došlo nicméně k legalizaci dvou politických stran: Unión de Centro Derecha (Středoprávní unie, UCD) a Ciudadanos por la Innovación en Guinea Ecuatorial (Občané pro inovaci v Rovníkové Guineji, CI), čímž počet legalizovaných politických stran v zemi stoupl na 15. Kromě toho nebyla provedena žádná významnější reforma volební legislativy a představitelé opozice sdružení v platformě Frente de Oposición Democrática (Fronta demokratické opozice, FOD, založené v březnu 2015) jsou i nadále obtěžováni a zavražďováni. EU využije každé příležitosti k výzvám ke smysluplnému dialogu se všemi opozičními stranami před prezidentskými volbami, které se mají konat v roce 2016.

Provádění doporučení, která orgány Rovnickové Guineji přijaly jako součást druhého hodnocení v rámci všeobecného pravidelného přezkumu OSN v roce 2014, v roce 2015 nepokročilo. EU a její členské státy podporovaly občanskou společnost v přípravě na tento proces a navzdory nedostatku pokroku v této záležitosti provádění doporučení nadále bedlivě sledují.

Pokud jde o trest smrti, po přijetí moratoria v roce 2014 nebyly v roce 2015 vykonány žádné popravy.

Navzdory potížím pokračovaly EU a její členské státy v maximální možné spolupráci s orgány Rovnickové Guineje týkající se debat o lidských právech a demokracii v různých formátech, včetně jednotlivých případů svévolně zadržovaných osob. Byla vznesena řada otázek Evropského parlamentu týkajících se pronásledování představitelů opozice, svévolného zadržování a svobody projevu, jakož i jednotlivých případů.

Pozitivní zprávou je, že země je poprvé příjemcem prostředků z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR). V roce 2015 byla zveřejněna výzva k podávání návrhů, v jejímž rámci bylo na podporu projektů občanské společnosti a obránců lidských práv vyčleněno 300 000 EUR.

Následně byla v prosinci 2015 uzavřena smlouva s nevládní organizací z Rovnickové Guineji na projekt nazvaný Působení občanské společnosti za účelem jejího posílení a prosazování lidských práv v Rovnickové Guineji (Incidencia de la sociedad civil en su fortalecimiento y en la promoción de los derechos humanos en Guinea Ecuatorial).

Eritrea

Situace v oblasti lidských práv v Eritreji zůstává v roce 2015 nadále velmi znepokojivá. Vnitřní politický prostor pro nezávislé politické strany, odbory a sdělovací prostředky a aktivní zapojení občanské společnosti je extrémně omezený. Vláda i nadále brání zvláštní zpravodajce OSN pro situaci v oblasti lidských práv v Eritreji a vyšetřovací komisi pro lidská práva v Eritreji v přístupu do země.

V červnu 2015 vydala vyšetřovací komise první zprávu, která odhalila, že systematické, rozšířené a hrubé porušování lidských práv je v Eritreji pácháno se souhlasem vlády. Rada pro lidská práva nařídila vyšetřovací komisi v návaznosti na tuto zprávu, aby pokračovala ve vyšetřování, a to i v případech, kdy se může jednat o zločiny proti lidskosti. Výsledky vyšetřování budou předloženy v červnu 2016.

Vláda prokázala určitou snahu zvýšit spolupráci s mezinárodním společenstvím v otázkách souvisejících s lidskými právy, obchodováním s lidmi a převaděčstvím. Konkrétně vláda uvedla, že je připravena dosáhnout pokroku, pokud jde o některá doporučení vyplývající z všeobecného pravidelného přezkumu, a je aktivně zapojena do chartúmského procesu o migraci, kde je členem řídicího výboru. Lidskoprávní prvek související s prováděním doporučení vyplývajících ze všeobecného pravidelného přezkumu (těch, která vláda přijala) je zahrnut do národního orientačního programu (2014–2020) v rámci 11. Evropského rozvojového fondu (ERF). Projekt provádění těchto opatření se připravuje. Vláda v roce 2015 vyhlásila záměr omezit současnou neomezenou vojenskou službu pro eritrejské občany na 18 měsíců, i když jej později odvolala. EU v roce 2015 i nadále připomínala Eritreji její povinnosti v oblasti lidských práv podle mezinárodního i vnitrostátního práva. EU v rámci politického dialogu, jakož i formálních i neformálních rozhovorů s orgány důrazně vyzývala eritrejskou vládu, aby učinila konkrétní kroky s cílem zlepšit situaci v oblasti lidských práv.

V dubnu 2015 se uskutečnilo jednání v rámci politického dialogu podle článku 8, které se zaměřilo na základní příčiny, obchodování s lidmi a převaděčství, jakož i na regionální a mezinárodní spolupráci. V listopadu 2015 byl další dialog věnován lidským právům a migraci. EU v této souvislosti ocenila zapojení země do procesu všeobecného pravidelného přezkumu a pevně se zavázala spolupracovat s Eritreou na klíčových aspektech lidských práv. EU současně vyjádřila znepokojení nad celkovou situací v oblasti lidských práv a zdůraznila potřebu vykázat konkrétní pokrok v této oblasti a odhodlání lidská práva respektovat.

V roce 2015 EU rovněž nadále vyjadřovala při jednáních s příslušnými orgány znepokojení v souvislosti s problematikou migrace a obchodování s lidmi v oblasti Afrického rohu. Zejména delegace EU byla výrazně zapojena do příprav účasti Eritreje na summitu ve Vallettě a nadále podporovala konkrétní zapojení eritrejské vlády do chartúmského procesu.

V průběhu roku došlo rovněž k diplomatickým kontaktům souvisejícím s lidskými právy. V březnu 2015 byla ministru práce a blahobytu občanů doručena demarše podporující vypracování aktuálních seznamů nebezpečné práce v souladu s úmluvou ILO č. 182 o nejhorších formách dětské práce.

V říjnu a listopadu 2015 byla vládě doručena řada demarší na podporu priorit a iniciativ EU v rámci Třetího výboru Valného shromáždění OSN.

Pokud jde o konkrétní finanční podporu lidských práv, probíhá v současnosti osm projektů v rámci programu evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) a dvanáct v rámci programu pro organizace občanské společnosti a místní orgány (CSO-LA) týkající se různých otázek, jako jsou pracovní práva, práva žen a dětí a práva osob se zdravotním postižením.

Etiopie

Svoboda projevu a sdružování zůstaly v roce 2015 v Etiopii problematické, neboť kritici vlády, včetně členů opozice a novinářů, byli v průběhu roku i nadále zatýkáni, především s odvoláním na protiteroristický zákon. Počet případů terorismu předkládaných soudům roste, přičemž v současnosti probíhá 40 případů a je obviněno 280 osob. Delegace EU se situaci pečlivě věnuje a některé soudní procesy sleduje. EU a její členské státy kromě toho s vládou jednaly prostřednictvím politického dialogu podle článku 8 o občanských a politických právech, a to i na nejvyšší úrovni.

V březnu 2015 bylo cestou na mezinárodní zasedání nevládních organizací o potravinové soběstačnosti a pozemkových právech zatčeno sedm aktivistů v oblasti pozemkových práv a tři z nich byli následně obviněni v souladu s protiteroristickým zákonem. K desítkám zatčení vedly též střety s policií na oficiálních shromážděních proti Islámskému státu 22. dubna po zabítí etiopských křesťanů v Libyi. Zatčeno bylo nejméně devět aktivních členů opoziční strany s následnými tresty od dvou měsíců do tří a půl let odnětí svobody.

V červenci 2015, několik dní před návštěvou amerického prezidenta Baracka Obamy, stáhlo ministerstvo spravedlnosti obvinění z terorismu v případě pěti bloggerů a novinářů z bloggerské komunity Zone 9 a propustilo Reyotu Alemuovou, novinářku odsouzenou za podobná obvinění k pěti letům odnětí svobody, které zbývalo několik měsíců do propuštění. V říjnu byli zproštěni obžaloby další čtyři členové Zone 9. V důsledku odvolání podaného státním zastupitelstvím však může případ ještě přezkoumat nejvyšší soud a jeden ze členů Zone 9 nadále čelí obviněním podle trestního zákoníku.

V jiném velmi sledovaném procesu bylo 18 členů Muslimského rozhodčího výboru odsouzeno za úlohu, kterou sehráli v muslimských protestech, k dlouhým trestům odnětí svobody od sedmi do 22 let. Někteří byli propuštěni v září v rámci každoroční novoroční milosti.

Dne 24. května 2015 se v Etiopii ve vysoce kontrolované předvolební atmosféře a v omezeném politickém prostoru uskutečnily všeobecné volby. EU nebyla na pozorování voleb pozvána; mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise vydala 27. května prohlášení týkající se voleb, v němž bylo poukázáno na omezený prostor k otevřené diskusi a na negativní vliv, který tato skutečnost měla na celkovou volební atmosféru. Jedinou mezinárodní volební pozorovatelskou misi vyslala Africká unie (AU) a shledala, že volby byly „klidné, pokojné a důvěryhodné“. Mise AU však upozornila na nedostatky týkající se transparentnosti; kromě toho bylo v den voleb dočasně zadrženo více než 100 opozičních pozorovatelů. Vládnoucí strana a její spojenci nakonec získali v parlamentu díky 82 % hlasů všechna křesla. Po volbách pokračovalo cílené zatýkání členů politické opozice, která tvrdí, že sedm jejích aktivních členů bylo zabito z politických důvodů.

Etiopská vláda v současnosti vypracovává nový národní akční plán v oblasti lidských práv na období let 2016–2018 a Etiopská komise pro lidská práva (EHRC) pokračovala v pozorování vnitrostátní situace v oblasti lidských práv. Za podpory několika dárců pozorovala EHRC lidskoprávní aspekty voleb, dosud však nebyla vydána žádná zpráva. Jmenování nového vrchního komisaře, bývalého zástupce předsedy národní volební rady Etiopie, vyvolává pochyby o schopnosti EHRC nezávisle dohlížet na výkonnou moc. Etiopie zavedla v srpnu 2015 nový zákon o obchodování s lidmi. Z hlediska lidských práv jsou jeho nevýhodami zavedení trestu smrti a možnost přesunout důkazní břemeno na obviněné.

Znepokojení ohledně lidských práv vyvolala v roce 2015 také řada konfliktů a násilných střetů. V oblasti Gondar vedlo v listopadu a prosinci etnické napětí mezi amharskou a quemantskou komunitou údajně k několika stům úmrtí. Požár věznice a následné nepokoje si oficiálně vyžádaly život nejméně 17 vězňů a obyvatel, několik zdrojů však naznačuje vyšší počet obětí. V prosinci došlo znovu k masovým protestům studentů a zemědělců ve více než 150 městech v oblasti Oromie – zejména v souvislosti s územním plánem Addis Abeby –, které vedly k rozsáhlým nepokojům a zabitím nejméně 100 osob. Vzhledem k nedostatku nezávislých zdrojů a nepřístupnosti oblastí konfliktu je i nadále značným problémem dostupnost přesných informací. Mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise vydala 23. prosince ke střetům prohlášení.

Vysoká představitelka, místopředsedkyně Komise Federica Mogheriniová navštívila 20. října 2015 Addis Abebu, kde se setkala etiopskými vedoucími představiteli, včetně předsedy vlády, jakož i se zástupci občanské společnosti. Prostor občanské společnosti je v Etiopii velmi omezený a vysoká představitelka jednala o problematických otázkách v oblasti lidských práv a o způsobech, jak by EU mohla pomoci.

Gabon

Cílem EU v oblasti lidských práv a demokracie v Gabonu je zabývat se podmínkami ve věznicích, rituálně motivovanými trestnými činy, právy žen a obchodováním s lidmi, včetně dětí. Před prezidentskými a parlamentními volbami v roce 2016 byla důvodem ke znepokojení též transparentnost a inkluzivita volebního procesu. Občanská společnost hojně požadovala provedení volebních reforem, včetně úplného integrovaného biometrického systému. Účinnost justice je omezována nedostatkem finančních a lidských zdrojů (například v oblasti soudního lékařství) a korupcí. Bylo zpochybněno právo na spravedlnost a právo na život, jak dokazuje zadržení bývalého ministra Serge Maurice Mabialy a případ mladého studenta Bruna Mboulou Mbeky, který byl 20. prosince 2014 během opozičního protestu údajně zabit. Po těchto událostech vydala EU místní prohlášení, v němž vyjádřila politování nad násilím a smrtí mladého studenta a vyzvala všechny strany ke zdrženlivosti, okamžitému vyšetření ze strany příslušných orgánů a k otevřenému a konstruktivnímu politickému dialogu.

Specifický každoroční dialog o lidských právech se všemi dotčenými orgány se neuskutečnil, avšak EU a její členské státy i nadále vedly s Gabonem o lidských právech a demokracii diskuse v různých formátech a na odlišných úrovních. Politický dialog podle článku 8 dohody z Cotonou se s gabonskými orgány uskutečnil v červnu 2015. Strany se zavázaly vést od roku 2016 dialog dvakrát ročně, přičemž příští zasedání je naplánováno na začátek roku 2016.

V roce 2015 EU pokračovala ve spolupráci s Gabonem v souvislosti s jeho členstvím v Radě OSN pro lidská práva. EU a její členské státy uskutečnily ve vztahu ke gabonským orgánům několik ad hoc demarší a informačních akcí. EU dále posílila spolupráci a sladění postojů s Gabonem, zejména v souvislosti s přípravou zasedání Třetího výboru Valného shromáždění OSN a s mnohostrannými otázkami společného zájmu.

Pokud jde o ratifikaci mezinárodních nástrojů v oblasti lidských práv, Gabon v roce 2015 pokročil s předkládáním a projednáváním několika zpráv, včetně zpráv týkajících se Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání a Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen. Příslušné orgány v současnosti zkoumají proces ratifikace Mezinárodní úmluvy o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin a Africké charty pro demokracii, volby a správu věcí veřejných.

Gabon zahájil v roce 2015 meziministerské konzultace s cílem připravit se na třetí všeobecný pravidelný přezkum, který se má uskutečnit koncem roku 2016 nebo začátkem roku 2017.

Delegace EU pokračovala v pravidelném dialogu s organizacemi občanské společnosti a lidskoprávními organizacemi a rovněž se setkávala se zástupci příslušných úředních orgánů, konkrétně generálního ředitelství pro lidská práva a národní komise pro lidská práva. EU a její členské státy vypracovaly v roce 2015 plán spolupráce s občanskou společností v Gabonu.

Pokud jde o finanční spolupráci, země je příjemcem prostředků z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR). Na základě programu podpor pro jednotlivé země byla v roce 2015 zveřejněna výzva k podávání návrhů, v jejímž rámci byly nasmlouvány projekty, na něž bylo přiděleno 600 000 EUR.

Gambie

EU je i nadále vážně znepokojena situací v oblasti lidských práv a právního státu v Gambii. V roce 2015 zůstaly prioritami EU svoboda sdělovacích prostředků, trest smrti, násilí páchané na ženách, dodržování mezinárodních mechanismů v oblasti lidských práv, podmínky ve věznicích, podpora obránců lidských práv, nediskriminace a právní stát. V kontextu obtížné politické situace EU pokračovala v uskutečňování těchto priorit spolu s členskými státy zastoupenými či akreditovanými v Gambii. V červnu 2015 byl obnoven politický dialog podle článku 8, který Gambie přerušila v listopadu 2014. Na otázky lidských práv bylo v průběhu celého roku upozorňováno při formálním politickém dialogu nebo v rámci diplomatických kontaktů s gambijskými orgány.

V roce 2015 vyjádřila EU znepokojení nad stávající legislativou týkající se svobody projevu, která otevírá prostor pro široké interpretace a možné zneužívání, jakož i nad zatýkáním a zprávami o obtěžování novinářů a obránců lidských práv. Delegace EU v Banjulu pořádala pravidelné obědy s novináři, na něž byli za účelem neformální výměny názorů zváni zástupci místních sdělovacích prostředků. Kromě toho má EU podpořit zlepšení mediálního prostředí prostřednictvím projektu UNESCO financovaného Evropským rozvojovým fondem (870 000 EUR). EU rovněž pokračovala v podpoře občanské společnosti a obránců lidských práv v zemi, mimo jiné prostřednictvím podpory místních nevládních organizací.

Mezi negativní události v roce 2015 patří zavedení vyšších finančních a logistických požadavků na volební kandidáty a politické strany, což prohlubuje pochyby o existenci rovných podmínek před nadcházejícími prezidentskými a parlamentními volbami v letech 2016 a 2017. V oblasti svobody náboženského vyznání je situace celkově uspokojivá, důvodem ke znepokojení je však prohlášení Gambie za islámskou republiku, které učinil prezident Yahya Jammeh.

Pokud jde o práva žen, významného pokroku bylo dosaženo díky tomu, že prezident v listopadu 2015 oznámil zákaz mrzačení ženských pohlavních orgánů, který byl na začátku roku 2016 transformován do podoby zákona. Tomuto důležitému kroku předcházelo nepřetržité lobbování ze strany místních sdružení a mezinárodních aktérů, včetně EU. Byly zahájeny tři projekty financované EU zaměřené na práva žen a posílení jejich ekonomického postavení (800 000 EUR).

Gambie podstoupila v listopadu 2014 druhý všeobecný pravidelný přezkum, k němuž EU přispěla. Pracovní skupina pro všeobecný pravidelný přezkum upozornila na řadu vážných nedostatků v oblasti občanských a politických práv, zejména pokud jde o svobodu projevu a shromažďování, zároveň však uznala pokrok v oblasti práv žen, vzdělávání a zdravotní péče. Gambijská vláda v reakci z března 2015 přijala většinu doporučení vyplývajících ze všeobecného pravidelného přezkumu, pokud jde o práva žen, včetně mrzačení ženských pohlavních orgánů, práva dětí, práva osob se zdravotním postižením, zdraví, vzdělávání a odbornou přípravu, uprchlíky, národní komisi pro lidská práva, dodržování povinností týkajících se podávání zpráv OSN, zlepšení soudnictví a jeho nezávislosti, sociální péči a rozvoj. Všechna doporučení vyplývající ze všeobecného pravidelného přezkumu, která se týkala zrušení či omezení trestu smrti nebo práv LGBTI osob, byla však odmítnuta. Doporučení týkající se svobody projevu byla „vzata na vědomí“ nebo přijata „s výhradou gambijských zákonů“.

Pozitivní je skutečnost, že Gambie v červnu 2015 přistoupila k mezinárodní Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením a jejímu opčnímu protokolu. Gambie však dosud neratifikovala řadu významných mezinárodních úmluv, zejména o mučení a násilném zmizení.

Na začátku roku 2015 zveřejnili zvláštní zpravodaj OSN pro mimosoudní, zrychlené a svévolné popravy a zvláštní zpravodaj OSN pro mučení a jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání zprávy ze své mise do Gambie uskutečněné v listopadu 2014. V obou zprávách bylo upozorněno na závažné nedostatky a gambijské úřady je odmítly. Mise byla částečně přerušena, neboť zvláštním zpravodajům nebyl v rozporu s předem dohodnutým mandátem umožněn neomezený přístup do hlavní věznice. EU pravidelně vyzývala gambijskou vládu, aby pozvání pro zvláštní zpravodaje obnovila.

V červenci byla přibližně 300 vězňům udělena prezidentská milost. Gambijští představitelé dále navštívili Nigérii, aby se seznámili s tamní komisí pro lidská práva s cílem zřídit takovou komisi v Gambii. Přes opakovaná oznámení pokroku a neustálé lobbování ze strany EU však dosud nebyly přijaty příslušné právní předpisy.

Prezident v roce 2015 potvrdil svůj odmítavý postoj vůči LGBTI osobám, a zákon proti „nepřirozenému chování“ i dodatek o „homosexualitě s přitěžujícími okolnostmi“ zůstávají v platnosti. EU i nadále vyjadřovala znepokojení, a to v rámci formálního politického dialogu i diplomatických kontaktů.

Po nezdařeném pokusu o puč dne 30. prosince 2014 vydala EU místní prohlášení, v němž útok odsoudila a naléhavě vyzvala k dodržování zásad právního státu, pokud jde o zadržované osoby. Pokračují obtěžování a zastrašování, včetně svévolného zatýkání a nezákonného zadržování přesahujícího ústavní limit 72 hodin, a to většinou Národní zpravodajskou agenturou (NIA). V rámci dialogu podle článku 8 vyjádřila EU znepokojení nad nezákonným zatýkáním a případy zadržování přesahujícího ústavní limit. Nezávislost soudnictví je i nadále pochybná, mimo jiné v důsledku častého odvolávání a jmenování soudců. V současné době probíhá dlouhodobá technická pomoc (2 689 850 EUR) týkající se přístupu ke spravedlnosti a právního vzdělávání financovaná prostřednictvím Evropského rozvojového fondu. Činnosti zahrnují přístup ke spravedlnosti, právní vzdělávání, výzkum a odbornou přípravu a vyřizování jednotlivých případů.

Ghana

Podle organizace Freedom House je situace v Ghaně v oblasti lidských práv poměrně dobrá, s hodnocením 37/40 u politických práv a 47/60 u občanských svobod. Součástí ghanského práva však zůstává trest smrti, přestože od roku 1993 nebyl popraven žádný vězeň (většina trestů smrti je změněna na doživotní odsouzení). Podobně je v Ghaně nezákonná homosexualita, i když dodržování tohoto zákona je málokdy vymáháno.

Politický dialog podle článku 8 mezi Ghanou a EU konaný v červnu 2015, kterému spolupředsedal ghanský prezident John Dramani Mahama, byl zaměřen na širokou škálu otázek v oblasti lidských práv. EU i Ghana zdůraznily společné odhodlání zasazovat se o demokratický proces a respektování lidských práv a vyzdvihly zejména význam inkluzivních, transparentních a důvěryhodných voleb v listopadu 2016, jež opětovně potvrdí demokratický kredit, který již Ghana získala. Obě strany se shodly na tom, že v tomto procesu hraje významnou úlohu volební komise.

Rostoucí znepokojení vyvolává i nadále korupce. Na přípravném setkání s organizacemi občanské společnosti, které EU uspořádala v květnu 2015 s cílem vymezit relevantní témata, jež by měla být zahrnuta do politického dialogu, byla korupce určena jako jeden z hlavních důvodů k obavám. Na tuto otázku bylo upozorněno v rámci dialogu, při němž EU přivítala přijetí národního protikorupčního akčního plánu vypracovaného vládou a oznámila, že bude podporovat jeho provádění. V květnu 2015 uvítala EU přijetí a zveřejnění ghanského akčního plánu v oblasti mezd, který má odstranit nesrovnalosti v této oblasti; díky této skutečnosti a na základě pozitivního hodnocení podmínek pro vyplácení finančních prostředků byla obnovena rozpočtová podpora Ghany ze strany EU. Je však třeba ještě učinit mnoho, aby byly stíhány osoby odpovědné za korupci na všech úrovních. Ghana musí rétoriku v této oblasti podpořit rozhodnými kroky.

Jednou z dalších klíčových otázek v oblasti lidských práv, jež byla v průběhu roku 2015 řešena, byl přístup k odpovědnému, spravedlivému a účinnému soudnímu systému. Zvláštní pozornost veřejnosti získal dokumentární film o případech korupce mezi soudci, který byl v září veřejně promítán v Akkře. Tento skandál vyvolal celostátní diskusi o postupu jmenování soudců a obecnější debatu o reformě justice. Šetření tohoto problému i dřívějších souvisejících případů korupce probíhá.

Ústředním prvkem mnoha projektů a diskusí, které EU v roce 2015 v Ghaně uskutečnila, bylo zohledňování otázky rovnosti žen a mužů. Ministerstvo rovnosti žen a mužů, dětí a sociální ochrany dokončilo návrh zákona o narovnání příležitostí, který bude předložen kabinetu k projednání. Očekává se, že zákon po schválení přispěje k narovnání sociálních, kulturních, hospodářských a vzdělávacích nerovností a k podpoře rovnosti žen a mužů v Ghaně. Uvedené ministerstvo mezitím v roce 2015 zahájilo národní politiku v oblasti rovnosti žen a mužů s cílem začlenit otázky rovnosti do celostátních procesů rozvoje. Tato politika je zaměřena na zlepšení sociálních, právních, občanských, politických, ekonomických a sociokulturních podmínek ghanských obyvatel, zejména žen, dětí, ohrožených osob a osob se zvláštními potřebami, jako jsou osoby se zdravotním postižením či marginalizovaní občané.

EU i nadále prosazovala lidská práva prostřednictvím své rozvojové spolupráce. Částka 12 milionů EUR byla poskytnuta na podporu nezávislých vládních institucí zapojených do volebního procesu (jako je volební komise, národní komise pro sdělovací prostředky a národní komise pro občanské vzdělávání) a iniciativ zaměřených na posílení postavení žen a mládeže, jakož i na podporu organizací občanské společnosti, které se zasazují o občanské vzdělávání a vzdělávání voličů.

V rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) byly poskytnuty prostředky na uskutečnění řady aktivit v partnerství s organizacemi občanské společnosti zaměřených na prosazování a ochranu práv dětí v Ghaně. Tento projekt probíhá v úzké spolupráci s UNICEF.

Dne 16. října 2015 bylo uspořádáno fórum s organizacemi občanské společnosti a místními orgány s cílem informovat je o tematickém programu EU pro organizace občanské společnosti a místní orgány a požádat je o příspěví při sestavování obecných pokynů pro zveřejnění výzvy k podávání návrhů v roce 2016.

Guinea

Stejně jako v roce 2014 čelila Guinea i v roce 2015 výzvám v oblasti lidských práv a právního státu v souvislosti s politickým napětím a dlouho očekávaným zlepšováním zdravotního stavu obyvatel po epidemii viru Ebola a souvisejícím hospodářským oživením. Činnost EU v oblasti lidských práv spočívala v kontaktech s guinejskými orgány prostřednictvím pravidelného dialogu a veřejné diplomacie, jakož i v poskytování technické a finanční pomoci.

Alpha Condé (politická strana RPG), první demokraticky zvolený prezident (v prosinci 2010) po sérii autoritářských režimů a státních převratů, byl 11. října opětovně zvolen v prvním kole prezidentských voleb. Od září do listopadu 2015 byla na pozorování celého procesu vyslána volební pozorovatelská mise EU. Navzdory násilným incidentům před samotným volebním dnem, které si údajně vyžádaly 11 životů, proběhlo hlasování v poměrně klidných podmínkách a za hojné účasti voličů. Prezidentské volby však byly negativně ovlivněny logistickými a organizačními problémy, jakož i nedostatkem transparentnosti ze strany volební komise, nedostatečnou administrativní neustranností a nerovným přístupem stran a kandidátů do veřejných sdělovacích prostředků. Přes neuspokojivé fungování institucí, pomalé tempo reforem a nízké schopnosti státu poskytovat obyvatelstvu základní služby se v roce 2015 uskutečnilo méně pouličních demonstrací než při parlamentních volbách v roce 2013. Po násilných střetech mezi opozičními aktivisty a bezpečnostními silami v dubnu a květnu 2015 a po opozičním bojkotu parlamentních zasedání od dubna do července obnovily opozice a vládnoucí koalice koncem června politický dialog a za aktivní podpory mezinárodního společenství (včetně EU) dosáhly dohody.

Na znamení toho, že se řeší otázka beztrestnosti, odvolal Alpha Condé po svém znovuzvolení jednoho ministra a několik vysokých úředníků za pochybení. Nejvyšší soudní rada kromě toho udělila v roce 2015 tresty za pochybení pěti soudcům.

Neúměrné užití síly ze strany bezpečnostních složek při obnově veřejného pořádku mělo v roce 2015 za následek méně obětí než ve volebním roce 2013, což naznačuje zlepšení taktiky uplatňované bezpečnostními silami. Po více než pěti letech od masakru stoupenců opozice na shromáždění v Conakry v září 2009 spáchaného povětšinou příslušníky elitní prezidentské stráže pokračuje vnitrostátní vyšetřování. Guinejská porota soudců, která masakr vyšetřuje, učinila v roce 2015 určitý pokrok dokončením výsledku obětí a obviněním více než dvanácti osob. Stávající ministr spravedlnosti též vyjádřil odhodlání posunout řízení v roce 2016 kupředu.

Navzdory tomuto pokroku v boji proti beztrestnosti panuje v zemi stále nedostatek odpovědnosti za závažné porušování pravomocí ze strany bezpečnostních sil a jiných činitelů. Za podpory mezinárodního společenství (včetně EU) se provádějí ambiciózní reformy odvětví spravedlnosti a bezpečnosti/bezpečnostního sektoru. S technickou pomocí EU probíhá revize několika klíčových právních textů (trestního zákoníku, trestního řádu, vojenského trestního řádu a zákoníku, občanského zákoníku a zákoníku v oblasti práv dětí) podle mezinárodních norem. Pokud jde o situaci ve věznicích, dosáhl v roce 2015 stav systému nápravných zařízení kritické fáze, neboť došlo k několika útěkům či pokusům o ně, jež vyústily v násilné střety mezi vězni a bezpečnostními složkami. Přetrvává nerovný přístup ke spravedlnosti, beztrestnost, přeplněnost věznic a zdlouhavá soudní řízení, v důsledku čehož chovají guinejské občany k justici nedůvěru. V srpnu 2015 byl však schválen zákon zaměřený na zjednodušení uspořádání porotních soudů a urychlení soudních řízení. Účinné provádění této reformy zpomaluje nedostatek zdrojů a vyškoleného personálu.

Prostřednictvím tematických programů financovaných EU pokračovaly různé projekty realizované nevládními organizacemi v oblasti posilování postavení žen a práv žen a dětí.

Důvodem k vážným obavám zůstává násilí páchané na dětech a velmi vysoký výskyt mrzačení ženských pohlavních orgánů. Svoboda slova, zaručovaná guinejskou ústavou, je naopak obecně respektována. Byly hlášeny pravidelné střety související se spory mezi různými větvemi islámu a úřady zařadily do programu své činnosti otázku hrozby představované islamistickými teroristy. Vláda nedávno nařídila uzavřít jednu mešitu z důvodu obav o bezpečnost letiště a byla zahájena debata o zákazu zahalování celé tváře, což je otázka, kterou by prezident Alpha Condé velmi rád reguloval na regionální úrovni prostřednictvím Hospodářského společenství států západní Afriky (ECOWAS). Prozatímní komise národního usmíření, zřízená v roce 2011, která se ukázala jako neefektivní, v roce 2015 zkušebně znovuzahájila svou činnost, aniž by dosáhla jakéhokoliv významného posunu.

Guinea podstoupila v lednu 2015 svůj druhý všeobecný pravidelný přezkum, přičemž přijala 179 doporučení a 15 dalších „vzala na vědomí“. Ministrovi pro lidská práva se dosud nepodařilo začlenit tato doporučení do národní politiky v oblasti lidských práv, před jejímž přijetím je ještě nutné uspořádat místní, regionální a národní konzultace.

V roce 2015 pokračovala EU v poskytování technické a finanční pomoci na podporu Guineje v koordinaci s OSN a dalšími mezinárodními zainteresovanými subjekty. Hlavní činnost EU v oblasti lidských práv se v roce 2015 zaměřila na podporu uspořádání prezidentských voleb, pomoc při reformě justice, boj proti beztrestnosti a na reformu vězeňství. Podpora EU zahrnuje rovněž pomoc při reformě bezpečnostního sektoru, podporu civilní ochrany a strážců lesa (9. Evropský rozvojový fond, ERF), financování budování kapacit a mírových aktivit pro občanskou společnost a sdělovací prostředky a podporu posílení postavení žen a dalších ohrožených skupin.

Guinea-Bissau

Situace v oblasti lidských práv v Guineji-Bissau se v roce 2015 zlepšila. Objevily se však zprávy o mučení, jiném špatném zacházení a úmrtích v policejní vazbě. Mezi hlavní cíle EU v oblasti demokracie a lidských práv v této zemi patří podpora úsilí orgánů o upevnění demokratické stability a právního státu, boj proti chudobě a důslednější respektování lidských práv. V návaznosti na volby v roce 2014 a obnovení ústavního pořádku zrušila EU v březnu 2015 omezení své rozvojové spolupráce s Guineou-Bissau. Ve stejném měsíci uspořádala EU spolu s guinejsko-bissauskou vládou a Rozvojovým programem OSN (UNDP) v Bruselu dárcovskou konferenci na podporu národní rozvojové strategie na období 2015–2025 a pětiletého operačního plánu Terra Ranka, jehož součástí je pilíř týkající se upevnění demokracie, právního státu a prosazování lidských práv.

V roce 2015 byl s Guineou-Bissau obnoven politický dialog podle článku 8 dohody z Cotonou a 7. července se v Bissau uskutečnilo jednání s tehdejšími předsedou vlády. Na tomto jednání a během všech dalších pravidelných dvoustranných kontaktů na úrovni delegací i ústředí byla nastolována problematika lidských práv, právního státu a boje proti beztrestnosti.

Politické události od srpna 2015 potvrzují, že jedním z hlavních problémů v Guineji-Bissau zůstává právní stát.

EU v roce 2015 i nadále poskytovala finanční podporu projektům financovaným prostřednictvím Evropského rozvojového fondu (ERF) a evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR). Tyto projekty byly zaměřeny na posílení kapacit občanské společnosti v oblasti lidských práv, podporu boje proti násilí na základě pohlaví a podporu posílení postavení žen, prosazování práv dítěte, zlepšení podmínek ve věznicích a zvýšení všeobecného povědomí o lidských právech pořádáním různých akcí.

Keňa

Pokud jde o situaci v oblasti lidských práv v Keni, byly obecně v některých oblastech podniknuty omezené kroky správným směrem, zatímco v jiných oblastech se situace zhoršila. Závažným důvodem ke znepokojení je i nadále nízká úroveň bezpečnosti a poměrně tvrdá reakce vlády na terorismus. Národní komise pro lidská práva v Keni informovala o řadě případů zmizení, mimosoudních poprav, nezákonného zadržování, mučení a dalších případů porušování lidských práv. Stále jsou potlačována práva LGBTI osob, neboť homosexualita je nadále zákonem kriminalizována, přestože v praxi nejsou vedena žádná trestní stíhání. Keňa nezrušila trest smrti a soudy jej stále ukládají.

Stejně jako v předchozích letech pracovala EU v Keni na celé řadě otázek v oblasti lidských práv, zejména na podpoře uplatňování ústavy z roku 2010, boji proti beztrestnosti, předcházení mimosoudním popravám a ochraně obránců lidských práv.

Na základě ústavy z roku 2010 byl vytvořen systém decentralizace, v jehož rámci jsou zákonodárné a výkonné pravomoci přeneseny na 47 správních okrsků. EU tento proces podporuje. Přetrvávají některé ústavní výzvy, jako je provedení pravidla dvoutřetinové většiny jednoho pohlaví. EU přikládá podpoře uplatňování ústavy obzvláštní důležitost a věnuje se tomuto tématu v rámci politického dialogu a prostřednictvím veřejné diplomacie. V roce 2015 byla na tuto otázku zaměřena rovněž řada projektů rozvojové spolupráce a EU nedávno vybrala čtyři projekty organizací občanské společnosti na pomoc s prosazováním pravidla dvoutřetinové většiny jednoho pohlaví na místní úrovni před volbami v roce 2017 s cílem předcházet diskriminaci žen během stranických nominací a informovat o ní.

Prezident Uhuru Kenyatta, jeho zástupce William Ruto a jejich stoupenci ostře vystupovali proti Mezinárodnímu trestnímu soudu (ICC) a usilovali o stažení obvinění viceprezidenta Williama Ruta. EU prostřednictvím neveřejných sdělení určených vládě a vlivným subjektům zdůrazňovala, že je důležité, aby Keňa s ICC v souladu s Římským statutem nadále spolupracovala. Beztrestnost zůstává v Keni velkým problémem, neboť politici, bezpečnostní složky a vysoce postavení činitelé jsou za své činy málokdy hnáni k odpovědnosti. EU v rámci svého dialogu s vládou upozornila na téma mimosoudních poprav.

Kromě toho je mnoho obránců lidských práv často zastrašováno, obtěžováno a sledováno. Mnohým hrozí také obvinění z trestné činnosti či urážky na cti. Delegace EU a členské státy EU podporovaly organizace občanské společnosti a obránce lidských práv zasazující se o vymýcení beztrestnosti, jako je Národní komise pro lidská práva v Keni (KNCHR) a Nezávislá lékařsko-právní jednotka (IMLU). Kontaktním státem EU v této záležitosti je i nadále Nizozemsko, které předsedá měsíčním zasedáním skupiny obránců lidských práv, na nichž se scházejí členské státy, mezinárodní partneři (USA, Kanada, Norsko, Švýcarsko) a organizace občanské společnosti působící v této oblasti.

EU rovněž vede s občanskou společností pravidelný dialog o lidských právech.

V lednu 2015 podstoupila Keňa proces všeobecného pravidelného přezkumu. Keňa podpořila většinu doporučení, včetně těch, které se týkají vnitrostátních nástrojů na ochranu lidských práv, mimosoudních poprav, rovnosti žen a mužů, práv dětí a zajištění souladu s mezinárodním právem v oblasti boje proti terorismu. Keňa však odmítla doporučení týkající se ratifikace různých mezinárodních úmluv, zrušení trestu smrti, trestních postihů za trestné činy týkající se sdělovacích prostředků, legalizace potratu a dekriminalizace vztahů osob stejného pohlaví.

Pokud jde o boj proti terorismu, je třeba zdůraznit, že bez ohledu na dodržování obecně přijímaných standardů pro zachování lidských práv je nutné proti extrémním formám radikalizace a teroru plně uplatňovat zásady právního státu.

Lesotho

V roce 2015 stoupl počet případů porušování lidských práv. Nestabilní situace po údajném pokusu o státní převrat v srpnu 2014 ohrozila právní stát. Mezi porušování lidských práv patří případy mučení, krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání a svévolného zabíjení, neúměrně dlouhá vyšetřovací vazba a průtahy v soudních procesech. Došlo také k nárůstu počtu výhrůžek smrti právníkům, zainteresovaným subjektům z řad občanské společnosti a dalším osobám, jakož i k určitému omezení svobody projevu a prostoru pro občanskou společnost. Významným důvodem ke znepokojení v zemi zůstává násilí páchané na ženách a dětech.

Navzdory této situaci zůstávají ukazatele v oblasti správy věcí veřejných, právního státu a lidských práv v porovnání s kontinentálními a regionálními standardy relativně uspokojivé.

Fungují instituce veřejné správy, jako je úřad veřejného ochránce práv, ředitelství pro korupci a hospodářskou trestnou činnost a hlavní auditor. Veřejná služba je však slabá a extrémně zpolitizovaná, schopnost řízení kolísá a korupce je běžná. Boj proti korupci byl prioritou bývalého předsedy vlády, zdá se však, že současná vláda je tímto problémem znepokojena méně. Probíhá několik soudních případů, a to i s ministry.

Stále nebyla zřízena dlouho očekávaná národní komise pro lidská práva. Návrh o zřízení této komise byl však v roce 2015 předložen Národnímu shromáždění a očekává se, že v brzké době dojde k hlasování.

Odvětví soudnictví je poměrně slabé a je negativně ovlivněno interní rivalitou a systematicky pomalým vyřizováním případů. Nejvyšší soudkyní Lesotha byla v roce 2014 jmenována Nthomeng Majaraová. S nadějí se očekává, že se jí podaří provést nezbytné reformy a prosadit v soudnictví používání systému vyřizování jednotlivých případů, na nějž EU poskytla významnou podporu v oblasti budování kapacit. Současný předseda vlády kritizoval předsedu odvolacího soudu Kananelu Mosita a proslýchá se, že by mohl být odvolán a nahrazen kontroverzní osobou.

Pokud jde o trest smrti, objevuje se znepokojivý trend. Rozsudky smrti jsou automaticky postupovány odvolacímu soudu, kde je soudci, kteří tradičně pocházeli z Jižní Afriky, měnili na trest doživotního odnětí svobody, to se však v současnosti mění, neboť soudci již nepocházejí primárně z Jižní Afriky.

Lesothská koaliční vláda sedmi stran, vytvořená po předčasných volbách v únoru 2015, čelila v průběhu roku zásadním výzvám, zejména v souvislosti se zabitím bývalého velitele lesothských obraných sil (LDF) generála Maaparankoea Mahaoa. Jihoafrické společenství pro rozvoj (SADC) v důsledku toho v červenci 2015 rozhodlo ustavit vyšetřovací komisi s cílem objasnit okolnosti zastřelení velitele Maaparankoea Mahaoa, údajnou přípravu vzpoury v LDF, údajný únos bývalých členů LDF a údajné zabití několika členů opozice. Práci vyšetřovací komise SADC ztěžovala neuspokojivá spolupráce ze strany svědků z řad armády a ze strany vlády. Práci vyšetřovací komise narušoval též vojenský soud současně probíhající v rámci LDF a skutečnost, že LDF nerespektovaly příkazy nejvyššího soudu propustit zadržované vojáky, kteří měli před vyšetřovací komisí svědčit. Vedoucí představitelé opoziční strany jsou kvůli obavám o svou bezpečnost od května v exilu v sousední Jižní Africe a opoziční poslanci v současnosti bojkotují parlament.

Podpora EU v odvětví správy věcí veřejných byla v roce 2015 zaměřena na podporu těchto oblastí: justice, sociální ochrana, zejména ohrožených dětí, správa veřejných financí, občanská společnost a lidská práva. EU též financovala prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) iniciativy v oblasti boje proti obchodování s lidmi a násilí na základě pohlaví. EU rovněž podporuje projekt začleňování hlediska rovnosti žen a mužů a genderové spravedlnosti, aby orgánům pomohla v pokroku v oblasti rovnosti žen a mužů v zemi. Prostřednictvím Evropského rozvojového fondu (ERF) EU spolupracuje s organizací UNICEF na poskytování technické podpory ministerstvu sociálního rozvoje na podporu práv ohrožených dětí.

Mezi klíčové výzvy v odvětví správy věcí veřejných, které je potřeba řešit, patří zajištění toho, aby správní orgány daleko efektivněji bděly nad výkonem svých pravomocí, zřízení efektivně fungující národní komise pro lidská práva, zajištění účinného výkonu spravedlnosti, provedení reform veřejné služby (a depolitizace armády), řešení diskriminace žen, zlepšení systémů sociální ochrany a zřízení právního rámce, aby občanská společnost mohla působit efektivně a svobodně.

Libérie

Mezi hlavní priority EU v oblasti lidských práv v Libérii patří oficiální zrušení trestu smrti, prosazování a ochrana práv žen a dětí, jakož i poskytování podpory občanské společnosti v jejím úsilí o prosazování lidských práv. Konkrétními cíli jsou mimo jiné zajištění přístupu žen a dětí ke zdravotní péči a vzdělávání, omezení veškerých forem vykořisťování a řešení násilí na základě pohlaví a mateřské úmrtnosti. Mezi problematické otázky patří podmínky ve věznicích a vysoký počet osob ve vyšetřovací vazbě, což poukazuje na širší systémové slabiny trestního soudnictví. Panuje znepokojení nad nedostatkem odpovědnosti a transparentnosti v celém veřejném sektoru.

EU se v roce 2015 nadále aktivně zasazovala o lidská práva, mimo jiné prostřednictvím formálního politického dialogu EU–Libérie. EU se též snažila mimo jiné prostřednictvím médií přispívat k veřejné diskusi o otázkách, jako je trest smrti a násilí na základě pohlaví. EU i její členské státy nabídly praktickou pomoc při řešení otázek lidských práv pomocí konkrétních projektů v oblasti práv žen a dětí a justice. V květnu 2015 podstoupila Libérie v rámci Rady OSN pro lidská práva svůj druhý všeobecný pravidelný přezkum. Vysloužila si pochvalu za své úsilí v boji proti viru Ebola a za pokrok v mírové politické transformaci v uplynulých letech.

Liberijská vláda vzala mnoho z těchto otázek na vědomí a podniká kroky k jejich řešení, zároveň však zdůraznila, že je nutné respektovat názory, které v této zemi panují ohledně témat, jako jsou práva LGBTI osob a trest smrti. Nedostatek zdrojů a omezené kapacity v řadě oblastí brzdí úsilí o plnění mezinárodních povinností, a to i pokud jde o ekonomická a sociální práva.

Vzhledem k tomu, že epidemie viru Ebola byla v Libérii do počátku roku 2015 v zásadě pod kontrolou, neopakoval se výjimečný stav vyhlášený v srpnu 2014. Uspořádání senátních voleb v prosinci 2014 bylo pozitivním signálem odhodlání respektovat demokracii a řádný proces navzdory problematickým okolnostem, za nichž se volby konaly, přičemž znovuotevření škol v únoru 2015 znamenalo ukončení rozsáhlých omezujících opatření, která měla přímý dopad na lidská práva.

Při epidemii viru Ebola se ukázala omezení liberijské vlády v uspokojování základních potřeb občanů a projevila se pokračující nedůvěra mezi veřejností a vládoucí elitou. Tento nedostatek důvěry souvisí s nedostatečnou transparentností a odpovědností, včetně rozšířené korupce na všech úrovních veřejných služeb, jakož i na vyšší úrovni výkonné, zákonodárné i soudní moci.

Z finančních prostředků EU se nyní v Libérii prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) uskutečňuje několik projektů týkajících se přístupu žen a dívek ke spravedlnosti, násilí na základě pohlaví a škodlivých tradičních zvyklostí, včetně mrzačení ženských pohlavních orgánů. Místní organizace Červeného kříže prostřednictvím dánského Červeného kříže provádí komunitní iniciativu na prosazování lidských práv a rovnosti žen a mužů ve venkovských oblastech Libérie, která usiluje o posílení schopnosti Červeného kříže zabývat se problematikou rovnosti žen a mužů, jakož i bojovat proti diskriminaci na základě pohlaví a zranitelnosti ve venkovských komunitách v okresech Lofa, Bong a Nimba. Projekt byl kvůli epidemii viru Ebola do května 2015 dočasně pozastaven.

V roce 2015 byly vybrány nové projekty, jejichž provádění má být zahájeno v roce 2016, včetně projektů týkajících se právního státu a řádné správy věcí veřejných prostřednictvím zvýšené transparentnosti a přístupu k informacím v odvětví bezpečnosti a spravedlnosti.

EU si prostřednictvím iniciativy AWARE (A West African Response to Ebola; Reakce západní Afriky na Ebolu) jako prioritu stanovila podporu odvětví vzdělávání v Libérii. Jedním z klíčových cílů EU je zajistit přístup k čisté vodě ve školách v Libérii a mobilizovat komunity za účelem údržby a řádného využívání poskytovaných zařízení. V rámci projektu prováděného organizací Save the Children a financovaného prostřednictvím evropského nástroje stability byla podpořena účast dětí a mládeže, jakož i odborná příprava.

Madagaskar

Hlavními prioritami v oblasti lidských práv na Madagaskaru byly v roce 2015 podpora základních svobod, prosazování práv žen a dětí a vymýcení násilí, respektování lidských práv ve veřejné správě a v justici, jakož i podpora občanské společnosti a obránců lidských práv.

V průběhu roku 2015 se konaly dva dialogy podle článku 8 na prezidentské úrovni, které se týkaly špatného fungování justice obecně a účinného boje proti korupci a nezákonnému obchodu s palisandrem konkrétně, stávajících obtíží ohledně svobody projevu a nového komunikačního zákona, který má být v červenci 2016 podroben hlasování. Mezi další projednávané otázky patřily případy porušování lidských práv a nezákonné popravy na jihu země páchané bezpečnostními silami během zátahů na ozbrojené bandity (*dahalo*), dohled nad místními komunitami bojujícími proti beztrestnosti těchto banditů, jakož i nedostatečná účast občanské společnosti na vymezování a provádění politik veřejného sektoru.

Komunální volby konané v roce 2015 byly transparentní a pokojné s dosti vysokou účastí (50 %) a vyhrála je strana prezidenta. V souladu s probíhajícím úsilím o stabilizaci se 29. prosince uskutečnily senátní volby a v roce 2016 budou následovat volby regionální.

EU věnuje zvláštní pozornost opakovaným pokusům neutralizovat (shora dolů zkorumpovanou justici) či přisvojit si (zdola nahoru politickými stranami) práci protikorupční vyšetřovací agentury BIANCO (podporované prostřednictvím programu v rámci 11. Evropského rozvojového fondu (ERF) na zlepšení správy pro občany) a zacházení se svědky u konkrétních korupčních případů (např. Armand Marozafy a Patrick Zakariasy). EU rovněž bedlivě sleduje vývoj v oblasti korupce, nedovoleného obchodu se zbraněmi a porušování lidských práv obyvatel ze strany bezpečnostních složek při operacích v rámci boje proti krádežím dobytka a podniká terénní mise, aby vývoj v těchto oblastech posoudila. Otázka krádeží dobytka (týkající se desítek tisíc kusů zebu) se pro malgašského prezidenta stala otázkou otevřeného banditismu a organizované trestné činnosti negativně ovlivňující hospodářství a bezpečnost země a vedoucí k ojedinělým případům porušování lidských práv. Domnívá se, že trvalého zvratu v této situaci lze dosáhnout pouze pomocí dalekosáhlé reformy odvětví bezpečnosti a spravedlnosti.

V roce 2015 byl dialog s občanskou společností zaměřen na korupci a porušování lidských práv, ale též na decentralizaci moci (komunální volby v červenci 2015) a budoucí potřebu podpory v této oblasti. Návštěva prezidenta Heryho Rajaonarimampianiny v Bruselu v listopadu 2015 byla pro evropské orgány příležitostí, aby vyjádřily znepokojení nad přetrvávající korupcí a pomalým tempem vládních reforem v zemi, jež brání lidem v tom, aby měli z demokracie prospěch.

Členské státy EU byly o pomalém pokroku v oblasti lidských práv v zemi informovány mimo jiné díky třem zasedáním Pracovní skupiny EU pro Afriku konaným v roce 2015 a věnovaným Madagaskaru.

Na začátku roku 2015 se Madagaskar zavázal, že se bude řídit všemi doporučeními vyplývajícími ze všeobecného pravidelného přezkumu Rady OSN pro lidská práva, a v březnu 2015 *de iure* zrušil trest smrti (který nikdy nebyl vymáhán). Na další důležité doporučení – vytvořit nezávislou národní radu pro lidská práva – byly již vyčleněny prostředky z rozpočtu a jeho provedení je naplánováno na rok 2016. Obecně Rada Madagaskar pochválila za to, že i navzdory obtížím při překonávání politické krize začal v oblasti lidských práv dosahovat určitých zlepšení.

EU v roce 2015 v souladu se svými čtyřmi prioritami v oblasti lidských práv pokračovala v poskytování podpory občanského a volebního vzdělávání na Madagaskaru a v prosazování práv dětí prostřednictvím celostátního programu pro usnadnění přístupu ke vzdělávání a pro ochranu dětí před sexuální turistikou a prostitucí, obchodováním s lidmi a vykořisťováním v domácnosti. EU rovněž usilovala o zlepšení podmínek ve věznicích pro mladistvé a pracovala na prosazování práv žen prostřednictvím odborné přípravy a podpory ekonomické a sociální emancipace nejohroženějších osob v městských oblastech. Mezi další oblasti zájmu patřila volební odborná příprava na komunální volby, respektování lidských práv úředníky veřejné správy a justice, jakož i podpora právnických povolání. Byly též financovány projekty na zlepšení podmínek ve věznicích a na opětovné začlenění vězňů do společnosti.

Vedoucí delegace EU podepsal 10. prosince u příležitosti Dne lidských práv s organizacemi občanské společnosti z Madagaskaru šest nových projektů zaměřených na výše uvedené oblasti, přičemž začátkem roku 2016 bude následovat dalších osm. Zvláštní pozornost byla věnována podpoře ohrožených skupin, aby získaly přístup k ekonomickým právům.

Malawi

Pokud jde o cíle v oblasti lidských práv a demokracie, EU se v roce 2015 v rámci vztahů s Malawi zaměřila na politická práva, demokratickou správu věcí veřejných a na práva ohrožených skupin.

Celková situace v oblasti lidských práv v zemi zůstala v roce 2015 relativně stabilní a hlavní výzvy se i nadále týkají rovnosti žen a mužů a násilí páchaného na ženách a dětech, vysoké míry dětských sňatků, diskriminace na základě sexuální orientace, podmínek ve věznicích a ekonomických a sociálních práv. V roce 2015 se kromě toho objevily znepokojivé zprávy o násilí a zabíjení albínů.

EU se v koordinaci se svými členskými státy zapojovala do diskusí o lidských právech a demokracii s Malawi v různých formátech, mimo jiné prostřednictvím politického dialogu a pravidelné spolupráce s Malawiskou komisí pro lidská práva.

Podpora EU byla poskytnuta na reformu volebního procesu, jejímž cílem je řešit problémy ve volebním systému a v řízení voleb, včetně opatření navazujících na volební pozorovatelskou misi EU z roku 2014.

Na místní úrovni EU pokračovala v podpoře občanského vzdělávání prostřednictvím Národní iniciativy pro občanskou výchovu, která byla zaměřena na posílení možnosti občanů (včetně znevýhodněných skupin) vyjadřovat své názory s cílem zlepšit transparentnost, odpovědnost a reakceschopnost příslušných odpovědných aktérů a poskytovatelů služeb.

V květnu 2015 byly výsledky, jichž Malawi v oblasti lidských práv za přispění EU dosáhlo, zkoumány v rámci mechanismu všeobecného pravidelného přezkumu. V návaznosti na přezkum vláda přijala 132 doporučení a 41 odmítla. Většina z odmítnutých doporučení se týká trestu smrti a otázek LGBTI osob.

Pokud jde o finanční spolupráci, Malawi bylo příjemcem podpory EU na zlepšení respektování lidských práv v zemi prostřednictvím budování kapacity Malawiské komise pro lidská práva.

Pomoc v roce 2015 byla zaměřena na sledování provádění právních předpisů v oblasti lidských práv a posilování institucionálního rámce týkajícího se věznic. EU rovněž poskytla podporu na šetření prováděná přímo na místě a na přístup k rozpočtové analýze založený na lidských právech.

EU i nadále podporovala agendu pro rovnost žen a mužů prostřednictvím projektu zaměřeného na rovnost žen a mužů a posílení postavení žen (GEWE) v rámci partnerství s Populačním fondem OSN, jakož i prostřednictvím dalších činností menšího rozsahu realizovaných ve spolupráci s místními nevládními organizacemi. Program GEWE přispěl prostřednictvím své propagační a osvětové činnosti k tomu, že byl dokončen a parlamentem přijat nový návrh zákona o sňatcích, rozvodech a rodinných vztazích, jenž stanoví zákonný věk pro sňatek na 18 let.

EU a její členské státy pokračovaly v podpoře místních organizací občanské společnosti zasazujících se o práva příslušníků menšin a ohrožených skupin, včetně LGBTI osob a osob se zdravotním postižením. Otázkou práv dětí se zabývají rovněž projekty na podporu lepších systémů na ochranu dětí.

Mali

V Mali se v roce 2015 udály dvě významné události: 15. května a 20. června podepsala koordinační koalice ozbrojených skupin dohodu o míru a usmíření v Mali a na celostátní úrovni došlo ke snížení bezpečnosti a nárůstu teroristické činnosti, jež se nebezpečně rozšířily na jih země.

V závěrech Rady pro zahraniční věci z 9. února je zopakováno odhodlání EU podporovat Mali na jeho cestě k rozvoji, míru, usmíření a stabilitě. Nedílnou součástí této podpory je, aby malijská vláda pokročila v oblasti správy věcí veřejných, demokracie, právního státu, reformy odvětví spravedlnosti a bezpečnosti/bezpečnostního sektoru a boje proti beztrestnosti. Cílem stabilizačního úsilí musí být zajištění bezpečnosti obyvatel, zejména žen a dětí.

Nově jmenovaný zvláštní zástupce EU pro oblast Sahelu Ángel Losada uskutečnil ve dnech 17. a 18. prosince první oficiální návštěvu Bamaka, aby zdůraznil význam jaký Mali pro EU má, jakož i význam respektování lidských práv a otázek bezpečnosti.

Dne 17. února navštívil Mali komisař EU pro humanitární pomoc a krizové řízení Christos Stylianides, který zde jednal s prezidentem Ibrahimem Boubacarem Keïtou o otázkách nedostatku potravin a dětské podvýživy, s nimiž se potýká malijské obyvatelstvo.

Priority EU v oblasti demokracie souvisejí s posílením malijského státu a jeho fyzické přítomnosti, zejména na severu země. Součástí úsilí o dosažení tohoto cíle je poskytování podpory malijským orgánům s cílem zajistit svobodné a transparentní volební procesy, rovnost žen a mužů, řádnou správu věcí veřejných (včetně boje proti korupci a nezákonnému obohacování), reformu justice, jakož i modernizaci a profesionalizaci malijských bezpečnostních sil prostřednictvím reformy bezpečnostního sektoru.

Lidská práva jsou začleněna do všech aspektů této podpory, neboť respektování základních práv a jejich prosazování je jediný způsob, jak dosáhnout trvalého ukončení stávající krize, upevnit státní struktury a posílit služby.

EU hraje významnou úlohu v procesu navazujícím na mírovou dohodu a v současnosti předsedá podvýboru pro socio-ekonomický rozvoj v rámci Comité de suivi de l'Accord (Výbor pro opatření navazující na dohodu). Dokladem tohoto odhodlání upevnit mír a stabilitu je také aktivní přispívání k politickému dialogu o lidských právech, který zapojuje malijské orgány, občanskou společnost a ozbrojené skupiny do politických konzultací a jednání. Moduly týkající se lidských práv zahrnují do své odborné přípravy rovněž výcvikovou misi v Mali (EUTM) a misi zaměřenou na budování kapacit v oblasti Sahelu v Mali (EUCAP Sahel Mali) realizované v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP).

Dne 14. října 2015 bylo jmenováno 15 členů Komise pro pravdu, spravedlnost a usmíření, která však zatím nezahájila činnost.

V prosinci vstoupil v platnost zákon stanovující genderové kvóty pro volené a jmenované veřejné představitele, který předznamenává novou éru rovnosti žen a mužů v malijském veřejném sektoru.

Na operativní úrovni podnikla EU v roce 2015 při několika příležitostech kroky na prosazování a ochranu lidských práv. Například prostřednictvím grantu evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) pro mimořádné události bylo dočasně poskytnuto bezpečné útočiště za hranicemi země jednomu obránci lidských práv a jeho rodině.

Další iniciativy v rámci EIDHR byly zaměřeny na otázky, jako jsou děti žijící na ulici, práva vězňů a podpora občanské společnosti v plnění její úlohy spočívající ve sledování případů porušování lidských práv.

Významný grant ve výši 250 000 EUR během období dvou let byl poskytnut národní komisi pro lidská práva na podporu její statutární činnosti a reformy. Kromě toho byly v roce 2015 podepsány čtyři velké grantové smlouvy o celkové hodnotě 1 500 000 EUR, týkající se problematiky nucených sňatků, zneužívání a vykořisťování dětí a podpory občanství mezi mladými lidmi (zejména na severu země).

Delegace EU v Bamaku a členské státy EU i nadále přispívaly na projekt podpory volebního procesu (PAPEM). V roce 2015 byly odloženy volby do obecních zastupitelstev, které by se měly konat v roce 2016. V roce 2015 byla činnost v rámci projektu PAPEM zaměřena na sčítání lidu pro registr obyvatel s cílem zlepšit podmínky pro svobodné, reprezentativní a transparentní demokratické volby.

Zvláštní prostředky z 10. Evropského rozvojového fondu (ERF) byly přiděleny na reformu justice podporovanou EU. Účelem programu je poskytnout strukturální pomoc pro rekonstrukci věznic a víceúrovňový přístup k reformě justice.

Mauritánie

Cíle EU v roce 2015 v oblasti lidských práv v případě Mauritánie byly i nadále zaměřeny na řadu priorit, například na zlepšování justice, boj proti otroctví, boj proti diskriminaci na základě etnického původu a pohlaví, na postavení nevládních organizací, zrušení trestu smrti, boj proti mučení, špatnému zacházení a na otázku násilných zmizení. Zvláštní pozornost byla věnována rovněž etnickým konfliktům a svobodě (náboženského) projevu.

V roce 2015 došlo v legislativní sféře ke dvěma významným událostem – přijetí dvou zákonů, z nichž jeden klasifikuje mučení a jiné nelidské či kruté praktiky jakožto zločiny proti lidskosti a druhý zřizuje národní mechanismus prevence pro předcházení mučení a špatnému zacházení. Nově přijatý zákon o boji proti otroctví nahradil zákon z roku 2007 a zdvojnásobil maximální trest odnětí svobody za trestný čin zotročení z 10 na 20 let. Zákon rovněž konečně uznal právo organizací občanské společnosti (avšak pouze těch, které splňují řadu kritérií) podávat jménem obětí žalobu u soudů jakožto účastník řízení. Stanoví též bezplatnou právní pomoc obětem a zmiňuje jejich právo na odškodnění.

Znepokojení vyvolala skutečnost, že rada ministrů přijala bez předchozích veřejných konzultací s občanskou společností návrh zákona o sdruženích, který zachovává stávající systém, v jehož rámci je nutné si předem vyžádat povolení a který dává ministerstvu vnitra pravomoc uvážení, pokud jde o nevládní organizace a politické strany.

Navzdory právnímu a institucionálnímu pokroku v oblasti lidských práv dosaženému v posledních letech, zejména díky přijetí mezinárodních úmluv, vyjadřovalo mezinárodní společenství i nadále v řadě oblastí vážné znepokojení a poukazovalo na nedostatek jakéhokoliv skutečného provádění právních předpisů. Mezi přetrvávající problémy patří vládní kontrola soudnictví, beztrestnost a nedostatek odpovědnosti, nezákonné zacházení ze strany příslušníků donucovacích orgánů, omezení svobody shromažďování, násilí páchané na ženách, sňatky dětí, sňatky v raném věku a nucené sňatky, rasová a etnická diskriminace a dětská práce. Stále je třeba řešit nelidské podmínky ve věznicích, svévolné zatýkání a nepřiměřeně dlouhou vyšetřovací vazbu.

V červnu 2015 zkoumal výbor Mezinárodní organizace práce pro provádění norem, jak Mauritánie plní Úmluvu o nucené práci, a zaměřil se na přetrvávající problém otroctví.

Všeobecný pravidelný přezkum OSN v oblasti lidských práv v Mauritánii se uskutečnil v listopadu 2015 v Ženevě. Většina doporučení se týkala zrušení pokračujících otrokářských praktik, obchodování s lidmi a mučení, zrušení trestu smrti, boje proti mrzačení ženských pohlavních orgánů, posílení postavení žen, ochrany práv žen a dětí a ratifikace řady klíčových lidskoprávních nástrojů.

Jednou z hlavních os činnosti delegace EU v Mauritánii je pravidelný dialog EU s místními orgány a obránci lidských práv. V roce 2015 uspořádala EU dvě oficiální setkání s obránci lidských práv a dva politické dialogy s vládou podle článku 8 dohody z Cotonou, které se věnovaly mimo jiné i otázkám lidských práv.

EU poskytla podporu na vypracování nového zákona o předcházení všem formám násilí páchaného na ženách, jeho předložení parlamentu však bylo odloženo. Delegace EU opakovaně zdůrazňovala význam jeho přijetí. Obhajovala též potřebu lepšího uplatňování spravedlnosti pro mladistvé, zejména alternativ k věznění mladistvých společně s dospělými.

Zvláště významné byly následující incidenty, k nimž EU vydala místní prohlášení: soudní případ s Cheikhem Ouldem Mohamedem Ouldem M'Kheitem, který uvízl na mrtvém bodě v odvolací fázi poté, co byl M'Kheitem koncem roku 2014 odsouzen k trestu smrti za odpadlictví; odsouzení vedoucích představitelů hnutí bojujícího proti otroctví Initiative de Resurgence du Mouvement Abolitionniste Birama Oulda Daha Abeida a Brahima Bilala Ramdhaneho ke dvěma letům odnětí svobody za účast na nepovolené demonstraci proti otrokářství a vyvlastňování půdy.

V roce 2015 byly v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) uskutečněny tři projekty. Týkaly se hlavních strategických priorit, jakými jsou předcházení násilí páchanému na mladých ženách zaměstnaných jako služebné, zlepšení ekonomického postavení bývalých otroků, podpora mírového soužití různých komunit a řešení sporů o půdu.

Mauricijská republika

Mezi cíle EU v oblasti lidských práv a demokracie v rámci vztahů s Mauricijskou republikou nadále patří další prosazování respektování lidských práv, demokracie a právního státu, se zvláštním zaměřením na násilí páchané na základě pohlaví a násilí vůči dětem. EU se i nadále v různých formátech zapojovala do diskusí o lidských právech a demokracii s Mauricijskou republikou, a to i prostřednictvím politického dialogu a rozvojové spolupráce. Velké množství případů korupce vyvolalo znepokojení, pokud jde o otázky správy věcí veřejných v zemi. Téma transparentnosti a řádné správy je pro vládu hlavní prioritou. Některá opatření vlády byla nicméně označena opozicí za „politickou mstu“. Znepokojení vyvolává skutečnost, že Mauricius byl za rok 2015 v každoroční zprávě ministerstva zahraničí USA týkající se obchodování s lidmi degradován do kategorie Tier 2.

V dubnu 2015 vydala EU demarši, ve které vyzvala Mauricius, aby přistoupil ke Smlouvě OSN o obchodu se zbraněmi. Mauricius k této smlouvě přistoupil v červenci 2015. V říjnu 2015 mauricijská vláda uložila dokument o přistoupení k Úmluvě o kazetové munici. EU rovněž vydala demarši o prioritách EU ve Třetím výboru OSN.

U příležitosti Světového dne proti trestu smrti vydala EU prohlášení vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise.

Během roku EU zintenzivnila svůj dialog s organizacemi občanské společnosti tím, že se účastnila kampaní prosazujících práva žen s cílem oživit celostátní reakce na násilí páchané na základě pohlaví, zvýšit informovanost a vyvolat veřejnou diskusi a finančně na tyto kampaně přispěla.

Pokud jde o finanční spolupráci, Mauricijská republika čerpá finanční prostředky v rámci tematické rozpočtové položky EU určené k podpoře nestátních subjektů. Delegace EU v návaznosti na výzvu k podávání návrhů zahájenou v roce 2013 provádí čtyři smlouvy s nevládními organizacemi činnými v oblasti práv dětí a žen.

V roce 2015 získal Mauricius v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) finanční krytí ve výši 0,1 milionu EUR na provádění opatření od roku 2016. Plánované rozvržení těchto prostředků bude stanoveno po konzultaci s obránci lidských práv a jinými příslušnými zainteresovanými subjekty. EU dále pokračovala v poskytování finanční podpory Mauricijské republice prostřednictvím programu rozpočtové podpory ve výši 86 milionů EUR. V rámci tohoto programu se dva z uvedených ukazatelů týkají podpory zdraví matek a snižování dětské úmrtnosti.

Mosambik

Politické napětí a lokální ozbrojené konflikty, které následovaly po volbách v říjnu 2014, v průběhu roku 2015 přetrvávaly. V jejich důsledku je tak vyvíjen další tlak na demokratický proces a na proces usmíření a vzniká prostředí, v němž existuje rostoucí riziko porušování lidských práv, a to i přes pozitivní kroky, které mosambická vláda podnikla v některých oblastech.

Volební pozorovatelská mise EU v únoru opětovně navštívila Mosambik a vydala závěrečnou zprávu s hlavními doporučeními pro další volby. EU i nadále poskytovala podporu parlamentu i organizacím občanské společnosti působícím v oblasti lidských práv, občanského vzdělávání, svobody informací a demokracie. Pokud jde o členské státy, Portugalsko uspořádalo výměnné návštěvy mezi parlamenty Mosambiku a Portugalska a Finsko podpořilo politický výzkum v oblasti demokratizace na místních univerzitách.

Pokud jde o právní stát, revidovaná verze trestního zákoníku, která vstoupila v platnost v červnu 2015, legalizovala potraty a zrušila postihy související s „trestnými činy sodomie“, což bylo obecně vykládáno jako dekriminlizace homosexuality. V novém trestním zákoníku se zjednodušuje počet trestních řízení, zkracuje se délka trvání vyšetřovací vazby a zavádí se rovněž jiné tresty než tresty odnětí svobody.

EU a řada členských států podpořila budování kapacit v oblasti spravedlnosti. EU poskytla podporu státnímu zastupitelství, protikorupčnímu úřadu a Nejvyššímu soudu. Portugalsko zajistilo navázání spolupráce mezi generálními prokurátory. Německo podpořilo decentralizaci systému soudnictví, veřejného ochránce práv a etický výbor. EU, Itálie a Švédsko rovněž podpořily iniciativy zaměřené na zlepšení přístupu k inkluzivnímu systému soudnictví.

Pokud jde o svobodu projevu, Mosambik se v žebříčku světového indexu svobody tisku za rok 2015 propadl o šest míst (85/180). Země nicméně přijala zákon o přístupu k informacím, jehož neexistence byla považována za zásadní nedostatek. EU, zejména Švédsko, podporovala úsilí občanské společnosti přispět k tomuto novému zákonu a jím stanovené úpravě a společně s členskými státy G14 vedla pravidelný dialog s vládou s cílem zařadit právo na informace do obecného rámce pro posuzování výkonnosti rozpočtové podpory. EU rovněž prosazovala šíření informací prostřednictvím podpory národního fóra pro komunitní rozhlasové stanice.

V březnu byl zavražděn profesor ústavního práva Gilles Cistac. Tento akademický pracovník byl znám pro svá právní stanoviska ohledně ústavnosti návrhu týkajícího se autonomních provincií, který předložilo hnutí RENAMO. V srpnu byl zastřelen novinář Paulo Machava, nicméně stále panují nejasnosti ohledně motivu. Vyšetřování těchto vražd dosud nepřineslo žádné výsledky a EU i nadále pozorně sleduje nejen tuto kauzu, ale i případ vraždy soudce Dinise Silicy, ke které došlo v roce 2014.

V srpnu se konalo bedlivě sledované soudní řízení s renomovaným akademickým pracovníkem Carlosem Nuno Castel-Brancem za urážku na cti, který na Facebooku kritizoval bývalého prezidenta Armanda Guebuza, a s novinářem Fernandem Mbanzem, který tento text znovu zveřejnil. Oba obžalovaní byli zproštěni obžaloby. Státní zastupitelství nicméně poté podalo proti oběma rozsudkům odvolání. Tento soudní proces sledovalo několik členských států.

Rovněž bylo vynaloženo úsilí na podporu svobody sdružování a organizací občanské společnosti a platform usilujících o vnitrostátní odpovědnost, včetně podpory vytvoření odborových svazů.

EU a několik členských států rovněž podporují činnosti související s rovností žen a mužů a posilováním postavení žen, přičemž kladou důraz na boj proti genderovému násilí a sňatkům dětí. Téměř 50 % mosambických dívek se stále vdává před dosažením 18 let. Dětské sňatky jsou nezákonné, dosud však nejsou trestány zákonem. V prosinci přijala vláda národní strategii zaměřenou na předcházení sňatkům dětí a jejich vymýcení. Mezi další oblasti činnosti EU patří podpora přístupu ke vzdělání, politická účast žen a právní pomoc. EU a několik členských států poskytuje podporu nevládním organizacím, odborům a vládním činnostem zaměřeným na zvýšení veřejného povědomí o právech dětí a riziku zneužívání a současně na usnadnění přístupu ke vzdělání a sociálním službám.

Druhý všeobecný pravidelný přezkum Mosambiku se bude konat 19. ledna 2016. Zatímco vláda ve své zprávě zdůraznila, že jedním z hlavních problémů jsou podmínky ve věznicích a přeplněné věznice, stínová zpráva organizací občanské společnosti upozornila spíše na oblasti, jako je přístup ke spravedlnosti, příslušníci sexuálních menšin, práva jednotlivých komunit a svoboda projevu. Od roku 2011, kdy byl proveden poslední všeobecný pravidelný přezkum, přijal Mosambik několik opatření za účelem posílení svého rámce pro lidská práva, jako je například ratifikace Opčního protokolu k Úmluvě OSN proti mučení a přijetí zákona o přístupu k informacím. Dosud však země nesplnila závazek ratifikovat Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech a jeho opční protokol. Nebyla rovněž vydána ani stálá pozvání pro subjekty působící v rámci zvláštních postupů Rady pro lidská práva. I nadále se objevují zprávy o svévolném zadržování, nepřiměřeném používání síly a dokonce zabíjení ze strany policie, které svědčí o tom, že doporučení řešit tyto otázky zřejmě nebyla uspokojivým způsobem dodržována. Zvláštní zpravodaj pro mimosoudní, zrychlené a svévolné popravy od roku 2008 stále očekává odpověď vlády ohledně návštěvy.

V průběhu roku 2015 byly rovněž důvodem k obavám zprávy o pronásledování albínů (zabíjených v rámci rituálů černé magie) v některých částech země. Vláda jmenovala výbor, který má stanovit opatření zaměřená na ochranu albínů, a rovněž jsou plánovány veřejné osvětové kampaně týkající se albinismu.

Namibie

Namibie má rozvinutý legislativní rámec v oblasti ochrany lidských práv a je smluvní stranou většiny mezinárodních úmluv v této oblasti. Je rovněž jednou z mála zemí, které přijaly akční plán pro lidská práva. Namibie provádí řadu doporučení vyplývajících ze všeobecného pravidelného přezkumu a rovněž uznává klíčové nedostatky týkající se situace LGBTI osob. Provádění sociálních a ekonomických práv je však nedostatečné. Všeobecný pravidelný přezkum z roku 2011 upozornil na velké nedostatky, pokud jde o přístup ke spravedlnosti, podmínky ve věznicích, ochranu menšin (zejména příslušníků kmene San (Křováků)) a genderové násilí.

Namibie si vede dobře ve světovém indexu svobody tisku, i pokud jde o Ibrahimův index správy věcí veřejných v Africe. V uplynulém roce se v zemi rovněž značně zvýšila účast žen v politice. Nicméně nezaměstnanost, chudoba a nerovnost jsou i nadále klíčovými problémy, kterým Namibie čelí, a ovlivňují rovněž situaci v oblasti lidských práv v zemi⁹. Toto socio-ekonomické prostředí spolu se zneužíváním drog a nadměrnou konzumací alkoholu, nedostatečným vzděláváním a určitými sociálními postoji napomáhá vytvářet atmosféru, kde dochází ve vysoké míře k násilí na ženách a dívkách.

Pozitivní krok v oblasti práv dětí byl učiněn díky přijetí dlouho očekávaného zákona o péči o děti a jejich ochraně v březnu 2015. Tento zákon by měl vstoupit v platnost v roce 2016. EU a její členské státy budou provádění tohoto zákona pozorně sledovat. Nedávná informační akce EU zaměřená na pomoc vládě Namibie, pokud jde o všechny formy násilí na dětech a ženách, která byla uskutečněna 26. listopadu 2015, potvrdila, že Namibie si je těchto problémů dobře vědoma. Diskuse byly zaměřené zejména na děti, sňatky v raném věku a nucené sňatky, které byly v namibijských právních předpisech kriminalizovány poté, co Namibie získala nezávislost. Stále však přetrvávají určité problémy týkající se násilí na dětech v rámci domorodých komunit (a zejména u příslušníků kmene San (Křováci)).

Pokud jde o práva dětí, problémem zůstává otázka vystavování rodných listů, které jsou automaticky vydávány dětem narozeným v nemocnicích, a děti narozené doma nebo v odlehlých oblastech proto v registrech zapsány nejsou.

Pokud jde o domorodé obyvatele, nová vláda přijala v roce 2015 několik významných kroků. Náměstkem ministra pro marginalizované komunity v rámci Úřadu prezidenta se stal etnický příslušník kmene San, který se zaměří zejména na problematiku příslušníků kmene San a jiných marginalizovaných komunit. V červnu 2015 dokončil úřad veřejného ochránce práv bílou knihu o právech marginalizovaných komunit. Veřejný ochránce práv se rovněž aktivně zasazoval o začlenění práv marginalizovaných komunit do národního akčního plánu v oblasti lidských práv na období 2015–2019.

⁹ 29 % obyvatel Namibie je zařazeno do kategorie osob žijících v chudobě nebo pod hranicí chudoby, Giniho koeficient je 0,58 a míra nezaměstnanosti dosahuje 33,8 %.

V září 2015 byl konečně vynesena rozsudek v soudním procesu s obviněnými z vlastizrady při konfliktu v regionu Caprivi. Jednalo se o nejdelší soudní proces v historii Namibie, týkající se separatistického ozbrojeného útoku v regionu zvaném Capriviho pruh, který dlouhou dobu vyvolával velmi negativní dojem o situaci v oblasti lidských práv v Namibii. Tento proces, který nemá v namibijské právní historii obdoby, se týkal nebývale vysokého počtu obviněných osob, které byly postaveny před soud a proti kterým bylo vzneseno 278 obvinění a trval celkem téměř 12 let. V tomto procesu bylo 35 osob zproštěno obvinění z vlastizrady, vraždy a pokusu o vraždu a 30 osob bylo ve stejných bodech obžaloby shledáno vinnými. Ti, kteří byli osvobozeni poté, co ve vězení strávili 12 let, podali na stát občanskoprávní žalobu za neoprávněné omezování osobní svobody.

V roce 2015 uskutečnila EU a její členské státy několik demarší týkajících se otázek lidských práv a podporovala rovněž činnosti v Namibii zaměřené na předcházení mučení, posilování parlamentu, rovnost žen a mužů, práva dětí, domorodé obyvatele a budování kapacit nevládních organizací a osob, které pracují v občanskoprávní oblasti. Pracovní skupina EU pro lidská práva se pravidelně setkává, aby jednala o demokracii a lidských právech. V roce 2015 Evropská unie financovala program na posílení výkonnosti a vnitrostátní odpovědnosti parlamentu tak, aby se mohl více zapojit do namibijského rozvojového programu. EU rovněž podporuje projekt, jehož cílem je posílit přispění občanské společnosti k udržitelnému rozvoji a sociálně-ekonomické spravedlnosti v Namibii. Třetí program, který EU v Namibii uskutečňuje, se zaměřuje na pomoc vládě, a zejména ministerstvu školství, v úsilí o zajištění spravedlivého přístupu ke kvalitnímu, efektivnímu poskytování vzdělávacích služeb na nejnižších úrovních vzdělávání a o snížení nerovností v přístupu ke školnímu vzdělávání a v jeho kvalitě prostřednictvím plánování založeného na potřebách. Prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva a tematické rozpočtové položky týkající se občanské společnosti a místních orgánů podporuje EU rovněž namibijské a evropské nevládní organizace v provádění několika projektů v těchto oblastech: přístup ke spravedlnosti, volby a vzdělávání voličů, genderové násilí, sirotci a ohrožené děti, včetně dětí se sluchovým postižením, ohrožená mládež, včetně mladých lidí žijících s HIV/AIDS, otázky LGBTI osob a podpora procesu decentralizace.

Niger

Situace v oblasti lidských práv v Nigeru se v roce 2015 i přes určité úsilí nigerských orgánů nezlepšila. Je to dáno především zakořeněnými institucionálními nedostatky a zhoršenou bezpečnostní situací, která brzdí strukturální reformy a uplatňování mezinárodně platných lidských práv. Niger navíc vzhledem k tomu, že je jednou z hlavních tranzitních zemí západní Afriky na cestě do Evropy, musí řešit problematiku nelegální migrace a souvisejícího obchodování s lidmi, jakož i problematiku navracených osob a migrantů z jiných zemí, kteří v zemi uvízli.

Za značnou přítěžující okolnost je třeba považovat i zvýšenou přítomnost příslušníků hnutí Boko Haram na jihovýchodě země, kteří podnikají každodenní útoky na civilní obyvatelstvo a bezpečnostní síly. V rámci boje proti Boko Haram byla rovněž porušována lidská práva ze strany bezpečnostních sil, které nejsou vždy připraveny na dodržování mezinárodních norem. To bylo zjevné ze způsobu, jakým bezpečnostní síly řešily otázku masivního vysídlování obyvatelstva, a při zatýkání stovek lidí, včetně dětí, obránců lidských práv a novinářů.

V důsledku zhoršené bezpečnostní situace a vyhlášení výjimečného stavu v regionu Diffa a vypjaté předvolební atmosféry (v únoru 2016 se konaly prezidentské a parlamentní volby) došlo k některým případům zneužití pravomocí ze strany bezpečnostních sil, zejména v souvislosti se svobodou projevu, svobodou shromažďování a svobodou tisku. V důsledku bouřlivých protestů proti vydávání časopisu Charlie Hebdo v lednu 2015 byla zničena řada křesťanských kostelů a majetku a přišly při nich o život desítky osob. I přes rychlou reakci orgánů je tato náhlá eskalace násilí dokladem rostoucího vlivu náboženství na společenský a hospodářský život země a svědčí rovněž o značném šíření radikálních názorů. O napjaté politické atmosféře v zemi vypovídá i to, že koncem roku byl oznámen neúspěšný pokus o státní převrat.

V Nigeru stále dochází k diskriminaci žen a k násilí na ženách. I přesto, že nigerské orgány si jsou vědomy důsledků nekontrolovaného populačního růstu, jsou natolik zatíženy tradicemi, že nejsou schopny učinit pokrok a umožnit, aby se ženám dostalo lepšího vzdělání. Jasně o tom svědčí skutečnost, že Národní shromáždění nebylo schopno učinit pokrok v přípravách zákoníku o rodině, pokud jde o sňatky dětí, sňatky v raném věku a nucené sňatky, a že nebylo možné stáhnout výhrady Nigeru, pokud jde o Úmluvu OSN o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW).

Priority EU v oblasti lidských práv v Nigeru zahrnují dodržování demokratických zásad a zásad právního státu, zkvalitnění soudního systému, především přístupu ke spravedlnosti a podmínek ve věznicích, a ochranu práv žen a dětí. Tyto priority jsou nastíněny v konkrétních iniciativách, jako je například akční plán pro rovnost žen a mužů a plán pro spolupráci s občanskou společností. Zasedání v rámci politického dialogu podle článku 8 dohody z Cotonou byla klíčovým nástrojem, jehož prostřednictvím mohla EU upozorňovat vládu na problémy v oblasti lidských práv. Delegace EU v Niamey byla rovněž v kontaktu s nigerskými orgány, pokud jde o přípravy na všeobecný pravidelný přezkum OSN v oblasti lidských práv, který proběhne v lednu 2016.

Je třeba rovněž poukázat na řadu činností, které se uskutečnily v roce 2015. U příležitosti Mezinárodního dne lidských práv uspořádala delegace EU v Niamey dvě iniciativy související s bojem proti všem formám násilí na ženách a dětech, které byly zaměřeny na boj proti sňatkům dětí, sňatkům v raném věku a nuceným sňatkům a na řešení problematiky mrzačení ženských pohlavních orgánů. V rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva byly schváleny čtyři nové projekty, které se týkají zlepšení podmínek ve věznicích, včetně životních podmínek nezletilých vězňů, a dále boje proti sňatkům dětí. V rámci mise EUCAP Sahel Niger i nadále pokračuje výcvik bezpečnostních sil a některých zainteresovaných subjektů v oblasti justice zaměřený na řádné provádění právních předpisů pro boj proti terorismu v plném souladu s mezinárodním právem v oblasti lidských práv a mezinárodním humanitárním právem, a dále na trestní právo a na ochranu obětí a ohrožených skupin, jako jsou ženy, děti a uprchlíci.

Nigérie

EU se i nadále zabývala lidskými právy a demokracií v Nigérii, přičemž v roce 2015 se zejména zaměřila na priority tohoto roku, kterými byly prezidentské volby, probíhající povstání skupiny Boko Haram, reforma bezpečnostního sektoru a soudnictví, zrušení trestu smrti a práva dětí.

Všeobecné volby, které se konaly v roce 2015, vstoupily do historie, neboť to bylo od přechodu od vojenského režimu v roce 1999 poprvé, co volby vyhrála opozice a předání mandátu proběhlo v pokojné atmosféře. Obyvatelé Nigérie dali najevo svou oddanost demokracii a šli příkladem pro ostatní africké země. Je ovšem nutné konstatovat, že volby vyznačující se silnou konkurencí mezi kandidáty byly negativně poznamenány násilnými incidenty, zneužíváním ze strany stávající úřední moci a pokusy o manipulaci. V důsledku násilí souvisejícího s volbami bylo podle dostupných údajů zabito 160 osob. EU vyslala volební pozorovatelskou misi (EOM), kterou subjekty, jež se na volbách podílely, ocenily zejména za její pozitivní vliv na upevnění demokracie v Nigérii.

Nový prezident Muhammadu Buhari, který se koncem května ujal úřadu, potvrdil závazek nové vlády zasazovat se o lidská práva, zejména v souvislosti s bojem proti povstání skupiny Boko Haram, v jehož důsledku docházelo i v roce 2015 k závažnému porušování lidských práv a mezinárodního humanitárního práva. I přes pokrok ozbrojených sil Nigérie a sousedních zemí a znovuzískání většiny oblastí kontrolovaných skupinou Boko Haram se povstalci i nadále zaměřovali na civilní obyvatelstvo, a to prostřednictvím bombových a sebevražedných útoků, vražd, znásilnění, nucených sňatků, náborů dětských vojáků a ničení škol a majetku. V důsledku útoků skupiny Boko Haram zemřelo v roce 2015 více než 3600 civilistů. Tato teroristická skupina rozšířila své útoky rovněž do sousedních zemí (Čadu, Nigeru a Kamerunu), a stala se tak regionální hrozbou míru a bezpečnosti. Humanitární situace, která v důsledku tohoto násilí nastala, je označována za nejrychleji se prohlubující krizi v Africe, v jejímž rámci bylo vnitřně vysídleno téměř 2,2 milionu osob a více než 190 000 Nigerijců uprchlo do sousedních zemí.

Nigerijská armáda proti povstání i nadále bojovala nepřiměřeně tvrdými metodami. Organizace Amnesty International uvedla ve zprávě zveřejněné v červnu 2015, že nigerijská armáda nezákonně zabila více než 1 200 lidí, přičemž 7 000 mužů a chlapců zahynulo ve vojenských vězeňských zařízeních. Zpráva vyzvala k zahájení vyšetřování válečných zločinů páchaných vysokými vojenskými důstojníky nigerijské armády. Hluboce znepokojivá jsou rovněž údajná masová zabítí stovek protestujících šíitských muslimů patřících ke skupině Nigerijské islámské hnutí (Islamic Movement of Nigeria) ve městě Zaria ve státě Kaduna, spáchaná nigerijskou armádou v prosinci 2015. Nigerijská armáda byla též ostře kritizována po násilných střetech v severonigerijském městě Zaria ve státě Kaduna v prosinci 2015, což přimělo mluvčí EEAS vydat prohlášení, v němž vyzvala k zahájení řádného vyšetřování s cílem identifikovat odpovědné osoby a pohnat je ke spravedlnosti. Podle následné zprávy vydané Amnesty International v dubnu 2016 bylo v důsledku střetů mezi členy Nigerijského islámského hnutí a nigerijské armády zabito více než 350 lidí.

Dalším přetrvávajícím problémem v Nigérii je porušování práv dětí. Podle zjištění průzkumu zaměřeného na násilí páchané na dětech v Nigérii (VACS) se 60 % nigerijských dětí mladších 18 let setkává s určitou formou fyzického, emocionálního nebo sexuálního násilí. Průzkum VACS, zveřejněný v roce 2015 a podporovaný EU, představoval vůbec první průzkum tohoto druhu v západní Africe. Výroční zpráva generálního tajemníka OSN o dětech a ozbrojených konfliktech zařadila skupinu Boko Haram na seznam organizací, které provádějí nábor dětí nebo je využívají, zabíjejí či mrzačí, dopouštějí se na nich znásilnění a jiných forem sexuálního násilí nebo podnikají útoky na školy či nemocnice.

Po legislativní stránce došlo k určitému pokroku, jelikož do května 2015, kdy bývalý prezident Goodluck Jonathan předal svůj úřad, byla přijata řada slibných zákonů, včetně zákona o výkonu trestního soudnictví, v němž je stanoven komplexní rámec pro reformu celého sektoru, a zákona o zákazu násilí vůči osobám, který řeší problematiku násilí na ženách a dívkách. Zákon o zákazu mučení a zákon o osobách se zdravotním postižením jsou v pokročilé fázi projednávání v Národním shromáždění.

Vzhledem k tomu, že do 11. listopadu stále ještě nebyla jmenována ani ustanovena nová vláda, nemohl se v roce 2015 konat formální dialogu EU–Nigérie na ministerské úrovni ani dialog o lidských právech mezi EU a Nigérií. Místní pracovní skupina EU pro lidská práva se nicméně pravidelně scházela a vyzvala několik aktivistů a profesionálů v oblasti lidských práv, aby nadále spolupracovali s občanskou společností.

EU a její členské státy navíc podnikly v průběhu roku 2015 několik akcí, a to jak na místní úrovni, tak na úrovni ústředí, s cílem podnítit další pokrok v oblasti lidských práv a demokracie. Dne 9. února 2015 přijala Rada pro zahraniční věci závěry o povstání skupiny Boko Haram a v průběhu roku byla zveřejněna řada prohlášení vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise a její mluvčí o volbách, o smrtících útocích skupiny Boko Haram a o udělení milosti osobě odsouzené k trestu smrti. V roce 2015 se konaly dvě rozpravy o naléhavých případech v Evropském parlamentu zaměřené na Nigérii: první rozprava, konaná v lednu, byla zaměřená na násilnosti v severní Nigérii a druhá rozprava, konaná v říjnu, byla věnována katastrofální situaci dětí zasažených probíhajícím povstáním. V rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) byl zahájen nový projekt, jehož cílem je prosazovat přijetí zákona o moratoriu na trest smrti a pokračovat ve strategických kampaních za zrušení trestu smrti a současně vedle toho poskytovat osobám odsouzeným k trestu smrti nebo osobám, kterým hrozí, že budou odsouzeny k trestu smrti, bezplatné právní služby. V roce 2015 byly rovněž zahájeny další čtyři projekty EIDHR zaměřené na práva dětí. Na podporu priorit a iniciativ EU byly vydány demarše EU určené nigerijskému ministerstvu zahraničních věcí, zejména demarše u příležitosti 29. zasedání Rady OSN pro lidská práva. U příležitosti Mezinárodního dne lidských práv v roce 2015 uspořádala Francie a delegace EU akci týkající se problematiky násilí na ženách a dívkách, během níž byl promítнут film „The Man Who Mends Women“ (Muž, který uzdravuje ženy) a již se jako jedna z přednášejících aktivně zúčastnila nositelka Sacharovovy ceny Hauwa Ibrahimová.

Rwanda

Nejpozitivnějším pokrokem v oblasti lidských práv v roce 2015 bylo formální uložení ratifikační listiny k Opčnímu protokolu k Úmluvě proti mučení (OPCAT), které se uskutečnilo dne 1. července 2015 (a vstoupilo v platnost dne 30. července 2015). Přestože je na tento krok však ještě nutno navázat vytvořením vnitrostátního preventivního mechanismu, je ratifikace OPCAT významným formálním závazkem Rwandy zabránit porušování lidských práv, jako je mučení, tím, že se země otevře formálnímu mezinárodnímu dohledu.

Během všeobecného pravidelného přezkumu v roce 2015 bylo poukázáno na skutečnost, že mezi problémy související s lidskými právy i nadále patří oblast svobody projevu a svobody sdělovacích prostředků, rozvoj občanské společnosti, svoboda sdružování a další oblasti související s politickými právy. Zákon o sdělovacích prostředcích z roku 2013 musí být ještě řádně proveden tak, aby regulaci zajišťoval nezávislý subjekt, a nikoli vláda. Svoboda projevu by byla dále posílena, pokud by právní předpisy – a jejich provádění státem – usilovaly o ochranu práv jednotlivců namísto toho, aby je v jejich projevech omezovaly a cenzurovaly. I přes uskutečněné reformy a úsilí vlády zavést více transparentnosti zůstává regulační rámec pro nevládní organizace příliš zatěžující a brání rozvoji dynamické občanské společnosti, která by byla schopna přispívat k politickému dialogu, poskytování služeb a vytváření pracovních míst. V roce 2015 bylo zaznamenáno několik případů, kdy se organizace občanské společnosti nemohly zaregistrovat.

EU se v roce 2015 i nadále angažovala v oblasti lidských práv ve vztazích s vládou, organizacemi občanské společnosti, obránci lidských práv a dalšími zainteresovanými subjekty, a to jak prostřednictvím politického dialogu, tak i operativních činností. Politický dialog (článek 8 dohody z Cotonou mezi EU a zeměmi AKT), který je i nadále hlavní platformou pro dialog s vládou v této oblasti, byl v roce 2015 zaměřen na proces revize ústavy probíhající ve Rwandě a na otázky sdělovacích prostředků a svobody projevu, na problematiku občanské společnosti a svobody sdružování, jakož i na další otázky v oblasti lidských práv. Bylo dohodnuto, že EU a vláda Rwandy na tyto činnosti v roce 2016 naváže a více se zaměří na závazek provádět doporučení vyplývající ze všeobecného pravidelného přezkumu z roku 2015.

Kromě politického dialogu podle článku 8 Evropská unie rovněž navázala spolupráci s příslušnými vládními ministry ohledně konkrétních otázek v oblasti lidských práv, jako jsou například sdělovací prostředky a případy zadržování osob. Zvláštní zástupce EU pro lidská práva Stavros Lambrinidis, který Rwandu navštívil v roce 2015 v rámci dialogu EU–AU o lidských právech, využil této příležitosti a aktivně se zasazoval o to, aby se Rwanda stala členským státem Mezinárodního trestního soudu, a o to, aby se v zemi vytvořil větší prostor pro uplatňování svobody projevu a svobody sdělovacích prostředků. EU vydala místní prohlášení o svobodě projevu (při příležitosti Světového dne svobody tisku v březnu 2015) a konkrétněji zaměřené prohlášení o svobodě sdělovacích prostředků v červnu 2015 v návaznosti na časově neomezené pozastavení vysílání BBC ve rwandštině.

Na nevládní úrovni pořádala EU každý měsíc setkání s obránci lidských práv zaměřená na témata zahrnující všeobecný pravidelný přezkum, svobodu sdružování a problematiku zadržování osob a organizovala rovněž ad hoc setkání s dalšími zástupci organizací občanské společnosti. Tato setkání by měla být více strukturována s ohledem na nově vytvořený plán EU pro spolupráci s občanskou společností.

Pokud jde o operativní činnosti, EU rovněž poskytla finanční podporu organizaci Ligue des droits de la personne dans la région des Grands Lacs (Liga pro ochranu individuálních práv v regionu Velkých jezer) na přípravu stínové zprávy v rámci všeobecného pravidelného přezkumu a zveřejnila výzvu k podávání návrhů na podporu občanské společnosti a organizací působících v oblasti lidských práv. V oblasti podpory občanské společnosti byla tato výzva zaměřená na transparentnost rozpočtu a účast občanů při monitorování provádění politik, na budování kapacit pro komunitní rozhlasové stanice a na posilování volného toku informací mezi vládou a jinými zainteresovanými subjekty. V oblasti lidských práv byla výzva zaměřená na účast občanů na demokratickém a volebním procesu, na práva zadržovaných osob, včetně přístupu k právní pomoci v rámci systému trestního soudnictví, a na alternativní opatření k zadržování osob před začátkem a po skončení řízení. EU a velvyslanectví členských států rovněž podpořily několik projektů zaměřených na posílení sdělovacích prostředků ve Rwandě prostřednictvím budování kapacit pro účely orgánu pro samoregulaci sdělovacích prostředků, jímž je rwandská komise pro sdělovací prostředky, a prostřednictvím podpory rozhlasového vysílání diskusí na politická témata a podpory komunitních rozhlasových stanic, které zapojují občany.

Svatý Tomáš a Princův ostrov

Mezi priority EU v oblasti lidských práv a demokracie v Demokratické republice Svátý Tomáš a Princův ostrov patří ratifikace mezinárodních smluv v oblasti lidských práv, podpora opatření v oblasti soudnictví, zákaz špatného zacházení ze strany policejních sil, úsilí v oblasti boje proti korupci a zvyšování povědomí o nutnosti bojovat proti diskriminaci. V roce 2015 přijala vláda několik pozitivních kroků, aby pokročila v řešení těchto otázek. Dne 5. listopadu 2015 ratifikoval Svátý Tomáš a Princův ostrov Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením. EU tento důležitý krok vpřed uvítala prostřednictvím místního prohlášení EU.

Svatý Tomáš a Princův ostrov se v říjnu 2015 podrobil druhému všeobecnému pravidelnému přezkumu. V rámci tohoto přezkumu byl oceněn pokrok uskutečněný od posledního všeobecného pravidelného přezkumu v roce 2011 a země byla vyzvána k ratifikaci dalších nástrojů v oblasti lidských práv.

Svatý Tomáš a Princův ostrov byl v posledních letech negativně poznamenán opakovanými změnami vlád, které se střídaly v průměru každé dva roky, přičemž stanovené funkční období trvá čtyři roky. Tuto tendenci se však pravděpodobně podařilo zvrátit volbami v roce 2014, na jejichž základě se k moci dostala vláda podporovaná většinou Národního shromáždění (60 %). Za zmínku stojí rovněž skutečnost, že se jedná o druhou vládu od roku 1990, která má v Národním shromáždění většinovou podporu. Vláda tak má díky této politické stabilitě dobrou příležitost vyřešit dlouhodobě přehlížené problémy, jako je například zřízení národní instituce pro lidská práva v souladu s pařížskými zásadami a lepší ochrana lidských práv žen a dětí.

V rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva byla na tuto zemi vyčleněna částka ve výši 150 000 EUR. V první polovině roku 2015 byla zveřejněna výzva k podávání návrhů, která byla zaměřená na řešení problematiky diskriminace na základě pohlaví a na posílení účasti žen na společenském, hospodářském a veřejném životě. V prosinci 2015 byla podepsána smlouva s místní nevládní organizací a tento projekt dále doplní probíhající iniciativu zaměřenou na předcházení násilí na základě pohlaví.

Senegal

Celková situace v oblasti lidských práv v Senegalu je uspokojivá. Znepokojivá je nicméně i nadále situace týkající se práv žen, dětí a LGBTI osob. V roce 2015 se EU aktivně angažovala ve veřejné diplomacii i v oblasti rozvojové spolupráce a zaměřila se ve svých činnostech zejména na tyto oblasti, jakož i na boj proti beztrestnosti, podporu mírového procesu v regionu Casamance a na svobodu sdružování a projevu. Tyto priority byly rovněž řešeny v rámci politického dialogu a specificky zaměřených jednání s příslušnými rezortními ministerstvy a s organizacemi občanské společnosti.

Ženy jsou i nadále diskriminovány v oblasti rodinného, trestního a pracovního práva, což jim ztěžuje přístup k sociálním a ekonomickým právům. Problematický je i nadále přístup ke zdravotnictví (včetně bezpečného provádění umělého přerušení těhotenství), přístup ke vzdělávání, práci, k půdě, k úvěrům a ke spravedlnosti, a to zejména ve venkovských oblastech. I nadále přetrvává sexuální násilí páchané na ženách, včetně škodlivých praktik, jako je mrzačení ženských pohlavních orgánů a sňatky v raném věku. Ochranná opatření, zejména zákon o rovnosti žen a mužů a zákaz mrzačení ženských pohlavních orgánů, jsou dosud uplatňována nedostatečně. Orgány prokázaly vůli přijmout zákon, který by v omezeném počtu případů umožnil provádět lékařské přerušování těhotenství.

Situace týkající se dětských žebračků (*talibés*), kteří navštěvují koránské internátní školy (*daaras*) se v roce 2015 zhoršila. Přestože v celé zemi došlo k několika násilným úmrtím *talibés*, byly tyto případy i nadále stíhány pouze výjimečně. Ve věci návrhu zákona z roku 2013, který má upravovat a modernizovat školy *daaras*, nedošlo k žádnému pokroku. Vláda nicméně zvýšila své úsilí o modernizaci škol *daaras* a o zlepšení kvality výuky.

Během červnového politického dialogu podle článku 8 EU zdůraznila, že je nutné provádět stávající zákony a doporučení s ohledem na práva žen a dětí. U příležitosti Mezinárodního dne žen v roce 2015 se delegace EU zúčastnila debaty u kulatého stolu, kterou uspořádaly místní nevládní organizace a která se zabývala úlohou sdělovacích prostředků při prosazování rovnosti žen a mužů. Delegace rovněž vydala demarši o násilí na ženách a dětech, která byla zaměřená zejména na sňatky dětí, sňatky v raném věku a nucené sňatky a na problematiku mrzačení ženských pohlavních orgánů. Pokud jde o rozvojovou spolupráci, byla vyčleněna částka ve výši 4,2 milionu EUR na posílení kapacit organizací občanské společnosti na ochranu a podporu práv dětí a zvyšování povědomí o těchto právech.

Co se týče boje proti beztrestnosti, v Dakaru byl před Zvláštními soudními komorami pro Afriku zahájen soudní proces historického významu s bývalým čadským prezidentem Hissènem Habréem, který je stíhán za válečné zločiny, zločiny proti lidskosti a mučení.

Na vnitrostátní úrovni potvrdil Nejvyšší soud rozsudek šestiletého trestu odnětí svobody a uložení vysoké pokuty za nezákonné obohacování, který vynesl zvláštní protikorupční soud (Cour de repression de l'enrichissement illicite, CREI) ve věci Karima Wadeho (syna bývalého prezidenta Abdoulaye Wadeho a bývalého ministra). V reakci na kritiku, že protikorupční soud CREI nerespektuje mezinárodní normy v oblasti soudnictví, legalitu a legitimitu, kterou vyjádřila Organizace spojených národů a organizace občanské společnosti, oznámila vláda svůj záměr vytvořit odvolací komoru.

V průběhu roku 2015 zintenzivnila vláda své úsilí o zkrácení nepřiměřeně dlouhé vyšetřovací vazby a o zlepšení podmínek ve věznicích prostřednictvím projektů zaměřených na vybudování nových věznic a na zajištění odborného vzdělávání vězeňského personálu. Připravuje se návrh zákona, který zakotvuje přístup k právní pomoci v občanskoprávních sporech.

Mezi činnosti EU zaměřené na boj proti beztrestnosti patřila účast v řídicím výboru v rámci soudního procesu s Hissènem Habrém, poskytnutí finanční pomoci na posílení právního státu v Senegalu (soudy, věznice, odborné vzdělávání, zvyšování povědomí) a financování budování kapacit senegalského Účetního dvora. EU poskytla částku ve výši více než 400 000 EUR na podporu vnitrostátního úřadu pro boj proti podvodům a korupci (OFNAC) v oblasti vzdělávání, zvyšování povědomí, komunikace a vyšetřování.

V roce 2015 senegalský prezident Macky Sall opakovaně vyjádřil svou podporu kriminalizaci homosexuality. Celkově lze konstatovat, že v Senegalu i nadále dochází k diskriminaci, obtěžování a stigmatizaci LGBTI osob. V důsledku všudypřítomné homofobie, přílišné horlivosti policejních sil a často konzervativním postojům soudců jsou gayům ukládány častější a přísnější tresty. Soudní procesy týkající se vztahů osob stejného pohlaví se navíc vyznačují různým porušováním základních procesních záruk, využíváním nízkého důkazního prahu a veřejným hanobením. Mezi další znepokojující tendence patří rostoucí neochota organizací působících v oblasti lidských práv veřejně bránit práva LGBTI osob a častější homofobní projevy a činy islámských nevládních organizací.

Celkově se situace v oblasti Casamance, ve které probíhá dlouhodobý separatistický konflikt nižší intenzity, v průběhu roku zlepšila. Mírový proces je sice stále křehký, ale má i nadále podporu ze strany senegalských orgánů. EU podpořila mírový proces prostřednictvím programu ve výši 3 milionů EUR financovaného v rámci nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru (IcSP). EU navíc dále podporovala rozvoj v oblasti Casamance prostřednictvím příspěvku v rámci Evropského rozvojového fondu v celkové výši 35 milionů EUR.

Nový prezidentský dekret zpřísnil kontrolu nad nevládními organizacemi tím, že nevládní organizace vymezil v prvé řadě jako poskytovatele služeb, jejichž rozpočty a činnost musí být předem schváleny s ohledem na rozvojové politiky vlády. EU a několik členských států schválily plán týkající se spolupráce se senegalskými organizacemi občanské společnosti. Cílem tohoto plánu je podpořit dialog a konstruktivní vztahy mezi senegalskými orgány a organizacemi občanské společnosti a posílit jejich kapacity.

Pokud jde o svobodu tisku, došlo podobně jako v předchozích letech k zadržení několika novinářů z důvodů trestných činů týkajících se tisku; následně však byli tito novináři propuštěni. Prezident Macky Sall stáhl svou podporu návrhu tiskového zákona, který tyto trestné činy dekriminalizoval, a přijímání tohoto zákona v parlamentu je tudíž pozastaveno.

Seychelská republika

Mezi cíle EU v oblasti lidských práv a demokracie v rámci vztahů se Seychelskou republikou patří upevnění procesu volební reformy, sledování provádění doporučení vyplývajících ze všeobecného pravidelného přezkumu a podpora vnitrostátního přijetí mezinárodních úmluv a smluv.

Prezidentské volby v prosinci roku 2015 prokázaly, že Seychely jsou velmi vyspělou demokracií. Volby se odehrály v pokojné atmosféře, řádným a transparentním způsobem a díky účasti šesti kandidátů při nich panovala větší konkurence než v uplynulých letech.

EU pokračovala v různých formátech diskusí se Seychelami na téma lidských práv a demokracie, a to mimo jiné prostřednictvím politického dialogu podle článku 8 dohody z Cotonou, který proběhl v červenci 2015.

EU opětovně naléhavě vyzývala ke zlepšení demokratického prostředí, s důrazem na upevnění procesu volební reformy a změnu právních ustanovení s cílem posílit svobodu shromažďování, svobodu projevu a svobodu tisku, boj proti diskriminaci žen a ochranu práv dětí.

Sierra Leone

Od konce občanské války bylo v Sieře Leone dosaženo chvályhodného pokroku v oblasti lidských práv. I nadále však přetrvávají značné problémy. Mezi cíle EU v oblasti lidských práv patří zrušení trestu smrti, rovnost žen a mužů, posilování postavení žen, vymáhání právních předpisů namířených proti dětské práci a vykořisťování dětí, snížení chudoby a zlepšení přístupu ke spravedlnosti, zdravotní péči a vzdělání. Nepřetržitou pozornost vyžadují také práva osob postižených rozsáhlým pronajímáním pozemků a těžebním průmyslem. V souvislosti s členstvím Sierry Leone v Radě pro lidská práva upozorňovala EU vládu na mezinárodní otázky lidských práv a pokračovala v podpoře projektů, jejichž cílem je prosazování základních práv v této zemi.

V roce 2015 byla situace v oblasti lidských práv do značné míry ovlivněna vypuknutím epidemie viru Ebola. Na epidemii padla velká část finančních prostředků a lidských zdrojů země a panuje přesvědčení, že tato situace měla negativní dopad na ekonomická a politická práva. Výjimečný stav způsobený epidemií Eboly a velice široké pravomoci, které získaly výkonné orgány, nicméně nezpůsobily vážnější porušování v oblasti lidských práv, s výjimkou několika místních incidentů.

Země je třetím rokem členem Rady OSN pro lidská práva a v jejím rámci hrála i nadále konstruktivní úlohu. Poslední všeobecný pravidelný přezkum se konal v roce 2011 a Sierra Leone se v současné době připravuje na další vzájemné hodnocení, které se bude konat v lednu 2016. Vláda přijala 126 z celkového počtu 129 doporučení; tři doporučení týkající se sexuální orientace a praktik byla vzata na vědomí.

Dne 2. července 2015 parlament ratifikoval protokol k Africké chartě lidských práv a práv národů týkající se práv žen v Africe, který je obecně známý jako Maputský protokol. Během jednání v parlamentu konstatovali zástupci vlády a parlamentu, že neexistuje bezprostřední záměr provést změny týkající se škodlivých tradičních zvyklostí, jako je mrzačení ženských pohlavních orgánů. Bylo by potřeba uplatňování přísnějších zákonů a zvýšeného přístupu obětí sexuálního násilí a násilí na základě pohlaví ke spravedlnosti. Nevládní organizace pořádaly kampaně na skoncování s praktikami mrzačení ženských pohlavních orgánů u dívek mladších 18 let.

Dne 5. listopadu 2015 předložila Komise pro lidská práva v Sieře Leone (HRC SL), podporovaná Spojeným královstvím a Irskem, zprávu Africké komisi pro lidská práva a práva národů (ACHPR) na jejím 57. zasedání v Banjulu. Sierra Leone tak poprvé od 27. června 1981, kdy Organizace africké jednoty přijala Africkou chartu, splnila svou povinnost podávat zprávy, která je v uvedené chartě stanovena.

Jak již bylo několikrát oznámeno, bylo dosaženo uspokojivého pokroku v parlamentních jednáních týkajících se zákona o trestním řízení, který však zatím nevstoupil v platnost. Tento zákon umožní nejvyššímu soudci přijímat nařízení týkající se politik, např. pokud jde o propuštění na kauci a odsouzení, a snížit počet nevyřízených případů a počet osob ve vyšetřovací vazbě ve věznicích.

Novináři jsou i nadále zatýkáni a zadržováni na základě aspektů zákona o veřejném pořádku (1965) souvisejících s urážkou na cti, nezákonnou pomluvou a pobuřováním. Stále ještě nebyl vyřešen případ rozhlasového novináře Davida Baryoha, který byl při několika příležitostech zatčen a zadržen a jehož cestovní pas je i nadále zadržován orgány. David Baryoh předložil věc vrchnímu soudu ve Freetownu a uvedl argumenty proti rozhodnutí, které přijala Nezávislá komise pro sdělovací prostředky (IMC) a na základě kterého byl pozastaven na dobu neurčitou rozhlasový program „Monolog“.

Ministerstvo financí a hospodářského rozvoje zahájilo v roce 2015 vypracovávání nové politiky týkající se nevládních organizací. Existují obavy, že nová politika povede k přísnější kontrole fungování organizací občanské společnosti v Sieře Leone prostřednictvím přehnaně složitých administrativních požadavků, které organizace občanské společnosti natolik zatěžují, že v praxi omezují jejich provozní kapacitu. Ve snaze řešit některé z těchto otázek probíhalo lobbování u vlády, aby zajistila, že proces vypracovávání politiky bude zahrnovat i hlasy občanské společnosti. Proces stále pokračuje.

Lidská práva společně se zvláštními opatřeními na podporu rovnosti žen a mužů a vzdělávání jakožto významným příspěvkem ke snížení chudoby jsou součástí národní agendy pro zajištění prosperity (2013 až 2018), jejíž provádění vláda zahájila v červenci 2013. EU tento proces podporuje. EU rovněž podporuje prostřednictvím dárcovského fondu spravovaného Rozvojovým programem OSN proces revize ústavy, jehož cílem je dosáhnout inkluzivnější demokracie, posílení sociální soudržnosti, přijetí nástrojů pro předcházení konfliktům a lepší ochranu lidských práv. V důsledku epidemie viru Ebola byla lhůta pro předložení zprávy vnitrostátního Výboru pro revizi ústavy, která je určená vládě a parlamentu, posunuta na březen 2016 a očekává se, že na podzim 2017 bude uspořádáno referendum.

EU i nadále podporuje prostřednictvím politického dialogu a publicity ve sdělovacích prostředcích práva dětí, zejména pokud jde o otázku sňatků dětí, sňatků v raném věku a nucených sňatků a právo na vzdělávání / vzdělávání dívek. Ministerstvo vzdělávání, vědy a technologie i nadále uplatňuje politiku zákazu těhotným dívkám účastnit se běžného vzdělávání a skládat státní zkoušky. V roce 2015 byl zřízen překlenovací projekt podporovaný Irskem a Spojeným královstvím, který má těhotným dívkám umožnit dokončení jejich vzdělání, a pokračuje lobbování s cílem zrušení tohoto zákazu. Prostřednictvím projektu na ochranu práv dětí posiluje delegace EU schopnost koalice zaměřené na práva dětí v Sieře Leone a schopnost dětských organizací prosazovat a monitorovat podporu a ochranu práv dětí na celostátní i regionální úrovni.

EU rovněž podporuje „důstojnou práci a sociální dialog“ prostřednictvím probíhajícího projektu, který uvádí v soulad předpisy v oblasti pracovního práva s mezinárodně uznávanými základními právy pracovníků. Tento projekt je úzce spojen s nedávnými vládními strategiemi, které jsou zaměřené na vytváření pracovních míst pro ženy a mladé lidi a na jejich práva, jak jsou uvedeny v Agendě pro prosperitu.

Somálsko

Somálsko se pomalu vzpamatovává z desetiletí konfliktů a anarchie a situace v oblasti lidských práv je i nadále zvláště kritická. Navzdory pokusům o zlepšení situace pokračovalo v Somálsku i v roce 2015 rozsáhlé porušování lidských práv, včetně mimosoudních poprav, násilí páchaného na ženách a dětech, obchodování s dětmi, útoků namířených proti novinářům a svobodě projevu, svévolného zadržování a využívání trestu smrti. Bezpečnostní situace je i nadále v zásadě nestabilní, přestože somálské orgány a somálská národní armáda pokračovaly za podpory mise Africké unie v Somálsku (AMISOM) v úsilí o potlačení povstalecké činnosti organizace aš-Šabáb a o maximální omezení rozsáhlých porušování lidských práv, která jsou přisuzována především teroristické organizaci aš-Šabáb. Celkově bude situace v oblasti lidských práv i nadále úzce spojena s politickým vývojem a bezpečnostní situací v zemi.

Pracovní skupině pro lidská práva předsedalo v roce 2015 Švédsko a Dánsko. Kromě EU a jejích členských států se na činnosti pracovní skupiny podílejí i Norsko, Švýcarsko a Spojené státy americké. Pracovní skupina pro lidská práva jednala v roce 2015 se somálskými i mezinárodními partnery. V červnu 2015 uspořádala společná zasedání v Mogadišu zaměřená na dialog s partnery a stanovení společných postojů. Pracovní skupina pro lidská práva rovněž vydala dne 10. prosince tiskovou zprávu u příležitosti dne lidských práv.

Během roku 2015 se EU v zájmu dosažení celkového cíle zlepšit přístup k inkluzivním, spravedlivým a odpovědným formám bezpečnosti a ochrany pro všechny somálské občany zaměřila na problematiku právního státu, přístupu ke spravedlnosti a boje proti beztrestnosti, čímž přispěla k vytvoření prostředí příznivějšího pro dodržování lidských práv. Součástí tohoto úsilí bylo využívání systému „mobilních soudů“, poskytování právní pomoci, tradiční mechanismy pro řešení sporů, odborná příprava příslušníků policie a zaměstnanců vězeňské správy, restrukturalizace soudní infrastruktury a veřejná a neveřejná diplomacie. EU se rovněž angažovala v oblasti svobody projevu a svobody sdělovacích prostředků, například podporou zadržovaných novinářů.

V souladu se strategií EU v oblasti lidských práv pro Somálsko stojí EU v čele úsilí o podporu demokratizačního procesu v regionech Puntland a Somaliland, jehož cílem je zvýšit efektivitu a odpovědnost státních orgánů. EU dále aktivně podporuje důvěryhodné a inkluzivní uspořádání voleb v Somalilandu, které jsou naplánovány na březen 2017, financováním registrace voličů a technické podpory.

EU stojí spolu s OSN rovněž v čele úsilí o prosazení důvěryhodného a inkluzivnějšího volebního procesu v roce 2016 na zvolení nového parlamentu a prezidenta. Znamená to také vyžadovat od somálských orgánů, aby splnily svůj závazek vyhradit 30 % křesel v obou komorách parlamentu ženám. Je všeobecně uznáváno, že volby v roce 2016 zatím nebudou proveditelné na bázi „jedna osoba, jeden hlas“, tento volební proces však bude mít širší voličskou základnu a měl by sloužit jako příprava na volby v roce 2020 podle zásady „jedna osoba, jeden hlas“.

Pokračující konflikt si v roce 2015 vyžádal několik civilních obětí, ale zejména díky angažovanosti EU byl v rámci mise AMISOM vytvořen útvar pro sledování, analýzu a reakci týkající se civilních obětí. Na podporu práv dítěte pokračovala EU v úsilí s cílem zabránit obchodování s dětmi, přičemž se zaměřila na místní orgány, tvůrce politik, policii, imigrační úředníky a dotčené komunity. Dále EU pokračovala v činnostech s cílem zabránit násilí na dětech a ukončit závažné porušování práv dětí prostřednictvím podpory akčního plánu somálské vlády, který usiluje o ukončení náboru a využívání dětských vojáků a skoncování se zabíjením a mrzačením dětí.

V lednu 2015 Somálsko ratifikovalo Úmluvu o právech dítěte, která byla původně podepsána v roce 2002. Tento nástroj byl uložen u OSN v říjnu 2015.

S ohledem na zprávu organizace Human Rights Watch ze září 2014, která pojednává například o pohlavním zneužívání ze strany příslušníků mise AMISOM v Somálsku, se EU zaměřila rovněž na boj proti násilí a pohlavnímu zneužívání páchaných na ženách, přičemž zůstávala v úzkém kontaktu s Africkou unií a vydala několik demarší.

S vysokou úrovní domácí podpory pro trest smrti, je v Somálsku velmi nesnadné prosadit jeho zrušení. V průběhu roku 2015 EU zaujímala zásadový postoj odmítající uplatňování trestu smrti v Somálsku. Vedoucí misí EU veřejně kritizovali, že v březnu 2015 bylo ukončeno víceleté faktické moratorium na uplatňování trestu smrti v regionu Somaliland. V roce 2015 nebyly v Somalilandu vykonány žádné další popravy. Guled Jama, bojovník za lidská práva v Somalilandu, se rovněž vyslovil proti popravám a byl následně uvězněn. Delegace EU a několik členských států v této věci intervenovaly u orgánů Somalilandu a Guled Jama byl následně propuštěn. Prostřednictvím finančních prostředků evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) EU zajistila, aby Guled Jama mohl ze Somalilandu odcestovat na zotavenou do Evropy a umožnila mu, aby v řadě hlavních měst EU pokračoval ve svém úsilí zaměřeném na šíření informací a lobbying.

U příležitosti Světového a Evropského dne proti trestu smrti vydali vedoucí misí EU tiskovou zprávu týkající se trestu smrti v Somálsku, která byla zaměřena rovněž na spravedlivé řízení, využívání vojenských soudů a potřebu uplatňovat moratorium na trest smrti v souladu se závazky v rámci posledního všeobecného pravidelného přezkumu z roku 2011.

Somálsko je připraveno na všeobecný pravidelný přezkum, který se má konat v roce 2016 a do jehož příprav se konstruktivně zapojila federální vláda Somálska.

V roce 2015 uzavřela delegace EU prostřednictvím EIDHR smlouvy na realizaci nového souboru opatření (počínaje rokem 2016), která se zvláště zaměřují na souvislost mezi lidskými právy a bezpečností. Jedním z hlavních cílů je zlepšit kontakty aktivistů a organizací působících v oblasti lidských práv s vládou, včetně policie, právníků a justičních zaměstnanců tak, aby mohli obětem sexuálního a genderové násilí a násilí páchaného na základě pohlaví poskytovat vysoce kvalitní, spolehlivé a na právech založené služby v oblasti bezpečnosti, a skoncovat tak s kulturou beztrestnosti pachatelů těchto zločinů.

Jižní Afrika

Impozantní a pokroková ústava Jihoafrické republiky zakotvuje lidská práva a chrání základní politické svobody. Demokratické orgány v zásadě fungují dobře a je zaveden systém rovnováhy. Soudnictví je při výkonu své funkce nezávislé a sdělovací prostředky a občanská společnost mají prostor pro to, aby svobodně vyjádřily svůj názor.

I přes ambiciózní právní rámec a úsilí vlády Jihoafrické republiky však řada těchto práv bohužel zůstává pouze v teoretické rovině. Jihoafrická republika se musí vyrovnávat s tíživým historickým dědictvím nerovnosti a diskriminace, které stále ještě nejsou v mnoha ohledech vyřešeny, a potýká se s ekonomickými problémy a nedostatečnými kapacitami, přičemž všechny tyto faktory přispívají k nerovným příležitostem, sociálnímu napětí a násilným reakcím, které mají neúměrný dopad na ženy a dívky.

EU a její členské státy již tradičně podporují prosazování a ochranu lidských práv v Jihoafrické republice v rámci integrovaného přístupu, který zahrnuje technickou i finanční pomoc, veřejné informační činnosti a politický dialog. Finanční pomoc je poskytována primárně prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) a finančního nástroje pro rozvojovou spolupráci. Delegace EU a členské státy se rovněž zapojují do činností veřejné diplomacie zaměřených na otázky lidských práv v různých formátech a s různými partnery a svou podporu vyjadřují rovněž prostřednictvím pravidelných kontaktů, veřejné angažovanosti a dialogu. EU již velmi dlouho podporuje parlamentní orgány a účinnou spolupráci s veřejnými orgány (např. s veřejným ochráncem lidských práv, komisí pro lidská práva a komisí pro rovnost žen a mužů) a vládními subjekty (např. s ministerstvem spravedlnosti a ústavního rozvoje). Vztahy s občanskou společností jsou pravidelné, rozsáhlé a přínosné. Sahají od interakcí v rámci provádění činností financovaných EU na místní i celostátní úrovni až po konzultace a strukturované dialogy.

Třetí výroční dialog o lidských právech mezi EU a Jihoafrickou republikou, který se konal dne 11. prosince 2015 v Pretorii a kterému spolupředsedal zvláštní zástupce EU pro lidská práva Stavros Lambrinidis, je dobrým příkladem otevřených a přímých diskusí, které přispívají k budování důvěry a k lepšímu porozumění postojů obou stran. V návaznosti na tento dialog změnila Jihoafrická republika své hlasování o rezoluci Valného shromáždění OSN o obráncích lidských práv a namísto zamítavého postoje hlasovala pro. Jihoafrická republika rovněž souhlasila s tím, že před konáním příštího dialogu zváží možnost podílet se společně s EU na organizaci akce zaměřené na problematiku mučení, bude ve větší míře spolupracovat s EU v Ženevě a New Yorku a nalezne lepší přístup pro spolupráci s občanskou společností. Zvláštní zástupce EU rovněž jednal se svými protějšky o tom, jak je pro Jihoafrickou republiku i obecněji pro Afriku důležité podporovat činnost Mezinárodního trestního soudu. Třetímu kolu dialogu o lidských právech mezi Jihoafrickou republikou a EU předcházely opakované kontakty zvláštního zástupce EU pro lidská práva s organizacemi občanské společnosti, právníky v oblasti lidských práv a jihoafrickou veřejností, a to v podobě uzavřených jednání i veřejných akcí.

V roce 2015 došlo k posílení vztahu s organizacemi občanské společnosti. K tomuto posílení spolupráce přispěl i plán EU pro spolupráci s občanskou společností Jihoafrické republiky, v jehož rámci delegace EU v Jihoafrické republice poukázala na to, že je potřeba dále podpořit účast občanské společnosti na klíčových politických procesech, včetně některých procesů, na kterých je založeno strategické partnerství mezi EU a Jižní Afrikou. Na tento plán navázal seminář organizací občanské společnosti, který se konal koncem roku 2014 a na němž se sešli zainteresovaní aktéři z Jižní Afriky a EU a jehož výsledkem byla doporučení v řadě oblastí týkajících se lidských práv, jako je řízení migrace, rasismus, xenofobie, afrofobie, rovnost žen a mužů a nediskriminace, práva dětí, práva osob se zdravotním postižením a prostor pro občanskou společnost. Tento seminář poskytl platformu pro diskusi o aktuálních otázkách v oblasti lidských práv a o posílení ochrany a prosazování lidských práv v obou zeměpisných oblastech.

Činnosti zaměřené na jednotlivá témata v oblasti lidských práv měly v roce 2015 různé podoby. Mezi tyto činnosti patřila podpora projektů organizací občanské společnosti, které byly financovány na základě dvoustranných programů v rámci nástroje pro rozvojovou spolupráci (spravedlnost, vzdělávání, zdravotnictví) a v rámci EIDHR. Jejich součástí byla rovněž řada akcí, které byly uspořádány delegací EU prostřednictvím činností v rámci veřejné diplomacie (například v rámci řady akcí EU nazvaných Inspiring Thinkers a u příležitosti Dne Evropy), partnery EU v kontextu kulturních akcí (například filmové přehlídky s názvem Tri-Continental Film Festival) nebo které byly prováděny příjemci prostředků v rámci projektů, které financuje EU, nebo ministerstvy Jihoafrické republiky ve spolupráci s delegací EU a některými zúčastněnými členskými státy. V roce 2015 byly tyto akce zaměřeny zejména na práva osob se zdravotním postižením, rovnost žen a mužů a genderové násilí, práva LGBTI osob, migraci a xenofobii.

Kromě těchto akcí konaných u příležitosti Mezinárodního dne lidských práv, který byl rovněž posledním ze 16 dnů aktivismu proti genderovému násilí, uspořádala delegace EU diskusi u kulatého stolu věnovanou tématu služeb dostupných ženám, které se staly oběťmi násilí. Tato akce byla uspořádána ve spolupráci s organizací Joint Gender Fund, která poskytuje podporu organizacím občanské společnosti zabývajícím se problematikou genderového násilí v Jihoafrické republice. Zástupci organizací občanské společnosti nabízejících pomoc ženám (jako jsou například azylové domy, organizace poskytující poradenství a krizová centra na pomoc obětem znásilnění) společně se zástupci vlády Jihoafrické republiky identifikovali klíčové problémy, pokud jde o zajištění zdrojů pro poskytování těchto služeb, přičemž se očekává, že v nadcházejícím roce bude v jednáních dosaženo pokroku.

S ohledem na návštěvu prezidenta Omara Al-Bašíra, který do Jihoafrické republiky přicestoval na summit Africké unie, vydala EU dne 14. června prohlášení vyzývající Jižní Afriku, aby v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1593 vykonala zatýkácí rozkaz proti jakékoliv osobě obviněné Mezinárodním trestním soudem, která se v zemi nachází. Tato otázka byla rovněž předmětem třetího kola dialogu o lidských právech s Jihoafrickou republikou.

Jižní Súdán

Konflikt, který začal v polovině prosince 2013 mezi příznivci prezidenta Salva Kiira a viceprezidenta Rieky Machara, pokračoval i v roce 2015. V rámci tohoto konfliktu docházelo od dubna do června k dalším intenzivním bojům, než byla dne 26. srpna 2015 podepsána dohoda o řešení konfliktu v Jihosúdánské republice (ARCISS). Strany dohody ARCISS ji prováděly jen velmi pomalu; přechodná vláda národní jednoty, jež se měla podle dohody ujmout úřadu v listopadu, do konce roku nevznikla.

Mnohokrát bylo porušeno příměří a v dříve pokojných oblastech, zejména v provinciích Equatoria, vypukly nové konflikty, které se staly součástí hlavního konfliktu.

V konfliktu zemřelo mnoho tisíců lidí, i když přesný počet obětí není možné zjistit. Africká unie zřídila vyšetřovací komisi pro Jižní Súdán, která má vyšetřit záležitosti týkající se této krize, včetně porušování lidských práv. Zpráva vyšetřovací komise, zveřejněná v říjnu 2015, dospěla k závěru, že se lze na základě oprávněných důvodů domnívat, že během konfliktu docházelo v různých částech Jižního Súdánu k trestným činům, jako jsou vraždy, vyhlazování, bezohledné zabíjení civilistů, zabíjení vojáků neschopných boje, mučení (včetně nuceného kanibalismu), znásilnění, pronásledování z politických důvodů, nucené odvody dětských vojáků a nelidské a ponižující zacházení. Rovněž existují důvody se domnívat, že tyto trestné činy byly páčány v rozsáhlé či systematické míře. Většina těchto brutálních činů byla páčána na civilním obyvatelstvu, které se konfliktu neúčastnilo. Odhaduje se, že během konfliktu bylo zhruba 16 000 dětí odvedeno jako dětské vojáky. Vyšetřovací komise poukázala rovněž na mimořádnou brutalitu páchaných násilností, přičemž údajně docházelo k upalování osob na místech určených pro náboženské obřady a v nemocnicích, hromadnému zabíjení, hromadnému znásilňování žen všech věkových kategorií a mučení osob, které nebyly jednoduše zastřeleny, nýbrž musely čelit bití a poté byly přinuceny skočit do ohně. Vyšetřovací komise konstatovala, že tyto trestné činy by mohly být považovány za zločiny proti lidskosti nebo válečné zločiny, a vyzvala k jejich dalšímu prošetření s cílem stanovit individuální odpovědnost. Kapitola V dohody ARCISS stanoví vytvoření přechodných justičních mechanismů, včetně zřízení hybridního soudu, který bude pověřen vyšetřováním a stíháním osob odpovědných za porušování mezinárodního práva.

Více než 1,66 milionu obyvatel Jižního Súdánu zůstává vnitřně vysídleno a dalších 645 000 osob vyhledalo útočiště v sousedních zemích. Zpráva vyšetřovací komise Africké unie uvedla, že v mnoha případech byly vnitřně vysídlené osoby vylákány mimo tábory pro ochranu civilistů a poté byly zabity, znásilněny nebo zbity; tyto útoky byly podniknuty se záměrem šířit hrůzu mezi vnitřně vysídlenými osobami.

V roce 2015 bylo podle odhadů mimořádně ohroženo nedostatkem potravin a potřebovalo humanitární pomoc přibližně 4,6 milionu obyvatel Jižního Súdánu.

Více než 245 000 dětí mladších pěti let trpí akutní podvýživou. Poskytování mezinárodní humanitární pomoci bylo válčícími stranami často znemožněno. Jak vládní, tak opoziční síly vydrancovaly úřady humanitárních agentur a tržiště a zničily infrastrukturu, čímž narušily poskytování humanitární pomoci. Byla zaznamenána i řada útoků na nemocnice a kliniky.

Orgány Jižního Súdánu, zejména Národní bezpečnostní služba (NSS), přísně omezily svobodu projevu. Bezpečnostní síly zastrášovaly a svévolně zadržovaly novináře, uzavíraly redakce novin a nutily rozhlasové stanice k ukončení vysílání. Aktivisté z řad občanské společnosti byli rovněž zastrášováni. V prosinci 2015 bylo ve městě Wau zadrženo Národní bezpečnostní službou 13 aktivistů, kteří obvinili vládní síly z porušování práv civilního obyvatelstva, tito aktivisté byli obviněni ze spojenectví s rebely a z „veřejného hanobení“ státní vlády. Byl přijat zákon o Národní bezpečnostní službě, který jejím příslušníkům udělil rozsáhlé pravomoci v oblasti dohledu, zatýkání a zadržování, jakož i rozsáhlou imunitu, tyto pravomoci však nejsou vyváženy odpovídajícími právy na spravedlivý proces.

V dubnu přistoupil Jižní Súdán k Úmluvě OSN o právech dítěte, Úmluvě OSN proti mučení a jejímu opčnímu protokolu a k Úmluvě OSN o odstranění všech forem diskriminace žen a jejímu opčnímu protokolu.

EU aktivně podporovala úsilí o uzavření a uplatňování dohody ARCISS; zejména pak poskytovala podporu na vytvoření jednotlivých správních orgánů uvedených v dohodě, včetně přechodných justičních mechanismů. EU uložila zákaz cestování a zmrazení majetku vojenským vůdčům, kteří ohrožují bezpečnostní proces, a v červenci 2011 uložila zbrojní embargo, které zůstává v platnosti. V říjnu 2015 přijala Rada Evropské unie závěry, ve kterých vyjadřuje zděšení nad hrubým porušováním lidských práv v Jižním Súdánu a vyzývá k přijetí odpovědnosti. EU vyzvala k tomu, aby byly prioritně prováděny přechodné justiční mechanismy uvedené v mírové dohodě a aby osoby odpovědné za porušování lidských práv byly pohnány k odpovědnosti. EU v několika prohlášeních v průběhu roku opětovně zopakovala, že odsuzuje porušování lidských práv v Jižním Súdánu. V rámci Rady OSN pro lidská práva Evropská unie vyzývala, aby došlo ke zřízení mandátu pro Jižní Súdán, a vybízela k úzké spolupráci mezi Africkou unií a OSN. EU poskytovala jednotlivým obráncům lidských práv v Jižním Súdánu finanční i politickou podporu.

Súdán

V průběhu roku 2015 se situace v oblasti lidských práv v Súdánu celkově nijak nezlepšila a naopak v některých oblastech došlo ke zhoršení. Pokračovaly konflikty v Dárfúru, v oblasti Jižního Kordofánu a Modrého Nilu. Vzhledem k politické situaci nemohly být volby v roce 2015 důvěryhodné a prezident Omar Al-Bašír zůstal u moci na další funkční období. Státní subjekty, milice podporované vládou a povstalecké síly se beztrestně dopouštěly závažného porušování lidských práv bez ohledu na soudanskou prozatímní ústavu z roku 2005, mezinárodní závazky nebo doporučení předložená Radě pro lidská práva. Nadále docházelo k problémům s přístupem k humanitární pomoci, k útokům na civilisty, včetně plošného leteckého bombardování a taktiky spálené země, genderovému násilí, mimosoudním popravám a svévolnému zadržování. Situaci v Súdánu i nadále zhoršovala obecná absence odpovědnosti.

Prioritou EU v roce 2015 bylo i nadále úsilí o mír a dodržování lidských práv. EU, zejména prostřednictvím zvláštního zástupce EU pro oblast Afrického rohu Alexandra Rondose, podporovala úsilí zaměřené na komplexní a inkluzivní politické řešení situace v Súdánu. Politická a finanční podpora byla poskytována zprostředkovatelskému úsilí pod vedením prezidenta Thaba Mbekiho v rámci prováděcího panelu Africké unie na vysoké úrovni pro Súdán a Jižní Súdán. EU zastávala názor, že závažnost situace v oblasti lidských práv v Súdánu vyžaduje nepřetržitou pozornost Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, a podpořila proto prodloužení mandátu nezávislého odborníka pro Súdán a důrazně požadovala, aby měl plný přístup do všech oblastí země. Zatímco v roce 2015 se nemohl uskutečnit žádný dialog mezi EU a vládou v oblasti lidských práv, EU i nadále podporovala budování kapacit pro vnitrostátní instituce v oblasti lidských práv a podporovala mezinárodní koordinaci při řešení otázek v oblasti lidských práv vykonáváním předsednické funkce v rámci mezinárodního partnerského fóra pro lidská práva. Pravidelně se konal rovněž dialog s občanskou společností.

EU se rovněž aktivně zasazovala o prosazování svobody projevu a svobody sdělovacích prostředků v souvislosti s národním dialogem a volbami. EU vydala několik prohlášení, ve kterých vyzvala vládu, aby dodržovala svobodu projevu, pokojného shromažďování a sdělovacích prostředků, aby propustila zadržované osoby a poskytla jim možnost spravedlivého procesu a aby provedla důvěryhodné vyšetřování porušování lidských práv, které vedlo k usmrcením, zraněním a materiálním škodám. EU průběžně monitorovala soudní řízení s několika politickými představiteli a aktivisty. Rovněž podnikala kroky v rámci tzv. „tiché diplomacie“ v řadě jednotlivých případů, kdy byla porušena lidská práva politických aktivistů. V rámci tematického programu EIDHR podporovala EU několik projektů zaměřených na občanské vzdělávání a vzdělávání v oblasti lidských práv, jakož i na svobodu tisku.

Delegace EU sledovala s velkým znepokojením zejména zadržení dvou jihosúdánských pastorů v Súdánu, monitorovala soudní jednání a na tento případ upozorňovala na politické úrovni v rámci dialogů se soudánskými orgány s cílem vyslat jasný politický signál, že EU přikládá svobodě náboženského vyznání nebo přesvědčení, svobodě projevu a právu na spravedlivý proces velký význam.

EU věnovala i nadále pozornost katastrofální situaci v Dárfúru. Při několika příležitostech EU vyjádřila znepokojení nad pokračujícími boji a rozsáhlým vysídlováním civilistů v Dárfúru a rovněž varovala před ukončením činnosti společné operace Africké unie a OSN v Dárfúru (UNAMID), ke kterému má dojít teprve poté, co budou splněna určitá kritéria, mezi něž patří zejména politické řešení konfliktů v Dárfúru, zlepšení bezpečnosti a řešení situace civilistů a vnitřně vysídlených osob.

Delegace EU rovněž uspořádala několik veřejných akcí na podporu lidských práv a prosazovala práva žen a dětí v Súdánu prostřednictvím rozvojových projektů a prostřednictvím dialogu na místní úrovni s vnitrostátními i mezinárodními partnery.

EU rovněž podporuje několik organizací působících v oblasti lidských práv a organizací občanské společnosti, a to prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva a tematických programů týkajících se nestátních subjektů a místních orgánů, (NSA-LA) s cílem posílit jejich kapacity a jejich schopnosti prosazovat své zájmy, podporovat koordinaci a vytváření sítí a vytvářet příznivější prostředí pro organizace občanské společnosti.

Svazijsko

Kapitola 3 státní ústavy, jež byla přijata v roce 2005, obsahuje „listinu práv“, která zaručují dodržování základních práv a svobod a jejich prosazování. Nicméně i nadále zůstává v zemi problémem skutečnost, že určité právní předpisy nedovolují občanům plně užívat těchto práv. Zatímco politické strany mohou fungovat bez omezení, nemohou se účastnit sestavování vlády, neboť zástupci jsou do parlamentu voleni na základě individuálních zásluh. Zákon o veřejném pořádku z roku 1988 uděluje policejnímu komisaři právo vydávat povolení k jakýmkoliv veřejným shromážděním, což má negativní dopad na svobodu shromažďování a sdružování.

Obtěžování a zatýkání vedoucích politických představitelů pokračovalo v roce 2015 v rámci zákona o potírání terorismu z roku 2008, který je vnímán jako nástroj, jež orgány využívají jako prostředek k potlačování jakýchkoliv nesouhlasných názorů v zemi. Poté, co Mario Masuku, předseda Lidově-demokratického spojeneckého hnutí (People's United Democratic Movement, PUDEMO), a Maxwell Dlamini, generální tajemník svazijského Kongresu mládeže (Swazi Youth Congress, SWAYOCO) strávili 12 měsíců ve vězení a byla jim odeprána možnost propuštění na kauci, byli po předložení třetí žádosti o propuštění na kauci na základě na rozhodnutí odvolacího soudu z vazby propuštěni. Pokud jde o trest smrti, Svazijsko uplatňuje faktické moratorium a poslední poprava proběhla v roce 1983. Během zasedání OSN v roce 2015 Svazijsko poprvé nevystoupilo proti rezoluci o moratoriu na používání trestu smrti.

Ratifikace mezinárodních úmluv a protokolů v oblasti lidských práv není zjevně pro Svazijsko problémem. Výzva spočívá spíše v provádění úmluv, jako je například Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW), což dokládá i skutečnost, že ženy mají v socio-ekonomických a politických aktivitách země i nadále menšinové postavení.

Přístup ke spravedlnosti je vzhledem k souvisejícím nákladům i nadále v zemi problematický. Navíc do propuštění nejvyššího soudce v květnu 2015 byla nezávislost soudnictví sporná, neboť byla vznesena závažná obvinění, že případy projednával a rozhodoval o nich bývalý nejvyšší soudce a bývalý ministr spravedlnosti ještě předtím, než byly projednány před soudem.

V roce 2014 byla omezena svoboda projevu a svoboda sdělovacích prostředků poté, co došlo k zatčení Bhekiho Makhubua, vydavatele časopisu, a Thulaniho Maseka, právníka v oblasti lidských práv. Oba byli odsouzeni za pohrdání soudem za to, že pokojně uplatňovali své právo na svobodu projevu. Dne 21. května 2015 přijal Evropský parlament usnesení o Svazijsku, ve kterém v návaznosti na zatčení obou obviněných vyjádřil znepokojení nad závažným porušováním lidských práv. Poté, co si z dvouletého trestu odnětí svobody odpykali 15 měsíců, nařídil v červnu 2015 Nejvyšší soud Svazijska, aby byli Thulani Maseko a Bheki Makhubu propuštěni.

Usnesení Evropského parlamentu v této věci přispělo ke zvýšení mezinárodního povědomí o Svazijsku a poukázalo na negativní situaci v oblasti lidských práv v zemi.

Na 104. zasedání Mezinárodní konference práce bylo rozhodnuto ponechat Svazijsku „zvláštní odstavec“ (což znamená, že této zemi bude Mezinárodní organizace práce věnovat mimořádnou pozornost) vzhledem k tomu, že Svazijsko stále soustavně nedodržuje úmluvu ILO č. 87 o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat.

Dne 1. ledna 2015 bylo Svazijsko vzhledem k problémům týkajícím se práv pracovníků fakticky vyloučeno z programu USA v oblasti obchodu vycházejícího ze zákona o africkém růstu a příležitostech (African Growth and Opportunity Act, AGOA).

Delegace EU ve spolupráci s dalšími zainteresovanými subjekty uskutečnila v roce 2015 řadu opatření na podporu lidských práv ve Svazijsku. EU i nadále spolupracovala se svazijskými orgány, pokud jde o záležitosti v oblasti lidských práv a demokracie, a to prostřednictvím politického dialogu podle článku 8. EU rovněž vyjádřila znepokojení, pokud jde o nový zákon o veřejné službě z roku 2015, ve kterém jsou obsažena regresivní ustanovení týkající se politického postavení státních úředníků.

EU poskytovala finanční podporu organizacím občanské společnosti prostřednictvím řady finančních nástrojů, jako například evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR), prostřednictvím tematických rozpočtových položek pro organizace občanské společnosti a místní orgány (CSO-LA) a Evropského rozvojového fondu, a to na projekty zaměřené na otázky, jako jsou kulturní práva, práva žen a dětí a přístup ke spravedlnosti a k informacím. Finanční prostředky byly využity na podporu politické reformy a volebního systému prostřednictvím zajištění školení pro organizace občanské společnosti, pokud jde o vyjednávací schopnosti, komunikaci a diplomacii. S podporou EU předložily organizace občanské společnosti stínovou zprávu podávající přehled situace v oblasti lidských práv v této zemi. V této zprávě je navrženo několik doporučení, jak lze problémy v oblasti lidských práv řešit. Vzhledem k tomu, že k násilí na dětech a ženách dochází v zemi i nadále ve velmi vysoké míře, EU podpořila v roce 2015 řadu iniciativ na zlepšení postavení žen a uskutečnila řadu iniciativ zaměřených na lobbování za přijetí zákona v oblasti sexuálně motivovaných trestných činů a domácího násilí.

Tanzanie

Pro monitorování lidských práv ze strany EU tvořily zvláštní kontext přípravy Tanzanie na všeobecné volby v říjnu 2015, kdy se politická práva dostávala stále více do popředí. Mezi hlavní priority EU patří zachování politického prostoru, inkluze volebního procesu, svoboda sdělovacích prostředků, právo na informace a svoboda sdružování

V roce 2015 neproběhl mezi Tanzanií a EU politický dialog, klíčový prvek dvoustranných vztahů při jednáních o otázkách lidských práv a právního státu podle článku 8 dohody z Cotonou. O otázce lidských práv však pobíhaly pravidelné konzultace s celostátními zúčastněnými subjekty, jako například s Komisí pro lidská práva a řádnou správu věcí veřejných, politickými stranami a občanskou společností, včetně koalice obránců lidských práv.

Podpora EU při přípravě voleb byla poskytována prostřednictvím fondu spravovaného Rozvojovým programem OSN, projektu na podporu demokratických procesů. Jeho prostřednictvím byla poskytnuta finanční a technická pomoc národní volební komisi i zanzibarské volební komisi a v souvislosti s volbami prosazovány právní a institucionální reformy a občanské vzdělávání i vzdělávání voličů. EU monitorovala proces biometrické registrace voličů a u příležitosti všeobecných říjnových voleb vyslala kompletní volební pozorovací misi pod vedením poslankyně Evropského parlamentu Judith Sargentiniové. Před volbami byl na Zanzibaru spuštěn projekt zaměřený na předcházení konfliktům a mediaci, do něhož byly zapojeny všechny příslušné subjekty účastníci se voleb. Delegace EU a členské státy EU vydaly několik dní po volbách místní prohlášení, v němž vyjádřily znepokojení ohledně rozhodnutí předsedy zanzibarské volební komise prohlásit volby na Zanzibaru za neplatné, zejména proto, že všichni mezinárodní pozorovatelé hodnotili volební proces pozitivně. V prohlášení zanzibarskou volební komisi dále vyzvaly, aby ve sčítání pokračovala, dokončila je a oznámila výsledky hlasování a aby vyzvala všechny zúčastněné subjekty k zapojení se do konstruktivního dialogu, který je prvořadým prostředkem, jak vyřešit rozpory a zachovat demokratický a hospodářský přínos, jež je výsledkem mnohaletého úsilí.

Pokud jde o svobodu sdělovacích prostředků a právo na informace, přimělo pozastavení vydávání renomovaného týdeníku The East African počátkem roku 2015 EU k vydání místního prohlášení, v němž zdůraznila význam zajištění svobody projevu a práva na informace a potřebu spravedlivých a vyvážených právních předpisů týkajících se sdělovacích prostředků. Ve sdělovacích prostředcích byl hojně citován projev vedoucího delegace u příležitosti Světového dne svobody tisku. Po volbách vydala EU s podobně smýšlejícími partnery společné prohlášení, v němž upozornila na důsledky nového zákona o kyberkriminalitě, který se projevuje porušováním lidských práv domácích pozorovatelů. Ke konci roku bylo uspořádáno fórum se zúčastněnými subjekty z oblasti sdělovacích prostředků, aby byly projednány úkoly a odpovědnost sdělovacích prostředků ve společnosti a v politickém životě.

EU nadále projevovala živý zájem o spory v Tanzanii o půdu, zejména pokud šlo o živobytí a nabytá zvyková práva pasteveckých komunit. Evropský parlament v březnovém usnesení odsoudil porušování lidských práv místních venkovských komunit, jejich nezákonné vysídlování a ničení jejich domovů a tradičního způsobu života. Rovněž vyzval orgány, aby uzákonily a provedly účinné pozemkové politiky a zavedly odpovídající a včasné mechanismy urovnávání sporů.

Na začátku roku 2015 byly zahájeny dva projekty financované ze strany EU, které se zaměřují na škodlivé tradiční zvyklosti. Jeden z projektů byl zaměřený na dětské sňatky a mrzačení ženských pohlavních orgánů, druhý na práva starších žen v souvislosti s útoky na základě obvinění z čarodějnictví. V roce 2015 pokračovalo v Tanzanii provádění komplexního souboru opatření v oblasti práv dětí a posilování postavení žen, která financovala EU.

V červnu, u příležitosti Mezinárodního dne osvěty o albinismu, vydala delegace EU tiskovou zprávu, v níž potvrdila hluboké znepokojení nad diskriminací a násilím vůči osobám s albinismem, a zdůraznila, že je nutné lidi vzdělávat a vysvětlovat jim, že mýty o albinismu jsou nepravdivé a zavádějící a že jsou zároveň porušením lidských práv, jsou protizákonné a v širším slova smyslu popírají koncept lidskosti.

V říjnu, ve Světový den proti trestu smrti, navštívili v rámci boje EU proti tomuto trestu vedoucí misí EU vězení, kde se setkali mimo jiné i s vězni čekajícími na výkon tohoto trestu, a vyměnili si názory s vládou a se subjekty činnými v oblasti lidských práv, přičemž uvítali zachování moratoria na trest smrti v Tanzanii a prosazovali zrušení tohoto trestu.

V prosinci, u příležitosti Dne lidských práv, zveřejnila delegace EU ve dvou hlavních denících v angličtině a ve svahilštině zprávu o významu požívání práv a svobod pro Tanzance.

Togo

Pokud jde o situaci v oblasti lidských práv v Togu v roce 2015, je možné zdůraznit tři hlavní prvky. Za prvé, prezidentské volby v dubnu 2015 proběhly bez jakýchkoli násilností nebo problémů v oblasti lidských práv. Za druhé, byl přijat nový trestní zákoník s různými ustanoveními představujícími pokrok v oblastech, jako je kriminalizace mučení, nelegálního obchodování s migranty, obchodování s lidmi obecně (nejen s dětmi), regulace diskriminace žen a pacientů s AIDS a mrzačení ženských pohlavních orgánů. Za třetí, hlavními problémy nadále zůstávaly beztrestnost, používání nepřiměřené síly a nedostatek důvěry v policii a soudnictví, což se projevilo tím, že bezpečnostní síly zabily během demonstrací více než dvanáct lidí.

Obecně bylo tempo reformy a jejich provádění pomalé a ke skutečnému zlepšování životních podmínek obyvatel Tožské republiky docházelo jen pomalu. Problémem byly i nadále špatné podmínky ve věznicích a zneužívání předběžného zadržování.

Činnost EU v oblasti lidských práv v Togu zahrnovala v roce 2015 pravidelný dialog s orgány, vedoucími představiteli a organizacemi občanské společnosti, jakož i veřejnou diplomacií a technickou a finanční pomoc. Činnost se zaměřovala na posilování občanské společnosti a na podporu snah o národní usmíření, reformu odvětví bezpečnosti a soudnictví a na předcházení konfliktům v souvislosti s volbami. Situace v oblasti lidských práv v Togu byla předmětem pravidelného politického dialogu EU, včetně formálního zasedání v rámci politického dialogu v listopadu 2015.

V průběhu roku 2015 EU nadále usilovala o provádění doporučení Komise pro pravdu, spravedlnost a usmíření, o podporu občanské společnosti a posilování místních orgánů, zejména prostřednictvím programu na podporu občanské společnosti a národního usmíření (Pascarena, Projet d'appui à la société civile et à la reconciliation nationale) v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva. V posledních měsících roku 2015 dosáhla EU pokroku v přípravě nového programu zaměřeného na upevnění státu a zahájila program na podporu modernizace odvětví soudnictví. Rovněž trvá úsilí o posilování kapacit bezpečnostních sil, profesionalizaci jejich pracovních postupů a o jejich větší soulad s lidskými právy. Podpory se dostane i projektu, v jehož rámci má být založena nová policejní akademie.

Uganda

Před prezidentskými a parlamentními volbami, které se mají uskutečnit v roce 2016, nepřestala EU na ugandské orgány naléhat, aby provedly doporučení volební pozorovatelské mise EU z roku 2011. EU vyslovila politování nad tím, že (pozměňovací) ústavní zákon z roku 2015, který měl původně výrazně reformovat volební systém, nezohlednil konstruktivní doporučení organizace pro dialog sdružující různé strany, v níž byly zastoupeny všechny ugandské politické strany mající alespoň jedno křeslo v parlamentu, ani doporučení volební pozorovatelské mise. EU se rozhodla, že u příležitosti voleb konajících se v roce 2016 vyšle volební pozorovatelskou misi.

Také v roce 2015 zůstala problémem svoboda sdružování a shromažďování. EU byla znepokojena tím, že první návrh zákona o nevládních organizacích předložený parlamentu uděloval regulačním orgánům rozsáhlé pravomoci vykonávat kontrolu nad činnostmi občanské společnosti. EU dávala ugandským orgánům intenzivně najevo své znepokojení a činila písemná podání u parlamentního výboru pro obranu a vnitřní věci, který je odpovědný za přezkoumání návrhu zákona.

Prostřednictvím změn, které výbor zavedl, byla odstraněna některá z nejvíce omezujících ustanovení, avšak přijatý zákon ukládá nevládním organizacím neurčité a obecné povinnosti, které by jim mohly bránit v činnosti. EU bude provádění tohoto zákona pozorně sledovat, včetně vypracovávání předpisů k jeho uvedení v platnost.

Na základě zákona na ochranu veřejného pořádku z roku 2013 bylo opozičním stranám zabráněno v uskutečnění řady politických zasedání. Polemizovalo se o otázce, zda správná interpretace zákona vždy vyžaduje, aby pořadatelé politických zasedání získali před konáním zasedání povolení policie. EU vyzvala policii a opoziční strany, aby dospěly ke společné interpretaci zákona, která by umožnila pokojná politická shromáždění.

EU diskutovala dne 24. dubna 2015 s prezidentem Yowerim Musevenim o otázce lidských práv v dialogu podle článku 8. Jednání se týkala volebního procesu, svobody shromažďování, rovnosti žen a mužů, odpovědnosti policie a boje proti mučení.

Přijetí zákona o předcházení praktikám mučení a jeho zákazu v roce 2012 vytvořilo v Ugandě komplexní právní rámec pro předcházení mučení. EU nadále podporovala uplatňování tohoto zákona například tím, že veřejnost obeznámila s jeho obsahem přeložením do místních jazyků. Rovněž poskytla podporu Africkému centru pro léčbu a rehabilitaci obětí mučení a Ugandské komisi pro lidská práva při vyšetřování údajných případů mučení. Naléhavě vyzvala ugandské orgány, aby při nejbližší možné příležitosti ratifikovaly Opční protokol k Úmluvě OSN proti mučení.

Uvítala pokračování faktického moratoria na trest smrti, avšak nadále naléhala na ugandské orgány, aby trest smrti zrušily zákonem.

EU spolupracovala s místními partnery z oblasti občanské společnosti na prosazování práv žen a dětí. Zejména pomohla parlamentnímu sdružení ugandských žen uspořádat v červenci 2015 zasedání poslankyň, podpořila společný projekt zaměřený proti násilí na základě pohlaví, do něhož se zapojila občanská společnost a ministerstvo pro otázky rovnosti žen, práce a sociálního rozvoje, a zúčastnila se národního fóra věnovaného situaci ugandských dětí.

EU nadále podporovala práci Ugandské komise pro lidská práva, například uvedené komisi a komisi pro rovné příležitosti pomohla monitorovat přístup ke zdravotnickým službám na území Ugandy, jakož i pracovní podmínky v průmyslu, v dolech a v odvětví rybolovu. EU vyjádřila znepokojení nad tím, že Ugandská komise pro lidská práva byla od dubna 2015 zredukována pouze na dva členy a neměla předsedajícího, a naléhavě vyzvala ke jmenování náhradníků.

V lednu 2015 uvítala EU kapitulaci Dominica Ongwena, údajného brigádního velitele Armády božího odporu, a jeho předání Mezinárodnímu trestnímu soudu, kde jej čeká soudní řízení na základě obvinění ze zločinů proti lidskosti a válečných zločinů.

Každoroční cenu EU pro obránce lidských práv získal v roce 2015 za Ugandu Dr. Livingstone Sewanyana, zakladatel a výkonný ředitel iniciativy Nadace pro lidská práva.

Zambie

Prezidentské doplňovací volby konané v lednu 2015 byly považovány za převážně svobodné a demokratické. I když nadále existují sdělovací prostředky, které se stavějí vůči vládě kriticky, všeobecné volby v srpnu 2016 a z nich plynoucí omezené funkční období nové vlády vlastenecké fronty však již mají dopad na svobodu tisku a svobodu projevu. Ministr informací a vysílání pravidelně veřejně vyhrožuje sdělovacím prostředkům, což vede u státních (a některých soukromých) sdělovacích prostředků k autocenzuře. Přední nezávislé noviny The Post zažily v roce 2015 věznění a ponižování novinářů a zambijská finanční správa se snažila pomocí daňových povinností zcela ukončit jejich vydávání. Funkcionáři vlastenecké fronty vyhrožovali komunitním rozhlasovým stanicím za to, že v jejich pořadech vystupovali představitelé opozice. Zpěvák Pilato byl zadržen a stíhán za uveřejnění písně zesměšňující prezidenta, ale později byl propuštěn.

EU a členské státy jsou znepokojeny tím, že by porušování politických a občanských práv mohlo před volbami v roce 2016 ještě vzrůst. V Zambii i nadále představovala problém korupce a politicky motivované násilí (například bývalým politikům byla předčasně udělována milost v případě trestů odnětí svobody, do doplňovacích parlamentních voleb násilně zasahovali straničtí funkcionáři, objevovaly se útoky na vůdce opozice, kteří byli krátkodobě zadržováni nebo vězněni na základě zákona o veřejném pořádku), ačkoli ve srovnání s dalšími zeměmi regionu šlo o méně závažné incidenty. Za pozitivní krok v boji proti korupci a směrem k větší transparentnosti byl považován přechod Zambie na elektronickou správu.

Vysoce postavení vládní představitelé i tradiční vůdci sice na papíře vyjadřují politickou podporu právům žen a dětí, mimo jiné se vyslovují i proti sňatkům dětí, sňatkům v raném věku a nuceným sňatkům, avšak politicky motivovaná prezidentská milost pro příznivce vlastenecké fronty, zpěváka Generala Kanenea, který si odpykával trest za sexuální napadení nezletilé dívky, a jeho následné jmenování vyslancem proti genderově motivovanému násilí ukázalo, že toto odhodlání má své hranice. Případy násilí na základě pohlaví jsou na vzestupu, možná proto, že bývají ve větší míře hlášeny. Dramatické zhoršování hospodářského klimatu v roce 2015 by mohlo vést k ještě nepříznivější atmosféře pro ženy a děti ve znevýhodněném postavení, zejména v chudých vrstvách.

EU uvítala prezidentskou milost zmírňující rozsudky smrti u více než 330 vězňů na doživotní odnětí svobody. V rámci faktického moratoria nedošlo v Zambii od roku 1997 k žádným popravám. Avšak podmínky v přeplněných věznicích v této zemi zůstávají velmi špatné, zejména pro ženy, doprovázející děti a jiné ohrožené skupiny. Pozitivním signálem se zdá být rostoucí politická podpora pro přechod zambijského vězeňství od striktně penalizačního přístupu k nápravnému.

Uznávání práv LGBTI osob je v Zambii stále ještě problematické, o čemž svědčí odsouzení transgender ženy, které nyní hrozí až 15 let vězení, a pokračující série sloupků zaměřených proti LGBTI komunitě vycházejících v jedněch státních novinách. Pozitivní však je, že vrchní soud v Zambii potvrdil v případě LGBT aktivisty Paula Kasonkomony zproštění obvinění a jeho právo na svobodu projevu a muže obviněné ve třech případech týkajících se LGBTI z pohlavního styku s muži zprostily nižší soudy v průběhu jednoho roku obvinění.

Zimbabwe

Situace v oblasti lidských práv v Zimbabwe je stabilní, avšak křehká. Ačkoli případy závažného porušování lidských práv se ve srovnání s obdobím kolem voleb v roce 2008, kdy násilí kulminovalo, i nadále vyskytovaly relativně zřídka, přesto stále dochází ke znepokojujícím incidentům.

Velké znepokojení nadále vyvolává nedostatečný pokrok, jehož zimbabwské orgány dosáhly v případě únosu aktivisty v oblasti lidských práv Itaie Dzamary. Prodemokratického aktivistu Itaie Dzamaru unesli v březnu 2015 neznámí muži. Vrchní soud vydal příkaz ukládající ministrovi vnitřních věcí a generálnímu komisaři policie udělat všechno, co je třeba, aby byl pohřešovaný aktivista nalezen, a úzce spolupracovat s jeho právníky. Místo, kde se nachází, a jeho stav jsou však dosud neznámé. Evropský parlament vyjádřil dne 19. května 2015 znepokojení a delegace EU vydala ve dnech 11. března, 9. dubna, 9. května, 9. června, 7. července, 7. srpna a 9. září 2015 místní prohlášení a nadále podporuje požadavky na objasnění tohoto případu, které vznáší prostřednictvím sociálních médií občanská společnost.

V návaznosti na řadu případů násilí mezi stranami a uvnitř stran vydala EU dne 17. listopadu místní prohlášení, v němž vyjádřila znepokojení a vyzvala všechny strany, aby dodržovaly demokratické zásady. V průběhu roku 2015 se volební prostředí kolem doplňovacích voleb většinou obešlo bez násilí. Dne 10. června však došlo před volbami a těsně po nich na západě oblasti Hurungwe k případům zastrasování a politicky motivovaného násilí.

V platnosti zůstávají represivní právní předpisy (zákon o veřejném pořádku a bezpečnosti a zákon o přístupu k informacím a ochraně soukromí). Přes léto se vyhrotily zásahy proti nekoncesovaným prodejům působícím na nevyhrazených místech v Harare a dalších městech. Občanská společnost kritizovala policii za použití nepřiměřené síly. Nicméně se zdá, že v případě obránců lidských práv se většinou dodržuje ustanovení ústavy, které požaduje, aby byly zadržované osoby do 48 hodin propuštěny, pokud nejsou vznesena žádná obvinění.

Od přijetí nové pokrokové ústavy v roce 2013 bylo uvedeno do souladu s ústavou 10 zákonů. V parlamentu jsou v různých fázích tři důležité návrhy zákonů (včetně návrhu změn obecných právních předpisů, na jejichž základě se změní volební zákon). Na schválení prezidenta čeká návrh zákona o komisi pro genderovou rovnost. Meziřesortní pracovní skupina v čele s ministerstvem spravedlnosti vypracovává (za podpory delegace EU) dvacet dva návrhů zákonů.

Přetrvává znepokojení ohledně právního státu, včetně pokračujícího zabavování půdy a přístupu k neoficiálním obyvatelům měst a vnitřně vysídleným osobám.

Celkově a navzdory těmto znepokojením existují některé povzbudivé oblasti lidských práv, v nichž došlo k pokroku. Soudnictví vykazuje určité známky nezávislosti, a to i pokud jde o některé bedlivě sledované zabírání půdy, ačkoli rozhodnutí soudu nejsou vždy vymáhána. Došlo k posunu směrem k fungování nezávislých ústavních komisí. V červnu jmenoval prezident Robert Mugabe členy komise pro genderovou rovnost a v prosinci členy národní komise pro mír a usmíření. Stále více začíná fungovat komise pro lidská práva. Tyto klíčové komise však ještě potřebují větší nezávislost a zdroje.

Prostor pro působení občanské společnosti zůstává relativně otevřený. Vláda stále těsněji spolupracuje s některými organizacemi občanské společnosti, mimo jiné na úrovni místní samosprávy v oblasti sociálních a hospodářských práv. V průběhu roku mohly organizace občanské společnosti bez omezení pozorovat doplňovací volby.

Soukromá tištěná média v Zimbabwe, ačkoli je jejich distribuce omezená (většinou na městské oblasti), zůstávají do značné míry svobodná a novináři většinou mohou vládu kritizovat. Avšak investigativní zpravodajství za účelem odhalování korupce je i nadále obtížné. Svoboda rozhlasového vysílání, zejména ve venkovských oblastech, kde je hlavním zdrojem informací, je státem omezována. Přístup k sociálním médiím roste a zatím je neomezený.

Deset let platí faktické moratorium na provádění trestu smrti. V roce 2015 nebyly podepsány žádné příkazy k vykonání trestu smrti.

VI. Arabský poloostrov

Bahrajn

V roce 2015, po čtyřech letech od opětovného vypuknutí nepokojů v Bahrajnském království, EU nadále pozorně sledovala místní vývoj, v případě potřeby prostřednictvím různých kanálů, vyjadřovala znepokojení nad situací lidských práv v zemi, vítala pozitivní reformy a nabízela podporu v oblasti posílení účinné ochrany lidských práv.

Neustále vyzývala všechny strany, aby se bez předběžných podmínek, poklidně a konstruktivně zapojily do procesu skutečného národního usmíření a dialogu. Uvítala některé iniciativy bahrajnské vlády, včetně uplatňování doporučení bahrajnské nezávislé vyšetřovací komise, a pozorně sledovala práci nově vytvořených institucí, jako je veřejný ochránce práv pro činnost policie při ministerstvu vnitra, národní institut pro lidská práva, jednotka zvláštního vyšetřování a komise pro práva vězňů a zadržovaných osob. Podmínek potřebných pro skutečné a trvalé usmíření však zatím dosaženo nebylo a situace vyžaduje další úsilí. EU opakovaně vyzývala všechny Bahrajnce, aby využívali těchto nových institucí k dosažení skutečného zlepšení situace v oblasti lidských práv v Bahrajnu, mimo jiné na základě rozhodných doporučení vydaných ve zprávách předložených národním institutem pro lidská práva a veřejným ochráncem práv.

EU systematicky jednala s bahrajnskými orgány o znepokojení ohledně lidských práv v tomto království, přičemž podporovala pokračující reformní opatření. EU uspořádala několik formálních a neformálních iniciativ k navázání kontaktu s bahrajnskými orgány v souvislosti s řadou případů zatýkání předních osobností za kritiku bahrajnské nebo saúdskoarabské vlády. V souvislosti s dočasným zastavením vydávání předních novin Al Wasat vyjádřila EU znepokojení, pokud jde o svobodu tisku a svobodu projevu, načež bylo toto pozastavení rychle zrušeno.

Kromě vydání řady veřejných prohlášení byli vysoká představitelka, místopředsedkyně Komise a úředníci ESVČ pravidelně v přímém kontaktu s bahrajnskými politickými aktéry a aktivisty. V květnu 2015 navštívil Bahrajn podruhé zvláštní zástupce EU pro lidská práva Stavros Lambrinidis a uspořádal celou řadu konzultací s orgány, opozičními politickými společnostmi, celostátními orgány pro lidská práva a aktéry z občanské společnosti zaměřených z velké části na národní usmíření a situaci v oblasti lidských práv. Během této návštěvy zopakoval, že EU nabízí pomoc při provádění bahrajnských mezinárodních závazků a doporučení vyplývajících ze všeobecného pravidelného přezkumu se zaměřením především na otázky odpovědnosti a špatného zacházení ve věznicích.

EU nadále povzbuzovala všechny politické společnosti, aby se zapojily do celostátního dialogu, jehož cílem je reforma a národní usmíření, a aby nekompromisně odmítly násilí, přičemž vyzvala orgány k navázání dialogu s opozicí a zvážení opatření na budování důvěry, včetně propuštění pokojných aktivistů.

Devatenáct členských států EU podpořilo společné prohlášení o Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva (OHCHR) a o situaci v oblasti lidských práv v Bahrajnu v rámci bodu 2 přijaté dne 14. září v Ženevě.

Kuvajt

Mezi hlavní otázky, které EU předkládala při jednáních s kuvajtskými orgány v roce 2015, patřilo postavení *bidúnů* (rezidentů bez státní příslušnosti), trest smrti, svoboda projevu a postavení zahraničních dělníků a pracovníků v cizí domácnosti.

EU uvítala přijetí dvou právních předpisů upravujících pracovní práva pracovníků v domácnosti. V nové legislativě jsou práva a povinnosti pracovníků v domácnosti jasně definovány. Tyto nové právní předpisy zavádějí některé pozitivní změny a EU bude nadále monitorovat jejich uplatňování a mechanismy jejich vymáhání.

Při svých kontaktech s kuvajtskými orgány vyjádřila EU znepokojení nad řadou případů zatýkání aktivistů bojujících za lidská práva, kteří pokojně uplatňovali právo na svobodu projevu, sdružování a shromažďování. Rovněž znovu připomněla svůj nesouhlas s trestem smrti ve všech případech a za všech okolností a vyzvala Kuvajt, aby se vrátil k faktickému moratoriu na používání trestu smrti.

Řada členských států EU se podílela na přezkumu situace v Kuvajtu, který provedla v lednu 2015 pracovní skupina pro všeobecný pravidelný přezkum v rámci Rady OSN pro lidská práva. EU vyzývá kuvajtské orgány, aby uplatňovaly doporučení vzešlá z všeobecného pravidelného přezkumu, a bude tento proces nadále monitorovat.

EU pozorně monitoruje postavení osob bez státní příslušnosti v Kuvajtu, protože se zatím nedospělo k žádnému definitivnímu řešení tohoto problému.

EU rovněž vynesla otázku práv migrujících pracovníků, zejména práva na vzdělávání ve státních školách.

Omán

Celkově vzato má Omán v daném regionu jeden z nejvyšších standardů v oblasti lidských práv a pyšní se tím, že je pokojnou a relativně tolerantní zemí, nicméně v oblasti lidských práv stále ještě přetrvávají určité obavy, zejména, pokud jde o svobodu projevu.

EU byla znepokojena několika soudními řízeními vedenými s aktivisty, kteří protestovali či vyjádřili své názory prostřednictvím sociálních médií, zároveň však zaznamenala, že ve většině těchto případů byla udělena milost. EU pozorně monitorovala řadu jednotlivých případů týkajících se aktivistů, k nimž patří i Ismaeel al-Meqbali, Helal al-Alawi, Saeed Jadad a Hassan al-Basham.

EU uvítala návštěvu zvláštního zpravodaje OSN pro právo na svobodu pokojného shromažďování a sdružování Mainy Kiaie, jenž se uskutečnila v září 2014. Maina Kiai uvedl ve zprávě z této návštěvy předložené Radě OSN pro lidská práva, že právo na pokojné shromažďování v Ománu „v praxi v podstatě neexistuje“ a učinil doporučení Ománu týkající se svobody shromažďování a sdružování.

Další znepokojivou otázkou byla pro EU diskriminace zahraničních pracovníků, a to při uplatňování pracovních zákonů i v praxi, a obecný status a postavení těchto pracovníků. EU byla ohledně situace zahraničních pracovníků a obchodování s lidmi v kontaktu s ománskými orgány. Dále je poskytována nedostatečná ochrana obětem domácího násilí a existuje zaujatost vůči ženám.

Katar

EU a její členské státy se zaměřily především na svobodu projevu a rozvoj nezávislých sdělovacích prostředků, úsilí o posílení občanské společnosti prostřednictvím liberálnějších právních předpisů v oblasti svobody sdružování a iniciativ občanské společnosti, podporu obránců lidských práv, práva žen a zlepšení pracovních a životních podmínek migrujících pracovníků.

Pozornost EU se v důsledku zpráv o nevyplácených mzdách, nedostacích v oblasti zdravotní péče a bezpečnosti, neodpovídajícím ubytování a bezohledných službách zprostředkování práce najímajících pracovníky v jejich zemích původu v rámci příprav na Světový pohár FIFA v roce 2022 soustředila na podmínky migrujících pracovníků v Kataru. Jako důležitý krok v této oblasti uvítala EU nový právní předpis, který byl zaveden na konci října a má být proveden do prosince 2016, a zároveň povzbudila katarské orgány k dalším reformám (sponzorského) systému *kafala* a k jeho nahrazení systémem založeným na smlouvách.

Na Katar byla navíc v rámci Mezinárodní organizace práce (ILO) vznesena stížnost podle článku 26 ústavy ILO za porušení úmluvy ILO č. 81 o inspekci práce a úmluvy č. 29 o nucené práci. Na zasedání řídící rady ILO proběhlo dne 12. listopadu trojstranné jednání, během něhož Katar zopakoval, že je otevřen spolupráci s mezinárodními orgány a ILO, zejména za účelem zlepšení práv migrantů. Ve společném prohlášení EU vyzvala Katar, aby s Mezinárodní organizací práce úzce spolupracoval.

Saúdská Arábie

EU jednala se saúdskoarabskými orgány o znepokojení ohledně lidských práv v tomto království, přičemž podpořila reformní opatření. Mezi hlavní znepokojivé oblasti patří systém mužského poručenství a práva žen, trest smrti, reforma soudnictví, svoboda projevu, náboženská tolerance, diskriminace a práva zahraničních pracovníků.

Kromě řady veřejných prohlášení vedla EU v úzké spolupráci s členskými státy EU a podobně smýšlejícími partnery několik formálních a neformálních iniciativ k navázání kontaktu se saúdskoarabskými orgány v souvislosti s některými soudními řízeními týkajícími se lidských práv a vyjádřila znepokojení, především pokud jde o případy řady aktivistů, jako je například Raif Badawi a Ali al-Nimr. Evropský parlament vyzval k okamžitému a bezpodmínečnému propuštění Raifa Badawihho v naléhavém usnesení v únoru 2015. V tomto usnesení rázně odsoudil jeho veřejné bičování ze strany saúdskoarabských orgánů a požadoval, aby bylo zrušeno jeho odsouzení a trest, včetně zákazu cestování. Evropský parlament Raifovi Badawimu rovněž udělil Sacharovovu cenu za svobodu myšlení. Tu přijala dne 18. prosince jeho manželka, Ensaf Haidarová, jménem svého manžela, který zůstal ve vězení.

V prosinci udělila delegace Evropské unie v úzké spolupráci s velvyslanectvími členských států Evropské unie cenu Chaillot za rok 2015 za prosazování lidských práv v regionu Rady pro spolupráci v Zálivu společně iniciativě Baladi a kulturnímu fóru Thulatha. Zvláštní cena Chaillot za celoživotní dílo byla udělena Ibrahimovi al-Mugaitebovi, která představovala uznání a další povzbuzení jeho úsilí a práce v oblasti prosazování a ochrany lidských práv v Království Saúdská Arábie.

EU zůstala v pravidelném kontaktu s organizacemi občanské společnosti a obránci lidských práv a při několika příležitostech upozornila příslušné orgány na případy vzbuzující znepokojení. Delegace EU získala od roku 2013 pro diplomaty povolení účastnit se veřejných procesů (Saúdská Arábie přijala v prosinci 2015 zákon o nevládních organizacích).

EU představila saúdskoarabským orgánům před každým zasedáním Rady pro lidská práva a před zasedáním Třetího výboru Valného shromáždění OSN prostřednictvím delegace Evropské unie priority a iniciativy EU.

Evropský parlament navštívil v únoru Království Saúdská Arábie v rámci meziparlamentního zasedání Evropského parlamentu s radou Majlis Ash-Shura.

Evropský parlament vydal dne 8. října usnesení, v němž Saúdskou Arábii naléhavě vyzývá k zastavení poprav Alího Mohameda an-Nimra a k moratoriu na trest smrti.

Delegace Evropské unie uspořádala dne 10. prosince 2015 v Saúdské Arábii v úzké spolupráci s některými velvyslanectvími členských států EU a saúdskoarabskými orgány panelovou diskusi o násilí páchaném na ženách a dětech. Tato akce byla součástí diplomatických kontaktů EU a zaměřovala se celkově na všechny formy násilí páchané na dětech a ženách.

Dne 12. prosince EU uvítala komunální volby v Saúdské Arábii, v nichž mohli poprvé volit a být voleni muži i ženy, což je důležitým mezníkem v posilování postavení žen v této zemi.

EU sdílí s odborníky OSN na lidská práva některé obavy ohledně velmi obecných protiteroristických opatření, jež by mohla vést k porušování lidských práv i v situacích nesouvisejících s terorismem a být zneužita proti online politickým aktivistům.

Spojené arabské emiráty

EU v úzké spolupráci s velvyslanectvími členských států EU ve Spojených arabských emirátech nadále aktivně monitorovala situaci v oblasti lidských práv.

V říjnu 2015 byly Spojené arabské emiráty v Ženevě znovu zvoleny do Rady pro lidská práva. EU věnovala zvláštní pozornost dobrovolným příslibům a závazkům, které Emiráty učinily na období let 2016 až 2018.

V květnu se konalo čtvrté a v listopadu páté zasedání dvoustranné technické pracovní skupiny na téma lidských práv mezi EU a Spojenými arabskými emiráty. Na těchto zasedáních se řešily všechny otázky, které EU znepokojují, mimo jiné trest smrti, svoboda projevu, násilná zmizení, migrace, otázky zaměstnanosti a domácí násilí.

Spojené arabské emiráty se na 69. zasedání Valného shromáždění OSN zdržely hlasování o rezoluci OSN o moratoriu na používání trestu smrti. Spojené arabské emiráty dodržují minimální normy Ekonomické a sociální rady OSN (ECOSOC) a trest smrti vykonávají jen zřídka. V červenci 2015 však byla popravena jedna žena z Emirátů za vraždu americko-rumunské ženy v nákupním středisku. Oficiálně není potvrzeno, že tato poprava připraví půdu k obnovení uplatňování trestu smrti v této zemi. Prezident Chalífa bin Zajed Al Nahjan zastavil v lednu 2014 všechny bezprostředně hrozící popravy s cílem najít řešení v souladu s právem šaría (krvavé peníze), což by mohlo být interpretováno jako faktické moratorium na trest smrti.

Ve spolupráci se zeměmi původu projevilily Spojené arabské emiráty snahu omezit zneužívání při najímání migrujících pracovníků. Klíčové je zaručení práva pracovníků vybrat si své zaměstnavatele. Dne 29. září 2015 oznámil ministr práce Spojených arabských emirátů nový dekret upravující pracovní vztahy, který má vstoupit v platnost dne 1. ledna 2016. Tato ustanovení by nepochybně představovala pokrok v oblasti ochrany migrujících pracovníků ve Spojených arabských emirátech. Prakticky vzato je jejich cílem zejména zabránit tomu, aby původní nabídka zaměstnání byla nakonec nahrazena jinou pracovní smlouvou, která je pro zaměstnance méně výhodná, a umožnit pracovníkům, aby v této zemi mohli změnit zaměstnavatele, aniž by se museli vrátit do země původu.

Orgány Spojených arabských emirátů nadále přísně omezovaly svobodu projevu i sdružování, zejména v případech, kdy byla kritizována tamní vláda a byly požadovány demokratické reformy. V průběhu roku byl několikrát uplatněn zákon Spojených arabských emirátů o kyberkriminalitě z roku 2012, v němž se uvádí, že „jakákoli forma zneužití počítače nebo chytrého zařízení či elektronické sítě nebo systému může vést až k doživotnímu trestu nebo k pokutě ve výši od 50 000 do 3 milionů emirátských dirhamů“.

Ahmedovi Mansourovi ze Spojených arabských emirátů byla udělena Cena Martina Ennalse pro obránce lidských práv za rok 2015. Kvůli zákazu cestování, který mu uložila vláda Spojených arabských emirátů, se nemohl zúčastnit slavnostního předávání ceny v Ženevě.

V průběhu roku bylo upozorňováno na údajné případy násilného zmizení, mimo jiné na případ místního ekonoma a akademického pracovníka, dr. Nassera Bin Ghaitha, který byl dne 18. srpna údajně zadržen, odvezen na neznámé místo a držen v izolaci po téměř osm měsíců.

Dne 3. října se konaly třetí volby do federální národní rady, přičemž sbor volitelů byl oproti volbám v roce 2011 dvojnásobný a zvýšila se také účast, což je znamením toho, že se obyvatelé Emirátů o tento proces více zajímají. Poprvé byla v Perském zálivu jmenována do čela Národního shromáždění žena, Amal al-Qubaisiová.

Jemen

V Jemenu byla lidská práva a demokracie v popředí zájmu činnosti EU. Zdálo se, že konference o národním dialogu a její výsledky, jež vyústily v proces vypracovávání nové ústavy, udávají Jemenu nový kurs v oblasti lidských práv a v procesu demokracie, který je v plném souladu s mezinárodním právem.

Avšak již počátkem roku 2015 byla zpočátku slibná transformace Jemenu zmařena vlivem nejrůznějších faktorů v důsledku obsazení San‘á a velkých částí země spojeneckými silami Hútiů/Sáliů v září 2014, rostoucího mocenského vakua a komplexních výzev v oblasti správy věcí veřejných. Od března 2015 zasahuje v Jemenu vojenská koalice vedená Saúdskou Arábií v reakci na žádost prezidenta Abda Rabbuha Mansura al-Hádího s cílem návratu legitimní jemenské vlády k moci a potlačení sil loajálních Hútiů/Sáliů, přičemž souběžně probíhá mírové úsilí pod záštitou OSN. Hrozí, že konflikt v Jemenu přeroste ve vleklou dlouhodobou válku, která by mohla vést k dalšímu rozkladu státu, územní roztržičnosti a sektářskému násilí; to všechno pravděpodobně připraví občany o řadu základních lidských práv.

Řada jemenských orgánů v San‘á v současné době stále ještě funguje, ale už nejsou zcela pod kontrolou legitimní vlády a jih Jemenu je rovněž velmi obtížnou oblastí pro fungování. Za této situace jsou nejzákladnější lidská práva Jemenců, včetně práva na život, ohrožena především samotným konfliktem. Konflikt rovněž narušuje práci humanitárních organizací a obránců lidských práv. OSN a organizace působící v oblasti lidských práv odsoudily časté porušování lidských práv a mezinárodního humanitárního práva všemi stranami konfliktu.

Neutěšená humanitární situace, zejména nedostatečné zajištění potravin a základních sociálních služeb, bude mít pravděpodobně dopad nejen na současnou generaci. Kromě toho je Jemen natolik zničený, že jeho cesta k hospodářskému růstu a rozvoji bude velkou výzvou, neboť růst počtu obyvatelstva činí 3,1 %, přičemž přibližně 70 % lidí je mladších 35 let.

Delegace EU podporuje úsilí zvláštního vyslance OSN a jeho týmu, aby se Jemen vrátil k politickému řešení situace a ukončil ozbrojený konflikt. EU rovněž vyzvala všechny strany, aby dodržovaly zásady lidských práv a mezinárodního práva. Prohlášení vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise Federicy Mogheriniové a komisaře pro humanitární pomoc a krizové řízení Christose Stylianidese se zaměřila mimo jiné na útoky na civilní obyvatelstvo a přístup humanitární pomoci. Delegace EU rovněž lobovala u subjektů z řad Hútiů / prosálihovsky orientovaných subjektů, aby zanechaly porušování demokratických zásad, mezinárodních lidských práv a humanitárního práva (propuštění politických vězňů, ochrana novinářů atd.) a zároveň se zabývaly otázkami týkajícími se svobody vyznání nebo přesvědčení. Porušování lidských práv však přetrvává, včetně zadržování novinářů a cílených útoků na civilní oblasti.

Na 30. zasedání Rady pro lidská práva EU podpořila úsilí Nizozemska o zařazení rezoluce o Jemenu pod bod 10 (technická spolupráce). Tato navrhovaná rezoluce byla zaměřena na nezávislý a nestranný mechanismus vyšetřování případů porušování lidských práv v tomto konfliktu v souladu se zprávou Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva věnované této otázce. Rada OSN pro lidská práva však dne 2. října 2015 přijala společnou rezoluci předloženou jemenskou vládou a Saúdskou Arábií o „technické pomoci a budování kapacit pro Jemen v oblasti lidských práv“, v níž se stanoví podmínky pro národní vyšetřovací komisi, od níž EU očekává, že bude pracovat nezávisle. EU vyjádřila znepokojení nad zhoršením situace v oblasti lidských práv v Jemenu a vyzvala legitimní orgány, aby zajistily, že údajná porušování nezůstanou bez trestu. EU znovu připomněla, že podporuje aktuální informace, které přednesl vysoký komisař na 31. zasedání Rady pro lidská práva, přičemž souhrnná písemná zpráva se očekává na jejím 33. zasedání.

EU Jemen nadále vybízí, aby přistoupil ke Smlouvě o obchodu se zbraněmi, protože desítky let trvající nadměrné zbrojení za vlády bývalého prezidenta Alí Abdulláha Sáliha představovalo v jedné z nejméně rozvinutých arabských zemích zpronevření veřejných prostředků a navíc nadále podněcuje současný konflikt. V tomto duchu se bude Jemen muset věnovat rozsáhlé reformě odvětví bezpečnosti, aby změnil svůj budoucí vývoj a zlepšil tak hospodářská a sociální práva svých občanů. EU se bude nadále snažit hrát úlohu v civilních aspektech reformy odvětví bezpečnosti. Projekt plánovaný v roce 2015 v rámci nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru se měl zabývat reformou policie zřízením pilotní policejní stanice ve městě San'á, která by předváděla, jak má vypadat práce místní policie založená na lidských právech. Detailní plán tohoto a souvisejících projektů zůstane v platnosti i po uklidnění konfliktu.

Současně EU pokračovala v podpoře mnoha jemenských organizací občanské společnosti, které navzdory velkým překážkám nadále působí v oblasti lidských práv a mediace s cílem chránit křehkou jemenskou sociální strukturu. V prosinci 2015 byl ve spolupráci s UNICEF zahájen projekt na ochranu dětí v ozbrojených konfliktech. V průběhu roku 2015 pokračovala přímá podpora obránců lidských práv v nouzi prostřednictvím různých podpůrných mechanismů EU. Navzdory tomu, že řada projektů byla pozastavena a hlavní činnosti byly omezeny, některé jemenské organizace občanské společnosti aktivně monitorovaly porušování lidských práv ve vybraných oblastech (například civilní oběti, násilná zmizení či odhad škod) nebo usilovaly o posílení právní jistoty a zlepšení zatýkacích postupů a podmínek ve věznicích, mimo jiné i v případě žen a dívek.

V rámci nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru se EU podílela na mechanismu OSN pro ověřování a inspekce (UNVIM) s cílem usnadnit nerušené dodávky zboží do Jemenu, který je téměř výhradně závislý na dovozu základního zboží a potravin. Cílem výše uvedeného mechanismu je zajistit, aby komerční náklady a humanitární pomoc vstupující do výsostných vod této země byly v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 2216. V rámci pokračující podpory reformy sektoru civilní bezpečnosti ze strany EU obdrželo prostředky z nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru rovněž Centrum pro demokratickou kontrolu ozbrojených sil (DCAF) se sídlem v Ženevě na přípravu budoucích projektů v tomto odvětví. Výzva k podávání návrhů financovaná z tohoto nástroje, která byla zaměřena na oblast podpory jemenských subjektů občanské společnosti při předcházení konfliktům, budování míru a v připravenosti na krizi v Jemenu, navíc přinesla prostředky určené na projekty budování míru na místní úrovni a na podporu dětí a žen v rámci ozbrojených konfliktů.

Delegace EU zaměřila své úsilí o podporu a veřejnou diplomacii na posílení postavení žen a na převládající praxi sňatků v raném věku v Jemenu, a to promítáním oceněného filmu „Jmenuji se Nojoom, je mi 10 let a jsem rozvedená“, a související výstavou fotografií propagující díla jemenských fotografek. Film přilákal v Paříži a Bruselu asi 1000 diváků a po jeho uvedení jsou na začátek roku 2016 plánovány další akce v Bruselu (festival Elles tournent) a v New Yorku, které uvádějí podmínky v Jemenu do kontextu celosvětových kampaní.

Írán

Navzdory slibům prezidenta Hasana Rúháního, že se za jeho vládylepší občanské svobody, bylo v roce 2015 dosaženo jen velmi malého pokroku. Přetrvávaly problémy, zejména rostl počet poprav, chyběly záruky svobodného a spravedlivého soudního procesu a docházelo k porušování svobody projevu, svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení a práv žen.

Kontakty EU s Íránem se i v roce 2015 soustředily na řešení jaderné otázky. EU se však nadále zabývala problémy lidských práv v Íránu a využívala k tomu řady formálních i neformálních, dvoustranných i mnohostranných prostředků. V několika individuálních případech, například v případě bezprostředně hrozících poprav mladistvých pachatelů, vydala EU prohlášení a znovu vyjádřila znepokojení nad vysokým počtem poprav v Íránu, zejména za drogovou trestnou činnost, která podle mezinárodních právních předpisů v oblasti lidských práv nesplňuje kritéria „nejzávažnější trestné činnosti“. EU rovněž vyzvala íránskou vládu, aby upustila od používání trestu smrti.

Vzhledem ke zprávám o 765 popravách vykonaných v roce 2015 (v roce 2014 bylo hlášeno 482 poprav a v roce 2013 jich bylo 500), bylo uplatňování trestu smrti jedním z hlavních problémů v oblasti lidských práv.

Vysoká představitelka EU, místopředsedkyně Komise Federica Mogheriniová během návštěvy Teheránu dne 28. července 2015 naléhavě vyzvala ke zlepšení situace v oblasti lidských práv.

Evropský parlament situaci v oblasti lidských práv v Íránu i nadále pozorně sledoval. V červnu 2015 navštívila Írán delegace Výboru pro zahraniční věci Evropského parlamentu (AFET) pod vedením Elmara Broka a v říjnu 2015 zemi navštívil předseda Evropského parlamentu Martin Schulz.

Írán byl na 28. zasedání Rady pro lidská práva v březnu 2015 podroben druhému všeobecnému pravidelnému přezkumu. EU se na procesu podílela a uvítala, že Írán přijal 130 (z 291) doporučení. Během zasedání Valného shromáždění OSN v New Yorku EU znovu podpořila rezoluci odsuzující situaci v oblasti lidských práv v Íránu, kterou předložila Kanada.

Mechanismy dozoru ILO se zabývaly porušováním svobody sdružování ze strany Íránu a upozornily v tomto ohledu na závažné a naléhavé případy.

Irák

Irák bojuje s kritickou situací v oblasti lidských práv v kontextu jejich rozsáhlého porušování ze strany organizace Dá'íš, vzrůstajícího sektářského násilí a složité situace, v níž se nacházejí etnické a náboženské menšiny. V zemi, kde jsou 3,2 milionu vnitřně vysídlených osob a 8,7 milionu Iráčanů potřebuje pomoc, panuje naléhavá humanitární situace.

V průběhu roku EU nadále prosazovala politické řešení konfliktu v Iráku, které by se zaměřilo na jeho prvotní příčiny. EU podpořila premiéra Hajdara Abádího při provádění jeho programu reforem zaměřeného na velmi rozšířenou korupci a nedostačující veřejné služby. EU vyzvala vládu, aby svou činnost zaměřila na všechny složky irácké společnosti a aby pokročila v národním usmíření.

Dne 16. března 2015 přijala Rada pro zahraniční věci regionální strategii EU pro Sýrii a Irák a hrozbu, kterou představuje ISIL/Dá'íš, jejímž cílem je dosažení trvalého míru, stability a bezpečnosti v regionu. Podle ní se řídí činnost EU a členských států přímo na místě, mimo jiné i v oblastech, které jsou důležité z hlediska lidských práv, např. právní stát, politické začlenění, místní správa, boj proti korupci, reforma soudnictví, podpora poskytování základních služeb a podpora hospodářského rozvoje. V závěrech Rady ze dne 14. prosince 2015 ministři zahraničních věcí ostře odsoudili pokračující hrubé, systematické a široce rozšířené porušování lidských práv ze strany organizace Dá'íš a vyzvali, aby byli pachatelé pohnáni k odpovědnosti. Rovněž bylo jasné uvedeno, že boj proti Dá'íš musí i nadále postupovat v souladu s lidskými právy.

V rámci dohody o partnerství a spolupráci EU–Irák, která byla podepsána v květnu 2012, se v dubnu 2015 v Bagdádu podruhé sešel podvýbor pro lidská práva a demokracii, aby projednal obchodování s jezídky ženami a dětmi, používání mučení a vynucených přiznání a svobodu sdělovacích prostředků. Byly zdůrazněny oblasti, v nichž došlo k pokroku, pokud jde o monitorování věznic a schopnosti irácké policie řešit případy domácího násilí, mimo jiné i zaměstnáním policistek.

Evropský parlament přijal několik usnesení, v nichž odsoudil působení organizace Dá'íš a vyslovil znepokojení nad humanitární situací a nad právy příslušníků menšin v Iráku. V prosinci 2015 se v Bruselu uskutečnilo šesté meziparlamentní zasedání Evropského parlamentu a Iráku.

Delegace EU v Iráku na místní úrovni organizovala měsíční setkání EU a Pracovní skupiny pro lidská práva (členské státy EU a podobně smýšlející země a OSN) a předsedala jim. Setkání sloužila jako platforma pro pravidelnou komunikaci a dialog s iráckými vládními úředníky, poslanci parlamentu, politickými činiteli, nevládními organizacemi a organizacemi občanské společnosti. V únoru 2015 vydala delegace EU a velvyslanectví členských států EU prohlášení o uplatňování rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1325 o ženách, míru a bezpečnosti. V listopadu 2015 se v reakci na patovou situaci v regionu a lidové demonstrace v Kurdistánu uskutečnily kontakty na místní úrovni s politickými stranami. Konalo se několik akcí týkajících se mučení, mimo jiné i ve vztahu k policii, a trestu smrti, v jejichž rámci se mimo jiné vedoucí delegace setkal s prezidentem republiky. V roce 2015 byly v iráckém Kurdistánu popraveni tři lidé, čímž bylo ukončeno faktické moratorium na trest smrti dodržované od roku 2008. Podle zdrojů federální vlády bylo v roce 2015 odsouzeno k trestu smrti 37–38 osob.

V listopadu 2015 provedla delegace EU informační kampaň ohledně kontroverzního článku zákona o národním průkazu totožnosti, který porušuje svobodu náboženského vyznání nebo přesvědčení nemuslimských skupin. Navíc EU znovu vyzvala Irák, aby podepsal statut Mezinárodního trestního soudu, Opční protokol k Úmluvě proti mučení (CAT) a Opční protokol k Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW), jakož i Druhý opční protokol k Ženevským úmluvám. Delegace EU přispěla k formulování intervencí EU na zasedání pracovní skupiny pro všeobecný pravidelný přezkum věnovaném Iráku.

Irák využívá několika projektů v oblasti lidských práv, právního státu, podpory místních orgánů a vzdělávání financovaných EU. Přibližně 15 % iráckého víceletého orientačního programu (2014–2017) je věnováno projektům zaměřeným na lidská práva. Stávající projekty poskytují podporu odvětví trestního soudnictví, pomáhají při budování kapacit v rámci nezávislé vysoké komise pro lidská práva a usilují o posílení odolnosti regionální a místní správy. Z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) se v současné době financuje odborná příprava organizací občanské společnosti, učitelů a univerzitních profesorů za účelem pořádání seminářů o lidských právech, náboženské toleranci, antidiskriminaci a posílení postavení genderově znevýhodněných osob.

EU podpořila humanitární partnery v Iráku v roce 2015 částkou 104,65 milionu EUR určenou na potřebnou pomoc v obtížně dostupných oblastech. Byly podniknuty humanitární diplomatické kroky s cílem odsoudit všeobecně rozšířené porušování mezinárodního humanitárního práva všemi stranami konfliktu. V této souvislosti Irák dvakrát navštívil Christos Stylianides, evropský komisař pro humanitární pomoc a civilní ochranu.

VII. ASIE

Afghánistán

V roce 2015 udržovala EU kontakty s afghánskou vládou, parlamentem, občanskou společností, mezinárodním společenstvím i členskými státy s cílem zlepšit dodržování lidských práv a povědomí o nich. Klíčovými problematickými oblastmi zůstávala práva žen a dětí, občanská společnost a obránci lidských práv, mučení a porušování práv, svobody projevu, svoboda náboženského vyznání nebo přesvědčení, trest smrti a přístup ke spravedlnosti.

První místní dialog mezi EU a Afghánistánem o lidských právech se konal dne 15. června 2015 a byl zaměřen na otázky práv žen, práv dětí, mučení a špatného zacházení, přístupu ke spravedlnosti, svobody projevu a sociálně zranitelných osob nebo osob se zdravotním postižením. Dne 1. prosince 2015 se konalo navazující setkání s vládou.

EU i nadále podporovala posilování mezinárodních, regionálních a národních rámců na ochranu a prosazování lidských práv v Afghánistánu. EU si udržela vedoucí úlohu v rámci politického dialogu, mimo jiné i pokud jde o dokument nazvaný Soběstačnost prostřednictvím rámce vzájemné odpovědnosti. Dohody ohledně tohoto dokumentu bylo dosaženo v září 2015. Je zaměřen na klíčové reformy v oblastech, jako je správa věcí veřejných, právní stát a lidská práva, včetně práv žen, vymýcení násilí páchaného na ženách a provádění rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1325 o ženách, míru a bezpečnosti. Jednou z priorit programu politického dialogu byla rovněž práva dětí.

EU nadále podporovala jmenování generálního prokurátora do konce roku 2015 a reformu odvětví soudnictví do konce roku 2016. Rovněž podporovala jmenování soudkyně nejvyššího soudu, ale parlament kandidátku odmítl.

Zdůraznila, že je nutné, aby afghánská vláda projevila politické odhodlání a podporu, pokud jde o Afghánskou nezávislou komisi pro lidská práva.

Za účelem provádění národního akčního plánu pro ženy, mír a bezpečnost (rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1325), který vláda zahájila dne 30. června 2015, uspořádala EU a finské velvyslanectví spolu s afghánskou vládou dne 20. září 2015 konferenci o provádění národního akčního plánu 1325.

V reakci na případy závažného porušování lidských práv vydala EU v roce 2015 několik veřejných prohlášení. Často vyjadřovala znepokojení nad vysokým počtem civilních obyvatel, kteří se stali obětí teroristických útoků, ozbrojeného konfliktu a nestabilní bezpečnostní situace. V březnu vydala EU tiskové prohlášení, v němž odsoudila brutální zabití mladé ženy v Kábulu rozhořčeným davem. V oblastech ovládaných hnutím Tálibán bylo v roce 2015 ukamenováno pět žen, což EU ve svých prohlášeních odsoudila.

V průběhu roku nadále podporovala veřejné akce prosazující lidská práva a práva žen, mimo jiné i sponzorováním a podporou diskusí, veřejných prezentací, akcí a projevů.

V návaznosti na přímé hrozby novinářům ze strany Tálibánu EU pořádala jednou za dva měsíce setkání s novináři na téma svobody sdělovacích prostředků a bezpečnost novinářů.

EU byla v Afghánistánu i nadále klíčovým dárce, přičemž lidská práva prosazovala prostřednictvím různých nástrojů a tematických programů. Delegace EU provedla 23 smluv na podporu občanské společnosti, lidských práv, posílení postavení žen a sdělovacích prostředků a sociální ochrany. Byly navrženy projekty za účelem podpory úlohy občanské společnosti při prosazování lidských práv a demokratických reforem; vytvoření příznivějšího prostředí pro účast afghánských žen na veřejném životě; posílení politické účasti a ochrany práv marginalizovaných vnitřně vysídlených osob ve městech; rozvoje znalostí vedoucích mládeže týkajících se občanských a genderových otázek a lidských práv; podpory obránců lidských práv; zmírňování a předcházení násilí v rodinách vůči ženám a dívkám a poskytování politické podpory, přístupu k odbornému vzdělávání, budování kapacit a psychosociálnímu poradenství.

V roce 2015 poskytla EU dva nové granty z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) v rámci programů podpory jednotlivých zemí, které se zaměřují na monitorování lidských práv a informování o nich, na budování kapacit ve sdělovacích prostředcích, včetně investigativního zpravodajství, a na podporu politického a občanského postavení žen a práv žen skrze zapojení náboženských představitelů a mullů. EU rovněž poskytla grant z EIDHR pro mimořádné události na podporu aktivistů bojujících za lidská práva a práva žen, kteří byli evakuováni z Kundúzu poté, co město obsadil Tálibán.

S ministerstvem vnitra úzce spolupracuje policejní mise EUPOL, která mu poskytuje strategické poradenství ohledně jeho úkolů a odpovědností se zvláštním zaměřením na plány provádění strategie týkající se žen v řadách policie. Zejména se plánuje zřízení výboru, který by monitoroval případy obtěžování a pohlavního zneužívání policistek z řad afghánské národní policie, a samostatné komise, která by informovala o kvalitě práce policie a o porušování lidských práv ze strany jejích zaměstnanců a tyto skutečnosti monitorovala. EUPOL poskytoval poradenství jednotce pro genderové otázky při úřadu generálního prokurátora se zaměřením na budování kapacit v oblasti lidských práv a v genderové oblasti. Podporoval rovněž jednání mezi ministerstvem vnitra a Afghánskou nezávislou komisí pro lidská práva / úřadem veřejného ochránce práv pro činnost policie ohledně memoranda o porozumění. EUPOL rovněž působil v Pracovní skupině pro reformu trestního práva, která vypracovává návrh trestního zákoníku.

Úspěšně byla završena jednání o dohodě o spolupráci v oblasti partnerství a rozvoje s afghánskou vládou, která byla parafována dne 1. července 2015.

Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN)

V návaznosti na přijetí deklarace sdružení ASEAN o lidských právech hlavami států a předsedy vlád zemí sdružení ASEAN v roce 2012 se činnost mezivládní komise sdružení ASEAN pro lidská práva (AICHR), hlavního orgánu tohoto sdružení pro problematiku lidských práv, zintenzivnila. Významného zlepšení dosáhly dialog a spolupráce mezi EU a sdružením ASEAN v oblasti lidských práv, vycházející z akčního plánu na posílení rozšířeného partnerství ASEAN–EU na období 2013 až 2017 přijatého v Bandar Seri Begawanu.

EU pozvala členy AICHR, komise sdružení ASEAN pro prosazování a ochranu práv žen a dětí (ACWC), výboru ASEAN pro ženy (ACW), výboru ASEAN pro provádění prohlášení ASEAN o ochraně a podpoře pro migrující pracovníky (ACMW) a sekretariátu ASEAN (ASEC) na říjen do Bruselu na týdenní návštěvu. Během této návštěvy se mezi EU a sdružením ASEAN uskutečnil vůbec první politický dialog o lidských právech, jemuž spolupředsedal zvláštní zástupce EU pro lidská práva Stavros Lambrinidis. Ze strany EU bylo cílem posílit vzájemnou důvěru, vytvořit podmínky pro pravidelné dialogy o lidských právech a posílit dvoustrannou a mnohostrannou spolupráci a zároveň vybízet orgány pro lidská práva sdružení ASEAN, aby se otevřeněji angažovaly v občanské společnosti a v rámci svých mandátů rozvíjely aspekty ochrany. Jednání rovněž umožnila konstruktivní politické výměny například o otázkách sociální odpovědnosti podniků a lidských práv a práv žen a dětí. Kromě formálního dialogu vedl zvláštní zástupce EU půldenní seminář o spolupráci s občanskou společností. AICHR měla rovněž možnost setkat se se zástupci Evropského parlamentu, nevládních organizací EU a podnikatelů a diskutovat s nimi o sociální odpovědnosti podniků. Program završilo několik návštěv v terénu a celodenní setkání s belgickými orgány.

Bangladěš

Mezi hlavní priority EU v oblasti lidských práv a demokracie nadále patří reforma soudnictví a moratorium na trest smrti, provádění mírové dohody o Chittagong Hill Tracts, podpora Rohingyů, práva příslušníků menšin, obránci lidských práv, práva žen a dětí, podpora občanské společnosti a uplatňování pracovních práv.

V roce 2015 došlo v Bangladéši ke zmenšení demokratického prostoru a ke stálému zhoršování situace v oblasti občanských a politických práv, včetně mimosoudních poprav, násilných zmizení a restriktivních opatření vůči opozici a aktivistům v oblasti lidských práv. Zostřilo se též zastrašování novinářů a vydavatelů a byla přijata opatření s cílem oslabit hospodářskou životaschopnost některých významných novin. V roce 2015 se znásobil počet útoků na svobodu projevu. Zabití čtyř „ateistických“ bloggerů a jednoho vydavatele v roce 2015 ukázalo, že země není imunní vůči hrozbě narůstajícího náboženského extremismu. Zhoršující se bezpečnostní situace se ještě zdůraznila zabitím dvou cizích občanů. Pozitivní však je, že bylo dosaženo určitého pokroku v oblasti sociálních a hospodářských práv.

EU pokračovala v dialogu s Bangladéšem o lidských právech a demokracii na zasedáních podskupiny pro správu věcí veřejných, lidská práva a migraci v únoru 2015 a společné komise EU–Bangladéš v listopadu 2015. Hlavními projednávanými otázkami byla ochrana základních demokratických práv, mimosoudní popravy, násilná zmizení, restriktivní opatření vůči opozici a aktivistům v oblasti lidských práv, situace menšin a původních obyvatel a násilí páchané na ženách a dětech.

EU a její členské státy v Bangladéši pravidelně sledovaly situaci v oblasti lidských práv prostřednictvím politického dialogu, veřejné diplomacie, rozvojové pomoci a rozvojových projektů, jednání s bangladéšskými představiteli, setkání s aktivisty v oblasti lidských práv nebo prostřednictvím návštěv v terénu s cílem seznámit se se situací na místě. Vedoucí misí EU vydali několik prohlášení týkajících se násilných incidentů. Dne 15. ledna 2015 se vedoucí misí rovněž setkali s ministrem zahraničních věcí, aby vyjádřili politování nad politickým násilím a nad obětmi tohoto násilí.

EU v několika prohlášeních ostře odsoudila vraždy bloggerů a vyzvala orgány, aby zahájily řádné vyšetřování s cílem postavit pachatele před soud. Evropský parlament přijal dne 26. listopadu 2015 usnesení o svobodě projevu v Bangladéši, v němž odsoudil útoky na sekularistické spisovatele, bloggery, náboženské menšiny a zahraniční humanitární pracovníky a vyzval bangladéšské orgány, aby okamžitě ukončily všechny násilnosti, obtěžování, zastrašování a cenzuru. Dne 29. září 2015 vydala mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise prohlášení, v němž odsoudila zabití italského humanitárního pracovníka a požadovala, aby ti, kdo jsou za tento zločin odpovědní, byli postaveni před soud.

Pokud jde o trest smrti, pokračoval Bangladéš v popravách a vynášení rozsudků trestu smrti. Dne 9. dubna 2015, poté, co bangladéšský nejvyšší soud potvrdil trest smrti v případě Muhammada Kamaruzzamana, vydala mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise prohlášení, v němž trest smrti odsoudila. Právní odborníci a předsedkyně Delegace Evropského parlamentu pro vztahy se zeměmi jižní Asie kritizovali nedostatek spravedlnosti a transparentnosti řízení bangladéšského mezinárodního trestního tribunálu.

V reakci na špatné fungování volební komise ve trojích po sobě jdoucích volbách (naposledy zjistili pozorovatelé EU mnoho nesrovnalostí ve volbách do městského zastupitelstva v Dháce a Chittagongu v dubnu 2015) a podle článku 1 dohody o spolupráci z roku 2001, jejímž zásadním prvkem je dodržování lidských práv a demokratických zásad, se EU spolu s dalšími dárci rozhodla ukončit program podpory bangladéšské volební komise.

V roce 2015 pokračovala spolupráce v rámci paktu udržitelnosti a jejím cílem bylo zlepšit pracovní práva a podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v bangladéšském oděvním průmyslu.

V září 2015 byla zveřejněna dlouho očekávaná prováděcí pravidla revidovaného bangladéšského zákoníku práce a rovnoměrným tempem pokračovaly inspekce továren v odvětví konfekční výroby oděvů. Tyto otázky byly v dubnu 2015 projednávány v Evropském parlamentu na konferenci s názvem Vzpomínáme na Rana Plazu: další postup (Remembering Rana Plaza: The road ahead). Na 104. zasedání Mezinárodní konference práce přispěla EU k přezkumu toho, zda Bangladéš plní úmluvu ILO č. 87 o svobodě sdružování.

Za účelem provádění mírové dohody o Chittagong Hill Tracts financovala EU dva projekty: projekt nástroje pro rozvoj uvedené dohody, na nějž bylo věnováno 24 milionů EUR, a projekt na posílení základního vzdělávání v Čittágongských horách (Chittagong Hill Tracts).

EU pokračovala v dialogu s organizacemi občanské společnosti a s obránci lidských práv. Nevládním organizacím působícím v oblasti lidských práv byla poskytována trvalá podpora prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva.

V roce 2015 pokračovalo asi 35 projektů v celkové výši 210 milionů EUR zaměřených na širokou škálu otázek sahajících od práv dětí, žen a osob se zdravotním postižením, menšin a původních obyvatel přes pracovní práva až po posílení postavení občanské společnosti. V roce 2015 bylo vybráno sedm nových projektů zaměřených na občanskou společnost, na něž bude vyčleněno 6,8 milionu EUR. Posilování demokratické správy je rovněž jednou z priorit víceletého orientačního programu na léta 2014–2020.

Bhútán

V roce 2015 zůstala hlavní prioritou EU v oblasti lidských práv a demokracie podpora úspěšného a trvalého procesu demokratizace a modernizace, zejména posílení občanských a politických práv, podpora životaschopné občanské společnosti a podpora úsilí bhútánské vlády v boji proti násilí páchanému na ženách a dětech. EU se v Bhútánu nadále angažovala při řešení dlouhodobého problému bhútánských nepálsky mluvících uprchlíků v Nepálu.

Od posledního všeobecného pravidelného přezkumu (2014) se Bhútán zabýval řadou doporučení, která z uvedeného přezkumu vzešla, jako je přístup k sociálním službám (například v oblasti zdravotnictví a vzdělávání), vymýcení chudoby, řešení problematiky domácího násilí a rovnosti žen a mužů a boj proti korupci. Bhútán učinil chvályhodné kroky zejména v oblasti boje proti korupci a zajištění práv žen a dětí. Nicméně je třeba řešit zpoždění při ratifikaci základních mezinárodních nástrojů v oblasti lidských práv a některá omezení týkající se svobody shromažďování a sdružování.

V roce 2015 udržovala EU s bhútánskou vládou různé formy kontaktů na téma lidských práv, zejména v průběhu posledních (šestých) konzultací pořádaných jednou za dva roky, které se konaly v listopadu 2015 v Thimphu, a v průběhu zasedání s předsedou vlády a ministrem zahraničních věcí. Různá témata byla nadnesena rovněž v průběhu první návštěvy předsedy vlády Tsheringa Tobgaye v Bruselu v červnu 2015. Návštěva vedoucích misí EU v Bhútánu v květnu 2015 byla příležitostí pro širokou diskusi s bhútánskými orgány a dalšími subjekty o pokroku demokratizace.

V rámci víceletého orientačního programu na léta 2014–2020 zaměřila EU svoji podporu na posilování občanské společnosti a reformy místní správy s cílem upevnit proces decentralizace a přenášení moci a prostředků.

Brunej

Brunej Darussalam je absolutní monarchie, v níž od roku 1963 přetrvává výjimečný stav. Omezenou úlohu při vydávání doporučení ohledně právních předpisů a jejich schvalování hraje soustava orgánů zahrnující „rady“ na úrovni vesnic a poradní orgány včetně legislativní rady. Brunej přijala v jinak tolerantní společnosti konzervativní formu islámu, kterou se snaží dále rozvíjet podle koncepce malajské islámské monarchie.

Ačkoli ústava teoreticky chrání svobodu náboženského vyznání, v praxi jsou uplatňována různá omezení. V roce 2015 vláda pokračovala ve své dlouhodobé politice na podporu šáfiovské školy sunitského islámu (oficiální státní církev) v rámci sultanátu. V prosinci se objevily na mezinárodní úrovni zprávy o kázáních v mešitách, jejichž snahou je odradit muslimy od spojování s křesťanskými symboly, ačkoli náboženské obřady jsou pro zastánce jiného než muslimského vyznání povoleny například v rámci katolické a anglikánské církve. V rámci samotného islámu ukládají právní předpisy a politiky omezení církevním skupinám, které se nepřiklánějí k šáfiovské škole. Trestní zákoník vycházející z práva šaría, jež byl vydán v říjnu 2013, obsahuje ustanovení, která mají vliv na právní strukturu upravující svobodu náboženského vyznání. V květnu 2014 byla zahájena první fáze jeho uplatňování (testy omezené na pokuty a odnětí svobody). Soudům bylo hlášeno několik případů. V roce 2015 nebylo jasné, zda nebo kdy budou zahájeny další fáze uplatňování tohoto zákoníku.

V září 2015 podepsala Brunej Úmluvu OSN proti mučení, ale dosud neoznámila datum, kdy přistoupí k její ratifikaci.

Postupné zavádění trestního práva založeného na právu šaría může být vnímáno spíše jako snaha o posílení sociální i náboženské kázně a o ochranu malajské kultury, tradicí a zvyků, než o trestání nebo omezení rostoucí kriminality, která dosahuje v Bruneji jen malých rozměrů. Cílem je udržet brunejskou společnost na současné úrovni a zachovat její „základní hodnoty“. Trestní zákoník doplňuje stávající brunejský zákon o rodině vycházející z práva šaría. Vzhledem k tomu, že k zahájení druhé ani třetí fáze dosud nedošlo a že existuje pouze povrchní představa o tom, jak bude právní koncept založený na právu šaría fungovat vedle stávajících právních předpisů, je v této fázi obtížné posoudit, jak bude trestní právo založené na právu šaría uplatňováno v budoucnu.

EU soustavně využívala dvoustranná setkání s brunejskými orgány k jednání o otázkách souvisejících s lidskými právy. Členské státy EU Brunej pravidelně vyzývaly, aby přistoupila k dalším klíčovým nástrojům OSN v oblasti lidských práv. Členské státy zastoupené v Bruneji se účastnily akcí u příležitosti Mezinárodního dne žen s cílem zvýšit informovanost o Úmluvě OSN o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW).

Myanmar/Barma

Ústředním tématem spolupráce EU a Myanmaru/Barmy jsou i nadále lidská práva a demokracie, zejména situace v Arakanském státě, nediskriminace, svoboda náboženského vyznání nebo přesvědčení a svoboda projevu.

Historických voleb, které se v Myanmaru/Barmě konaly dne 8. listopadu 2015, se zúčastnilo devadesát jedna politických stran a více než šest tisíc kandidátů. Ohromující 69% účast byla svědectvím odhodlání obyvatel Myanmaru/Barmy dosáhnout změny. K úspěšnému průběhu voleb přispěla volební pozorovatelská mise EU vedená místopředsedou Evropského parlamentu Alexanderem Grafem Lambsdorffem. Volební pozorovatelská mise EU složená ze 150 členů, včetně sedmi poslanců Evropského parlamentu, byla největší mezinárodní misí pro sledování průběhu voleb, byla rozmístěna po celé zemi a působila v úzké spolupráci s dalšími mezinárodními pozorovateli. Volební pozorovatelská mise EU ve svém předběžném prohlášení ze dne 10. listopadu 2015 zdůraznila, že volby byly dobře zorganizovány a že byly skutečnou soutěží. Pro skutečně demokratické volby však bude zapotřebí provést další právní reformy a procedurální zlepšení, včetně změn ústavy.

Ačkoli Národní liga pro demokracii vedená nositelkou Nobelovy ceny Aun Schan Su Ťij získala absolutní většinu křesel v parlamentu a bude pověřena jmenováním příštího prezidenta a sestavením nové vlády, armáda si i nadále podrží 25 % parlamentních křesel, která nejsou volená, bude mít právo veta a bude moci jmenovat tři klíčové ministry v rámci nastupujících orgánů státní správy.

Dne 22. června 2015 přijala Rada pro zahraniční věci závěry o nadcházejících volbách v Myanmaru/Barmě, jejichž cílem bylo zaslat vládě včasné poselství ohledně očekávání EU, pokud jde o konání věrohodných, inkluzivních a transparentních voleb v roce 2015.

V roce 2015 se situace v oblasti lidských práv nezlepšila, zejména pokud jde o odebrání volebního práva etnickým menšinám, především muslimským Rohingyům, a pokračující zatýkání a zadržování politických aktivistů a obránců lidských práv. I přes vážné znepokojení mezinárodního společenství včetně EU byly v Myanmaru/Barmě přijaty čtyři zákony týkající se „ochrany rasy a náboženství“. Tyto zákony omezují plné požívání lidských práv ze strany žen a příslušníků menšin a svobodu náboženského vyznání nebo přesvědčení. Jsou rovněž v rozporu s mezinárodními závazky země v oblasti lidských práv.

Napětí mezi komunitami, zejména v Arakanském státě, je i nadále vysoké. Zhruba 140 000 vnitřně vysídlených osob, z nichž velkou většinu tvoří Rohingyové, je od roku 2012 i nadále drženo v nehygienických podmínkách v táborech bez základních práv, jako je svoboda pohybu a přístup ke vzdělání a zdravotní péči, a bez možnosti vydělat si na živobytí. Rohingyové v severní části Arakanského státu, kde tvoří většinu obyvatelstva, čelí dalším omezením a porušování lidských práv. Systematická diskriminace a marginalizace svádí každoročně tisíce Rohingyů k riskantní cestě po moři přes Thajsko do Malajsie, během níž se často stávají obětmi převaděčů a obchodníků s lidmi. Někteří z nich končí v moderních formách otroctví, jak vyplynulo z krize migrantů v Bengálském zálivu a v Andamanském moři v květnu 2015 a z odhalení odlovu ryb prováděného otroky, které učinila Indonésie.

Poprvé v roce 2015 nemohli držitelé bývalých dočasných registračních průkazů, tzv. držitelé bílých karet, mezi něž patří Rohingyové a další etnické menšiny, volit nebo být voleni, protože nemají občanství. Žádná ze dvou hlavních stran kvůli silnému vlivu ultrakonzervativních zastánců buddhismu během volební kampaně nepostavila muslimské kandidáty. V důsledku toho nebude v novém parlamentu ani jeden zástupce muslimů. Podněcování k nenávisti a nenávistné výroky zůstávají i nadále nepotrestány.

Zvláštní zástupce EU pro lidská práva Stavros Lambrinidis pokračuje za této situace s Myanmarem/Barmou ve spolupráci zaměřené na oblast lidských práv. U příležitosti druhého dialogu EU a Myanmaru o lidských právech konaného v červnu 2015 navštívil zvláštní zástupce EU pro lidská práva Arakanský stát, aby se seznámil se složitými problémy, jimž jsou vystaveni Rohingyové a komunity Arakanského státu. Uspořádal důležitá setkání s řadou ministrů, vedoucí představitelkou Národní ligy pro demokracii Aun Schan Su Ťij, občanskou společností, mimo jiné v rámci fóra vyhrazeného pro občanskou společnost, které předcházelo dialogu o lidských právech, a s hlavními náboženskými představiteli. Zvláštní zástupce EU usiloval o dosažení pokroku ve všech klíčových otázkách, včetně segregace komunit a souvisejících problémů v oblasti lidských práv, občanství, hlasovacího práva, čtyř zákonů týkajících se „ochrany rasy a náboženství“ a rostoucího počtu nenávistných výroků, zejména vůči muslimům, a to jak s vládou, tak i se zástupci jednotlivých komunit. Dialog o lidských právech se zabýval řadou otázek v oblasti lidských práv, mimo jiné pracovními právy, pozemkovými právy, migrací, vězni svědomí, podmínkami ve věznicích, nediskriminací, ratifikací a uplatňováním základních úmluv v oblasti lidských práv a spoluprací na mnohostranných fórech.

EU coby mezinárodní svědek podepsala dne 15. října 2015 celonárodní dohodu o příměří mezi vládou Myanmaru/Barmy a etnickými ozbrojenými skupinami. Tato dohoda představuje významný krok na cestě k míru, bezpečnosti a prosperitě a umožňuje zahájení vnitrostátního politického dialogu. Vysoká představitelka a místopředsedkyně Komise Federica Mogheriniová v prohlášení vydaném jménem EU uvítala podepsání dohody a vyzvala k tomu, aby v další fázi procesu byly začleněny i skupiny, které dohodu nepodepsaly. Začlenění bude mít klíčový význam pro národní usmíření, respektování práv příslušníků menšin a spravedlivý rozvoj pro všechny. Navzdory pokroku v mírových rozhovorech docházelo i nadále ke střetům mezi armádou a některými etnickými ozbrojenými skupinami, zejména v Šanském a Kačjinském státě, což vedlo k dalšímu vysídlování obyvatelstva. Existují zprávy o sexuálním násilí, nuceném náboru a nucené práci.

EU prokázala odhodlání spolupracovat s vládou, Mezinárodní organizací práce a dalšími partnery (např. Spojenými státy a Japonskem) v oblasti pracovních práv a sociální odpovědnosti podniků tím, že se v květnu 2015 připojila k iniciativě na podporu základních pracovních práv a postupů v Myanmaru/Barmě. Došlo k dalšímu posílení spolupráce s občanskou společností. Před dialogem o lidských právech uspořádala EU fórum pro občanskou společnost s cílem poskytnout informace ohledně problémů v oblasti lidských práv v Myanmaru/Barmě. Plán EU pro spolupráci s občanskou společností byl zahájen dne 16. září 2015. Byly vytvořeny čtyři referenční skupiny složené ze zástupců místních organizací občanské společnosti, členských států EU, mezinárodních nevládních organizací a dalších rozvojových partnerů. Pokračovala jednání s obránci lidských práv. EU prováděla a koordinovala pravidelná sledování soudních výsledků a řízení s obránci lidských práv a aktivisty, a to i se studenty zadrženými během protestních akcí v březnu 2015.

V roce 2015 EU znovu předložila rezoluci týkající se lidských práv v Myanmaru/Barmě na zasedání Třetího výboru Valného shromáždění OSN i na zasedání Rady OSN pro lidská práva. Obě rezoluce byly přijaty bez hlasování.

Dne 6. listopadu 2015 proběhl všeobecný pravidelný přezkum týkající se Myanmaru/Barmy.

V Myanmaru/Barmě došlo k podepsání Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Opčního protokolu k Úmluvě OSN o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů a tato země se připojila k přátelům iniciativy na podporu Úmluvy OSN proti mučení.

Kambodža

Situace v oblasti lidských práv je i nadále jednou z hlavních priorit EU v Kambodži. V prvních měsících roku 2015 bylo dosaženo pokroku v některých oblastech, zejména pokud jde o dohodu ohledně změn volebního zákona, vytvoření národní volební komise složené ze zástupců dvou politických stran a některé závazky vlády týkající se otázek půdy. Vztahy mezi dvěma hlavními politickými stranami se však ve druhé polovině roku značně zhoršily a došlo k řadě incidentů, které byly zjevně zaměřeny na zastrašení opozice a omezování svobody projevu, což způsobilo zhoršení politických práv. Řada nových zákonů, které byly přijaty nebo jsou v konečné fázi přípravy, vyvolává obavy ohledně jejich případného použití k omezení svobody projevu a svobody sdružování. Přetrvávají závažné otázky ohledně nezávislosti soudnictví.

Dne 9. dubna 2015 vydala delegace EU místní prohlášení, v němž uvítala jmenování nové národní volební komise. Dne 15. července 2015 vydala mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise prohlášení k přijetí nového zákona o nevládních organizacích a sdruženích, v němž vyjádřila politování nad nedostatečnou předchozí konzultací se zúčastněnými stranami a obavy ohledně možnosti zákona omezit činnost nevládních organizací. Dne 27. října 2015 zveřejnila delegace EU v návaznosti na zbití dvou opozičních poslanců demonstranty místní prohlášení, v němž vyzývá orgány, aby odpovědné osoby postavily před soud a přijaly opatření pro zajištění bezpečnosti všech demokraticky zvolených zástupců.

EU vedla s kambodžskými orgány pravidelný dialog o lidských právech. Delegace udržovala rovněž pravidelný kontakt s organizacemi občanské společnosti, včetně zástupců domorodých komunit. EU ve spolupráci s Německem i nadále vyzývala vládu Kambodži, aby řešila zpoždění při vydávání vlastnických titulů k obecním pozemkům domorodým obyvatelům a aby podrobně sledovala inkluzivnost registrace pozemků. Terénní návštěvy zaměstnanců EU se v roce 2015 konkrétně zabývaly těmito otázkami a byly příležitostí pro koordinaci na místě s nevládními organizacemi a místním obyvatelstvem.

Rozdělování půdy je prioritní otázkou ve vztazích a diskusích mezi EU a kambodžskou vládou. Delegace EU nadále trvala na potřebě větší transparentnosti ohledně přezkumu státních pozemků přidělených formou hospodářských pozemkových koncesí, budoucího využití pozemků, které již byly z hospodářských pozemkových koncesí převzaty zpět, a úsilí o řešení sporů o půdu. EU poskytla kambodžské královské vládě technickou pomoc při navrhování nezávislého mechanismu hodnocení a náhrady pro komunity postižené hospodářskými pozemkovými koncesemi na cukrovou třtinu, návrh musí být ještě schválen vládou.

Prioritami v rámci politického dialogu byly otázky týkající se práv odborových organizací, násilí vůči pracovníkům a revize minimální mzdy. EU rovněž udržovala pravidelný dialog se sdruženími podnikatelů (především v oděvním průmyslu) a jednotlivými investory, pokud jde o dodržování pracovních práv a důstojnou práci.

Na 104. zasedání Mezinárodní konference práce přispěla EU k přezkumu toho, zda Kambodža plní úmluvu ILO č. 182 o nejhorších formách dětské práce. Mechanismy dozoru ILO se rovněž zabývaly porušováním svobody sdružování a upozornily v tomto ohledu na závažné a naléhavé případy.

V roce 2015 EU nadále podporovala několik nevládních organizací zaměřených na lidská práva a poskytla celkem 1 milion EUR ve formě nových grantů a udělila granty čtyřem obráncům lidských práv.

EU přispívá částkou 10 milionů EUR do rozpočtu na období 2015–2016 pro mezinárodní i vnitrostátní složku Zvláštních soudních komor Kambodže. V roce 2015 se EU stala formálně členem Skupiny hlavních dárců Zvláštních soudních komor Kambodže.

Čínská lidová republika

Hlavním cílem EU pro rok 2015 zůstalo, aby Čína ratifikovala Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (ICCPR) (podepsaný v roce 1998) a střednědobým cílem bylo, aby dodržovala ustanovení tohoto paktu, jakož i čínské ústavy a čínského trestního práva a trestního práva procesního. EU dále pokračovala v celosvětové kampani proti trestu smrti, zejména proto, že Čína zůstává zemí s nejvyšším počtem poprav, bez ohledu na snahu země snížit významným způsobem počet trestných činů, za něž trest smrti hrozí, mimo jiné prostřednictvím novely trestního práva procesního z roku 2015, která jejich počet dále snížila na 46. Prioritou EU zůstal rovněž jeden z ústředních pilířů výše uvedeného paktu, a sice svoboda projevu v Číně online i offline, jakož i rozvoj aktivní občanské společnosti a aktivní obránci lidských práv. V neposlední řadě EU i nadále prosazovala požívání lidských práv ze strany všech příslušníků menšin, zejména Ujgurů a Tibetanů.

Situace v oblasti lidských práv se celkově nadále značně zhoršovala v důsledku nové vlny zatýkání a zadržování zahájené v červenci, jejímiž oběťmi se stalo zhruba 300 právníků působících v oblasti lidských práv, aktivistů a zaměstnanců advokátních kanceláří, ačkoli za předzvěst tohoto nového nárůstu represe by mohlo být považováno zatčení proslulého čínského právníka v oblasti lidských práv Pchu Č'-čchianga, který byl zapojen do řady případů týkajících se svobody tisku, svobody projevu a ochrany obránců lidských práv, k němuž došlo v květnu 2014. Koncem roku bylo zhruba 30 právníků stále umístěno do rezidentního pozorování, tj. bylo drženo na tajném místě bez přístupu k právnímu poradenství a návštěv příbuzných, což vyvolává vážné obavy ohledně závazku posilovat právní stát vyhlášeného Čínou.

Dne 20. května 2015 EU zveřejnila prohlášení mluvčí o obviněních vznesených proti Pchu Č'-čchiangovi. V prosinci 2015 byl Pchu Č'-čchiang konečně postaven před soud v Pekingu za online společenský komentář, v němž kritizoval vládnoucí komunistickou stranu, a odsouzen ke tříletému trestu za vyvolávání sporů a podněcování k etnické nenávisti, jehož výkon byl pozastaven a Pchu Č'-čchiang byl podmíněčně propuštěn ze zdravotních důvodů.

Rok 2015 byl zakončen faktickým vyhoštěním francouzské novinářky, která ve francouzském časopise zveřejnila článek kritizující čínskou politiku v Sin-t'iangu.

Právní reformu urychlilo přijetí právních předpisů v oblasti národní bezpečnosti a boje proti terorismu a předložení návrhů právních předpisů týkajících se zahraničních nevládních organizací a kybernetické bezpečnosti; všechny tyto předpisy mají negativní důsledky pro lidská práva a prostor pro občanskou společnost i pro podnikatele. V reakci na veřejnou konzultaci v Číně ohledně návrhů právních předpisů zasílala EU soustavně Číně připomínky s cílem vyzvat ji, aby zabránila právním omezením lidských práv bez záruk a v rozporu s mezinárodními normami.

Situace v Tibetské oblasti se nezlepšila a v srpnu 2015 došlo mezi Tibetany k dalšímu úmrtí sebeupálením, což představuje od února 2009 již 143. případ (sedm v roce 2015). Akt sebeupálení je navíc i nadále trestný, což vede ke kolektivnímu trestání rodinných příslušníků a komunit. V Sin-t'iangu došlo k několika násilným střetům mezi Ujgury a čínskými orgány, což vedlo v průběhu uplynulého roku k úmrtí více než stovky osob, ačkoli vzhledem k nedostatku informací poskytnutých čínskými orgány a omezeného přístupu novinářů a diplomatů je obtížné si utvořit přesnou představu.

I přes tvrzení Číny ve Výboru proti mučení (v rámci Úmluvy proti mučení) o tom, že přijala „účinná právní, správní, soudní a jiná opatření s cílem přísně zakázat všechny případy mučení“, vyjádřil výbor vážné obavy ohledně důvěryhodných tvrzení týkajících se mučení, úmrtí ve vazbě, svévolného zadržování a případů zmizení Tibetanů, Ujgurů a Mongolů, jakož i ohledně soustavných zpráv o přetrvávající praxi nezákonného zadržování v neznámých a neoficiálních vazebních zařízeních – takzvaných „černých věznicích“ – a násilném navracení prchajících Severokorejců.

EU se ve vztazích s Čínou i nadále v různých složeních a na různých úrovních angažovala v otázkách lidských práv. Například na červnovém summitu EU–Čína upozornil předseda Donald Tusk na situaci v oblasti lidských práv a na závěrečné tiskové konferenci učinil poznámky, v nichž vyjádřil podporu EU ambicióznímu reformnímu procesu v Číně, společné přání dále zlepšit spolupráci v oblasti lidských práv na dvoustranné i mezinárodní úrovni a obavy EU týkající se svobody projevu a sdružování, včetně situace příslušníků menšin, jako jsou Tibetané a Ujgurové. Předseda Rady Donald Tusk v této souvislosti Čínu vyzval k obnovení smysluplného dialogu se zástupci dalajlámou. Komisařka Cecílie Malmströmová v rámci výročního zasedání smíšeného výboru EU–Čína pro obchod (říjen 2015) zdůraznila význam posílení právního státu a nezávislého soudního systému, který by umožnil právníkům vykonávat jejich činnost svobodně a nezávisle a podpořil by činnost zahraničních podniků a občanů. S odkazem na význam digitální společnosti pro podniky působící v Číně vyzvala komisařka Cecílie Malmströmová svůj čínský protějšek, aby přispěl k tomu, aby se internet stal prostředkem pro svobodu projevu a volný obchod.

Zvláštní zástupce EU pro lidská práva Stavros Lambrinidis odcestoval v listopadu do Číny podruhé (Peking, Kuang-čou, Šen-čen a Hongkong) a uspořádal více než 30 samostatných setkání s vedoucími čínskými činiteli, zástupci čínské a evropské občanské společnosti (včetně právníků, internetových novinářů, vědeckých pracovníků, obránců lidských práv zastupujících ženy a sexuální menšiny, aktivistů bojujících za pracovní práva a zaměstnanců mezinárodní organizace). Zvláštní zástupce EU vyjádřil obavy především ohledně zvýšení represí proti obráncům lidských práv a právníkům, jakož i ohledně směru, kterým se ubírá právní reforma, zejména pokud jde o návrhy právních předpisů o zahraničních nevládních organizacích a další zákony či návrhy zákonů v oblasti národní bezpečnosti, a negativního dopadu těchto předpisů na lidská práva a občanskou společnost. Jednal rovněž o 20. výročí Pekingské deklarace a návrhu zákona o domácím násilí, který byl s konečnou platností přijat v prosinci 2015, včetně některých změn navržených EU, o pracovních právech, podnikání a lidských právech, právech příslušníků náboženských a etnických menšin, a to i v Tibetu a Sin-ťiang, o mučení a trestu smrti.

Ve dnech 30. listopadu a 1. prosince proběhl v Pekingu 34. dialog o lidských právech mezi EU a Čínou. Čína kladla i nadále důraz na své úspěchy ve zmírňování chudoby a celkovém zlepšování životní úrovně v Číně a vyjádřila nespokojenost s obavami, které EU doložila individuálními případy. Čína vznesla otázku řízení uprchlické krize ze strany EU a boje proti terorismu a vyjádřila přání provádět s EU více projektů spolupráce v oblasti lidských práv zaměřených na témata, jako jsou práva v oblasti životního prostředí, práva žen a podnikání a lidská práva.

Mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise vydala v průběhu roku 2015 sedm prohlášení věnovaných Číně, a sice v březnu k zatčení a zadržení aktivistů bojujících za práva žen v Číně, v dubnu k odsouzení novináře Kao Jüa, v květnu k obviněním vzneseným proti právníkovi v oblasti lidských práv Pchu Č'-čchiangovi, v červenci k nejnovějšímu vývoji situace v oblasti lidských práv, v říjnu k probíhajícím případům zadržení právníků a obránců lidských práv a zacházení s jejich rodinnými příslušníky a v prosinci k odsouzení právníka v oblasti lidských práv Pchu Č'-čchianga a k neprodloužení platnosti víza evropské novinářky Ursuly Gauthierové.

EU se o situaci v oblasti lidských práv v Číně zmínila rovněž v prohlášeních vydaných na třech pravidelných zasedáních Rady pro lidská práva konaných v březnu, červnu a září a na 70. zasedání Valného shromáždění OSN, aby vyjádřila různé obavy, které v této otázce má.

Hongkong

EU bedlivě sledovala vývoj v souvislosti se všeobecným volebním právem pro volbu předsedy Výkonné rady v roce 2017. Dne 18. června 2015 vydala EU prostřednictvím mluvčí prohlášení k politickým reformám v Hongkongu, v němž všechny strany vyzvala ke konstruktivním jednáním s cílem brzkého obnovení procesu volební reformy. EU pokračovala v podpoře občanské společnosti v Hongkongu pravidelnými kontakty s obránci lidských práv, nevládními organizacemi a sdělovacími prostředky, jakož i pořádáním seminářů a workshopů na téma lidských práv. V listopadu 2015 navštívil poprvé Hongkong zvláštní zástupce EU pro lidská práva Stavros Lambrinidis, aby jednal o celé řadě otázek, jako jsou právní stát a nezávislost soudnictví podle zásady „jedna země, dva systémy“, pracovní právo, akademická svoboda a svoboda tisku, sociální nerovnost a rovné příležitosti. Na konci roku 2015 zmizelo pět hongkongských vydavatelů, z nichž dva mají občanství EU a mají vazby na určité hongkongské vydavatelství a knihkupectví. Okolnosti zmizení byly podezřelé.

Tchaj-wan

Situace v oblasti lidských práv je celkově dobrá. EU však i nadále vyjadřuje politování nad používáním nejvyššího trestu. V červnu došlo k šesti popravám, jež byly další v řadě poprav vykonaných v letech 2012, 2013 a 2014, což znamenalo porušení faktického moratoria dodržovaného od roku 2005 do roku 2010. EU vyzvala v prohlášení k zavedení okamžitého moratoria na popravy podle doporučení skupiny mezinárodních odborníků z roku 2013. EU i nadále spolupracovala s místními orgány a občanskou společností ve snaze účinně se zasadit za obnovení moratoria na trest smrti a dosáhnout formálního zrušení tohoto trestu. V této souvislosti EU poskytovala i nadále podporu nevládní organizaci nazvané Tchajwanské sdružení za zrušení trestu smrti (Taiwan Alliance to End the Death Penalty) prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva. EU zmínila své znepokojení nad trestem smrti a jeho pokračujícím používáním v rámci pravidelného dialogu s Tchaj-wanem – výročních konzultací EU a Tchaj-wanu o neobchodních otázkách.

Indie

V roce 2015 se priority EU pro Indii v oblasti lidských práv zaměřily na ochranu práv žen a dětí, předcházení mučení a práva obránců lidských práv. Mezi důležité body programu patřily i nadále snaha o prosazení moratoria na popravky vedoucího ke zrušení trestu smrti a závazek k boji proti všem formám diskriminace.

Indie je rozsáhlá a dynamická demokracie založená na pevném ústavním a institucionálním rámci, jehož cílem je chránit lidská práva. Hlavní příčinou řady problémů v oblasti lidských práv v Indii zůstávají hluboce zakořeněné společenské praktiky, které vláda nemůže překonat pouze pomocí pozitivní diskriminace. Sdělovací prostředky a občanská společnost rozsáhle informují o zneužívání a diskriminaci, které postihují zejména Dality, jakož i o násilí na základě pohlaví a náboženské nesnášenlivosti. Svoboda projevu je obecně dodržována. Nejvyšší soud v březnu zrušil kontroverzní legislativní změnu omezující svobodu projevu na internetu. Přísnější uplatňování zákona o registraci finančních příspěvků ze zahraničí, pozměněného v roce 2010, ovlivnilo přístup přibližně 13 000 organizací občanské společnosti k finančním prostředkům ze zahraničí. V Indii jsou nejméně dva miliony organizací občanské společnosti, z nichž zhruba 42 000 má oprávnění k získávání finančních prostředků ze zahraničí.

Navzdory neexistenci každoročního dialogu o lidských právech vedla EU dialog s celou řadou subjektů zapojených v oblasti lidských práv, mimo jiné se zástupci občanské společnosti, vládními úředníky a specializovanými institucemi. V loňském roce se činnosti na projektech v oblasti lidských práv financovaných EU zúčastnili vedoucí političtí činitelé, včetně náměstků a hlavních ministrů. Otázky lidských práv byly předmětem jednání během červnové návštěvy předsedy dolní sněmovny indického parlamentu, Lok Sabha, v Evropském parlamentu a během březnové návštěvy Delegation Evropského parlamentu pro vztahy s Indií v Novém Dillí.

Za účelem prosazování práv žen a dětí se EU zúčastnila několika akcí, zejména v souvislosti s Mezinárodním dnem žen a Mezinárodním dnem dívek. V rámci tříletého projektu financovaného z prostředků EU, který je zaměřen na prosazování rovnosti žen a mužů a boj proti diskriminaci dívek ve vybraných oblastech v Rádžasthánu, Utar Pradéši a Džhárkhandu, proběhl v říjnu v Džajpúru dialog s vládními úředníky týkající se intervence na úrovni komunit.

Po zhruba dvouleté přestávce byla dne 30. července 2015 vykonána poprava jedné osoby odsouzené k trestu smrti za podíl na útocích v Bombaji v roce 1993. O necelý měsíc později předložila indická právní komise zprávu o trestu smrti, v níž navrhla jeho zrušení za všech okolností, s výjimkou případů terorismu a války proti Indii. U příležitosti Světového dne proti trestu smrti dne 10. října bylo v rámci projektu financovaného evropským nástrojem pro demokracii a lidská práva (EIDHR) uspořádáno setkání, které odráželo trvalý zájem EU.

EU se zabývala situací obránců lidských práv prostřednictvím kontaktů se sítěmi obránců lidských práv, mimo jiné během pracovních návštěv (např. v Manipuru), věnovala se konkrétním případům obránců lidských práv a v jednotlivých případech poskytovala prostřednictvím mechanismu mimořádné podpory pro obránce lidských práv pomoc těm, kteří ji potřebují.

Další projekt financovaný EU byl zaměřen na oblast policejních reforem v jižní Asii a zahrnoval činnosti jako vytvoření virtuální policejní stanice, což je inovativní nástroj odborné přípravy, který již zavedla policejní akademie pro výcvik v Rádžasthánu.

Rozsáhlý soubor probíhajících projektů financovaných EU nebo členskými státy se týká rovnosti žen a mužů a práv dětí, práv osob se zdravotním postižením, práv domorodých obyvatel, obchodování s lidmi, zrušení trestu smrti a dále svobody projevu online a offline.

V rámci EIDHR zveřejnila EU místní výzvu k podávání návrhů s rozpočtem ve výši 1,9 milionu EUR, jejímž cílem je zvýšit kapacitu místních organizací občanské společnosti při prosazování lidských práv na základě zásad rovnosti, začlenění a nediskriminace. Vybrané projekty se zaměřují na sociální začlenění marginalizovaných komunit, zejména náboženských menšin, inkluzivní policejní činnost, přístup osob odsouzených k trestu smrti ke spravedlnosti, prosazování pluralismu a rozmanitosti v rámci národních institucí pro lidská práva a podporují začlenění a rozmanitost na pracovišti.

Indonésie

V průběhu celého roku věnovala EU velkou pozornost zejména otázkám svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení a ochrany příslušníků menšin. Delegace EU v Jakartě pořádala pravidelná setkání se zástupci menšin, obětmi nesnášenlivosti a organizacemi na ochranu lidských práv, které se touto problematikou zabývají. Delegace EU i nadále spolupracovala s Nahdlatul Ulama, největší islámskou organizací v zemi, která je zastáncem tolerance a plurality. Ve spolupráci s universitou Gadjah Mada v Yogyakartaě delegace rovněž uspořádala seminář věnovaný náboženství a veřejné zbožnosti.

V Indonésii bylo v roce 2015 popraveno 14 osob (šest v lednu a osm v dubnu) za trestnou činnost související s drogami, z nichž 12 mělo cizí státní příslušnost. Na popravu čeká nejméně 130 vězňů, z nichž přibližně polovina za trestnou činnost související s drogami. EU vydala v lednu, únoru a dubnu prohlášení, v nichž tyto popravy odsoudila. EU udržovala úzké kontakty s vysoce postavenými činiteli, v jejichž rámci zdůrazňovala svůj nesouhlas s trestem smrti a vyzývala indonéskou vládu k zastavení dalších poprav. U příležitosti Světového dne proti trestu smrti, jenž připadá na 10. října, vedla delegace EU kampaň proti trestu smrti v sociálních médiích.

Vláda autonomní provincie Aceh oznámila, že od 23. října se na jejím území uplatňuje rozšířený islámský trestní zákoník (*qanun jinayat*). Tento předpis považuje za trestné mimo jiné sexuální vztahy mezi osobami stejného pohlaví a konsensuální sexuální vztahy mimo manželství. Na zasedáních s představiteli ústřední vlády a místních orgánů vyjádřila delegace EU znepokojení ohledně možného dopadu tohoto nového předpisu vycházejícího z práva šaría na menšiny a vyzvala orgány, aby zajistily respektování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin, bez ohledu na náboženské vyznání, etnický původ či sexuální orientaci.

EU bedlivě sledovala vývoj v provinciích Papua a Západní Papua a uvítala rozhodnutí prezidenta Joka Widoda udělit milost několika politickým vězňům a umožnit do Papuy přístup všem zahraničním novinářům. Přetrvávají obavy ohledně násilí a porušování lidských práv ze strany bezpečnostních služeb, stejně jako ohledně omezování svobody projevu v provinciích. Delegace EU uspořádala několik setkání s papuánskými obránci lidských práv.

Prioritou EU v Indonésii je i nadále předcházení mučení. Delegace EU spolupracuje s národní komisí pro lidská práva a se Sdružením pro zamezení mučení, jehož sídlo je v Ženevě, na posilování mechanismů dohledu. Delegace uspořádala kampaň v sociálních médiích u příležitosti Mezinárodního dne na podporu obětí mučení.

Pokud jde o problematiku podnikání a lidských práv, poskytla delegace EU podporu Nadaci pro mezinárodní normy v oblasti podávání zpráv o lidských právech (Foundation for International Human Rights Reporting Standards – FIHRRST), která vypracovala a prosazuje normy v oblasti podávání zpráv o lidských právech pro společnosti a chartu lidských práv pro město Bandung, na jejíž tvorbě se podílel i starosta města.

V roce 2015 bylo z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) podpořeno 13 projektů zahrnujících široké spektrum otázek, včetně voleb, řešení a mediace konfliktů, svobody náboženského vyznání, obchodu a lidských práv, odpovědnosti za porušování lidských práv a ochrany ohrožených skupin.

Japonsko

EU pokračovala ve své dlouhodobé spolupráci v oblasti lidských práv s Japonskem, což je země, která v mnoha ohledech sdílí naše hodnoty a názory a chce být vnímána jako zodpovědný globální aktér. Japonsko projevilo více než kdy jindy zájem o navázání spolupráce s EU v otázkách lidských práv. EU a Japonsko pokračovaly v roce 2015 v konzultacích o lidských právech, které jsou součástí společného závazku prosazovat respektování lidských práv na celém světě. I nadále prokazovaly odhodlání v oblasti lidských práv v rámci OSN, aktivně se zapojovaly do práce Rady pro lidská práva a Valného shromáždění OSN, mimo jiné pokud jde o společnou rezoluci týkající se lidských práv v Korejské lidově demokratické republice. V průběhu roku pokračovala jednání o dohodě o strategickém partnerství mezi EU a Japonskem o politické, globální a další odvětvové spolupráci, včetně aspektů souvisejících s lidskými právy.

Jedním z hlavních bodů agendy v oblasti lidských práv byl i v roce 2015 trest smrti, jelikož Japonsko tento trest nadále uplatňovalo, a to navzdory výzvám ze strany EU k jeho zrušení nebo k přijetí moratoria na popravu. V roce 2015 byly popraveny tři osoby (jedna v červnu a dvě v prosinci). EU tyto popravu veřejně odsoudila. Pokračovala v aktivní spolupráci s japonskou vládou a občanskou společností v otázce trestu smrti prostřednictvím politických prohlášení, zpráv v sociálních médiích a setkání se zástupci parlamentu a občanské společnosti s cílem prosazovat veřejnou diskusi o této otázce. EU rovněž podpořila studii o trestu smrti v Japonsku vypracovanou v rámci univerzity Waseda.

Rozsah spolupráce EU s Japonskem v oblasti lidských práv se dále rozšířil: byly podniknuty konkrétní činnosti v oblasti rovnosti žen a mužů; EU vznesla otázku týkající se svobody tisku (po přijetí nových právních předpisů týkajících se státního tajemství) a podmínek ve věznicích v Japonsku a rovněž zvyšovala povědomí o problematice LGBT osob v Japonsku (prostřednictvím společných činností u příležitosti duhového týdne v Tokiu).

V rámci dialogu Evropské komise s Japonskem o průmyslové politice proběhlo ve dnech 25. a 26. listopadu 2015 druhé zasedání pracovní skupiny EU–Japonsko o sociální odpovědnosti podniků. Účastníci jednali o spolupráci mezi Japonskem a EU v oblasti sociální odpovědnosti podniků.

Korejská republika

Dodržování všeobecných zásad lidských práv je hlavním prvkem rámcové dohody mezi EU a Korejskou republikou, sjednané v roce 2010 společně s dohodou o volném obchodu a prohlášením o strategickém partnerství.

Během summitu EU–Korejská republika, který se konal v září 2015, vedoucí představitelé opětovně zdůraznili, že prosazování a ochrana lidských práv má zásadní význam pro zachování míru a bezpečnosti a dosažení udržitelného rozvoje. Shodli se na tom, že složité krize či pokusy o omezení prostoru pro občanskou společnost, k nimž dochází po celém světě, vyžadují pozornost a společné úsilí. V této souvislosti se zavázali k dalšímu posílení spolupráce v oblasti lidských práv.

Korejská republika je i nadále jedním z partnerů, jejichž smýšlení se nejvíce podobá postoji EU v rámci fór OSN o lidských právech, tj. v rámci Třetího výboru Valného shromáždění OSN a Rady pro lidská práva. Předložila svou zprávu o uplatňování Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (ICCPR) Výboru pro lidská práva, který k ní v říjnu 2015 vydal závěry. Korejská republika byla opětovně zvolena do Rady pro lidská práva, které bude v roce 2016 předsedat.

V červnu 2015 proběhlo v Bruselu druhé kolo konzultací o lidských právech mezi EU a Korejskou republikou, které bylo příležitostí pro další posílení spolupráce v oblasti mezinárodních priorit pro rok 2015. Obě strany vyvíjely úsilí zejména s cílem udržet pozornost mezinárodního společenství zaměřenou na situaci v oblasti lidských práv v Korejské lidově demokratické republice.

V Soulu EU sledovala vývoj v oblasti provádění právních předpisů, které by mohly ovlivnit celkové prostředí pro uplatňování svobody shromažďování a svobody projevu, přičemž zohlednila různé názory a živou politickou diskusi v rámci jihokorejské demokracie. Byly vyjádřeny obavy ohledně pokračujícího věznění osob odmítajících vojenskou službu z důvodů svědomí (za odmítnutí výkonu vojenské ozbrojené služby vykonává trest odnětí svobody v délce 18 měsíců přibližně 600 mužů). Korejská republika zatím neratifikovala klíčové úmluvy o pracovních normách týkající se svobody sdružování a kolektivního vyjednávání. Tato otázka je projednávána na jednáních EU a Korejské republiky v rámci návazných kroků na dohodu o volném obchodu mezi EU a Korejskou republikou. EU a Korejská republika se v tomto rámci dohodly na spolupráci při provádění úmluvy o nediskriminaci v zaměstnání a povolání, obsahující klíčové pracovní normy. Mezinárodní konference práce se zabývala problémy s uplatňováním této úmluvy v Korejské republice.

EU uvítala dlouhodobé faktické moratorium na vykonávání poprav, které platí již 17 let, a nadále podporovala zrušení trestu smrti v právním řádu. EU s radostí spolupracovala s organizacemi občanské společnosti při oslavách rovných práv LGBTI osob v rámci „festivalu hrdosti“ v centru Soulu.

Korejská lidově demokratická republika

EU je i nadále znepokojena zprávami o závažném a rozsáhlém porušování lidských práv v Korejské lidově demokratické republice. V centru politiky EU vůči Korejské lidově demokratické republice zůstává snaha o zlepšení situace v oblasti lidských práv v této zemi. V průběhu roku 2015 pokračovala EU v úsilí o široké zapojení mezinárodního společenství do řešení těchto otázek, přičemž se účastnila všech příslušných klíčových fór a úzce spolupracovala se svými partnery. Pravidelně upozorňovala na navracení občanů Korejské lidově demokratické republiky z jiných zemí, zejména ze zemí, které mají s Korejskou lidově demokratickou republikou společné hranice, a vyzývala k plnému dodržování zásady nenavracení.

EU byla společně s Japonskem iniciátorem dvou rezolucí v Radě pro lidská práva a na zasedání Valného shromáždění OSN, které znovu odrážejí závěry a doporučení vycházející ze zjištění vyšetřovací komise OSN obsažených v její zprávě vydané v roce 2014 a ze zpráv generálního tajemníka OSN a zvláštního zpravodaje. V těchto rezolucích se zdůrazňuje závažnost a naléhavost situace a doporučuje se, aby Rada bezpečnosti OSN zvážila postoupení situace Mezinárodnímu trestnímu soudu a uložila sankce osobám, které se jeví být nejvíce odpovědnými za zločiny proti lidskosti. Rada členských států EU spolupracovala s dalšími partnery s cílem umožnit zařazení situace v Korejské lidově demokratické republice na pořad jednání Rady bezpečnosti OSN, která se situací zabývala podruhé v prosinci 2015.

EU uvítala zahájení činnosti Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva prostřednictvím místní struktury v Soulu. Cílem je posílit sledování a dokumentaci situace v oblasti lidských práv pro zajištění odpovědnosti, poskytovat větší podporu zvláštnímu zpravodaji, posílit zapojení a budování kapacit vlád všech dotčených států, občanské společnosti a dalších zúčastněných stran a zachovat viditelnost situace v oblasti lidských práv v této zemi.

V rámci své politiky kritické angažovanosti zachovala EU otevřený prostor pro dialog s Korejskou lidově demokratickou republikou. Otázky v oblasti lidských práv byly předmětem jednání během politického dialogu mezi EU a Korejskou lidově demokratickou republikou konaného v červnu 2015. Budou-li existovat podmínky pro konstruktivní dialog, je zvláštní zástupce EU pro lidská práva i nadále připraven zemi navštívit s cílem vyměnit si názory a naléhat na dosažení konkrétního zlepšení situace v praxi. EU uvítala některé pozitivní signály ze strany Korejské lidově demokratické republiky (jako je ratifikace Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte a přípravy za účelem předložení zprávy o provádění Úmluvy o právech dítěte Výboru pro práva dítěte) a vyzvala ji, aby učinila mnohem více, včetně úplného provedení doporučení vyplývajících ze všeobecného pravidelného přezkumu, která přijala v roce 2014, a spolupráce s mechanismy OSN v oblasti lidských práv. EU se i nadále zapojovala do řady projektů v Korejské lidově demokratické republice, které jsou převážně zaměřené na zajišťování potravin, zdraví, vodu a hygienu a které přinášejí užitek některým z nejohroženějších skupin v Korejské lidově demokratické republice. Vítá probíhající spolupráci v těchto oblastech mezi orgány Korejské lidově demokratické republiky a mezinárodními zúčastněnými subjekty, včetně partnerů EU, kteří se zabývají realizací těchto projektů.

Laos

Situace v oblasti lidských práv v Laosu byla v roce 2015 i nadále problematická. Svoboda projevu není v Laosu dosud v praxi uznávána jako základní právo. Sdělovací prostředky jsou silně pod kontrolou státních agentur a autocenzura novinářů je každodenní realitou. Přijetím zákona o kyberkriminalitě se dále zpřísnila státní kontrola „negativního využívání“ internetu a sociálních médií. Několik internetových aktivistů bylo vystaveno zastrašování za to, že vyjádřili své názory online. Rovněž není zatím dodržována svoboda sdružování ani svoboda shromažďování. V řadě citlivých otázek, jako jsou pozemková práva, korupce a práva příslušníků etnických menšin, nemůže občanská společnost bez rizika zastrašování a odvetných opatření podnikat právní kroky. Stát se neustále snaží spravovat velkou část prostoru vyhrazeného pro občanskou společnost prostřednictvím „masových organizací“, které jsou ve skutečnosti prodlouženou rukou státu. Reforma právního a regulatorního prostředí pro laoské organizace občanské společnosti a mezinárodní nevládní organizace nerozšířila jejich omezené pole působnosti a pro tuto oblast je příznačná atmosféra zastrašování. Míra registrace národních organizací občanské společnosti je nízká a dále klesá.

V trestním zákoníku je stále zakotven trest smrti za nejzávažnější trestné činy (např. obchod s drogami). Uplatňuje se faktické moratorium. V rámci přezkumu trestního zákoníku je vyvíjeno úsilí s cílem omezit používání nejvyššího trestu. O případech uložení trestu smrti neexistují žádné veřejné informace.

V roce 2015 proběhl druhý všeobecný pravidelný přezkum Laosu. V červnu Laos přijal 116 ze 196 navržených doporučení. Většina doporučení týkajících se občanských a politických práv byla zamítnuta. Zahrnovala Římský statut, spolupráci se subjekty působícími v rámci zvláštních postupů a s národními institucemi pro lidská práva, trest smrti, svobodu projevu, sdružování a shromažďování, občanskou společnost a zmizení Sombatha Somphoneho. Ačkoli od nevysvětleného zmizení Sombatha Somphoneho uplynulo již více než tisíc dní, EU vyjadřuje v tomto ohledu i nadále hluboké znepokojení a požádala v souvislosti s vyšetřováním o další vysvětlení.

Během listopadového dialogu mezi EU a Laosem o lidských právech souhlasil Laos s uspořádáním setkání EU a členských států s vedoucím vyšetřovacího týmu. EU se rovněž zajímala o osud Bounthanha Thammavonga, polského občana, který byl dne 19. června zatčen a dne 25. září odsouzen za propagandu proti Laosu k pětiletému trestu odnětí svobody a k pokutě ve výši 9,5 milionu LAK. Během listopadového dialogu mezi EU a Laosem o lidských právech vyjádřila EU obavy ohledně tohoto případu a nepřiměřených omezení, pokud jde o přístup ke konzulární pomoci a spravedlivý proces, s ohledem na mezinárodní závazky Laosu.

Malajsie

EU a Malajsie po téměř pětiletém jednání finalizovaly v roce 2015 znění dohody o partnerství a spolupráci. Finalizované znění této dohody sestává z 60 článků, včetně ustanovení o lidských právech na podporu strukturovaného dialogu o této problematice.

Vysoký stupeň kontroly tištěných médií zůstal beze změny, zatímco svoboda projevu online v roce 2015 dále prudce poklesla: 220 osob bylo podrobena vyšetřování podle zákona o rozvratné činnosti, z nichž 11 bylo obviněno a tři osoby byly odsouzeny. Zákon je stále více používán ke kontrole sociálních médií. Posílené znění zákona o rozvratné činnosti značně rozšiřuje sankce za rozvratnou činnost.

Vláda se uchýlila k taktice zastrašování prostřednictvím zvýšeného využívání represivních zákonů s cílem potlačit opozici. Nový zákon o předcházení terorismu umožňuje neomezené zadržování bez soudního řízení nebo soudního přezkumu. Řada dalších zákonů dává správním komisím možnost prodloužit dobu zadržení a rovněž umožňuje využívání tajných důkazů a svědků. Tyto kroky představují zásadní zhoršení a závažnou hrozbu pro již velmi omezenou svobodu projevu v této zemi.

Dne 3. prosince navíc malajský parlament přijal zákon o Radě národní bezpečnosti z roku 2015. Zákon zahrnuje širokou pravomoc, pokud jde o vyhlášení „zabezpečených oblastí“, zatčení, zadržení a zabavení majetku bez soudního příkazu. Proti bezpečnostním složkám nelze podat žalobu ani zahájit soudní řízení. Pojem „národní bezpečnost“ nebyl jasně definován. Poslanci, právníci a aktivisté v oblasti lidských práv vyjádřili znepokojení nad nedostatečnou konzultací a možnostmi zneužití.

Odsouzení faktického vůdce opozice Anwara Ibrahima obviněného ze sodomie k pěti letům vězení a průběh soudního řízení vyvolaly vážné obavy ohledně politické motivace tohoto procesu.

Pracovní skupina OSN pro svévolné zadržování došla v říjnu k závěru, že Anwar Ibrahim byl odsouzen k trestu odnětí svobody svévolně.

Komunita LGBTI čelí v Malajsii i nadále vážné diskriminaci, přičemž vztahy osob stejného pohlaví se považují za trestný čin. V říjnu federální soud zrušil z důvodu nedodržení formálních náležitostí předchozí rozsudek odvolacího soudu, že kriminalizace nošení oblečení typického pro opačné pohlaví (tzv. „cross-dressing“) je v rozporu s ústavou.

V červenci ministerstvo zahraničí USA ve své výroční zprávě o obchodování s lidmi oficiálně posunulo Malajsii do druhé skupiny zemí (kategorie Tier 2 Watch List). V roce 2014 byla Malajsie zařazena do kategorie Tier 3. Ve zprávě o obchodování s lidmi se uvádí, že květnové odhalení 139 hrobů ve 28 tranzitních táborech používaných k obchodování s Rohingyi, nespadá do období, na které se daná zpráva vztahuje.

Během období, které je předmětem zprávy, uspořádala delegace EU řadu setkání s obránci lidských práv. Delegace EU, členské státy EU, podobně smýšlející země a Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva kromě toho pořádaly pravidelné koordinační schůzky týkající se obránců lidských práv. Delegace EU a členské státy EU se pravidelně účastnily soudních jednání ve věcech týkajících se předních obránců lidských práv, upozorňovaly na jejich případy vládu a jednaly s nimi v rámci návštěv na vysoké úrovni.

Mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise vydala dne 10. února 2015 prohlášení týkající se usvědčení a odsouzení vůdce opozice Anwara Ibrahima, které podle názoru EU vyvolává vážné otázky ohledně řádného soudního procesu.

Dne 17. března 2015 vydala mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise prohlášení týkající se zadržování a vyšetřování poslance parlamentu Nurula Izzaha, v němž zdůraznila, že svoboda projevu, nezávislost soudnictví a právní stát jsou základními prvky demokratického systému, které je třeba dodržovat.

Dne 15. dubna 2015 vydala mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise prohlášení k nedávno přijaté změně zákona o rozvratné činnosti, v němž poukázala na skutečnost, že tento zákon měl být zrušen, jak bylo dříve oznámeno v roce 2012, a že jeho posílení by mohlo mít důsledky pro výkon svobody projevu, jak ukázaly nedávné kontroverzní případy uplatnění tohoto aktu.

V květnu 2015 u příležitosti Světového dne svobody tisku uspořádala delegace EU fórum nazvané Journalism Now, kterého se účastnili novináři, manažeři v oblasti médií, editoři, političtí aktivisté a diplomaté. Fórum zdůraznilo význam svobody tisku v Malajsii.

Delegace EU a francouzské velvyslanectví podpořily ve dnech 11. a 12. června organizace Ensemble contre la peine de mort (Společně proti trestu smrti (ECPM)) a Anti-Death Penalty Asia Network (Asijská síť proti trestu smrti (ADPAN)) při organizaci zasedání asijského regionálního kongresu proti trestu smrti, které se konalo v Kuala Lumpur. Dne 17. listopadu podpořily delegace EU a ministerstvo zahraničních věcí Spojeného království sdružení Parliamentarians for Global Action (Poslanci parlamentu pro globální akci) uspořádáním diskusí u kulatého stolu na téma zrušení povinného ukládání trestu smrti v Malajsii, které se uskutečnily na půdě malajského parlamentu.

EU v září 2015 financovala účast malajského politického karikaturisty Zunara na akci věnované svobodě projevu, kterou v Paříži uspořádalo za podpory EU sdružení Cartooning for Peace (Karikaturami za mír).

Evropský parlament přijal v prosinci usnesení o Malajsii. V usnesení vyjádřil politování nad zhoršující se situací v oblasti lidských práv v zemi a naléhavě vyzval malajskou vládu, aby propustila všechny politické vězně a zrušila omezující právní předpisy, a EU, aby zintenzivnila úsilí, jehož cílem je financovat projekty v Malajsii, mimo jiné i v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR).

Delegace dne 23. prosince vydala demarši ministerstvu zahraničních věcí Malajsie o násilí páchaném na dětech a ženách, v níž se zaměřila na ukončení sňatků dětí, sňatků v raném věku a nucených sňatků a mrzačení/obřízky ženských pohlavních orgánů.

Dále probíhá projekt financovaný z EIDHR s názvem Networking for freedom online and offline: protecting freedom of information, expression and association on the internet in India, Malaysia and Pakistan (Vytváření sítí online a offline: ochrana svobody informací, projevu a sdružování na internetu v Indii, Malajsii a Pákistánu). Projekt řídí delegace v Novém Dillí, a v Malajsii je prováděn organizací EMPOWER Malaysia v období od února 2014 do února 2017.

Maledivy

Rok 2015 byl na Maledivách politicky bouřlivý s negativními důsledky pro demokracii a lidská práva. EU i nadále vyjadřovala vážné znepokojení ohledně právního státu v zemi, zejména ohledně politických zásahů do soudnictví, neústavní manipulace zákonů pro politické účely a změn ústavy ze dne na den s cílem upevnit výkonnou moc.

Pro tento rok bylo příznačné omezení prostoru pro organizace občanské společnosti, které působí v oblasti demokracie a lidských práv, a to i v důsledku právních omezení (například nové předpisy týkající se nevládních organizací) a pronásledování ze strany úřadů. Došlo k zostření problémů, jako jsou radikalizace mládeže, náboženský extremismus, násilí na základě pohlaví a politizace institucí. Dalším velkým důvodem ke znepokojení jsou pro EU snahy o opětovné zahájení poprav po více než šedesátiletém moratoriu.

Stíhání a pokračující věznění bývalého prezidenta Muhammada Našída, jakož i jiných politických opozičních představitelů, včetně bývalého ministra obrany Muhammada Nazima a bývalého viceprezidenta Ahmeda Adeeba, si vysloužilo kritiku na mezinárodní i místní úrovni za absenci řádného řízení a procedurální nesrovnalosti. EU vydala prohlášení v reakci na zatčení a odsouzení bývalého prezidenta Muhammada Našída k 13 letům odnětí svobody na základě obvinění z terorismu. Evropský parlament přijal v dubnu usnesení, v němž vyzval k jeho propuštění. Pracovní skupina OSN pro svévolné zadržování vydala v říjnu stanovisko, v němž dospěla k závěru, že Muhammad Našíd je zadržován svévolně, a požadovala jeho okamžité propuštění.

EU vydala další prohlášení, v nichž vyjádřila znepokojení nad stavem právního státu na Maledivách a odsoudila násilí, k němuž došlo během veřejné demonstrace 1. května a dalších protivládních protestů, které se konaly později v průběhu roku.

V dubnu se vedoucí misí EU na Šrí Lance setkali v Malé s představiteli maledivské vlády a hlavních politických stran, předsedou parlamentu a zástupci volební komise. Vedoucí misí na všech setkáních opakovaně připomněli klíčová poselství EU: význam demokratických zásad, jako je například zásada právního státu a ochrany lidských práv, společnou výzvu ke klidu a rozvaze všech stran v napjatých situacích a výzvu k politickému dialogu pro vyřešení politických otázek.

EU a její členské státy se aktivně zapojily do druhého všeobecného pravidelného přezkumu na Maledivách, který se konal dne 6. května. Ačkoli byl zaznamenán pokrok v určitých oblastech, jako přistoupení Malediv k Římskému statutu Mezinárodního trestního soudu a opatření přijatá na podporu přístupu ke vzdělání a zdravotní péči, od posledního přezkumu před čtyřmi lety došlo v zemi podle obecného názoru k vážnému zhoršení situace v oblasti lidských práv. Nezávislost Komise pro lidská práva na Maledivách a její schopnost jednat s orgány OSN pro lidská práva byla navíc vážně ohrožena rozsudkem nejvyššího soudu ve věci zahájené v roce 2014 z vlastního podnětu proti pěti jejím členům v návaznosti na písemný příspěvek ke všeobecnému pravidelnému přezkumu, který tato komise předložila.

V listopadu vydala EU prohlášení, v němž kritizovala vyhlášení 30denního výjimečného stavu prezidentem Abdalem Jamínem, který se odvolával na zvýšenou vnitrostátní bezpečnostní hrozbu po zářijovém výbuchu prezidentského člunu a nalezení zbraní ve dvou různých oblastech země. Výjimečný stav byl po šesti dnech zrušen. Nařízení, jímž se omezuje několik základních práv stanovených v ústavě, však bylo použito při policejních razích na soukromých pozemcích a v prostorách dvou televizních stanic a při zatýkání novinářů.

Evropský parlament přijal v prosinci další usnesení, v němž vyjádřil znepokojení nad postupným zhoršováním situace v oblasti demokratických norem a rostoucími autoritářskými tendencemi na Maledivách. V usnesení vyzval vládu k okamžitému a bezpodmínečnému propuštění bývalého prezidenta Muhammada Našída, bývalého viceprezidenta Ahmeda Adeeba a bývalých ministrů obrany Tholhatha Ibrahíma a Muhammada Nazima, společně se Šejkem Imránem Abdulláhem a dalšími politickými vězni. Vyzval rovněž EU, aby uložila zmrazení majetku a zákaz cestování členům maledivské vlády a jejich předním zastáncům z okruhu maledivské podnikatelské komunity.

EU a její členské státy rovněž pokračovaly v jednáních s maledivskou vládou, Komisí pro lidská práva, opozičními politiky a občanskou společností.

Mongolsko

V roce 2015 oslavilo Mongolsko 25. výročí prvních svobodných a spravedlivých voleb. Během tohoto období Mongolsko upevnilo svůj demokratický systém, který se vyznačuje nezávislou výkonnou a zákonodárnou mocí a vnitrostátními orgány, které vyjádřily závazek větší profesionality a nezávislosti soudnictví. Existence svobody projevu a sdružování a obecně nerušené působení občanské společnosti a sdělovacích prostředků slouží rovněž jako pilíře pro zachování demokratické správy věcí veřejných. Celkové prostředí pro občanskou společnost je dobré a dále se zlepšuje a nevládní organizace jsou díky neexistenci omezení svého fungování aktivní a podílejí se na tvorbě politik.

EU a její členské státy se v rámci své spolupráce s Mongolskem v oblasti lidských práv soustředily na otázky, jako je prosazování právního státu, pomoc při rozvoji občanské společnosti, poskytování prostředků na posílení ohrožených skupin na celostátní úrovni a v odlehlých oblastech a zajištění přístupu k účinným mechanismům nápravy a k veřejným službám důležitým pro podporu hospodářských, sociálních a kulturních práv. V prosinci 2015 se obě strany rovněž dohodly na zahájení dialogu o lidských právech mezi EU a Mongolskem, jehož cíle zahrnují dvoustrannou spolupráci v otázkách společného zájmu týkajících se lidských práv, právního státu a demokratických zásad, a výměnu informací a osvědčených postupů na podporu a konsolidaci respektování lidských práv.

Během hodnoceného období byla zaznamenána řada pozitivních kroků a zejména skutečnost, že pozměněný trestní zákoník, který byl schválen mongolským parlamentem počátkem prosince (a který vstoupí v platnost v září 2016), výslovně zrušil trest smrti. Očekává se, že nový zákoník po svém vstupu v platnost povede i k revizi definice mučení v souladu s ustanoveními Úmluvy proti mučení a ke zřízení nezávislého mechanismu pro vyšetřování případů mučení a špatného zacházení ze strany úředníků donucovacích orgánů. Tyto změny by byly z velké části v souladu s doporučeními, která Mongolsko obdrželo během svého všeobecného pravidelného přezkumu.

Míra chudoby v Mongolsku se i nadále snižovala z 27,4 % v roce 2012 na 21,6 % v roce 2014. Mongolsko se nicméně i nadále potýká s řadou problémů. Patří mezi ně nutnost zajistit, aby politiky udržitelného rozvoje byly prováděny v rozsáhlejší oblasti země, včetně jurtovišť v Ulánbátaru; rozšířit dostupnost odpovídající zdravotní péče na odlehlé oblasti; neustále prosazovat provádění právních předpisů týkajících se ochrany životního prostředí; jednat s cílem snížit dopad znečištění ovzduší na zdraví občanů a poskytovat podporu osobám se zdravotním postižením.

Mongolsko se také nadále zabývá otázkou vyšetřování a prevence korupce, která zůstává závažným problémem. Ačkoli většina mezinárodních mechanismů měření rozsahu korupce neuvádí zhoršení situace, zdá se, že mezi obyvateli Mongolska pesimismus ohledně existence korupce a jeho dopad na volby v zemi roste. Rozšířeným problémem zůstává i domácí násilí.

EU se aktivně zapojila do podpory mongolských mezinárodních závazků, zejména v rámci všeobecného pravidelného přezkumu v roce 2015. Kromě toho byly projednávány otázky lidských práv v rámci režimu GSP+ a v této souvislosti bylo dosaženo významného pokroku. Nejenže Mongolsko bez výhrad ratifikovalo všechny úmluvy OSN o lidských právech významné z hlediska režimu GSP+, ale došlo i k jasnému zlepšení úrovně dodržování oznamovací povinnosti vůči orgánům monitorujícím dodržování smluv a plnění závazků. Jak již bylo uvedeno, v prosinci 2015 mongolský parlament odhlasoval změny trestního zákoníku, jejichž součástí je i zrušení trestu smrti.

Členské státy prováděly řadu činností zaměřených na udržování a posilování kontaktů s občanskou společností. Jejich součástí byly akce a snahy veřejné diplomacie zaměřené na sdělování priorit EU, jako jsou akce u příležitosti Mezinárodního dne boje proti násilí na ženách, jednání u kulatého stolu o svobodě projevu v rámci Mezinárodního dne svobody tisku, konference na téma právo na zdraví organizovaná s mongolskou občanskou společností a další akce zaměřená na právo na zdravé životní prostředí a význam řešení problematiky změny klimatu v rámci příprav konference COP 21.

Nepál

Hlavními problémy v oblasti lidských práv v Nepálu jsou politická nejistota a neklid vyvolaný neshodami ohledně procesu tvorby návrhu ústavy (zejména v otázkách jako je zastoupení a vymezení hranic), dlouhodobé následky konfliktu a převládající kultura beztrestnosti, jakož i chudoba a diskriminace postihující široké vrstvy obyvatelstva. V roce 2015 se pozornost EU zaměřila na sledování procesu tvorby návrhu ústavy, na prosazování přístupu ke spravedlnosti pro oběti konfliktu a na úsilí o pomoc a obnovu po zemětřesení, mimo jiné prostřednictvím smlouvy o podpoře budování státu.

Po dlouhém procesu vyjednávání přijalo Ústavodárné shromáždění Nepálu novou ústavu dne 20. září 2015. Nepál je definován jako sekulární, federální, mnohonárodnostní, inkluzivní a demokratická republika, jejíž svrchovanost je v rukou lidu. Ústava stanoví právo na rovnost, zákaz diskriminace, právo nebýt kvalifikován jako nedotknutelný, jakož i právo nebýt vykořisťován na základě tradic. Zavádí poměrné zastoupení podporující začlenění: ženy a příslušníci etnických menšin a nižších kast mají ústavní právo účasti ve státních orgánech na základě zásady podporující začlenění, ve federálním zákonodárném orgánu bude alespoň jedna třetina křesel každé politické skupiny obsazena ženami a funkci prezidenta nebo viceprezidenta země by měla zastávat žena.

Deváté zasedání společné komise EU–Nepál se zabývalo situací v oblasti lidských práv v Nepálu. Jednání se zaměřila zejména na otázku beztrestnosti, včetně nedávného násilí v oblasti Madhesh, jakož i na otázky mimosoudních poprav, svévolného zadržování a zacházení ve vazbě; otázku rovnosti žen a mužů, včetně diskriminačních ustanovení o občanství a zhoršení situace v oblasti obchodování s lidmi, na diskriminaci na základě příslušnosti k určité kastě; na přechodné soudnictví a na situaci uprchlíků.

EU pokračovala ve své práci zaměřené na prioritní oblasti, včetně rovnosti žen a mužů, nediskriminace a boje proti beztrestnosti, prostřednictvím svých rozvojových programů, jakož i konkrétních činností v oblasti lidských práv, které se zaměřují na nejvíce ohrožené skupiny. EU nadále podporovala provádění národního akčního plánu týkajícího se rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1325 a 1820 o ženách, míru a bezpečnosti a o násilí páchaném na ženách, a to financováním prostřednictvím svěřenského fondu pro mír v Nepálu. V březnu uspořádala delegace EU filmový festival pro mládež, v jehož rámci byl kladen důraz na práva dětí a mladých lidí. EU se zabývala situací obránců lidských práv prostřednictvím podpory projektů občanské společnosti.

Tematické projekty financované prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva a tematických položek pro nestátní subjekty a místní orgány přispěly k prosazování hospodářských, sociálních a kulturních práv marginalizovaných komunit. Posílení postavení marginalizovaných komunit spolu s podporou odpovědnosti a transparentnosti přispěly ke zvýšení účasti žen, Dalitů a osob se zdravotním postižením na rozhodovacích procesech a ke zlepšení jejich přístupu ke spravedlnosti. Boj proti diskriminačním praktikám, jako je *chhaupadi* (zavírání žen do kravských chlévů během období menstruace), a podpora dětí nakažených virem HIV a obyvatel chudinských čtvrtí měly pozitivní dopad na situaci žen a dětí.

Pákistán

Situace v oblasti lidských práv v Pákistánu je i nadále velice problematická. Ačkoli je postupně zaváděn rámec s klíčovými institucemi pro lidská práva, řada z nich se dosud potýká s obtížemi, pokud jde o plnění jejich mandátu se skutečným obsahem a o zaměstnance, kanceláře a vybavení, které potřebují, aby mohly účinně fungovat. Pákistán oznámil vypracování národního akčního plánu v oblasti lidských práv, který by měl být v brzké době přijat. EU však v souvislosti s režimem GSP+ vyjádřila silné znepokojení nad nedostatkem hmatatelného pokroku v konkrétních oblastech lidských práv.

Boj proti terorismu přinesl v oblasti lidských práv nové výzvy. Po teroristickém útoku na vojenskou školu v Pešáváru v prosinci 2014, při němž zahynulo 148 osob včetně 132 dětí, vláda schválila národní akční plán boje proti terorismu, zrušila moratorium na trest smrti platné od roku 2008 a na dobu dvou let rozšířila pravomoc vojenských soudů na civilní osoby obviněné z terorismu. V roce 2015 bylo vykonáno více než 300 poprav. V mnoha případech existují důkazy o rozsáhlém používání mučení k získání doznání. V řadě případů není jisté, zda odsouzené osoby nebyly v době spáchání trestných činů, za něž byly odsouzeny, mladší 18 let. Vzhledem k neexistenci spolehlivého systému registrace narození v Pákistánu je často obtížné odhadnout věk dané osoby. Selektivní předávání civilních případů vojenským soudům je dalším vážným zdrojem obav, zejména pokud jde o povinnost zajistit spravedlivý proces podle článku 14 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (ICCPR).

V rámci všeobecného zpřísnění kontroly ze strany vlády byla všem mezinárodním nevládním organizacím uložena povinnost dodržovat přísnější požadavky týkající se registrace.

Situace byla v průběhu minulého roku i nadále obzvláště problematická i v dalších oblastech, jako je nedostatečná ochrana menšin, novinářů a obránců lidských práv a pokračování mimosoudních poprav a násilných zmizení.

Pokud jde o svobodu náboženského vyznání a přesvědčení, žijí náboženské menšiny v Pákistánu neustále ve strachu před pronásledováním a násilím. Skupinou, která byla nejčastěji terčem sektářských útoků, byli šiité a již tak obtížná situace křesťanů, ahmadíjů a hinduistů vyvolávala i nadále obavy. V lednu došlo k bombardování šiitské mešity, při němž zahynulo 53 osob; v březnu k napadení dvou kostelů poblíž Láhauru, při nichž díky rychlé reakci bezpečnostního personálu zahynulo jen několik osob, a v květnu byl poblíž Karáčí spáchán útok na autobus s ismá'ilijskými cestujícími, který si vyžádal 46 lidských životů. Vláda v rámci národního akčního plánu podnikla určitá opatření zaměřená proti nenávislným výrokům, ale pokrok je stále omezený.

Byla přijata některá opatření v zájmu posílení procesních záruk proti zneužití zákona o rouhání. Nejvyšší soud rozhodl, že je povinností státu zajistit, aby nevinné osoby nebyly povinny nebo nuceny čelit vyšetřování či soudnímu řízení na základě nepravdivých nebo vykonstruovaných obvinění týkajících se spáchání tohoto trestného činu. Dále rozhodl, že kritika zneužívání zákonů o rouhání a výzvy k zavedení právních záruk nepředstavují rouhání.

V oblasti rovnosti žen a mužů se rovněž jednalo o další obtížný rok vzhledem k tisícům hlášených případů násilí páchaného na ženách a diskriminace žen. Přetrvávají značné rozdíly mezi ženami, které jsou příslušnicemi horní třídy, a ženami, které náležejí k nižším vrstvám společnosti. Významný je i rozdíl mezi městskou a venkovskou společností.

Svoboda projevu je pod tlakem. Provozovatelé sdělovacích prostředků se uchylují k autocenzuře a jsou pravidelně zastrašováni. K nejextrémnějším případům patří zastrašování, násilí a vraždy novinářů. Pákistán je pro novináře považován za jednu z nejnebezpečnějších zemí.

Zásadní nedostatky přetrvávají v oblasti policejního a soudního systému, který v kombinaci s trestem smrti přináší velké riziko justičních omylů.

Delegace Evropského parlamentu pro vztahy se zeměmi jižní Asie navštívila Pákistán v únoru 2015. První místní zasedání mezi zástupci EU a Pákistánu věnované problematice lidských práv se uskutečnilo v březnu v Islámábádu. Tento místní dialog doplňuje činnost podskupiny pro správu věcí veřejných a lidská práva v rámci společné komise EU–Pákistán, která zasedala dne 7. září 2015 v Bruselu. Při všech těchto příležitostech se jednalo o různých problémech v oblasti lidských práv, včetně trestu smrti, situace náboženských menšin, vojenských soudů a z obecnějšího hlediska efektivního provádění úmluv o lidských právech v souvislosti s režimem GSP+. Rada v závěrech Rady pro zahraniční věci vyzvala Pákistán, aby upřednostnil a přijal další opatření zaměřená na dodržování, ochranu a prosazování svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení, práv příslušníků menšin, práv žen, práv dítěte a svobody projevu, a to i v případě novinářů a obránců lidských práv.

EU vyjádřila hluboké znepokojení nad zrušením moratoria na popravu – bylo vydáno několik prohlášení a vysoká představitelka, místopředsedkyně Komise Federica Mogheriniová se v tomto ohledu písemně obrátila na zvláštního poradce předsedy vlády pro národní bezpečnost a zahraniční věci Sartaje Azize. Delegace EU sledovala v úzké koordinaci s členskými státy řadu jednotlivých případů, v nichž by poprava mohla představovat porušení závazků Pákistánu v oblasti lidských práv (popravu mladistvých, používání mučení a porušení práva na spravedlivý proces).

Delegace pravidelně sledovala proces tvorby právních předpisů, zejména právních předpisů týkajících se nevládních organizací a připravovaného zákona o kyberkriminalitě. EU dále vyjádřila orgánům znepokojení nad konkrétními porušeními, k nimž došlo v průběhu roku (včetně případu rouhání Asie Bibiové, který je nyní předložen k přezkumu trestu soudu poslední instance, jímž je nejvyšší soud).

EU rovněž nadále poskytovala podporu v oblasti právního státu, práv žen a dětí a svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení.

Filipíny

Přestože celková situace v oblasti lidských práv na Filipínách zůstává pro EU i nadále znepokojivá, nezdá se, že by se v roce 2015 výrazně zhoršila. Dohoda o partnerství a spolupráci mezi EU a Filipínami podepsaná v roce 2012 má vstoupit v platnost v roce 2016. Vzhledem k tomu, že zahrnuje ustanovení o spolupráci v oblasti lidských práv, poskytne institucionální příležitost ke strukturovanějšímu jednání o této záležitosti.

Hlavním problémem Filipín zůstává kultura beztrestnosti, neboť případy vážného porušování lidských práv, včetně mimosoudních poprav a mučení, zůstávají ve velké míře nevyřešeny. Patří sem nejenom případy závažného porušování lidských práv z minulosti, ale také zabíjení aktivistů v oblasti lidských práv a pracovníků sdělovacích prostředků, k němuž docházelo v posledních letech. Beztrestnost má různé strukturální příčiny, jako jsou například problémy s přístupem ke spravedlnosti pro většinu obyvatelstva (zejména v případech nízkopříjmových skupin, vzhledem k vysokým nákladům na řešení sporů a ke složitosti prováděcích pravidel k předpisům) a dlouhé průtahy v soudním řízení, což v mnoha případech vede k tomu, že se případy za života stěžovatelů nedořeší.

Od roku 2010 se vláda prezidenta Benigna Aquina snaží posílit právní rámec země v oblasti lidských práv. Od nástupu nové vlády poklesl oproti minulosti počet mimosoudních poprav a násilných zmizení.

Stále však přetrvávají nedostatky, pokud jde o odpovědnost za správu, politiku a provádění, neboť právní předpisy nejsou vždy uplatňovány dostatečně a monitorování bývá liknavé, zejména v provinciích. Správní postupy ve vládních agenturách pověřených vyšetřováním a předkládáním důkazů potvrzujících údajné porušování lidských práv jsou pomalé.

Znepokojení vyvolává situace původních obyvatel a obránců lidských práv. Totéž platí, i pokud jde o úlohu soukromých armád a polovojenských skupin. Vláda prezidenta Aquina nezrušila prezidentský dekret č. 546, který byl podepsán za bývalé prezidentky Glorie Macapagal Arroyové a který vytváření polovojenských skupin a soukromých armád legalizoval. Organizace na ochranu lidských práv uznávají, že stávající politické vedení a vláda jsou odhodlány chránit lidská práva a postavit pachatele jejich porušování před soud, a zejména ukončit zabíjení aktivistů a novinářů, požadují však skutečné zlepšení přímo v praxi.

Vzhledem k tomu, že ve vzdálenějších oblastech dochází pod vlivem místních politických či obchodních zájmů k mnoha případům porušování práv, je třeba v této souvislosti uznat, že je na místní úrovni obtížné zajistit provádění celostátních politik.

Pokud jde o stav ratifikace a podávání zpráv, Filipíny ratifikovaly všech sedm příslušných úmluv OSN týkajících se lidských práv a (s výjimkou zprávy o úmluvě o odstranění všech forem rasové diskriminace) splňují všechny povinnosti v oblasti podávání zpráv. Existují však závažné problémy s prováděním vnitrostátních právních předpisů týkajících se lidských práv.

Příznivější zprávou je to, že občanská společnost na Filipínách navzdory mimosoudním popravám a atmosféře beztrestnosti celkově i nadále funguje.

Aktivně jsou na Filipínách prosazována práva žen, například prostřednictvím filipínské komise pro ženy a prováděním Magny charty na podporu žen.

S ohledem na plnění oznamovacích povinností podle úmluv OSN je rovněž zřejmé, že vláda bere velmi vážně své závazky v rámci mechanismu GSP+.

EU v roce 2015 i nadále spolupracovala s příslušnými partnery, včetně národních a regionálních komisí pro lidská práva, státních subjektů, obránců lidských práv a občanské společnosti. Ve svém pravidelném politickém dialogu s filipínskými orgány EU opakovaně připomínala potřebu systematictějšího řešení otázky beztrestnosti a potřeby postavit osoby hrubě porušující lidská práva před soud.

EU pokračovala v poskytování finanční podpory prostřednictvím nástroje pro rozvojovou spolupráci a nástroje stability v těchto oblastech: program nazvaný Spravedlnost pro všechny, zaměřený na zlepšení přístupu ke spravedlnosti a na boj proti beztrestnosti; budování kapacit regionální komise pro lidská práva v samosprávném regionu na ostrově Mindanao; jakož i ochrana hospodářských, sociálních a kulturních práv obyvatelstva se zaměřením na zmírnění chudoby, lidský a sociální rozvoj a řádnou správu věcí veřejných.

Singapur

Situace v oblasti lidských práv v Singapuru se v roce 2015 v mnoha ohledech vyvíjela. Přestože Singapur učinil další kroky ke splnění mezinárodních cílů v oblasti lidských práv, v některých záležitostech stále existuje prostor ke zlepšení.

EU uvítala reformu povinného ukládání trestu smrti v Singapuru z let 2012 a 2013, jíž byl automatický trest smrti omezen na úmyslnou vraždu, trestné činy spáchané s použitím střelných zbraní a obchodování s nedovolenými omamnými látkami v množství přesahující určitou množstevní mez. Během tohoto období bylo zachováno faktické moratorium. V roce 2014 byly však obnoveny výkony trestu smrti a ty pokračovaly i v roce 2015. Informace týkající se výkonů trestu smrti se omezují na každoroční hlášení celkového počtu poprav bez uvedení dalších podrobností. O některých konkrétních případech udělení a výkonu trestu smrti je informováno prostřednictvím tiskového prohlášení nebo sdělovacích prostředků.

Dne 30. října 2014 potvrdil singapurský odvolací soud ústavnost paragrafu 377a trestního zákoníku. Zákon stanoví trestní odpovědnost za jakýkoliv akt hrubé nemravnosti mezi muži, a to i pokud proběhne po vzájemné dohodě a v soukromí. Přestože v otázkách týkajících se LGBTI osob zůstává singapurská společnost rozdělená, významné osobnosti a mnozí náboženští představitelé v Singapuru v několika posledních letech vyzvali své komunity k přijetí LGBTI členů. Tento městský stát rovněž zaznamenává rostoucí účast na každoročních oslavách „Pink Dot“, které se snaží prosazovat právo na lásku.

V roce 2015 se v Singapuru vyskytly případy omezování svobody projevu v souvislosti se všeobecnými volbami, úmrtím „otce zakladatele“ Lee Kuana Yewa a 50. výročím nezávislosti Singapuru. Jedno z významných soudních řízení týkajících se svobody projevu stále ještě probíhá. Dva z předních členů občanské společnosti byli pokutováni za prohlášení zveřejněná na jejich blogu. Jejich případy se staly precedentem pro uživatele internetu v Singapuru. Byli shledáni vinnými z urážky na cti předsedy vlády Lee Hsien Loonga a z pohrdání soudem (poškození dobrého jména soudní moci).

Čtvrtý případ se týkal mladého blogera, který byl shledán vinným za urážlivé komentáře vůči křesťanům. Po shledání viny byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce čtyř týdnů, což po započtení délky zadržení vedlo k jeho okamžitému propuštění. Pokud jde o zákon o ochraně před obtěžováním, bylo v rámci nedávného rozsudku vydáno rozhodnutí, ve prospěch obžalovaného, že ministerstvo nelze podle zákona o ochraně před obtěžováním považovat za „osobu“.

Činnosti EU v oblasti lidských práv v roce 2015 spočívaly v monitorování a v podávání zpráv, vydávání demarší, úzké spolupráci s členskými státy, jakož i v pořádání setkání, dialogů a řady akcí.

Delegace EU v souladu se svým mandátem v oblasti lidských práv uspořádala řadu dialogů s předními členy singapurské občanské společnosti postihujícími otázky týkající se LGBTI osob, svobody projevu, trestu smrti a výzev, jimž čelí občanská společnost.

U příležitosti Evropského a Světového dne proti trestu smrti uspořádala EU panelovou diskuzi věnovanou trestu smrti v Singapuru. Bylo to podruhé, kdy se v Singapuru akce tohoto druhu konala mimo prostory delegace, na národní univerzitě Singapuru. Mezi přednášejícími byl místní obhájce v trestním řízení, aktivista bojující proti trestu smrti a dva profesori v oboru trestního práva. Posluchači byli právníci, akademičtí pracovníci, studenti, diplomaté z podobně smýšlejících zemí a političtí poradci EU.

Konference ke dni lidských práv se v roce 2015 zaměřila na pokrok a perspektivy v oblasti práv žen v Singapuru a ve Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN). Seminář zahrnoval tři panely věnované těmto tématům: „Pokrok dosažený v Singapuru po 20 letech od ratifikace Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW)“, „Výzvy související s právy žen v jihovýchodní Asii“ a „Perspektivy v oblasti práv žen v Evropě a Asii“.

Šrí Lanka

Vítězství prezidenta Maithripaly Siriseny, který v prezidentských volbách konaných v lednu 2015 prosazoval program řádné správy věcí veřejných a získal mandát k reformám, bylo pro Šrí Lanku zlomovým bodem ve všech ohledech, včetně lidských práv. Výsledkem bylo výrazné zvětšení prostoru pro fungování občanské společnosti a pro pluralitu názorů v politických rozpravách.

Na pozvání šrilanské vlády vyslala EU v souvislosti s parlamentními volbami konanými v srpnu roku 2015 volební pozorovatelskou misi (EU EOM). Mise dospěla k pozitivnímu závěru, že volby byly „dobře uspořádány a poskytly voličům skutečnou možnost výběru ze široké škály politických alternativ“. Volební pozorovatelská mise EU však vydala řadu doporučení, jak volební systém ještě zlepšit a uvést jej do úplného souladu s mezinárodními normami. EU rovněž poskytla 1,2 milionů EUR jako finanční podporu pro vnitrostátní volební pozorovatelské organizace, jež sehrály zásadní úlohu jako aktivní pozorovatelé při obojích volbách konaných v roce 2015. Mezi podporované aktivity patří vzdělávání voličů, školení zaměřené na sdělovací prostředky a sledování voleb. V konečném důsledku bylo v den voleb nasazeno více než 15 000 pozorovatelů.

Během roku 2015 byly učiněny důležité kroky směrem k větší svobodě sdělovacích prostředků a ke zrušení cenzury, ačkoli bylo ze strany skupin hájících lidská práva a ze strany obhájců svobody tisku kritizováno rozhodnutí prezidenta Maithripaly Siriseny obnovit fungování tiskové rady, kterou bývalá vláda využívala ke kontrole tisku a příležitostně k uvěznění a postihování novinářů.

Významným pozitivním krokem bylo přijetí 19. dodatku ústavy, kterým byly omezeny pravomoci prezidenta a zřízena ústavní rada. Tato rada opětovně zřídila řadu nezávislých komisí, včetně komise pro lidská práva, s cílem pomoci obnovit systematické kontroly a znovunastolit rovnováhu.

V roce 2015 vláda Šrí Lanky rozvíjela kontakty a spolupráci s OSN a jejími mechanismy v oblasti lidských práv. Šrí Lanka poprvé předložila Radě OSN pro lidská práva rezoluci, v níž se zavázala vytvořit nezbytné mechanismy pro vyšetřování a stíhání případů údajného porušování lidských práv a mezinárodního humanitárního práva během občanské války. V uplynulém roce se také uskutečnily dvě návštěvy subjektů OSN působících v rámci zvláštních postupů: návštěva zvláštního zpravodaje pro prosazování pravdy, spravedlnosti, odškodnění a záruk proti recidivě a návštěva pracovní skupiny pro násilná či nedobrovolná zmizení. V prosinci Šrí Lanka podepsala Mezinárodní úmluvu o ochraně všech osob před nuceným zmizením a oznámila svůj záměr úmluvu ratifikovat.

Rada EU pro zahraniční věci přijala dne 16. listopadu 2015 závěry o Šrí Lance, v nichž ocenila významné zlepšení, jehož vláda Šrí Lanky dosáhla. V závěrech rovněž uvedla, že EU je připravena nadále udržovat těsné kontakty se šrilanskou vládou a podporovat ji při dosahování dalšího pokroku v oblastech, jako jsou odpovědnost, usmíření a lidská práva.

Navzdory pozitivnímu vývoji se v roce 2015 nepřestaly objevovat zprávy o přetrvávajícím používání mučení, sexuálním obtěžování a vykořisťování, jakož i o používání nepřiměřené síly proti demonstrantům ze strany policie. Důvodem ke znepokojení zůstává také zastrašování skupin sdružujících oběti. Hlavní výzvy i nadále představuje návrat k normálním poměrům na severu a východě země po skončení konfliktu před šesti lety, řešení základních příčin konfliktu v minulosti a zajištění odpovědnosti a usmíření.

Sekretariát pro nevládní organizace, který býval v působnosti ministerstva obrany, nyní spadá pod ministerstvo pro sociální dialog. I přes politickou vůli na nejvyšší úrovni je však ještě třeba provést původně plánovanou reformu a doporučení poradního výboru pro organizace občanské společnosti, což znamená, že registrace organizací občanské společnosti představuje i nadále složitý a časově náročný proces.

EU nadále podporovala občanskou společnost na Šrí Lance prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) a tematických rozpočtových položek organizací občanské společnosti a místních orgánů (CSO-LA). Tyto projekty jsou zaměřeny zejména na posílení postavení žen, tj. na zajišťování podpory obživy, podporu politického vedení, předcházení sexuálnímu násilí a poskytování poradenství v případě traumat a jiných psychických poruch způsobených konfliktem a jinými formami strukturálního násilí, a také na posílení základních práv, prosazování citlivého informování v kontextu konfliktu a podporu usmíření.

V rámci rozpočtové položky CSO-LA bylo financováno 17 projektů. Zaměřují se především na posílení úlohy organizací občanské společnosti při zvyšování ekonomické odolnosti komunit, podporu spolupráce mezi organizacemi občanské společnosti a vládními orgány v zájmu zlepšení sociálních služeb, posilování přínosu organizací občanské společnosti pro zlepšení socioekonomických příležitostí a zvýšení životní úrovně komunit zasažených válkou v severní a východní části Šrí Lanky, budování inkluzivní občanské společnosti a správu věcí veřejných v zájmu udržitelného růstu, podporu organizací občanské společnosti a místních orgánů za účelem začlenění dětí se zdravotním postižením do srílanské společnosti a zajištění smysluplného zapojení komunit zabývajících se plantážovým zemědělstvím do demokracie a správy věcí veřejných.

Thajsko

Stanné právo, které bylo v celé zemi vyhlášeno od 20. května 2014, bylo dne 1. dubna 2015 zrušeno. Bylo nahrazeno výnosem Národní rady pro mír a pořádek (National Council for Peace and Order, NCPO) č. 3/2015 vydaným na základě článku 44 prozatímní ústavy. Výnosem byly orgánům uděleny v podstatě stejné pravomoci jako u stanného práva a mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise dne 2. dubna uvedla, že Thajsko se tímto krokem nijak nepřiblížilo k demokratické a odpovědné vládě.

Od převratu z května 2014 vojenské orgány zadržovaly – obvykle nejdéle pod dobu sedmi dnů – více než 1 255 politiků, aktivistů, novinářů a osob, které obviňovaly z nedodržení výnosů NCPO, podpory sesazené vlády, znevažování monarchie nebo zapojení do protestů a činností namířených proti převratu. Obzvláště znepokojivé je využívání vojenských soudů k souzení civilistů. Civilisté jsou stíháni před vojenskými soudy například kvůli obviněním z terorismu, ale také z nenásilných trestných činů, jako je urážka a hanobení majestátu. Do 30. listopadu 2015 bylo před vojenské soudy v celé zemi předvedeno nejméně 1 629 civilních osob.

V září ministr spravedlnosti vyhradil jedny z vojenských kasáren jako vězeňské zařízení pro osoby podezřelé ze spáchání deliktů proti národní bezpečnosti. Využití kasáren znemožňuje civilní dohled a ztěžuje přístup rodinným příslušníkům a právním zástupcům. Od září v nich došlo k úmrtí dvou zadržených.

Vojenské orgány označily stíhání osob za činy považované za urážku a hanobení majestátu podle článku 112 trestního zákoníku za prvořadou prioritu. Od převratu bylo z urážky a hanobení majestátu obviněno nejméně 53 osob. Vojenské soudy běžně ukládaly přísnější tresty než soudy civilní, včetně dosud nejvyššího uloženého trestu odnětí svobody v délce 60 let.

Vojenské orgány pravidelně zakazují nebo narušují veřejné diskuse o politické situaci a situaci v oblasti lidských práv a vyjadřování odlišných politických názorů, pod záminkou, že tyto akce ohrožují národní bezpečnost. Ze strany vojenských složek došlo k zastrašování studentů, aktivistů, akademických pracovníků a dalších osob, a to formou osobních návštěv v místě jejich bydliště nebo na pracovišti, častých telefonních hovorů nebo vyhrožování trestním stíháním. Po kritice vojenských orgánů byli předvoláváni novináři a politici.

Národní rada pro mír a pořádek zakazuje politická shromáždění více než pěti lidí. Tito protestující jsou často souzeni vojenskými soudy, kde mohou čelit až dvěma letům odnětí svobody. Nejméně 80 lidí bylo zatčeno za organizování veřejných shromáždění nebo účast na nich. Tato situace také znemožňuje politickým stranám pořádat setkání a formulovat stížnosti či reformní návrhy nebo místním komunitám se organizovat a demonstrovat proti projektům, které mají dopad na práva komunity.

Důvodem k vážnému znepokojení jsou nadále i další otázky v oblasti lidských práv, nesouvisející s převratem. Ve zprávě USA o obchodování s lidmi zveřejněné v červenci 2015 bylo Thajsko stále uvedeno ve třetí skupině zemí (kategorie Tier 3). V Thajsku jsou přibližně dva až tři miliony migrantů ze sousedních zemí. Desetitisíce z nich jsou oběťmi obchodování s lidmi.

Zejména migrující pracovníci jsou velmi zranitelní vůči porušování lidských práv, konkrétně pracovních práv. V roce 2015 byla zveřejněna řada zpráv dokumentujících tyto případy porušování práv pracovníků v odvětví rybolovu, odvětví zpracování mořských produktů, v drůbežářském průmyslu a v cestovním ruchu.

V nepokojných nejjižnějších oblastech vláda nadále nuceně odebírá DNA a otisky prstů osob, které jsou podezřelé ze zapojení do povstání v těchto oblastech.

Delegace EU po celý rok 2015 intenzivně spolupracovala s obránci lidských práv a zapojila do svého úsilí nejen členské státy EU, ale i podobně smýšlející země. Vzhledem k širokému rozsahu svých činností si delegace EU vytvořila pevnou pozici neoblomného obránce lidských práv, což je přístup, který si získal ze strany komunity obránců lidských práv v Thajsku široké a výslovné ocenění. EU upozornila thajské orgány na obecné rozšíření nucené práce, dětské práce a jiných nepřijatelných forem práce na rybářských lodích v thajském průmyslu zpracovávajícím mořské plody, jakož i na obchodování s lidmi, což je považováno za jev vyžadující naléhavé a rozhodné kroky. V zájmu vyřešení této situace byl navázán dialog mezi EU a thajskými orgány a spolupráce s Mezinárodní organizací práce (ILO).

Byla vydána dvě prohlášení vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise: dne 2. dubna ohledně nahrazení stanného práva výnosem č. 3/2015 a dne 10. července ohledně deportace přibližně 100 osob turkického původu z Thajska. Vedoucí delegace společně s vedoucími misí EU v Thajsku vydali tři prohlášení: ohledně zadržování bez soudního dohledu a využívání vojenských soudů (13. února), ohledně zatčení 14 studentů na základě obvinění vznesených proti nim kvůli pokojnému demonstrování (30. června) a prohlášení vyzývající thajskou vládu k respektování svobody projevu a shromažďování a zdůrazňující význam právního státu a ochrany a prosazování lidských práv pro stabilitu a pokrok (24. září).

Delegace EU se velmi pravidelně setkávala na dvoustranné úrovni s obránci lidských práv a nevládními organizacemi a zapojila se do sledování soudních řízení, ve kterých by mohla být ohrožena lidská práva. Kromě toho delegace EU pořádala návštěvy na místě u ohrožených komunit a setkání s obránci lidských práv z členských států EU a podobně smýšlejících zemí. Delegace rovněž přizvala novináře k návštěvě projektů zaměřených na zvýšení povědomí o podpoře nestátních subjektů v Thajsku ze strany EU.

U příležitosti Světového dne proti trestu smrti a Mezinárodního dne lidských práv uspořádala delegace dvě veřejné a dobře zviditelněné akce, pro které získala spolupráci thajského ministerstva spravedlnosti.

Východní Timor

EU nadále podporovala Východní Timor v jeho úsilí o vybudování mírové společnosti a upevnění mladého demokratického systému země. Po vytvoření šesté ústavní vlády v únoru 2015 pokračovala EU v pravidelných kontaktech s vládou prostřednictvím politického dialogu, jakož i politických setkání na vysoké úrovni. Bylo však rozhodnuto odložit třetí posílený politický dialog podle článku 8 dohody z Cotonou, původně plánovaný na podzim roku 2015, na příští rok. V této souvislosti EU nadále pozorně sledovala plnění závazků v oblastech, jako jsou lidská práva, právní stát, správa věcí veřejných a boj proti korupci, jež byly dohodnuty v rámci posledního politického dialogu s Východním Timorem v roce 2014.

Delegace EU pracuje v úzké koordinaci s členskými státy působícími ve Východním Timoru i s organizacemi OSN v zájmu podpory lidských práv a upevňování demokracie, zejména prostřednictvím programů v oblasti řádné správy věcí veřejných s cílem budovat kapacity v národním parlamentu nebo posílit soudnictví. Byla rovněž poskytnuta pomoc při zřizování auditorské komory, jakož i v oblasti opatření pro boj proti korupci, praní peněz, organizované trestné činnosti a obchodu s drogami. Podporována je řada nevládních organizací s cílem zlepšit přístup ke spravedlnosti, zajistit účast občanů při definování a monitorování pozemkové politiky a politiky v oblasti bydlení a posílit mechanismy podpory a ochrany žen a dětí, které se staly obětí domácího násilí.

V rámci strategického rámce a akčního plánu EU pro lidská práva a demokracii byl Východní Timor součástí druhé generace pilotního projektu v oblasti podpory demokracie. V roce 2015 byl dokončen komplexní demokratický profil, jenž měl určit strategické priority a jenž bude sloužit jako základ pro vypracování akčního plánu pro demokracii v souladu s národním orientačním programem.

Vietnam

Navzdory nepřetržitému hospodářskému růstu a zlepšování socioekonomických podmínek pro mnohé občany docházelo ve Vietnamu v roce 2015 i nadále k porušování občanských a politických práv. Základním prvkem dohody o partnerství a spolupráci mezi EU a Vietnamem podepsané v červnu roku 2012 je respektování a prosazování demokratických zásad a lidských a základních práv. Mezi klíčové problémy, jimiž se EU zabývá, jsou občanská a politická práva, konkrétně svoboda projevu a shromažďování, svoboda sdělovacích prostředků, svoboda náboženského vyznání nebo přesvědčení, a uplatňování trestu smrti. Obránci lidských práv jsou nadále zastrašováni, obtěžováni a zatýkáni a často jim je ukládán dlouhodobý trest odnětí svobody, ačkoli počet případů zatčení v roce 2015 mírně klesl, počet případů obtěžování stoupl.

Dne 19. ledna 2015 se v Bruselu uskutečnilo čtvrté kolo posíleného dialogu o lidských právech. Vietnam v březnu 2015 ratifikoval Úmluvu OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání a Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením. Rok zakončilo páté kolo posíleného dialogu o lidských právech konané dne 15. prosince, na kterém se zejména ukázaly možnosti podpory EU pro právní reformy v oblasti lidských práv a pro akční plán k provedení Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

V rámci dialogů v oblasti lidských práv i prostřednictvím veřejných prohlášení a diskrétní diplomacie EU naléhavě vyzvala vládu, aby odstranila omezení svobody projevu a sdělovacích prostředků, požádala o návštěvy věznic a pozorování soudních procesů a vyzvala k propuštění z humanitárních důvodů několika uvězněných aktivistů se zhoršeným zdravotním stavem. EU opakovaně vyjádřila znepokojení ohledně obtěžování, zatčení a odsouzení řady právníků, aktivistů a bloggerů, zejména na základě ustanovení trestního zákoníku o národní bezpečnosti, a opakovala výzvy k propuštění všech uvězněných pokojných zastánců lidských práv v této zemi.

Po útoku na tři obránce lidských práv na počátku prosince poslala EU orgánům verbální nótu, v níž žádala vysvětlení a stíhání pachatelů. Zatčení právníka Nguyena Van Daie (který byl předtím mezi těmito napadenými) dne 16. prosince vyvolalo silnou odezvu ze strany EU, včetně prohlášení mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise ze dne 18. prosince.

Výzvy ze strany EU (a jiných podobně smýšlejících zemí), aby Vietnam nastoupil cestu směřující ke zrušení trestu smrti, postupně přinášejí výsledky, neboť v revidovaném trestním právu přijatém v listopadu byl dále omezen počet trestných činů, za jejichž spáchání se ukládá trest smrti.

Kontroverzní ustanovení o národní bezpečnosti však zůstala v revidovaných právních předpisech zachována a v některých případech byla rozšířena. Pozitivní reakcí na výzvy EU, aby právní předpisy byly uvedeny do souladu s mezinárodními normami v oblasti lidských práv, je posílení práv zadržovaných osob v nových zákonech o zadržování a trestním řízení.

Dne 12. května uspořádala Evropská komise (GŘ pro obchod) kulatý stůl, v jehož rámci proběhla výměna názorů mezi zástupci z evropských orgánů a z různých nestátních a mezinárodních organizací a zainteresovanými zúčastněnými subjekty EU na otázky obchodu, udržitelného rozvoje a lidských práv ve vztazích EU–Vietnam.

Evropský parlament přijal dne 17. prosince usnesení o návrhu rozhodnutí Rady o uzavření Rámcové dohody o komplexním partnerství a spolupráci mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na straně jedné a Vietnamskou socialistickou republikou na straně druhé jménem Unie, ve kterém upozornil na řadu problémů v oblasti lidských práv.

EU se také pravidelně setkávala s aktivisty v oblasti lidských práv a organizacemi občanské společnosti. Monitorovala také vývoj v oblasti svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení, který i nadále vyvolává znepokojení. V roce 2015 však orgány bohužel nevyhověly žádostem o návštěvu ohrožených osob ve vězení. EU se rovněž setkala s ministerstvem veřejné bezpečnosti, aby vyjádřila znepokojení ohledně obtěžování a násilí páchaného na aktivistech v oblasti lidských práv.

V návaznosti na všeobecný pravidelný přezkum z roku 2014 předložil Vietnam v srpnu 2015 návrh akčního plán pro všeobecný pravidelný přezkum s plánem pro provádění 182 přijatých doporučení (z celkového počtu 227). EU hrála v procesu všeobecného pravidelného přezkumu a v navazujících činnostech aktivní úlohu a nabídla Vietnamu podporu při provádění plánu. EU Vietnam opakovaně vyzývala, aby pokračoval ve spolupráci se subjekty Rady OSN pro lidská práva působícími v rámci zvláštních postupů, a Vietnam v pátém dialogu o lidských právech také oznámil svůj záměr pozvat v roce 2016 zvláštní zpravodajku OSN pro právo na potraviny. Pokud jde o mnohostranné otázky, Vietnam rovněž podpořil rezoluci Rady pro lidská práva o sexuální orientaci.

U příležitosti návštěvy předsedy vlády Nguyen Tan Dunga v Bruselu byla podepsána dohoda o financování pro nový program v oblasti soudnictví v hodnotě 14 milionů EUR. Hlavním cílem je zlepšit přístup ke spravedlnosti pro občany Vietnamu, se zvláštním zaměřením na nejohroženější skupiny (ženy, děti a etnické menšiny). Program poskytne podporu ministerstvu spravedlnosti při provádění plánů reforem soudnictví a organizacím občanské společnosti při získávání významnější úlohy při prosazování přístupu chudých lidí ke spravedlnosti.

Z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva bylo podporováno osm projektů zahrnujících širokou škálu oblastí, včetně otázek týkajících se LGBTI osob, etnických menšin (se zaměřením na ženy, děti a pozemková práva), svobody náboženského vyznání, práv pracovníků a pracovněprávních vztahů. Jedenáct projektů v rámci přidělu z nástroje nestátních subjektů je zaměřeno zejména na posílení kapacit organizací občanské společnosti (v oblastech jako zdravotní péče, venkovská společenství, udržitelné zemědělství, migrující pracovnice a místní správa). EU v rámci nástroje pro strategický dialog podporovala rovněž činnost v oblasti boje proti korupci, práv příslušníků menšin, svobody náboženského vyznání nebo přesvědčení, správy věcí veřejných a migrace.

VIII. Oceánie

Austrálie

Dne 9. listopadu 2015 proběhl všeobecný pravidelný přezkum týkající se Austrálie. Austrálie obdržela celkem 290 doporučení. Byla oceněna mimo jiné za jmenování komisaře pro lidská práva na plný úvazek, za úsilí směřující k dosažení rovnosti žen a mužů a za prosazování práv osob se zdravotním postižením. Mnohé delegace současně Austrálii vyzvaly, aby přezkoumala svou politiku zadržování a azylovou politiku, odstranila rozdíly mezi původním a nepůvodním obyvatelstvem a aby ratifikovala řadu klíčových mezinárodních nástrojů v oblasti lidských práv, včetně Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení. Důvodem ke znepokojení zůstává násilí páchané na ženách; australská vláda oznámila další opatření k zajištění záchranné sítě pro vysoce ohrožené ženy a děti.

EU prostřednictvím svých dialogů (týkajících se bezpečnosti, boje proti terorismu a migrace) spolupracuje s Austrálií v otázkách týkajících se migračních politik a také boje proti radikalizaci a terorismu.

Rámcová dohoda mezi EU a Austrálií, která byla parafována v březnu 2015, poskytne příležitosti k dalšímu prohloubení dialogu a spolupráce v otázkách lidských práv. Evropská unie a Austrálie se v roce 2015 dohodly, že budou nadále udržovat pravidelné formální výměny v otázkách mezinárodních lidských práv.

Fidži

Dne 17. září 2014 se na Fidži konaly první demokratické volby od státního převratu v roce 2006. V návaznosti na tyto volby EU v roce 2015 ukončila opatření podle článku 96 partnerské dohody z Cotonou a obnovila rozvojovou spolupráci s Fidži. V průběhu roku EU pokračovala v podpoře návratu Fidži k demokracii poskytováním pomoci novému parlamentu.

První politický dialog na vysoké úrovni podle článku 8 dohody o partnerství AKT–EU od návratu Fidži k demokracii se uskutečnil dne 15. června 2015 v Suvě a zahrnoval jednání o otázkách lidských práv. Zasedání předsedali za fidžijskou stranu předseda vlády Josaia Voreqe Bainimarama a jménem vysoké představitelky EU, místopředsedkyně Komise Federicy Mogheriniové lotyšský ministr zahraničních věcí Edgars Rinkēvičs.

Na konci října 2014 bylo Fidži podrobeno druhému všeobecnému pravidelnému přezkumu před Radou pro lidská práva v Ženevě, přičemž závěrečná zpráva pracovní skupiny byla zveřejněna v březnu 2015. Z celkového počtu 138 doporučení Fidži přijalo 112, přičemž 26 doporučení vzalo na vědomí. Informovalo Radu, že 12 doporučení se již provádí.

Fidži je smluvní stranou řady mezinárodních úmluv v oblasti lidských práv. Dosud však neratifikovalo Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (ICCPR) ani Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (ICESCR), a to navzdory tomu, že přijalo v tomto ohledu doporučení všeobecného pravidelného přezkumu. V březnu 2015 schválil parlament ratifikaci Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání; ratifikována však tato úmluva dosud nebyla.

V průběhu roku pokračovala Mezinárodní organizace práce (ILO) v hodnocení pokroku, kterého Fidži dosáhlo při sbližování svých právních předpisů se základními úmluvami ILO č. 87 a 98. Novelou zákona o pracovněprávních vztazích z roku 2015 bylo zrušeno nařízení o hlavních odvětvích národního průmyslu; zbývající nedostatky přezkoumá trojstranná mise ILO počátkem roku 2016.

Pokud jde o dřívější případy údajného mučení a špatného zacházení s podezřelými a vězni ze strany fidžijských bezpečnostních sil, došlo k rozdílnému vývoji. Policejní komisař Groenewald podnikl rozhodné kroky v zájmu posunu ve vyšetřování, v listopadu 2015 však rezignoval z důvodu údajných zásahů ze strany vojenských složek. Je třeba prokázat podstatný pokrok v soudních řízeních týkajících se případů mučení, a vyslat tak jasný signál, že kultura beztrestnosti nemá v demokratické společnosti místo.

Činnost obnovené Komise pro lidská práva a boj proti diskriminaci (HRADC) nadále probíhala v souladu s omezujícím výnosem z roku 2009. Pozitivním krokem k posílení dodržování lidských práv na Fidži bylo jmenování nových komisařů na jaře 2015. V průběhu roku obdržela Komise pro lidská práva a boj proti diskriminaci téměř 300 stížností, které se týkaly přístupu ke službám, jako je elektřina a voda, násilí páchaného na ženách, změny klimatu a údajné brutality a mučení ze strany policistů a vězeňských dozorců.

Vláda se v současné době angažuje v mnoha osvětových kampaních věnovaných násilí páchanému na ženách a dětech. OSN uvedla, že 64 % žen na Fidži čelilo během svého života nějaké formě násilí (navzdory vysoké míře násilností jde stále o jednu z nejnižších v jižním Tichomoří). Přibližně 15 % žen rovněž uvedlo zneužití během těhotenství. Evropský komisař pro mezinárodní spolupráci a rozvoj Neven Mimica uspořádal v červnu 2015 v Suvě s pěti nevládními organizacemi zvláštní zasedání věnované genderovým otázkám, čímž potvrdil, že EU přikládá konzultacím a dialogu s organizacemi občanské společnosti velký význam.

Na Fidži se konala od června do srpna 2015 kampaň OSN pro Tichomoří s názvem Svobodní a rovní. Kampaň byla zaměřena na homofobii, transfobii a diskriminaci komunity LGBTI.

EU v roce 2015 nadále poskytovala podporu organizacím občanské společnosti a zahájila provádění plánu Fidži pro spolupráci s občanskou společností. Konzultace s organizacemi občanské společnosti proběhly i v souvislosti s přípravou programů 11. Evropského rozvojového fondu (ERF) v oblasti spravedlnosti a zemědělství pro Fidži. Organizace občanské společnosti se budou v obou těchto oblastech účastnit pravidelného dialogu a provádění konkrétních činností. Také iniciativa na posílení zapojení občanů Fidži financovaná ze strany EU spolupracuje s více než 40 organizacemi občanské společnosti a komunitními skupinami v zájmu prosazení a podpory zapojení občanů v klíčových otázkách, jako jsou odpovědnost a lidská práva, transformační vedení, spravedlivé poskytování služeb, nediskriminace, rozhodování a budování koalice.

Do konce roku 2015 bylo vyčleněno 2,4 milionu EUR (v rámci přidělů z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva a z nástroje nestátních subjektů) na šest nových projektů na upevnění participativní demokracie, zejména s cílem zlepšit správu věcí veřejných a odpovědnost prostřednictvím inkluzivní tvorby politik vytvářením příznivého prostředí pro organizace občanské společnosti, aby mohly spolupracovat s veřejnými orgány, a podpořit úlohu organizací občanské společnosti při prosazování demokracie a udržitelného rozvoje posílením jejich funkcí dohledu (monitorování a podávání zpráv) na podporu příslušných vnitrostátních postupů.

Malé tichomořské ostrovní státy – Kiribati, Republika Marshallovy ostrovy, Federativní státy Mikronésie, Nauru, Palau, Tuvalu a Samoa

V roce 2015 byly všeobecnému pravidelnému přezkumu podrobeny čtyři země: Republika Marshallovy ostrovy, Kiribati a Federativní státy Mikronésie a Nauru. Samoa a Palau budou přezkoumány v roce 2016.

Republika Marshallovy ostrovy v březnu 2015 ratifikovala Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením. V říjnu 2015 Kiribati a Federativní státy Mikronésie ratifikovaly Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů. Tichomořský region nicméně nadále vykazuje nejnižší míru ratifikace smluv, a to převážně z důvodu omezené kapacity. Kromě toho se tichomořské ostrovní státy již dlouho potýkají s problémy s podáváním zpráv o uplatňování smluv. V zájmu řešení těchto otázek EU podporuje sekretariát Fóra tichomořských ostrovů při zvyšování míry ratifikace a provádění mezinárodních smluv v oblasti lidských práv ze strany tichomořských ostrovů, a to v rámci regionálního projektu s rozpočtem ve výši 1 milion EUR.

S výjimkou Samoy a Fidži nemá žádný tichomořský ostrovní stát vnitrostátní orgány pro lidská práva, což v Tichomoří ztěžuje vnitrostátní ochranu lidských práv. V roce 2015 vydal samojský úřad veřejného ochránce práv vůbec první zprávu o stavu lidských práv na Samoi. Ve zprávě byla uznána nezbytnost lepších záruk pro rovnost žen a mužů a respektování žen, dětí, osob se zdravotním postižením a vězňů.

Významným důvodem ke znepokojení v Tichomoří zůstává násilí páchané na ženách a dětech. Země musejí zintenzivnit provádění svých vnitrostátních strategií a prosazování právních předpisů proti domácímu násilí.

Nadále byla znepokojující situace žadatelů o azyl a uprchlíků na Nauru. V květnu 2015 navštívil Nauru Podvýbor OSN pro předcházení mučení, který vyzval orgány ke zřízení nezávislého kontrolního orgánu, s cílem zajistit, aby země plnila své závazky zacházet se zadržovanými osobami v souladu s Opčním protokolem k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

Situace v oblasti lidských práv na Nauru byla znepokojivá. Vláda Nauru přijala počátkem května 2015 opatření k omezení dostupnosti internetu a sociálních médií, včetně Facebooku. Kromě toho přijala změny trestního zákoníku, v nichž se stanoví, že veškerá vyjádření, která mohou „způsobit emocionální stres“ a „pravděpodobně ohrozit veřejný pořádek“, jsou trestným činem, který se trestá odnětím svobody až v délce sedmi let. Tato změna byla rozsáhle kritizována mezinárodními sdělovacími prostředky jako pokus o omezení svobody projevu. Několik opozičních poslanců navíc čelí probíhajícímu soudnímu řízení, přičemž jejich právní zástupci hlásili omezení přístupu do země. Delegace EU bedlivě sledovala zhoršující se politickou situaci a situaci v oblasti lidských práv na Nauru a v červnu 2015 vydala v tomto ohledu prohlášení. Na Nauru bylo uskutečněno několik misí s cílem posoudit situaci na místě.

Jednou z největších výzev pro tichomořské ostrovní státy je změna klimatu, která má dopad na lidská práva, rozšířené násilí vůči ženám a jejich diskriminace, přístup ke zdravotní péči a velký počet případů předčasného opouštění vzdělávání. Tuvalu zasáhla v roce 2015 tropická cyklona Pam a Federativní státy Mikronésie zasáhla tropická cyklona Maysak.

Zástupci z Kiribati, Nauru a Tuvalu se zúčastnili semináře o průzkumu a podpoře ohledně práce v zahraničí, který financovala Evropská unie prostřednictvím projektu zaměřeného na změnu klimatu a migraci v Tichomoří (PCCM).

EU prosazovala lidská práva, rovnost žen a mužů a větší účast žen na rozhodování prostřednictvím dialogu s těmito zeměmi a prostřednictvím různých finančních nástrojů. Zástupci komunity LGBTI z tichomořských ostrovních států se účastnili dvou seminářů pořádaných delegací EU pro Tichomoří jako součást zahájení kampaně OSN s názvem Svobodní a rovní v červenci 2015 v Suvě. Cílem seminářů bylo zvýšit povědomí o mechanismech monitorování lidských práv, se zaměřením na jejich porušování na základě sexuální orientace, genderové identity a jejího vyjádření nebo na základě intersexuálního statusu.

Jako platforma pro podporu respektování lidských práv a rovnosti žen a mužů v tichomořském regionu byla využívána dvoustranná jednání na různých úrovních. Politické dialogy na místní úrovni se uskutečnily na Nauru, Palau, v Republice Marshallovy ostrovy, ve Federativních státech Mikronésie a na Kiribati. Evropský komisař pro mezinárodní spolupráci a rozvoj Neven Mimica jednal o otázkách lidských práv s některými vedoucími představiteli tichomořských zemí v září na 46. summitu Fóra tichomořských ostrovů v Port Moresby. EU podporuje sekretariát Fóra tichomořských ostrovů při zvyšování míry ratifikace a provádění mezinárodních smluv v oblasti lidských práv ze strany tichomořských ostrovů, a to v rámci regionálního projektu s rozpočtem ve výši 1 milion EUR.

Delegace EU vydávala demarše a provozovala osvětovou činnost, jejímž prostřednictvím vyzývala tichomořské ostrovní státy, aby podpořily iniciativy a priority EU v oblasti lidských práv na úrovni OSN. V říjnu 2015 delegace vydala tiskové prohlášení, ve kterém uvítala skutečnost, že Kiribati a Federativní státy Mikronésie ratifikovaly Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů.

Nový Zéland

Vláda Nového Zélandu v návaznosti na doporučení všeobecného pravidelného přezkumu z roku 2014 přijala právní předpisy pro předcházení mučení a špatnému zacházení (zejména prostřednictvím zákona o ohrožených dětech) a kyberšikaně (zákon o škodlivé digitální komunikaci). Vláda Nového Zélandu uznala, že je nezbytné přednostně řešit dětskou chudobu, domácí násilí a genderové otázky (rozdíly v odměňování žen a mužů, prevence násilí páchaného na ženách). Maorové jsou i nadále nadměrně zastoupeni ve statistikách týkajících se trestů odnětí svobody a sebevražd u mladých lidí.

EU a Nový Zéland pokračovaly v pořádání pravidelných konzultací o lidských právech na mezinárodních fórech, včetně OSN v New Yorku a v Ženevě. EU a Nový Zéland velmi úzce spolupracují v rámci Rady bezpečnosti OSN.

V březnu 2015 byla parafována dohoda o partnerství, vztazích a spolupráci mezi EU a Novým Zélandem, která poskytne mimo jiné příležitosti k dalšímu prohloubení dialogu a posílení spolupráce v otázkách lidských práv.

Papua-Nová Guinea

Papua-Nová Guinea má demokratický systém vlády již od získání nezávislosti v roce 1975. V roce 2015 země oslavila 40. výročí své nezávislosti. Papua Nová-Guinea nedávno postoupila do kategorie rozvojové země s nižšími středními příjmy a v posledním desetiletí zažívá významný hospodářský růst a prochází dynamickou sociální transformací. Papua Nová-Guinea má nezávislé soudnictví a svobodný tisk, přičemž oba tyto sektory fungují poměrně dobře. Profil země však poškozují problémy v oblasti správy věcí veřejných, transparentnosti a lidských práv.

Je obecně známo, že celou společnost Papuy-Nové Guineje i nadále sužuje problém násilí na základě pohlaví, zejména násilí páchané na ženách a dětech a mučení a zabíjení v souvislosti s čarodějnictvím. Výskyt případů znásilnění či domácího násilí je jedním z nejvyšších na světě. Vláda vypracovala politiky k řešení tohoto problému, jako například zákon na ochranu rodiny z roku 2013 – který však není dosud dostatečně prováděn – a mezinárodní partneři v oblasti rozvoje poskytují aktivní podporu a financování. Je však potřeba vyvinout ještě hodně úsilí, aby bylo docíleno dopadu i na odlehlé oblasti a dosaženo změny vzorců chování.

V květnu 2013 byly provedeny změny trestního zákoníku, jejichž výsledkem bylo zvýšení počtu trestných činů, za které se ukládá trest smrti – jako například za vlastizradu, pirátství a pokus o pirátství s použitím násilí – a jež představovaly znepokojivý krok zpět v oblasti lidských práv. V roce 2014 proběhla jednání o nových způsobech výkonu trestu smrti (elektrický proud, zastřelení, smrtící injekce s omezením přísunu kyslíku, nebo smrtící injekce s anestetikem), které byly v roce 2015 schváleny Národní výkonnou radou. Nicméně moratorium na trest smrti porušeno nebylo; poslední poprava byla vykonána v roce 1954. Příznivé je, že předseda vlády nedávno učinil několik veřejných prohlášení ohledně možného přezkumu. Oficiální postoj však zůstává beze změny.

Spolehlivé údaje naznačují závažnou míru korupce (země se umístila podle indexu vnímání korupce za rok 2014 na 145. místě ze 177), absenci právního rámce, mechanismu odpovědnosti a mechanismu dohledu (141. místo ze 189 podle zprávy o podnikání za rok 2015), nedostatečné a neúčinné poskytování služeb (158. místo ze 186 podle indexu lidského rozvoje) a neplnění rozvojových cílů tisíciletí. Korupce je vnímána jako jev, který je zakořeněný a rozšířený po celé zemi. Vláda tyto skutečnosti obecně uznává a již podnikla některé pozitivní kroky k jejich řešení.

Národní výkonná rada v červenci 2015 schválila státní investiční fond Papuy-Nové Guineje, jehož cílem je zajistit odpovědnou správu příjmů z těžby a ropy. Tato iniciativa je vnímána jako slibný krok směřující k tomu, že část příjmů z nerostného a ropného bohatství bude ukládána ve prospěch budoucích generací a zajištění makroekonomické stability. Předpokládá se, že daňové příjmy a dividendy z těžebního a ropného průmyslu budou počínaje prvním čtvrtletím roku 2016 převáděny do nově zřízeného státního investičního fondu. Přetrvávají však otázky ohledně správní struktury a činnosti státního investičního fondu.

EU aktivně přispívá k boji proti násilí páchanému na ženách prostřednictvím vzdělávání, zvyšování povědomí a legislativních a politických iniciativ. V roce 2015 byl určen nový projekt v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva: „Řešení násilí páchaného na ženách v Papui-Nové Guineji“ (277 999 EUR), prováděný organizací Voluntary Service Overseas společně s místním partnerem, Madang Country Women's Association Inc. Cílem projektu je zvyšovat povědomí o nepříznivých dopadech násilí na základě pohlaví a prosazovat práva žen a dívek. Projekt také poskytuje základní právní poradenství a doporučení, jak postupovat při práci s oběťmi genderového násilí a při jejich opětovném začleňování do společnosti.

Pokračovaly dva projekty v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) vymezené v roce 2014. Prvním je projekt nazvaný Vedoucí úloha Papuy-Nové Guineje v boji proti genderovému násilí (278 000 EUR, listopad 2014 – listopad 2016). Cílem tohoto projektu, prováděného organizací World Vision, je prosazovat práva žen v Papui-Nové Guineji a zaměřovat se na vedoucí představitele a činitele s rozhodovacími pravomocemi na nejvyšší úrovni vlády, církve, komunit a organizací občanské společnosti. Druhým projektem je Podpora lidských práv a jejich obránců tam, kde jsou nejvíce ohroženi (1 080 000 EUR). V prosinci 2014 byl Dětskému fondu Papuy-Nové Guineje udělen grant s dobou trvání 36 měsíců. Cílem tohoto projektu je posílit postavení obětí a obránců lidských práv.

EU v posledních dvou letech podporovala inovativní přístup k prosazování demokracie a správy věcí veřejných prostřednictvím projektu Otevřený parlament (288 000 EUR). Projekt, prováděný organizací Transparency International, má za cíl podporovat Úřad předsedy parlamentu a vnitrostátní parlament Papuy-Nové Guineje při vytváření dat, internetových stránek a SMS brány, a tím zlepšit vzájemnou komunikaci mezi parlamentem a občany. Financování ze strany EU bylo ukončeno v prosinci 2015. Transparency International jakožto prováděcí agentura předala při slavnostním aktu konaném dne 15. prosince 2015 projekt oficiálně vnitrostátnímu parlamentu. Úřad předsedy a vnitrostátní parlament budou projekt i nadále podporovat a provádět s využitím jiných zdrojů financování.

EU se také aktivně podílí na zvyšování účinnosti evropské veřejné diplomacie prostřednictvím dialogu a výměn. EU v Papui-Nové Guineji vydává demarše EU o lidských právech a prostřednictvím neustálého dialogu rozvíjí těsné vazby s orgány i partnery. Na začleňování otázek týkajících se správy věcí veřejných, lidských práv a rovnosti žen a mužů se delegace zaměřuje také prostřednictvím všech projektů spolupráce, které spravuje.

Šalamounovy ostrovy

Na Šalamounových ostrovech přetrvává politická nestabilita. Opozice předložila v říjnu 2015 další návrh na vyslovení nedůvěry v návaznosti na znepokojení, které vyvolalo údajné zneužití finančních prostředků ze strany předsedy vlády. Tento návrh byl po provedení podstatné reorganizace ministrů stažen. Vzhledem ke křehkosti systému a ohroženým zájmům lze očekávat pokračování nestability, což by mohlo být pro vládu impulsem k reformě volebního a politického prostředí.

Nadále přetrvává velmi slabé zapojení žen do politického života. Zákon o integritě politických stran, při jehož vypracování poskytla technickou pomoc EU, požaduje, aby registrované politické strany měly v celkovém počtu svých kandidátů alespoň 10 % žen. EU společně s jinými dárci podporuje další reformy volebního zákona a zákona o integritě politických stran s cílem řešit stávající nedostatky, zejména začleňování genderového hlediska. V souladu s nedávnými prohlášeními předsedy vlády se předpokládá, že klíčovým prvkem těchto reforem, jejichž úspěšné provedení by mohlo být ohroženo politickou nestabilitou, bude zavedení dočasných zvláštních opatření.

Delegace EU poskytla pomoc pro volební a politické reformy a pokračovala v podpoře boje proti nerovnosti žen a mužů, včetně násilí na základě pohlaví a posílení postavení žen, a proti násilí vůči dětem. V roce 2015 bylo dokončeno programování 11. Evropského rozvojového fondu, zahrnující období do roku 2020.

Zemi i nadále sužuje vysoká míra domácího násilí a násilí na základě pohlaví. Míra násilí páchaného na základě pohlaví na ženách a dětech (věková skupina 15–49 let) je trvale vysoká (odhadem 64 % u žen žijících s partnerem a 37 % u žen bez partnera). Soudnictví nyní k této otázce zaujímá důslednější postoj. Cílem zákona na ochranu rodiny z roku 2014 bylo zavést preventivní opatření k zamezení násilnému chování vůči zranitelným členům rodiny. Dosud však nebyla dokončena prováděcí nařízení a prosazování zákona stále ještě není zajištěno. Zákon je kombinací trestního a občanského práva, neboť kriminalizuje chování související s domácím násilím a současně stanoví občanskoprávní nápravné prostředky na ochranu obětí.

Vláda Šalamounových ostrovů ratifikovala v roce 1995 Úmluvu o právech dítěte. Vláda má předložit za svou zemi druhou a třetí zprávu o provádění úmluvy. Byly vypracovány návrhy zákona o právech dítěte a zákona na ochranu dítěte, které však nebyly dosud přijaty. Jejich cílem je chránit a podporovat oběti násilí, nikoli trestat pachatele. Pachatelé usvědčení z násilí vůči dětem jsou stíháni podle trestního zákoníku.

V roce 2002 přijaly Šalamounovy ostrovy sedm závazků týkajících se lidských práv podle Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen, mají však obtíže s dodržováním souvisejících povinností v oblasti podávání zpráv. Zemi rovněž chybí prováděcí strategie. Příští zpráva má být předložena v roce 2018. Šalamounovy ostrovy podepsaly Římský statut Mezinárodního trestního soudu, dosud však nedošlo k ratifikaci.

V rámci nadcházejícího všeobecného pravidelného přezkumu proběhla v květnu 2015 vnitrostátní konzultace s vládními úředníky. Konzultovány byly i organizace občanské společnosti a místní orgány. První přezkum se uskutečnil v roce 2011. Ze 115 doporučení jich vláda přijala 112. Druhý cyklus všeobecného pravidelného přezkumu bude předložen v Ženevě dne 25. ledna 2016.

V návaznosti na pátý politický dialog z roku 2014 se další dialog má konat koncem prvního pololetí roku 2016 a bude se opět zabývat otázkami lidských práv.

Šalamounovy ostrovy nemají k dispozici žádný formální nástroj pro ochranu a obranu lidských práv. Policie často není dostatečně odborně připravena a nemá povědomí o lidských právech a příslušných právních předpisech a občanská společnost, jako strážce politik, má v těchto otázkách omezené pole působnosti a omezené kapacity. EU v roce 2016 zahájí program na posílení schopností organizací občanské společnosti účastnit se politického dialogu a monitorování a účinně prosazovat udržitelný růst podporující začlenění.

Delegace EU pokračovala s organizacemi občanské společnosti v dialogu o korupci a s veřejným ochráncem práv o otázkách lidských práv. Vážným problémem zůstává korupce, zejména mezi vysoce postavenými politiky. EU navíc vyzvala k dalšímu pokroku, pokud jde o transparentnost a odpovědnost u všech veřejných výdajů, což zahrnuje zejména fondy určené na rozvoj volebních obvodů, jež tvoří velkou část rozpočtu na rozvoj.

V roce 2015 měla být parlamentu předložena zpráva komise pro pravdu a usmíření, avšak k tomu nedošlo a doporučení dosud nebyla, navzdory slibům vlády, provedena.

Delegace EU zahájila v roce 2015 v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) výzvu k podávání návrhů na podporu iniciativ a činností na ochranu dětí před sexuálním vykořisťováním a pohlavním zneužíváním, včetně prevence prostřednictvím informačních kampaní na podporu vzdělávání dětí o všech formách pohlavního zneužívání a sexuálního vykořisťování. Mezi cíle projektu rovněž patřily podpora fyzické nebo psychologické léčby a sociální reintegrace dětských obětí zneužívání, pomoc při ukončení beztrestnosti u všech trestných činů pohlavního zneužívání a sexuálního vykořisťování dětí s tím, že jejich pachatelé budou postaveni před soud a sankce za tyto trestné činy budou veřejně oznamovány. Delegace EU společně s dalšími mezinárodními organizacemi a aktéry rovněž nadále pozorně sledovala provádění projektů financovaných EU v oblasti práv žen, násilí páchaného na ženách a posílení postavení žen a jejich účasti.

Tonga

Tonga byla všeobecnému pravidelnému přezkumu naposledy podrobena v roce 2013. Země přijala celkem 66 doporučení a 22 doporučení zamítla. Zamítnutá doporučení se týkala zrušení trestu smrti, udělení práv LGBTI osobám, dosažení pokroku na cestě k ratifikaci Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (ICCPR), zrušení tělesných trestů a ratifikace Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW). Tonga v lednu 2013 prodloužila stálé pozvání pro subjekty OSN působící v rámci zvláštních postupů, dosud se však v zemi žádná návštěva ze strany těchto subjektů neuskutečnila.

V březnu 2014 uspořádala vláda Tongy konzultaci s cílem projednat provádění zbývajících doporučení vyplývajících z všeobecného pravidelného přezkumu. V návaznosti na tuto konzultaci zaměřila Tonga své úsilí na vypracování společného základního dokumentu a na zřízení Národního koordinačního výboru pro lidská práva. Tuto konzultaci financovala EU.

Dne 27. listopadu 2014 se na Tonze konaly druhé demokratické volby. První volby, konané v roce 2010, znamenaly zavedení řady ústavních reforem a poprvé byla většina křesel, 17 z celkem 26 křesel tonganského parlamentu, obsazena na základě všeobecného hlasování. Představitelé šlechty vybírají 9 vlastních poslanců parlamentu. Nedostatkem zůstává absence zastoupení žen v tonganské politice. Navzdory vnitrostátnímu i mezinárodnímu úsilí, které bylo v průběhu roku vyvíjeno na podporu ženských kandidátek, nebyla mezi poslance žádná ze 16 kandidátek zvolena.

V roce 2015 nastoupil do úřadu předsedy vlády Tongy jako první nešlechtic v této funkci 'Akilisi Pohiva. V přísaze se zavázal, že bude podporovat řádnou správu věcí veřejných, bojovat proti korupci, zahájí volební reformy a posílí právní stát a ochranu lidských práv. Nová vláda Tongy oznámila v roce 2015 svůj záměr ratifikovat Úmluvu o odstranění všech forem diskriminace žen. Toto oznámení narazilo na silný odpor zejména u šlechty a katolické církve.

V roce 2015 Tonga hostila vůbec první tichomořskou konferenci v oblasti lidských práv na téma sexuální orientace a genderové identity, na níž se setkaly skupiny z celého tichomořského regionu a na níž aktivisté získali informace o mezinárodním právu v oblasti lidských práv, o nejnovějším mezinárodním vývoji a o dohodnutých zásadách, jako jsou zásady z Yogyakarty.

Zástupci komunity LGBTI z Tongy se účastnili dvou seminářů pořádaných delegací EU pro Tichomoří jako součást zahájení kampaně OSN s názvem Svobodní a rovní v červenci 2015 v Suvě. Cílem seminářů bylo zvýšit povědomí o mechanismech monitorování lidských práv, se zaměřením na jejich porušování na základě sexuální orientace, genderové identity a jejího vyjádření nebo na základě intersexuálního statusu.

EU podporuje sekretariát Fóra tichomořských ostrovů při zvyšování míry ratifikace a provádění mezinárodních smluv v oblasti lidských práv ze strany tichomořských ostrovů, a to v rámci regionálního projektu s rozpočtem ve výši 1 milion EUR. V rámci tohoto projektu prováděl tým tichomořských regionálních zdrojů v oblasti práv v rámci Sekretariátu Tichomořského společenství řadu činností směřujících k ratifikaci Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen a k opožděnému předložení zpráv o Úmluvě o právech dítěte na Tonze. V rámci projektu byla také prostřednictvím Odboru pro ženy v rámci ministerstva vnitra poskytována technická podpora pro vypracování strategických plánů pro provádění zákona na ochranu rodiny (2014) a revidované politiky pro rovnost žen a mužů a také byla zavedena řada konzultací s komunitami ohledně ochrany a nápravných prostředků, které nabízí nový zákon. Kromě toho byl v roce 2015 s Tongou podepsán národní orientační program v rámci 11. ERF, ve kterém je stanovena částka ve výši 0,6 milionu EUR pro organizace občanské společnosti na Tonze. Plánována je také další podpora pro zajištění většího zapojení organizací občanské společnosti do politického dialogu a monitorování.

Vanuatu

Vanuatu dosáhlo značného pokroku v plnění cílů strategie v oblasti lidských práv pro jednotlivé země. Vanuatu ratifikovalo z tichomořských zemí nejvíce úmluv OSN. Delegace EU zaznamenala příznivý vývoj, jenž zahrnoval: přistoupení k Úmluvě proti mučení, Římskému statutu Mezinárodního trestního soudu, Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením a Úmluvě OSN proti korupci; opatření přijatá na prosazování rovnosti žen a mužů a účasti žen v městských radách; zřízení útvarů pro ochranu rodin; politika nepozastavení již zahájeného trestního stíhání v oblasti sexuálně motivovaných trestných činů a domácího násilí; svobodné a spravedlivé volby, které proběhly v roce 2012; jakož i jmenování prozatímního národního výboru pro lidská práva v únoru 2013.

Zároveň však, přestože již byly zavedeny právní rámce související s úmluvami OSN, přetrvává mnoho nedostatků při jejich provádění, a to v důsledku nedostatečné kapacity většiny veřejných institucí.

Soudnictví má vysokou míru nezávislosti. Nejvyšší soud je často vyzýván, aby rozhodoval o sporech mezi proti sobě stojícími politickými stranami či politiky, což činí se značnou mírou nezávislosti. Dne 9. října 2015 Nejvyšší soud Vanuatu shledal 14 poslanců, včetně předsedy parlamentu, místopředsedy vlády a čtyř ministrů, vinnými z úplatkářství a korupce podle trestního zákoníku a uložil jim trest odnětí svobody v délce tří nebo čtyř let.

Vanuatu úspěšně dokončilo druhý cyklus v rámci všeobecného pravidelného přezkumu Rady OSN pro lidská práva a připravuje navíc vnitrostátní rámec, podle něhož budou vydaná doporučení začleňována do plánování a rozvojových programů vlády. Cílem je ochrana nejohroženějších osob, tj. žen, dětí a osob se zdravotním postižením. Vanuatu zahájilo národní akční plán pro provádění doporučení, která byla přijata v červnu roku 2014.

Vanuatu schválilo zřízení národního výboru pro lidská práva a pověřilo právní úřad státu vypracováním usnesení, jímž bude výbor ustaven. Hlavní funkce tohoto výboru budou: poskytovat vládě poradenství ohledně mezinárodních smluv o lidských právech; doporučovat vládě, zda by se Vanuatu mělo stát smluvní stranou dané mezinárodní smlouvy o lidských právech; jakož i provádět mezinárodní smlouvy o lidských právech, které Vanuatu ratifikovalo, a zajišťovat jejich plnění ze strany vlády, s cílem zaručit, aby právní předpisy a politiky vlády v oblasti lidských práv byly v souladu s jejími mezinárodními závazky v této oblasti. Národní výbor pro lidská práva sestává z osmi členů, zastupujících úřad předsedy vlády, ministerstvo spravedlnosti a komunitních služeb, ministerstvo zahraničních věcí a obchodu, ministerstvo financí a hospodářské správy, právní úřad státu, vanuatskou právní komisi, občanskou společnost a radu náčelníků Malvatumauri. Výbor prostřednictvím stávajících mechanismů prosazuje lidská práva a pro splnění svého mandátu zřizuje příslušné pracovní skupiny a podvýbory.

Vanuatu se stále ještě vzpamatovává z nejhorší klimatické katastrofy, jaká kdy byla v Tichomoří zaznamenána. V březnu 2015 zničila tropická cyklona Pam domovy a úrodu a kontaminovala zásoby vody. Úsilí o obnovu je dále ztěžováno extrémním suchem, které na konci roku způsobil jev El Niño. Podle týdenní zprávy Úřadu pro koordinaci humanitárních záležitostí (OCHA) o situaci týkající se jevu El Niño v tichomořském regionu jsou na Vanuatu dodávány potraviny pro 90 000 osob, a to zejména osob žijících v oblastech, které se vzpamatovávají z tropické cyklony Pam. Stávající zprávy OSN a mezinárodních organizací zabývajících se poskytováním pomoci uvádějí, že přibližně 4 000 osob našlo útočiště v 39 evakuačních střediscích v Efate. V hlavním městě, Port Vila, bylo vážně poškozeno přibližně 90 % domů a bytů. Znepokojivé jsou podmínky v evakuačních střediscích, které se údajně velmi výrazně liší, přičemž jsou za závažné problémy považovány přeplněnost středisek, soukromí a bezpečnost. Je zde vysoké riziko sexuálního násilí vůči ženám a dívkám, neboť ve většině těchto středisek chybí osvětlení.

Během třetího posíleného politického dialogu mezi EU a Vanuatu konaného v hlavním městě Port Vila dne 30. října 2014 Vanuatu opětovně potvrdilo své odhodlání trvale dodržovat základní hodnoty v oblasti lidských práv, demokracie a právního státu a řádné správy věcí veřejných. EU uvítala závazek Vanuatu, že pokročí ve své agendě v oblasti lidských práv, a vyjádřila Vanuatu uznání za dobrou přípravu na druhý všeobecný pravidelný přezkum. V oblasti právního státu byl obzvláště vyzdvižen závazek Vanuatu, pokud jde o vytvoření zvláštního systému soudnictví pro mladistvé. EU věří, že budou prováděny i další iniciativy v zájmu zlepšení fungování soudů na Vanuatu a hladkého průběhu soudních sporů. EU vyzývala Vanuatu, aby pokračovalo ve svém úsilí o prosazování rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen, jakož i v boji proti násilí na základě pohlaví a sexuálnímu násilí a násilí vůči dětem. Vanuatu opětovně potvrdilo svůj závazek podpořit rezoluci Valného shromáždění OSN o moratoriu na trest smrti.

Obzvláště je potřeba zdůraznit úlohu soudnictví během letošní politické krize. Čtrnáct poslanců, včetně šesti ministrů, bylo shledáno vinnými z úplatkářství a korupce a byl jim uložen trest odnětí svobody. Dne 25. listopadu 2015 rozpustil prezident Baldwin Lonsdale parlament a na 22. ledna 2016 byly svolány všeobecné volby. Delegace EU na Šalamounových ostrovech uskuteční společně s členskými státy EU, které mají místní zastoupení (Francie a Spojené království), a s některými misemi ze třetích zemí na místě (zejména Austrálie a Nový Zéland) diplomatickou pozorovací misi.

Násilí vůči ženám a dětem je na Vanuatu stále velkým problémem, a to navzdory zákonu na ochranu rodiny, který byl přijat v roce 2008 a kterým bylo domácí násilí klasifikováno jako trestný čin, byly zavedeny mechanismy pro ochranu žen ve venkovských a odlehlých oblastech a bylo vyloučeno uvádět zaplacení ceny za nevěstu jako argument obhajoby v případech domácího násilí.

Během dvouletého období má být využíván národní akční plán pro rehabilitaci na komunitním základě na období 2014–2024 s cílem posílit úsilí v oblasti této rehabilitace na Vanuatu. Jeho přezkum je naplánován na rok 2016.

IX. Americký kontinent

Antigua a Barbuda

Mezi priority EU v oblasti lidských práv na Antigui a Barbudě patří práva žen a dětí a především boj proti domácímu násilí a zneužívání dětí, řešení problému diskriminace LGBTI osob, velmi špatné vězeňské podmínky a užívání nepřiměřené síly příslušníky donucovacích orgánů. EU v roce 2015 nadále vyzývala ke zrušení trestu smrti, na nějž je v současné době uplatňováno faktické moratorium. V rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) byla zahájena nová výzva k podávání návrhů na řešení problému domácího násilí. Realizace projektu, z něhož by kromě jiných východokaribských zemí měla mít prospěch Antigua, začne v roce 2016. V kontextu Třetího výboru Valného shromáždění OSN, a to i na ministerské úrovni, byla vykovávána rovněž informační činnost.

V roce 2015 představovalo i nadále problém násilí páchané na ženách, a to i v rámci manželského svazku. Zákon domácí násilí zakazuje a stanoví tresty, ale některé ženy se zdráhají proti pachatelům svědčit, neboť se obávají stigmatizace, odvety či dalšího násilí. Vážným problémem zůstává i zneužívání dětí, konkrétně zanedbávání péče a fyzické týrání. V průběhu roku pokračovaly některé informační činnosti zaměřené na veřejnost, pokud jde o odhalování těchto praktik a jejich prevenci. Nahlášenými případy se zabýval soud pro záležitosti rodiny, čímž bylo umožněno zrychlení trestního řízení. Stále neexistují zvláštní právní předpisy na ochranu práv LGBTI osob. Přestože právní předpisy nejsou důsledně uplatňovány, je konsensuální sexuální aktivita mezi osobami stejného pohlaví pro obě pohlaví i nadále protiprávní. Podmínky ve vězení této země, vyznačujícím se extrémní přeplněností, jsou i nadále údajně nejhorší ve východním Karibiku. V červnu 2015 se v jediném vězení s maximální kapacitou 150 vězňů nacházelo celkem 373 vězňů, z toho 358 mužů a 15 žen.

Na konci roku 2015 vedl korupční skandál, do něhož byl zapojen i bývalý vyslanec Antiguy a Barbudy při OSN John Ashe, k výzvám po reformě právních předpisů upravujících financování kampaní. Značné pozornosti sdělovacích prostředků se v roce 2015 dostalo i nesrovnalostem v oblasti migrace a případům korupce. Čtrnáct syrských žadatelů o azyl požádalo o udělení postavení uprchlíka poté, co byli zatčeni a obviněni z účasti na činnosti skupiny převaděčů, a poté tohoto obvinění zproštěni. Uprchlíci byli propuštěni pod ochranu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCHR). V této souvislosti byl ministr spravedlnosti / generální prokurátor zproštěn portfeje imigrace.

Černá Hora

Cílem EU v oblasti lidských práv v rámci jejich vztahů s Argentinou je co nejlepší využití dostupných nástrojů dvoustranné spolupráce (politický dialog a spolupráce financovaná EU), maximalizace jejich účinného využití a jejich uzpůsobení místní situaci.

Ústavní reformou z roku 1994 byl přiznán ústavní status hlavním mezinárodním úmluvám v oblasti lidských práv, které Argentina podepsala. Přetrvává však ještě řada problémů, především pokud jde o podmínky ve věznicích, násilí páchané na ženách (a jeho dopad na děti), obchodování s lidmi a práva příslušníků menšin, především původních obyvatel. Navzdory stálému snižování úrovně chudoby a nezaměstnanosti v posledních letech jsou počet neformálních pracovníků a potažmo úroveň sociálních nerovností i nadále znepokojující a jejich rizikovost se zvyšuje v důsledku momentální stagnace ekonomiky.

Probíhající projekty EU se zaměřují na řešení problémů zahrnujících mimo jiné práva osob trpících HIV/AIDS a jejich přístup ke spravedlnosti, boj proti beztrestnosti a úlohu občanské společnosti, přístup ohrožených skupin ke spravedlnosti a obranu práv původních obyvatel ve venkovských oblastech. Již proběhl výběr dalších projektů, které se zaměří na násilí na základě pohlaví, institucionální násilí, postupy policie, vězeňská zařízení a práva žen ve venkovských oblastech. Pravidelný dialog o lidských právech mezi EU a Argentinou by se měl uskutečnit počátkem roku 2016.

Bahamské společenství

Priority EU pro Bahamy v oblasti lidských práv se zaměřují na zrušení trestu smrti, zlepšení podmínek ve věznicích, prosazování práv žen a jejich ochrany před násilím na základě pohlaví a na zajištění práv přistěhovalců, především z Haiti. EU usilovala o řešení těchto priorit a prostřednictvím pravidelného politického dialogu v říjnu 2015 zajistila činnosti navazující na všeobecný pravidelný přezkum.

Bahamská vláda hodlá v souvislosti s vládními prioritami právní reformy přistoupit ke všem hlavním úmluvám v oblasti lidských práv. V září 2015 Bahamy ratifikovaly Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením a opční protokoly k Úmluvě o právech dítěte, tj. protokoly o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů, o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii. V roce 2015 učinila bahamská vláda nakonec neúspěšný pokus vstoupit do Rady OSN pro lidská práva.

Bahamské orgány stále uplatňují trest smrti a považují jej za účinný prostředek odrazující od trestné činnosti. Na popravu čeká jedna osoba. Současné právní předpisy znamenají faktické moratorium na trest smrti, neboť právo na odvolání ke Státní radě Spojeného království vykonání trestu smrti znemožňuje. Bahamy jsou jednou ze zemí s nejvyšším počtem ohlášených znásilnění na počet obyvatel a rovněž násilí na základě pohlaví se zdá být velmi rozšířené. Během roku 2015 však vláda podporovala osvětový program s cílem poukázat na tuto problematiku na Bahamách. Podmínky ve věznicích jsou i nadále důvodem k obavám.

Bahamy nemají komplexní mechanismus posuzování ani národní akční plán, umožňující účinný boj proti obchodování s lidmi, a jejich restriktivní imigrační politika je kritizována za to, že vede ke kriminalizaci případných obětí a k jejich rychlé deportaci. Až 50 tisícům osob haitského původu je odepíráno bahamské občanství, mezi nimi je i řada osob, které se na Bahamách narodily a vyrostly. V důsledku přísnější imigrační politiky byla uspořádána i série zásahů vedoucích k zatčení a zadržování nelegálních migrantů včetně dětí. V reakci na odezvu, kterou to vyvolalo, přislíbila vláda větší přístup a více transparentnosti a udělila místní pobočce Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky určitý přístup do zajišťovacích zařízení.

Referendum a hlasování v parlamentu, potřebná pro přijetí čtyř ústavních změn v oblasti rovnosti žen a mužů, byla v roce 2015 opět odložena. Pokud jde o zřízení národní instituce pro lidská práva, doporučené v rámci všeobecného pravidelného přezkumu, Bahamy v roce 2015 vyhodnocovaly zkušenosti třetích zemí.

Barbados

Mezi hlavní výzvy patří zrušení trestu smrti, prosazování práv žen a dětí, boj proti domácímu násilí a diskriminaci na základě sexuální orientace a genderové identity, zlepšení podmínek ve věznicích a posílení soudního systému. Důležitými výzvami jsou i nadále užívání nepřiměřené síly ze strany policie a tělesné tresty. Delegace EU na tyto otázky opakovaně upozorňovala v rámci dialogu s příslušnými orgány. V kontextu Třetího výboru Valného shromáždění OSN byly vykonány formální demarše týkající se otázek v oblasti lidských práv.

Pokračuje dialog o trestu smrti. Vláda podnikla kroky ke změně zákona o trestných činech proti fyzickým osobám spočívající ve zrušení povinného trestu smrti za trestný čin vraždy. Návrh zákona byl parlamentu předložen dne 27. ledna 2015, ale na konci roku 2015 byl stále ještě předmětem jednání. V říjnu 2015 čekalo na vykonání trestu smrti 13 osob.

Policie oznámila snížení počtu případů usmrcení v souvislosti s domácím násilím. Příslušné orgány tento pokles přičítají výcviku policejních příslušníků v oblasti domácího násilí a zřízení, za pomoci EU, zásahové jednotky policejního sboru pro konflikty v rodině v roce 2013. Pokud jde o práva žen a otázky lidských práv obecně, příslušné orgány oznámily, že do začátku roku 2016 bude zřízen specializovaný výbor pro lidská práva. Násilí a zneužívání jsou však i nadále závažným problémem, a to jak pokud jde o ženy, tak i o děti. Podle úřadu pro genderové záležitosti je největší překážkou při řešení násilí na základě pohlaví nedostatek konkrétních informací a nedostatečný mechanismus pro sběr a vyhodnocování údajů o případech domácího násilí. Barbados bude příjemcem dvou grantů na řešení otázky domácího násilí v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva, jejichž realizace bude zahájena na začátku roku 2016. Výbor pro péči o děti, který má za úkol vyšetřovat případy zneužívání dětí nebo dětské práce, údajně nemá dostatek personálu. Ve veřejných školách jsou stále vykonávány tělesné tresty. Barbadoský ministr vnitra v listopadu 2015 uvedl, že navrhovaný nový zákon o soudním systému pro mladistvé tuto praxi definitivně odstraní.

Systém občanského soudnictví se vyznačuje vysokým počtem nahromaděných nevyřešených případů. Karibský soudní dvůr vydal v říjnu 2015 rozsudek ve věci, v níž bylo řízení zahájeno před 27 lety, a v jeho rámci vyjádřil kritiku soudního systému Barbadosu za pomalé tempo výkonu spravedlnosti. Komunita gayů je i nadále pronásledována a stigmatizována. Proti této diskriminaci však vystupuje ve sdělovacích prostředcích stále více osob. V lednu 2015 parlament přijal novelu vězeňského zákona, jímž zrušil užívání tělesných trestů ve věznicích.

Belize

Mezi priority EU pro Belize v oblasti lidských práv patřilo zkrácení nepřiměřeně dlouhé vyšetřovací vazby, zastavení používání nadměrné síly bezpečnostními složkami, boj proti domácímu násilí a diskriminaci žen a řešení problému zneužívání dětí. EU se rovněž i nadále zaměřovala na boj proti obchodování s lidmi a diskriminaci na základě sexuální orientace. Belize stále uplatňuje trest smrti za vraždu a vojenské trestné činy, avšak ve skutečnosti je považováno za stát, v němž se trest smrti fakticky nepoužívá.

Rada OSN pro lidská práva provedla druhý všeobecný pravidelný přezkum v Belize v roce 2013 a EU v průběhu celého roku 2015 Belize vyzývala, aby doporučení z tohoto přezkumu provedlo. EU znovu vyzvala Belize, aby zřídilo národní instituci pro lidská práva, naléhavě jej vyzvala, aby provedlo revizi právních předpisů proti sodomii, a zdůraznila význam boje proti násilí na základě pohlaví. EU zdůraznila také význam ratifikace klíčových úmluv v oblasti lidských práv a splnění požadavků vycházejících z hodnocení na základě těchto úmluv OSN, které Belize ratifikovalo. V roce 2015 EU opět prosazovala podporu a osvětu v otázkách lidských práv prostřednictvím společných diskusí s klíčovými skupinami občanské společnosti a zájmovými skupinami a s vládou. Otázky lidských práv byly hlavními body pořadu jednání druhého politického dialogu mezi EU a Belize podle článku 8 partnerství z Cotonou, který se konal v dubnu 2015.

V roce 2015 EU v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva podepsala novou smlouvu s fondem UNICEF, jejímž cílem je vytvoření prostředí umožňujícího ochranu dětí před násilím a zneužíváním. To je pokračováním podpory EU pro mimořádně důležité partnerství s fondem UNICEF při ochraně dětí a mobilizaci organizací občanské společnosti a poskytovatelů péče v Belize. EU, rovněž po boku fondu UNICEF, nadále podporovala ženskou organizaci POWA (Productive Organisation for Women in Action) při činnostech zaměřených na posilování postavení žen a dívek a na prevenci HIV a boj proti stigmatizaci a diskriminaci osob nakažených virem HIV.

Bolívie

EU se při spolupráci a dialogu s Bolívií v oblasti lidských práv a demokracie zaměřuje především na posílení právního státu a zlepšení přístupu ke spravedlnosti, ochranu a vymáhání práv původního obyvatelstva a vymýcení násilí páchaného na ženách a dětech.

EU se i nadále zapojovala do dialogu o lidských právech a demokracii s Bolívií v různých formátech, včetně společné pracovní skupiny pro demokracii a lidská práva, která se v roce 2015 sešla čtyřikrát. EU a Bolívie jednaly o prioritách v oblasti lidských práv také v rámci pátého dialogu EU–Bolívie na vysoké úrovni, kde EU znovu připomněla význam reformy soudnictví, úlohu občanské společnosti a závazky ohledně minimálního věku pro zaměstnávání vyplývající z úmluv ILO. EU rovněž monitorovala provádění úmluv o lidských právech ze strany Bolívie v rámci všeobecného systému preferencí (GSP+). Bolívie je členem Rady OSN pro lidská práva na období 2015–2017 a delegace EU a členské státy EU provedly demarše ohledně mezinárodních otázek týkajících se lidských práv.

V březnu 2015 přijala Rada OSN pro lidská práva výsledky všeobecného pravidelného přezkumu Bolívie. Bolívie přijala 178 ze 193 doporučení a odmítla 15 doporučení týkajících se dětské práce, svobody projevu a nezávislosti soudní moci.

Pokud jde o finanční spolupráci, je reforma soudnictví jednou z prioritních oblastí pro dvoustrannou rozvojovou pomoc EU poskytovanou Bolívii v období 2014–2016. V rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva byla v roce 2015 poskytnuta podpora na odstranění násilí páchaného na ženách a na posílení přístupu ke spravedlnosti se zvláštním zaměřením na dospívající a na osoby zbavené svobody. Na konci roku byly zahájeny nové projekty týkající se hospodářských, sociálních a kulturních práv žen, seniorů a původních obyvatel, obchodování s lidmi, přístupu ke spravedlnosti a práv LGBTI osob. V roce 2015 pokračovaly EU a její členské státy v pilotním projektu zaměřeném na prosazování větší soudržnosti při podpoře demokracie v Bolívii v rámci akčního programu EU na podporu demokracie.

Brazílie

Brazílie dosáhla významného pokroku, především pokud jde o práva starších osob, žen, dětí a LGBTI osob a o provádění národního programu týkajícího se obránců lidských práv. Ještě stále se však potýká s porušováním lidských práv uvedených skupin obyvatel. Diskriminaci a vyloučení čelí navíc i Brazilci afrického původu a původní obyvatelé. V září vyjádřil zvláštní zpravodaj OSN pro problematiku menšin obavy ohledně práv příslušníků menšin. Obdobně vyjádřil v srpnu zvláštní zpravodaj OSN pro otázky mučení znepokojení, pokud jde o osud osob držených ve vězeňských a vazebních zařízeních, přičemž špatné zacházení označil za „všudypřítomné“. Pozitivní je skutečnost, že Brazílie zůstává průkopníkem v oblasti ochrany občanských práv na internetu díky přijetí zákona o občanskoprávním rámci na internetu a lídrem v oblasti správy internetu na celosvětové úrovni.

Během roku 2015 došlo v Brazílii k významným institucionálním změnám, neboť v dubnu byl jmenován nový ministr pro lidská práva a v říjnu byla v rámci reformy ministerstev sloučena ministerstva lidských práv, rasové diskriminace a práv žen do jediného orgánu. Avšak nadále přetrvávají problémy zásadní povahy. Brazilský soudní systém je často označován za neefektivní a nákladný, a v důsledku toho není značný počet případů porušení lidských práv oznamován; mimo jiné se často jedná o práva nejohroženějších skupin obyvatel, jakými jsou ženy, Brazilci afrického původu, děti a původní obyvatelé. Stále dochází ke svévolnému zatýkání a zadržování, přičemž Brazílie se řadí mezi země s nejvyšším počtem případů zabití ze strany policie na světě. K tomuto jednání dochází často v případech, kdy je zapojena vojenská policie, a oběťmi jsou často obyvatelé afrického původu.

Ostré diskuse byly vyvolány návrhem na snížení věku trestní odpovědnosti za určité trestné činy z 18 na 16 let. Nadále docházelo ke zpochybňování pozemkových práv původního obyvatelstva, především prostřednictvím navrhované ústavní reformy, která má převést pravomoc schvalovat a vymezovat půdu původních obyvatel z výkonné moci na Kongres. Situace zůstává znepokojivá, také pokud jde o zastrašování vůdců komunit původního obyvatelstva a novinářů a násilí vůči těmto osobám. Během roku bylo zavražděno několik vedoucích představitelů společenství původního obyvatelstva v souvislosti se spory o půdu a několik novinářů zabývajících se problematikou korupce a organizované trestné činnosti. Reakce justice nebyla vždy adekvátní, což posiluje pocit beztrestnosti. Obavy vzbuzují i případy nuceného vystěhování a přesídlování v Rio de Janeiru v souvislosti s olympijskými hrami v roce 2016.

Dne 17. září 2015 se v Brasílii konal pátý dialog o lidských právech mezi EU a Brazílií na vysoké úrovni, jemuž spolupředsedal zvláštní zástupce EU pro lidská práva Stavros Lambrinidis. Během dialogu se hovořilo mimo jiné o těchto tématech: obránci lidských práv, práva původního obyvatelstva, předcházení mučení a boj proti němu, práva dětí, dospívajících a mládeže, výchova v oblasti lidských práv, práva osob se zdravotním postižením a migrace. Bylo dosaženo dohody o významu pokračující spolupráce v oblasti lidských práv, včetně svobody projevu a bezpečnosti novinářů, mládeže a rasové diskriminace. Bezprostředně po dialogu se konal seminář pro zástupce občanské společnosti, poprvé za účasti představitelů brazilské vlády na vysoké úrovni. Obě strany se zúčastnily rovněž společného semináře na vysoké úrovni zaměřeného na podnikání a lidská práva, v jehož rámci Brazílie přijala podporu a odborné poradenství EU při vytváření národního akčního plánu v této oblasti.

EU disponuje několika nástroji na podporu žen, dětí, původního obyvatelstva a LGBTI osob v Brazílii, a to jak na úrovni politického dialogu, tak i prostřednictvím využívání specifických nástrojů/programů, jakými jsou například akční plán pro rovnost žen a mužů, evropský nástroj pro demokracii a lidská práva či odvětvové dialogy. Několik projektů stále pokračuje a v roce 2015 byly zahájeny tyto nové projekty: projekt na podporu práv žen v hodnotě 2 milionů EUR, projekt v oblasti práv dětí v hodnotě 4,3 milionu EUR, projekt zaměřený na práva původních obyvatel v hodnotě 0,7 milionu EUR a projekt v oblasti práv LGBTI osob v hodnotě 0,5 milionu EUR.

Kanada

Kanada i nadále výrazně podporuje ochranu lidských práv v celosvětovém měřítku, přičemž uplatňuje vysoké standardy a zásadové hodnoty srovnatelné s přístupem EU. Lidská práva jsou tradičně ústředním tématem kanadské zahraniční politiky. Očekává se, že změna vlády z konzervativní na liberální, k níž došlo v říjnu 2015, povede k ještě většímu důrazu na začleňování otázky lidských práv do vnějších vztahů a na multilateralismus.

Vláda opakuje svůj závazek bránit základní práva všech Kanadčanů, ať jsou ohrožena kdekoli, na domácí půdě či v zahraničí. Kanada je obecně vnímána jako silný zastánce lidských práv a jako pozitivní vzor v této oblasti pro zbytek světa. Existují-li v Kanadě vůbec problémy v oblasti lidských práv, jedná se i nadále především o menšinové skupiny, zejména o původní obyvatelstvo.

V průběhu roku 2015 byla Kanada nadále aktivní při prosazování lidských práv mimo jiné i prostřednictvím svých nástrojů rozvojové pomoci na mezinárodních fórech, především v rámci OSN, ale také na regionální (zejména na americkém kontinentu) a dvoustranné úrovni. Kanada uskutečňovala své deklarované priority v oblasti lidských práv, kterými jsou mimo jiné lidská práva v Íránu, práva žen, práva dětí, práva LGBTI osob, svoboda internetu a práva původního obyvatelstva. Ohledně většiny z těchto otázek EU a Kanada nadále úzce spolupracovaly na vícestranných fórech, jakými jsou OSN a OBSE. V březnu se konaly každoroční konzultace o lidských právech mezi EU a Kanadou.

Před všeobecnými volbami, které se konaly v říjnu, byl vnitrostátní vývoj v oblasti lidských práv v Kanadě velmi podobný vývoji v roce 2014. Byl však zaznamenán i pozitivní vývoj v otázce původního obyvatelstva v souvislosti se zprávou o dědictví kanadského systému internátních škol vydanou v červnu 2015; během uplynulých desetiletí v těchto školách tisíce dětí původních obyvatel zemřely nebo byly vystaveny zneužívání. Poslední škola tohoto typu byla zrušena teprve v roce 1996. Naproti tomu právní předpisy konzervativní vlády namířené proti terorismu, které vstoupily v platnost v červnu 2015, byly kritizovány Výborem OSN pro lidská práva za to, že neposkytují dostatečné záruky na ochranu práv původního obyvatelstva.

Hlavní problémy, na něž Výbor OSN pro lidská práva upozornil ve zprávě ze šestého všeobecného pravidelného přezkumu Kanady z července 2015, se týkaly situace původního obyvatelstva obecně, násilí páchaného na ženách a lidskoprávních aspektů protiteroristického zákona. Ve zprávě ze všeobecného pravidelného přezkumu byla rovněž konkrétně vznesena otázka pohřešovaných a zavražděných žen náležejících ke společenství původních obyvatel, doprovázená výzvou k celostátnímu pátrání, neboť „ženy a dívky pocházející z komunit původních obyvatel jsou (...) násilím, vraždami a mizením postihovány nepoměrně často“.

Konzervativní vláda, jejíž funkční období skončilo po federálních volbách v říjnu 2015, trvale vytýkala OSN, že „ztrácí čas“ s Kanadou, místo aby se zaměřila na jiné, podle ní, skutečně problematické lokality, v nichž dochází k do očí bijícímu porušování lidských práv. Lze předpokládat, že liberální vláda bude k řadě z těchto otázek přistupovat odlišně. Liberální strana ve své předvolební kampani slibovala, že se bude více zabývat problémy „průměrných Kanad'anů“ a skupin občanské společnosti na všech úrovních s cílem změnit obraz a pověst Kanady v domácím i mezinárodním měřítku, a to i s ohledem na lidská práva. Po listopadovém nástupu do funkce vláda potvrdila svůj závazek, že obnoví aktivitu Kanady v rámci vícestranných institucí, a to i prostřednictvím prosazování lidských práv, a konkrétně uvedla práva žen a uprchlíků.

V rámci výrazné změny politiky nová vláda přislíbila, že se okamžitě začne zabývat nevyřešenou otázkou téměř 1 200 pohřešovaných a zavražděných domorodých žen. Myšlenka vyšetřování byla předchozí vládou opakovaně odmítána s tím, že v této záležitosti již byla provedena řada studií, a prioritou vlády je proto pokročit v reformách trestního soudnictví, které by řešily problém násilí a konkrétně násilí páchaného na ženách. V prosinci předseda vlády během setkání s vedoucími představiteli pěti národních skupin původního obyvatelstva oznámil zahájení procesu, který povede ke spuštění vyšetřování případů pohřešovaných či zavražděných domorodých žen a dívek. Očekává se, že vyšetřování bude zahájeno v roce 2016.

Pokud jde o lidská práva uprchlíků, nová vláda významnou měrou přispěla k řešení mezinárodní uprchlické a migrační krize svým slibem, že přijme alespoň 25 000 syrských uprchlíků na náklady státu a 10 000 syrských uprchlíků na náklady soukromých subjektů. Rovněž vyčlenila dodatečné zdroje na zrychlení zpracovávání administrativních záležitostí uprchlíků, čímž umožnila příjezd prvních 10 000 uprchlíků ještě před koncem roku 2015. V legislativní oblasti však zůstávají otevřené ještě některé otázky týkající se řešení přístupu uprchlíků a žadatelů ke zdravotní péči, způsobené přijetím zákona o ochraně kanadského imigračního systému v roce 2012.

Chile

Chile ratifikovalo všechny hlavní mezinárodní a regionální úmluvy v oblasti lidských práv a většinu opčních protokolů a stalo se stranou Římského statutu Mezinárodního trestního soudu. Chile dobře spolupracuje s mechanismy OSN, posílá pravidelné zprávy smluvním orgánům a Radě pro lidská práva (všeobecný pravidelný přezkum) a navazuje kontakt se zvláštními postupy Rady pro lidská práva. Přestože situace v oblasti lidských práv v Chile je obecně dobrá, přetrvávají některé otázky vyvolávající znepokojení; ty se týkají existence výrazných rozdílů v sociálních a hospodářských právech (například zajištění rovného a kvalitního vzdělání pro všechny), problémů s nerovnostmi a diskriminací (mimo jiné žen, LGBTI osob a původních obyvatel) a neexistence standardizovaných postupů pro zacházení se zadržovanými osobami.

Vláda, jejíž funkční období začalo v roce 2014, zařadila do svého programového prohlášení sérii strukturálních reforem, jejichž jádro tvoří občanská práva a vymýcení nerovností. Vládní agenda v oblasti lidských práv obsahuje nový institucionální rámec v oblasti lidských práv, návrhy na řešení tak zvaného „historického dluhu“ vůči původním obyvatelům Chile, závazky v oblasti práv žen, širokou diskusi zaměřenou na schválení zákona o sňatcích osob stejného pohlaví a na přijetí zákona o genderové identitě, závazky týkající se porušování lidských práv během vojenské diktatury a v neposlední řadě novou ústavu založenou na plně demokratickém systému, jejíž součástí bude úplný a vyvážený seznam práv, povinností a záruk v souladu s právy zakotvenými v zásadách, prohlášeních a úmluvách o lidských právech. Zdá se, že vládní orgány jsou odhodlány dosáhnout v oblasti lidských práv významného pokroku, ale teprve se ukáže, zda budou schopny svůj ambiciózní program uskutečnit vzhledem k tomu, že na některých navrhovaných opatřeních neexistuje shoda ani v rámci vládnoucí koalice Nueva Mayoría (např. potraty či registrovaná partnerství vedoucí ke sňatkům osob stejného pohlaví). Chilské členství v Radě pro lidská práva skončilo v roce 2014, ale Chile zdůraznilo, že bude i nadále vynakládat úsilí a působit jako zprostředkovatel v rámci skupiny latinskoamerických a karibských států.

Mezi hlavní pokroky, jichž bylo v roce 2015 dosaženo, patří předložení zákona o vytvoření ministerstva pro otázky žen a otázky rovnosti žen a mužů dne 8. března, u příležitosti Mezinárodního dne žen, v dubnu předložení dohody o registrovaném partnerství v Chile, čímž dochází k legalizaci registrovaných partnerství mezi spolubydlícími partnery, homosexuálními či heterosexuálními, čímž se Chile stává sedmou zemí v Jižní Americe, která takové svazky zavedla, a v neposlední řadě schválení zákona zřizujícího funkci podtajemníka pro lidská práva Kongresem.

V roce 2015 pokračovala činnost EU na podporu dialogu o lidských právech a úzké spolupráce s Chile v otázkách lidských práv a zaměřovala se na rovnost žen a mužů, práva původního obyvatelstva, práva LGBTI osob, činnosti směřující k zachování paměti z období vojenské diktatury v letech 1973–90 a, jako průřezová témata, na posilování občanské společnosti a spolupráci na mezinárodních fórech. V prosinci se v Santiagu konal šestý dialog o lidských právech mezi EU a Chile na místní úrovni a v jeho rámci se jednalo o otázkách mezinárodní spolupráce, institucí v oblasti lidských práv, zapojení občanské společnosti, práv původního obyvatelstva, otázkách práv žen a rovnosti žen a mužů, práv LGBTI osob, paměti a o perspektivách budoucí práce. Před konáním dialogu bylo v listopadu uspořádáno konzultativní setkání se zástupci občanské společnosti a v lednu 2016 se bude konat informativní setkání se zástupci občanské společnosti o průběhu tohoto dialogu.

EU poskytla na podporu projektů v těchto oblastech 1 151 000 EUR prostřednictvím tematické položky spolupráce. Mezi hlavní akce, jejichž realizace probíhá, patří společná dohoda EU a UN Women, jejímž cílem je prosazování rovnosti žen a mužů v Chile s důrazem na vedoucí postavení a účast žen v politice, posílení ekonomického postavení a vymýcení násilí na základě pohlaví, dále společný projekt EU a hnutí MOVILH a organizace Triángulo zaměřený na posílení občanské společnosti za účelem monitorování stavu práv LGBTI osob v Chile a provedení a uplatňování antidiskriminačního zákona a také program EU a národního orgánu pro lidská práva směřující k posílení činnosti občanské společnosti v oblasti lidských práv, zahrnující financování mikroprojektů v oblasti práv LGBTI osob, paměti a v oblasti práv původního obyvatelstva.

Kolumbie

Existence ozbrojeného konfliktu a jeho vazby na obchod s drogami a jiné formy organizované trestné činnosti vedly ke vzniku složité situace, a to i s ohledem na problémy v oblasti lidských práv. Hlavní témata či skupiny, na něž se zaměřuje činnost EU v Kolumbii, odrážejí tyto okolnosti: beztrestnost, obránci lidských práv, ženy, mír a bezpečnost, děti a ozbrojený konflikt, etnické skupiny a menšiny (původní obyvatelstvo a Kolumbijci afrického původu). Hlavními otázkami vyvolávajícími znepokojení jsou nucené náборы dětí, sexuální násilí páchané na ženách a dívkách a vyhrožování a útoky na vedoucí představitele místních komunit, účastníky řízení o restituci půdy a odboráře. Přetrvávají také násilná mizení v některých venkovských oblastech a korupce. Složitost situace ještě zhoršuje nedostatek spolehlivých oficiálních statistických údajů.

Situaci v Kolumbii se od roku 2004 zabývá žalobce Mezinárodního trestního soudu. Úřad žalobce vyjádřil záměr pokračovat v monitorování a analýzách provádění právního rámce pro mír a legislativního a dalšího vývoje v souvislosti s vyšetřováním a stíháním falešných pozitivních případů (mimosoudní popravky).

Byly zaznamenány povzbudivé náznaky, že Kolumbie zesiluje úsilí o řešení problému beztrestnosti. V červnu 2015 Kongres schválil legislativní akt 01 z roku 2015, jímž se mění článek 221 ústavy týkající se vojenských tribunálů. Zákon odkazuje na mezinárodní humanitární právo a stanoví, že pro trestné činy, jimiž byla porušena lidská práva a které nebyly spáchány v kontextu vnitřního ozbrojeného konfliktu, jsou příslušné vojenské soudy.

Navzdory přetrvávajícím obavám ohledně schopnosti vlády dostatečně chránit obránce lidských práv existují pozitivní náznaky, že lidská práva budou ve středu úsilí o budování míru, mimo jiné jde o nedávno zveřejněnou výroční zprávu o lidských právech a o příslib, že lidská práva budou zařazena do plánů regionálního rozvoje. V poslední době dále došlo k řadě akcí odrážejících tendenci ve prospěch občanských svobod.

Případná mírová dohoda se skupinou FARC bude mít pozitivní vliv na situaci v oblasti lidských práv v Kolumbii obecně, přestože k úplnému vyřešení mnohých problémů souvisejících s lidskými právy bude potřeba vynaložit ještě několikaleté úsilí.

V červnu se v Bogotě uskutečnil dialog o technických otázkách lidských práv mezi EU a Kolumbií. Dialog byl připravován v těsné spolupráci s členskými státy EU na místní úrovni a zaměřil se na příležitosti a výzvy v těchto oblastech: podnikání a lidská práva, rovnost žen a mužů, oběti a Národní středisko historické paměti.

Byly osloveny i organizace občanské společnosti (organizované v platformách), aby uvedly své podněty k programu a obsahu. EU během dialogu také vyjádřila obavy ohledně výhrůžek na adresu obránců lidských práv a zdůraznila, že pro stíhání osob odpovědných za zločiny páchané vůči obráncům lidských práv je důležitá činnost v oblasti prevence a vyšetřování. Členské státy EU (dialogu se jich zúčastnilo 10) se aktivně podílely na činnosti delegace EU, jejímž výsledkem byly společný přístup a společné činnosti s kolumbijskými protějšky.

EU podporuje projekty zaměřené na tato témata: transparentnost a beztretnost, děti a ozbrojený konflikt v citlivých regionech, ženy a ozbrojený konflikt, pokud jde jejich úlohu při budování míru, a komunity Kolumbijců afrického původu a komunity původních obyvatel a mesticů v departamentu Chocó. EU schválila také projekty zabývající se restitucí půdy a obránci lidských práv.

V roce 2015 se prioritou stalo také téma podnikání a lidská práva, které bude oficiálně doplněno do strategie pro tuto zemi počínaje rokem 2016. EU a její členské státy, vedené Spojeným královstvím a Nizozemskem, spolupracovaly s kolumbijskou vládou na vypracování národního akčního plánu v oblasti podnikání a lidských práv, který byl zveřejněn dne 9. prosince spolu s výroční zprávou o lidských právech. Spojené království a Nizozemsko rovněž financovaly činnost organizace Institute for Human Rights and Business. Tato problematika se dostala do popředí zájmu proto, že těžební průmysl je často spojován s porušováním lidských práv z důvodu komerčních zájmů a že oprávnění k důlní těžbě jsou často udělována v chráněných oblastech nebo v oblastech, které jsou předmětem restitučních nároků na půdu. Rok 2015 byl čtvrtým rokem provádění zákona o obětech (zákon 1448), který se týká odškodnění obětí ozbrojeného konfliktu a obsahuje opatření pro urychlení restituce půdy.

Kostarika

Kostarika je stranou nejdůležitějších mezinárodních a meziamerických úmluv v oblasti lidských práv. V Kostarice se nacházejí sídla Meziamerického soudu pro lidská práva (IACHR), Meziamerického institutu pro lidská práva (Inter-American Institute of Human Rights) i Univerzity pro mír (University for Peace), jejímž zřizovatelem je OSN. V červnu 2015 byla zvolena soudkyně IACHR bývalá kostarická viceprezidentka a několikanásobná ministryně Elizabeth Odio Benitová. Kostarika se aktivně a konstruktivně účastní činnosti Rady OSN pro lidská práva a všech záležitostí týkajících se lidských práv a mezinárodního humanitárního práva v rámci Třetího výboru.

V návaznosti na silnou tradici a stabilní pokrok v oblasti ochrany a prosazování lidských práv se Kostarika zavázala, že bude prosazovat ještě aktivnější veřejné politiky, pokud jde o rovnost žen a mužů a vyšší míru účasti příslušníků ohrožených skupin, jako jsou osoby se zdravotním postižením, senioři, lidé afrického původu a původní obyvatelé, na všech úrovních společnosti. Významný krok byl v souvislosti s účastí ohrožených skupin učiněn v srpnu, kdy Zákonomodárné shromáždění jednomyslně schválilo ústavní reformu, jíž byla Kostarika prohlášena za mnohonárodnostní a multikulturní stát; tento krok byl výsledkem diskusí trvajících více než 15 let.

Avšak významné výzvy představují úroveň sociální nerovnosti a nespravedlnosti, jakož i zhoršující se bezpečnostní situace a rostoucí výskyt organizované trestné činnosti a obchodování s drogami v regionu a v zemi samotné. Hlavními sociálními a politickými prioritami jsou zajištění bezpečnosti a ochrany a řešení problému beztrestnosti. Navzdory pokroku, jehož bylo dosaženo při posilování institucí a vytváření nových politik, je naléhavě potřeba pokračovat a zintenzivnit úsilí zaměřené na překonání podmínek ohrožujících základní práva zranitelných skupin (například vězňů, migrantů, původních obyvatel, žen, které se staly obětí násilí, a komunity LGBTI).

V průběhu roku 2015 byla EU i nadále aktivním a konstruktivním partnerem Kostariky v oblasti lidských práv. Delegace EU a v zemi přítomné členské státy EU aktivně spolupracovaly se všemi složkami veřejné správy. EU a její členské státy se kromě konkrétních demarší zúčastnily také řady veřejných akcí a osvětových činností a pokračovaly v realizaci značného počtu projektů v oblasti spolupráce majících významný dopad na odvětví lidských práv. Příkladem je program Evropské unie PROSEC (odvětvová podpora reformy bezpečnostního sektoru v Kostarice), v jehož rámci je podporováno úsilí příslušných orgánů o zlepšení výcviku policejních sil a posílení vnitřní organizace.

Dalším významným projektem financovaným Evropskou unií je PROEDUCA (komplexní strategie snižování míry předčasného ukončování školní docházky na veřejných středních školách), který přispívá k sociální soudržnosti posilováním kapacit institucionálních činitelů a pedagogické obce pro boj proti předčasným odchodům ze vzdělávání před dosažením středoškolského vzdělání. Projekt EMPRENDE (podpora podnikatelských schopností žen za účelem posílení jejich ekonomické nezávislosti), financovaný Evropskou unií, přispívá k dosahování větší sociální a územní soudržnosti zvyšováním ekonomické nezávislosti ekonomicky zranitelných žen s podnikatelským potenciálem ve venkovských nebo marginalizovaných městských oblastech. EU v roce 2015 oznámila, že v rámci nové výzvy k podávání návrhů (2015–2016) financované z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva poskytne prostředky na tři projekty na podporu inkluzivnější společnosti a na zlepšení situace v oblasti lidských práv pro migranty, ženy a mladé ve výkonu trestu odnětí svobody v Kostarice a také pro komunitu LGBTI.

Kuba

V roce 2015 nadále docházelo ke svévolnému a krátkodobému zadržování členů opozice, aktivistů a obránců lidských práv. V rámci politického dialogu na všech úrovních bylo kubánským orgánům při různých příležitostech sdělováno znepokojení. EU a členské státy pravidelně vykonávají činnosti zaměřené na svobodu projevu formou veřejné a kybernetické diplomacie. Účastnily se monitorovacích činností a informovaly o využívání krátkodobého zadržování a o porušování svobody sdružování a shromažďování.

Mezi priority EU v oblasti lidských práv na Kubě v roce 2015 patřily důraz na ratifikaci paktů OSN týkajících se občanských a politických práv, jakož i hospodářských, sociálních a kulturních práv, především zákazu diskriminace žen a násilí páchaného na ženách, svobody projevu a sdružování včetně většího prostoru pro činnost občanské společnosti a svobody pohybu. V průběhu roku 2015 pokračovaly EU a Kuba v jednáních o dvoustranné dohodě o politickém dialogu a spolupráci, která by vytvořila platformu umožňující konstruktivní dialog a lepší spolupráci. Tato dohoda by zajistila ustavení dialogu o lidských právech a spolupráci v této oblasti s přihlédnutím k ústřednímu postavení otázky lidských práv ve vztazích mezi EU a Kubou.

První rozhovory o lidských právech mezi EU a Kubou se konaly dne 25. června 2015 v Bruselu a na straně EU jim spolupředsedali zvláštní zástupce EU pro lidská práva Stavros Lambrinidis a náměstek generálního tajemníka ESVC Christian Leffler. Význam setkání spočíval jednak v otevřenosti výměny názorů, a jednak v široké škále témat, jimiž byla Kuba ochotná se zabývat. Kuba přislíbila, že další diskuse s EU povede na základě všeobecně uznávaných lidských práv.

V Havaně byla EU i nadále v kontaktu s představiteli různých odnoží kubánské občanské společnosti, a to v rámci pracovní skupiny pro lidská práva koordinované delegací EU i prostřednictvím setkání ad hoc. Tyto interakce přispěly k analýze a monitorování situace s ohledem především na svobodu projevu a sdružování, svobodu vyznání a pracovní práva. Otevřená setkání s význačnějšími kritiky vlády byla i nadále zakázána, především pro ministry a vysoké představitele EU a členských států během oficiálních návštěv.

EU na Kubě nadále podporovala projekty zaměřené na posílení schopností žen podnikatelek, na předcházení násilí páchanému na ženách, posílení kapacity organizací zastupujících osoby se zdravotním postižením, na sexuální výchovu a na podporu soukromé iniciativy a podnikání v rámci rozvoje měst, zemědělství a energetiky. EU při své činnosti v oblasti politiky a spolupráce vynakládá nepřetržité úsilí o zapojení nezávislých organizací občanské společnosti. EU i nadále udržovala kontakt s členy skupiny bývalých politických vězňů propuštěných v roce 2011 („75 vězňů“) za účelem získávání informací o jejich právním postavení a podpory jejich práva opustit zemi v rozhovorech s příslušnými orgány.

Dominika

V roce 2015 EU nadále podporovala zrušení trestu smrti, ochranu práv dětí a žen a řešení problému domácího násilí a diskriminace LGBTI osob. Bylo provedeno několik informačních akcí v souvislosti s rezolucemi Třetího výboru Valného shromáždění OSN zabývajících se lidskými právy. Dominické ženy požívají stejných zákonných práv jako muži, ale vlastnictví nemovitostí je i nadále převáděno na hlavy domácností, což jsou zpravidla muži. Vláda pořádala semináře a účastnila se veřejných osvětových a informativních programů týkajících se sexuálního a domácího násilí. Země však ještě nepřijala národní akční plán pro boj proti násilí na základě pohlaví. Dominika je jednou ze zemí, v nichž se v roce 2016 bude realizovat regionální grant financovaný z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva zaměřený na domácí násilí.

V srpnu 2015 byla Dominika velmi postižena tropickou bouří Erika. Ze zprávy o odhadu škody vyplývá, že rozsah škod odpovídal přibližně 90 % HDP této země. EU pracuje na uvolnění značné částky z 11. Evropského rozvojového fondu na podporu vlády při zajišťování přístupu obyvatel k základním službám.

Dominikánská republika

Mezi priority EU v oblasti lidských práv a demokracie v rámci vztahů s Dominikánskou republikou patří řešení problému násilí na základě pohlaví, prosazování respektování práv dětí včetně problematiky dětské práce, obchodování s dětmi a dětské prostituce, podpora sexuálních a reprodukčních práv, odstranění diskriminace na základě sexuální orientace, ochrana a prosazování práv haitských migrujících pracovníků a jejich potomků narozených v Dominikánské republice, jakož i prosazování práv osob se zdravotním postižením.

Dominikánská republika je fungující demokracií, ale v zemi panuje nedůvěra veřejnosti ke státním institucím. Lidská práva jsou formálně respektována a byly ratifikovány hlavní úmluvy s výjimkou těch, které se týkají migrujících pracovníků a jejich rodin, předcházení ztrátě státní příslušnosti, práv dětí a ochrany osob před násilným mizením. V praxi však existují problémy v těchto oblastech: rovnost žen a mužů, násilí páchané na ženách, zneužívání rodinných příslušníků, znásilňování, diskriminace LGBTI osob, násilí ze strany státu, mimosoudní popravy především mladých a chudých údajných pachatelů trestné činnosti příslušníky bezpečnostních sil, vězeňské podmínky vyznačující se přeplněností a nebezpečným nedodržováním standardů, svévolné zatýkání a zadržování, nepřiměřeně dlouhá vyšetřovací vazba, nedostatečné dodržování zásad právního státu a nedostatečné vymáhání pracovněprávních předpisů. Obvinění z korupce jsou četná a velmi rozšířeným jevem je beztrestnost. Nedávným výnosem ústavního soudu zakazujícím umělé přerušování těhotenství dokonce i v případech znásilnění, incestu či deformity plodu a v případech, kdy je ohrožen život matky, se právní předpisy v oblasti potratů fakticky vrátily do situace před rokem 1884.

Po rozsudku ústavního tribunálu z roku 2013, jímž byla potomkům nelegálních migrantů fakticky odebrána dominikánská státní příslušnost, byla v roce 2014 zahájena bezprecedentní řízení o nápravu a udělení státní příslušnosti. To vyvolalo řadu problémů, ale dominikánské orgány jsou obecně vstřícné při jejich řešení a při vynakládání úsilí o dodržování mezinárodních norem při provádění deportací nelegálních migrantů. EU v roce 2015 na opakující se kontroverze reagovala různými způsoby: vyjadřováním účasti, nabízením pomoci a zdůrazňováním dialogu, jakož i pokračující podporou pro organizace působící v oblasti lidských práv poskytovanou prostřednictvím jejich nástrojů spolupráce.

Dominikánská republika po rozsáhlém procesu konzultací vedeném generálním ředitelstvím pro lidská práva při ministerstvu zahraničních věcí a meziinstitucionální komisí pro lidská práva dokončila přípravu svého národního plánu v oblasti lidských práv na období 2015–2020. Dokument byl předán kanceláři prezidenta ke schválení, ale to je údajně zdržováno v důsledku tlaku ze strany vysoké církevní hierarchie proti ochraně práv LGBTI osob. Nevládní organizace uvádějí, že diskriminace v oblasti zdravotní péče, vzdělávání, justice a zaměstnávání je běžnou praxí a LGBTI osoby se často potýkají se zastrašováním, obtěžováním a šikanou.

EU podpořila velký počet významných iniciativ v oblasti lidských práv, reformy veřejné správy a dvoustranných vztahů s Haiti. V průběhu roku 2015 EU významnou měrou přispěla na projekty týkající se prosazování a obrany lidských práv a obránců lidských práv v Dominikánské republice, práv žen, především jejich sexuálních a reprodukčních práv a problematiky migrace a státní příslušnosti. EU navíc podporuje činnost v oblasti správy věcí veřejných a v oblasti lidských práv.

Ekvádor

Některé aspekty politického a právního vývoje v Ekvádoru v průběhu minulého roku představovaly výzvy v určitých oblastech lidských práv. Nejdůležitější z nich se týkaly občanských a politických práv, především v oblasti základních svobod, jako jsou svoboda projevu a svoboda shromažďování. Novým zákonem o komunikaci byla zesílena státní kontrola sdělovacích prostředků. Dalšími aspekty vyvolávajícími znepokojení byla nezávislost soudní moci a řádný proces, jakož i zmenšující se prostor pro občanskou společnost. Organizace původního obyvatelstva jsou i nadále rozdělené v otázce státních politik týkajících se národních zdrojů, především pokud jde o nový těžební zákon a o koncese na těžbu ropy. V důsledku toho se v průběhu roku zvyšovala intenzita sociálních nepokojů a střetů. Avšak pokud jde o pozitivní stránku vývoje, bylo dosaženo určitého pokroku v otázkách právního rámce pro oblast žen, dětí, žadatelů o azyl a LGBTI osob.

Mezi cíle EU v oblasti lidských práv a demokracie v rámci vztahů s Ekvádorem patří prosazování legitimity práce obránců lidských práv, vybízení občanské společnosti k účasti na veřejných politikách, podpora svobody projevu a zajištění lepší ochrany ohrožených skupin včetně původních obyvatel a menšin, migrantů, žen a dětí.

V roce 2015 pokračoval dialog o lidských právech s Ekvádorem. EU a její členské státy monitorovaly vývoj situace v oblasti lidských práv během celého roku a podávaly o něm zprávy. Proběhla pravidelná a ad hoc setkání s vládními protějšky, a také s obránci lidských práv a představiteli organizací občanské společnosti. EU vyjadřovala znepokojení ohledně rostoucího omezování svobody projevu a sdružování, kriminalizace sociálních protestů, nezávislosti systému soudnictví a zužujícího se prostoru pro občanskou společnost.

Na podporu postojů EU na vícestranné úrovni byly prováděny politické demarše. EU a její členské státy pořádaly různá fóra, na nichž se diskutovala a propagovala úloha občanské společnosti a obrana demokracie a lidských práv, anebo se takových fór účastnily, například v prosinci 2015 v rámci oslav Mezinárodního dne lidských práv. Plán EU pro spolupráci s občanskou společností se těšil rostoucímu zájmu ze strany organizací občanské společnosti, jež se aktivně účastní jeho provádění. Přestože prostředky vynakládané na dvoustrannou spolupráci se v posledních letech snižují, EU a její členské státy nadále poskytují prostředky na podporu priorit EU v oblasti lidských práv v této zemi.

Salvador

Situace v oblasti lidských práv v Salvadoru se v průběhu roku 2015 nadále zlepšovala navzdory znepokojivému vývoji v oblasti bezpečnosti. V březnu si voliči ve volbách, které odpovídaly mezinárodním standardům, vybrali své zástupce do Zákonodárného shromáždění, do Středoamerického parlamentu a do městských úřadů. V důsledku změn těsně před volbami a organizačních problémů však došlo k velkému zpoždění při oznamování výsledků. Bylo dosaženo slušného pokroku v boji proti korupci a nezákonnému obohacování, přestože zatím není jasné, zda budou salvadorské instituce schopné problém zvládnout v celém jeho rozsahu a dovést vyšetřování k úspěšnému konci.

Výsledek všeobecného pravidelného přezkumu Salvadoru, přijatý v březnu 2015, byl spíše pozitivní. Doporučení se zaměřila na vysokou míru beztrestnosti a na porušování práv žen včetně omezování reprodukčních práv (úplný zákaz potratů). Mezitím účast Salvadoru v Radě OSN pro lidská práva a jeho hlasování v rámci Třetího výboru Valného shromáždění OSN prokázaly pevné odhodlání chránit lidská práva na celém světě. V listopadu bylo Zákonodárným shromážděním konečně schváleno přistoupení Salvadoru k Římského statutu Mezinárodního trestního soudu. Mechanismy dozoru ILO se zabývaly porušováním svobody sdružování ze strany Salvadoru a upozornily v tomto ohledu na závažné a naléhavé případy.

Přijetí pětiletého plánu rozvoje salvadorskou vládou vytvořilo podmínky pro začleňování problematiky lidských práv do všech oblastí veřejné politiky. Plán přispěje ke zlepšení účinného přístupu k základním socioekonomickým právům, především prostřednictvím navrhovaných opatření v oblasti bezpečnosti, vzdělávání a zaměstnanosti. K řešení těchto otázek, zejména prostřednictvím celonárodních dialogů, byl přijat inkluzivní přístup, jenž připravil půdu pro důraznější a lépe koordinované strategie.

Národní rada pro bezpečnost a soužití občanů přijala komplexní plán nazvaný Bezpečný Salvador (Plan El Salvador Seguro), jehož cílem je řešit základní příčiny násilí, omezit beztrestnost, posílit trestní soudnictví, zlepšit ochranu obětí a podporovat resocializaci členů gangů. Příslušné orgány již zahájily provádění urgentních opatření v deseti obcích s nejvyšší kriminalitou. Navzdory tomu země v roce 2015 zaznamenala výrazný nárůst počtu vražd, což vládu vedlo k zintenzívnění úsilí v oblasti výkonu práva, údajně na úkor lidských práv. Beztrestnost zůstává i nadále rozšířená v kontextu násilí, které omezuje mnohá sociální a hospodářská práva.

V oblasti práv žen přineslo trvalé úsilí vlády určité zlepšení, přestože rozdíl mezi ženami a muži, pokud jde o přístup k základním právům, zůstává značný. Naproti tomu v situaci lidských práv dalších ohrožených skupin, jako jsou děti, původní obyvatelstvo a vězni, bylo dosaženo jen velmi skromného pokroku. Členové komunity LGBTI byli i nadále předmětem sociálního vyloučení a nenávisti, přičemž v roce 2015 bylo hlášeno 13 vražd s homofobním podtextem a několik případů násilností během pochodů za práva gayů.

Mezi cíle EU v oblasti lidských práv a demokracie v Salvadoru patří zlepšení sociální soudržnosti a všeobecného přístupu k hospodářským a sociálním právům, pomoc při prevenci sociálního násilí prostřednictvím posilování institucionálních a sociálních kapacit pro mírové řešení konfliktů, posilování organizací občanské společnosti na místní úrovni včetně práce s obránci lidských práv a prosazování rovnosti žen a mužů a boj proti násilí páchanému na ženách. Během roku 2015 pokračovala práce ve všech uvedených oblastech prostřednictvím programů dvoustranné spolupráce s orgány veřejné správy, projektů spolupráce s organizacemi občanské společnosti a orgány místní správy, politického dialogu a pořádání akcí na téma lidských práv.

EU v rámci svých dvoustranných programů spolupráce nadále podporovala vytváření všeobecného systému sociálního zabezpečení a ochrany v zemi. Součástí spolupráce EU se Salvadorem byla v roce 2015 podpora fiskální politiky vlády, politik zaměřených na předcházení násilí a její nejvýraznější iniciativy v oblasti rovnosti žen a mužů (Ciudad Mujer). Salvador je rovněž příjemcem prostředků z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva, z nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru, a z tematické položky určené organizacím občanské společnosti a místním orgánům. V rámci této položky byla v roce 2015 zahájena výzva k podávání návrhů v hodnotě 2,6 milionu EUR. Hlavními prioritami této výzvy jsou prosazování hospodářských práv ve venkovských oblastech s důrazem na drobné zemědělce, práce s ohroženou mládeží a dětmi, podpora podnikání a ekonomického postavení žen a mládeže a rozvoj kultury míru.

V rámci svého politického dialogu se salvadorskými orgány upozornila EU na řadu otázek týkajících se lidských práv, mimo jiné na krizi migrujících dětí, úplný zákaz potratů, bezpečnostní situaci v zemi a na potřebu pokročit v oblasti sociálních a hospodářských práv. V roce 2015 také pokračovaly činnosti zaměřené na přistoupení k Římskému statutu (nakonec schválenému v listopadu - viz výše) a v oblasti konkrétních iniciativ EU v rámci Rady OSN pro lidská práva a Třetího výboru Valného shromáždění OSN. EU také vyjadřovala své stanovisko k otázkám vyvolávajícím znepokojení (násilí páchané na ženách, práva menšin, obchodováním s lidmi a migrující děti). V rámci prosazování lidských práv Evropská unie vydávala stanoviska a organizovala veřejné činnosti ve spolupráci s členskými státy, vládou, občanskou společností a dalšími zúčastněnými subjekty u příležitosti dnů věnovaných lidským právům, jako byly Světový den proti trestu smrti, Mezinárodní den lidských práv a Mezinárodní den proti násilí na ženách. V průběhu celého roku EU pokračovala v dialogu s organizacemi občanské společnosti, a to prostřednictvím pořádání konzultativních schůzek před zveřejněním výzev k podávání návrhů a pravidelných setkání s obránci lidských práv, s úřadem veřejného ochránce lidských práv a dalšími partnery.

Grenada

Mezi prioritní úkoly patří zrušení trestu smrti, rovnost a nediskriminace, domácí násilí, neřešení otázek lidských práv v rámci revize ústavy a diskriminace LGBTI osob. Podmínky ve věznicích jsou i nadále velmi špatné. Přes soustředěné úsilí EU nebyly v procesu probíhající revize ústavy v Grenadě vyřešeny některé hlavní znepokojující otázky v oblasti lidských práv, jako je trest smrti, navzdory faktickému moratoriu. Byla však zavedena opatření k posílení rovnosti žen a mužů, přestože v této oblasti je třeba dosáhnout ještě dalších výsledků. Velkým problémem je i nadále domácí násilí; EU pomáhá při jeho řešení prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva. Grenada bude příjemcem prostředků v rámci dvou grantů na základě výzvy k podávání návrhů z roku 2015. Orgán OSN pro rovnost žen a mužů a pro posílení postavení žen (UN Women) uznal úsilí Grenady o řešení otázky rovnosti žen a mužů a ocenil pokrok, jehož bylo dosaženo při provádění částí návrhu národního strategického plánu pro boj proti násilí na základě pohlaví. Grenada proaktivně a odhodlaně řeší otázku rovnosti žen a mužů zpřísněním právních předpisů proti sexuálnímu násilí, zlepšením ochranných příkazů v případech domácího násilí a dalšími relevantními opatřeními.

Po několika odkladech grenadská vláda v roce 2016 uspořádá referendum o reformě ústavy. Opoziční Národní demokratický kongres (National Democratic Congress) z reformního výboru vystoupil z důvodu nespokojenosti se zvoleným postupem a s tím, že nebyla zohledněna hlavní doporučení, mimo jiné omezení délky funkčního období předsedy vlády, pevně stanovené datum konání voleb, systém poměrného zastoupení v kombinaci se stávajícím systémem „vítěz bere vše“, jediná komora parlamentu namísto dvou a ústavní zakotvení trvalé existence oficiální opozice.

Grenada zatím nezrušila tělesné tresty. V několika školách probíhá pilotní projekt s názvem Program pro školy přátelské k dětem, podporující strategie pozitivního řízení chování. Ohlasy na tento projekt jsou pozitivní, ministerstvo školství se proto chystá rozšířit ho na všechny školy. Vězeňské podmínky jsou i nadále velmi obtížné z důvodu extrémní přeplněnosti. V září 2015 se v jediném grenadském vězení s kapacitou 198 osob nacházelo 450 vězňů.

Guatemala

V roce 2015 byl obnoven mandát Mezinárodní komise proti beztrestnosti v Guatemale (CICIG), která v koordinaci s nejvyšším státním zástupcem odhalila korupční systémy na vysoké úrovni působící v celní správě a na Úřadu sociálního zabezpečení. Odhalení spustila vlnu pokojných sociálních protestů po celé zemi a vyvolala zásadní politickou krizi, která pouhé čtyři dny před všeobecnými volbami vyvrcholila rezignací a dočasným uvězněním prezidenta.

V této složité situaci se Guatemala podařilo krizi překonat a zachovat ústavní pořádek – administrativa Otty Péreze Moliny byla vyměněna, moci se chopila přechodná vláda a včas byly úspěšně uspořádány volby na pěti oddělených úrovních. Klíčovou úlohu sehrály nejvyšší soud, volební tribunál a ústavní soud. Protestů se zúčastnili aktéři tradičně působící na opačných pólech ideologického spektra, kteří společně volali po strukturálních reformách a transparentnosti, čímž vznikly nové příležitosti k vybudování konsensu ohledně toho, jak nejlépe vyřešit dlouhodobé strukturální příčiny přetrvávajících problémů v oblasti lidských práv v Guatemale. Rozsah pokroku, jehož bude v tomto ohledu možno dosáhnout, bude záviset na schopnosti nastoupivší vlády reagovat na vysoká očekávání konkrétním akčním plánem.

Mezi dlouhodobé problémy v oblasti lidských práv v Guatemale patří: vysoká úroveň sociálního konfliktu (zejména kvůli sporům o půdu a těžebním projektům), uplatňování pracovního práva, zejména svobody sdružování, násilí páchané na ženách a dívkách, výhrůžky obráncům lidských práv a představitelům občanské společnosti, svoboda projevu, práva LGBTI osob, práva dětí, práva původních obyvatel, včetně práva na konzultaci, přístup k základním službám, nezávislost soudnictví a právní stát, včetně podmínek ve věznicích, a bezpečnost občanů. Pokud jde o soudnictví, procesy s vysoce postavenými úředníky, kteří byli údajně zapojeni do korupčních skandálů, představují zásadní kroky k posílení justice. Jejich dokončení v následujících měsících a letech bude však také představovat významnou zkoušku nezávislosti justice.

Boj proti násilí páchanému na ženách a dívkách pokročil, když Kongres v listopadu změnil věk pro uzavření sňatku na 18 let v případě chlapců i dívek (dříve 14 let) v souladu s doporučeními vyplývajícími z Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW). Výzvou nyní bude jeho skutečné uplatňování. Pokud jde o pracovní práva a zejména svobodu sdružování, vedl pokrok – byť omezený – v pracovním plánu tripartity z roku 2013 (vláda, odbory a sdružení zaměstnavatelů) a vyvíjející se politická situace k tomu, že Mezinárodní organizace práce (ILO) dvakrát odložila rozhodnutí o zřízení vyšetřovací komise zabývající se nedodržováním úmluvy ILO č. 87, jakož i k posílené přítomnosti ILO.

Situace obránců lidských práv vzbuzovala i nadále znepokojení lidskoprávních organizací. Podle Guatemalské jednoty pro ochranu obránců lidských práv (UDEFEUGA) došlo v roce 2015 k mírnému poklesu počtu útoků na obránce lidských práv (455 za jedenáct měsíců do listopadu, oproti 813 v roce 2014). Zaznamenané útoky však byly násilnější než v předchozích letech a bylo mezi nimi 13 vražd. Pokud jde o přechodné soudnictví, v roce 2015 nebyly zahájeny žádné nové případy a v procesu s José Efraímem Ríosem Monttem docházelo i nadále k řadě procesních průtahů. Bylo však dosaženo i pokroku, včetně vyplacení finančních náhrad ve velmi sledovaném případě vodní elektrárny Chixoy a odsouzení bývalého policejního ředitele Pedra Arredonda za vypálení španělského velvyslanectví v roce 1980.

Mezi cíle EU v oblasti lidských práv a demokracie v Guatemale patří posílení soudnictví, prosazování uplatňování a ratifikace mezinárodních úmluv, omezení sociálních konfliktů, podpora uplatňování stávajícího právního rámce v oblasti vražd žen a násilí páchaného na ženách a dívkách, jakož i posílení ochranných mechanismů pro obránce lidských práv. Během roku 2015 zintenzivnila EU politický a strategický dialog s výkonnou mocí, Kongresem, soudní mocí, prezidentskými kandidáty a občanskou společností (včetně soukromého sektoru) na podporu prodloužení mandátu Mezinárodní komise proti beztrestnosti v Guatemale, reformy soudnictví, zajištění potravin a ochrany životního prostředí, přecházení a řešení konfliktů, boje proti násilí páchanému na ženách a dívkách a zvýšení věkové hranice dívek pro uzavírání sňatků, uplatňování úmluv ILO č. 87 a 169, ochrany obránců lidských práv a zachování prostoru pro občanskou společnost. Dialog byl rovněž posílen prohlášeními, stanovisky a veřejnými projevy. Byly také uspořádány specificky zaměřené tematické akce týkající se například práv původních obyvatel a svobody projevu.

Během politické krize využívala EU politického dialogu jakožto součásti pokojného předání moci, volebního procesu a dosahování pokroku ohledně návrhů na strukturální reformy. Zprostředkovala též dialog mezi tradičně vyhraněnými partnery (občanskou společností, státem, soukromým sektorem apod.) a podnikla různé doplňkové činnosti na posílení důvěry, jejichž cílem bylo vybudovat po volbách důvěru a usnadnit konstruktivní výměny názorů. Stejně jako v předchozích letech pokračovala EU ve strukturálním dialogu s obránci lidských práv prostřednictvím tzv. filtrovací skupiny a tematických setkání s členskými státy EU. Podporovala též pravidelná třístranná politická jednání s cílem sledovat a doplnit stížnost na nedodržování úmluvy ILO č. 87. EU též využila druhý rok sledování systému GSP+ k analýze uplatňování 27 mezinárodních úmluv. Tento krok bude podkladem pro politický dialog EU vedený v roce 2016.

Pokud jde o spolupráci, financovala EU pět nových projektů na podporu obránců lidských práv, včetně projektu s Úřadem vysokého komisaře OSN pro lidská práva v Guatemale na sledování situace obránců lidských práv během voleb, poskytovala právní pomoc a podporu kriminalizovaným a ohroženým obráncům lidských práv a jejich rodinám a podepsala tři nové projekty, jejichž cílem je poskytovat podporu obráncům lidských práv ve venkovských oblastech a prosazovat práva původních obyvatel. Financovala též další relevantní projekty na podporu justice (SEJUST) a CICIG, nestátních aktérů, zajištění potravin, ochrany životního prostředí, boje proti násilí páchanému na ženách a dívkách, předcházení a řešení konfliktů, uplatňování úmluv ILO a zapojení občanské společnosti do dohody o přidružení.

Guayana

Mezi prioritní výzvy v Guayaně patří trest smrti, diskriminace, včetně práv LGBTI osob, svoboda projevu, občanská společnost a obránci lidských práv, práva žen, práva dětí a podmínky ve věznicích. V květnu 2015 se v Guayaně uskutečnily všeobecné volby, které vyústily v první změnu vlády od roku 1992. Nová vláda neprovedla do konce roku žádné významné změny politiky v oblasti lidských práv a zdálo se, že problémy, jako jsou právní předpisy týkající se trestu smrti, kriminalizace homosexuálních vztahů mezi muži a tělesných trestů zůstanou zřejmě beze změny.

V lednu 2015 se uskutečnil všeobecný pravidelný přezkum Guayany. Pokud jde o práva komunity LGBTI, vláda prohlásila, že připomínky byly vzaty na vědomí. V roce 2012 byl původně předložen návrh zákona o sexuálních trestných činech, v němž jsou navrhovány změny stávajících právních předpisů o diskriminaci na základě pohlaví, návrh však zůstal v Národním shromáždění po celý rok 2015. Vážným problémem je v Guayaně i nadále domácí násilí. EU v této oblasti financovala řadu projektů v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) ve spolupráci s organizacemi občanské společnosti a s vládou. V rámci výzvy k podávání návrhů probíhající v roce 2015 byly zvažovány otázky domácího násilí, obchodování s lidmi a rehabilitace vězněných osob.

Guaynské národní zákony stále umožňují trest smrti, platí však faktické moratorium a od roku 1997 nebyla vykonána žádná poprava. Na vykonání nejvyššího trestu v současnosti čeká přibližně 30 osob. Trest smrti je povinně ukládán za řadu trestných činů, v roce 2010 byl však tento povinně ukládaný trest zrušen v případě vraždy s výjimkou zabití členů soudních orgánů nebo bezpečnostních sil. Vláda však zdůraznila, že tato změna zákona, jakož i faktické moratorium nejsou důsledkem zmírnění uplatňování trestu smrti, nýbrž procesních průtahů. EU uspořádala v listopadu 2015 úspěšnou regionální konferenci o zrušení trestu smrti. Přestože se Guayana v roce 2015 ve světovém indexu svobody tisku posunula v porovnání s rokem 2014 o pět míst nahoru, celkový výsledek vykázal zhoršení a Guayana zůstává zemí se „značnými problémy“.

Haiti

Hlavními prioritami EU v kontextu jejích vztahů s Haiti jsou lidská práva a demokracie. Jedná se konkrétně o upevnění demokracie a demokratických institucí, prosazování právního státu, boj s rozšířeným porušováním práv žen a dětí, včetně násilí na základě pohlaví a problematiky dětí žijících v podmínkách domácího otroctví (zvaných „restavek“), zlepšení nefunkční justice a odstrašujících podmínek ve věznicích a posílení organizací občanské společnosti zabývajících se podporou lidských práv a jejich obránců. Mezi další významné problémy patří nestíhání nepřiměřeného používání síly a špatného zacházení ze strany donucovacích orgánů, nepřiměřeně dlouhá vyšetřovací vazba (na soudní proces čeká 75 % všech vězňů), obchodování s lidmi a závažné socioekonomické rozdíly. Podle studie z roku 2015 je po celé zemi vykořisťováno 207 000 dětí mladších 15 let. Rozšířené je násilí na základě pohlaví a dalším důvodem ke znepokojení je skutečnost, že řada případů není hlášena a mnoho z nahlášených případů je vyřešeno mimosoudně, přičemž tato mimosoudní vyrovnání často vyjednávají smírní soudci (kteří nemají pravomoc rozhodovat v trestních řízeních).

Závažnou překážkou v uplatňování stávajících a nových právních předpisů v oblasti lidských práv je nedostatek institucionálních kapacit a zdrojů. EU pokračovala v dialogu s občanskou společností a podporuje větší zapojení organizací občanské společnosti do aktivit EU, jakož i zlepšení jejich schopnosti prosazovat své zájmy ve vztahu k haitským úřadům.

V důsledku opakovaného odložení voleb vykonával prezident Michel Martelly od ledna 2015, kdy byl rozpuštěn parlament (přičemž ve funkci zůstalo pouze 10 ze 30 senátorů), vládu pomocí dekretů. Od té doby je země spravována bez parlamentu. První kolo parlamentních voleb se uskutečnilo v srpnu. Druhé kolo parlamentních voleb a první kolo prezidentských voleb se konalo v říjnu. Po tomto kole však následovala povolební krize, v jejímž důsledku bylo odloženo druhé kolo prezidentských voleb, dokončení parlamentních voleb a volby místní.

Byla zřízena nezávislá volební komise, jejímž úkolem bylo vyřešit politickou patovou situaci vyhodnocením říjnového volebního kola, aby bylo možné se zabývat stížnostmi na nesrovnalosti či podvody a učinit doporučení. Na tento proces poskytla EU technickou pomoc prostřednictvím volební pozorovatelské mise EU (EU EOM) na celý volební proces v mimořádně složitém institucionálním a politickém kontextu a rovněž přispěla 5 miliony EUR do dárcovského fondu na pořádání voleb, spravovaného Rozvojovým programem OSN.

Na podporu budování institucionálních kapacit financovala EU v rámci nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru tři projekty, které realizovaly organizace Club de Madrid, Mezinárodní institut pro demokracii a podporu při volbách (IDEA) a Rozvojový program OSN, a to s cílem poskytovat poradenství na vysoké úrovni, zprostředkovat interinstitucionální dialog a posílit fungování politických stran a soudnictví. V rámci místní výzvy k podávání návrhů z let 2014 a 2015 financované z fondů evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) bylo v listopadu v souladu s prioritami EU v oblasti lidských práv a demokracie pro tuto zemi vybráno šest nových projektů v celkové hodnotě 900 000 EUR. Projekty budou zahájeny začátkem roku 2016. Portfolio projektů EU financovaných z tohoto nástroje pak bude čítat dvanáct smluv o přibližné hodnotě 2,5 milionu EUR. Tématy nových projektů jsou ochrana dětí, práva žen, podmínky ve věznicích a analýza veřejných politik a boj proti homofobii.

Honduras

Situace v oblasti lidských práv v Hondurasu je pro EU i nadále znepokojivá. Ohrožené skupiny, jako jsou LGBTI osoby, ženy, novináři, pracovníci justice a právníci, jakož i vedoucí představitelé původního obyvatelstva, jsou i nadále terčem násilí a zavražďování. S ohledem na výše uvedené je často obtížné rozlišit, zda jednotlivé případy souvisely s otázkami lidských práv či byly pouhým důsledkem celkově nebezpečného prostředí, kde drobná, avšak násilná trestná činnost postihuje každého.

Místní orgány sice v některých případech prokázaly schopnost poskytnout obětem přímou podporu, obecně je však účinná ochrana ohrožených skupin nedostatečná. Navzdory existujícím obtížím došlo v uplynulých letech ke zlepšení a současná vláda prokazuje ochotu podpořit pokrok v praxi, ať již plánovaným otevřením místní pobočky Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva, schválením zákona na ochranu obránců lidských práv, novinářů, osob pracujících se sociálními médii a pracovníků justice nebo přijetím většiny, ne-li všech doporučení vyplývajících z všeobecného pravidelného přezkumu. Výzvou je nyní zajistit skutečné uplatňování.

Delegace EU v Hondurasu má na starosti největší dárcovský program v oblasti lidských práv v zemi, včetně programu na podporu lidských práv v Hondurasu (PADH) v hodnotě 5,5 milionu EUR a akce na podporu spravedlivé a dostupné spravedlnosti v Hondurasu (EUROJUSTICIA) v hodnotě 31 milionů EUR, jakož i řadu menších, avšak pravidelných celosvětových i místních výzev k podávání návrhů v rámci evropského nástroje pro lidská práva a demokracii (EIDHR). Mezi výsledky patří vypracování vnitrostátní politiky v oblasti lidských práv, posílení reformy a nezávislosti justice a podpora ohrožených obránců lidských práv.

Kromě pravidelných kontaktů s vládními orgány, občanskou společností a dalšími relevantními aktéry týkajícími se problematiky lidských práv vytvořila delegace EU v posledních dvou letech také platformu pro dialog s organizacemi občanské společnosti a obránci lidských práv, nazvanou Grupo ENLACE. Grupo ENLACE se stala aktivním a efektivním fórem pro diskusi a hodnocení velmi sledovaných případů obránců lidských práv a lidskoprávní problematiky obecně, do něhož se zapojovala nejen delegace EU a členské státy EU, ale i Švýcarsko a OSN. V roce 2015 se skupina zabývala pěti otázkami, včetně věznic a mučení, osob se zdravotním postižením, obecně známými či místními obránci lidských práv, justice a socioekonomických a pracovních práv. Aktivita Grupo ENLACE jsou rozmanité a dosud přinesly důležité výsledky, včetně reakce vlády na žádosti o informace, podpory ohrožených obránců lidských práv a řady vyřešených případů.

Jamajka

V roce 2015 zaměřila EU své priority v oblasti lidských práv na Jamajce na zrušení trestu smrti, pochybení ze strany bezpečnostních sil, zlepšení podmínek ve věznicích, a to i pro děti, vymýcení zneužívání dětí a prosazování práv dětí, práva žen a boj proti diskriminaci na základě sexuální orientace a zlepšení zacházení s LGBTI osobami. Jedním ze závažných problémů je i nadále přístup ke spravedlnosti. EU a členské státy se těmito otázkami zabývaly prostřednictvím politického dialogu, veřejné diplomacie (např. u příležitosti šestnáctidenní kampaně OSN s názvem End Violence against Women and Girls Now (Okamžitě zastavte násilí na ženách a dívkách)) a programů spolupráce EU.

Na Jamajce stále platí trest smrti za vraždu, i když od roku 1988 je dodržováno faktické moratorium na jeho vykonávání. EU se zapojila do veřejné diplomacie s cílem zdůraznit, že účinná rehabilitace vězňů a jejich opětovné zařazení do společnosti nakonec povede k tomu, že se veřejnost odkloní od názoru, že je nejvyšší trest nutný.

Vážné obavy obránců lidských práv na Jamajce nadále vzbuzují pochybení ze strany policie. Počet zabíjení v souvislosti s činností policie zůstává znepokojivě vysoký. EU i nadále podporovala nezávislou vyšetřovací komisi (INDECOM), která je orgánem dohledu nad bezpečnostními silami pověřený vyšetřováním excesů a případů zneužívání pravomocí ze strany státních činitelů, jenž je při řešení této otázky zásadně důležitý.

Jamajka dokončila v roce 2015 všeobecný pravidelný přezkum a přijala 92 ze 168 doporučení, mimo jiné doporučení o zřízení národní instituce pro lidská práva (ohledně něhož poskytuje poradenství sekretariát Společenství národů), o prosazování práv žen, dětí a osob se zdravotním postižením, o boji proti chudobě a o rozšíření přístupu ke zdravotní péči pro všechny. Jiná doporučení Jamajka odmítla, včetně doporučení o ratifikaci několika důležitých lidskoprávních nástrojů, např. o zrušení trestu smrti, Opčního protokolu k Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen a Úmluvy proti mučení a jejího opčního protokolu. Jamajka dále nepodpořila doporučení dekriminlizovat konsensuální vztahy mezi dospělými stejného pohlaví a přijmout opatření na omezení násilí páchaného na LGBTI osobách.

Během roku 2015 přijala jamajská vláda národní program odklonu od umísťování dětí do zařízení v rámci systému trestního soudnictví, který bude podporován prostřednictvím 11. Evropského rozvojového fondu (ERF). EU kromě toho přidělila několik grantů organizacím občanské společnosti zabývajícím se rehabilitací vězňů a dále na zlepšení podmínek dětí ve státních institucích a prevenci zneužívání dětí. EU rovněž pokračovala v práci prostřednictvím organizací občanské společnosti, jimž poskytovala granty mimo jiné na boj proti korupci na Jamajce zlepšováním správy věcí veřejných, justice a dohledu občanské společnosti nad legislativou týkající se práv, na podporu zdravějšího životního stylu a prosazování práv pacientů v souvislosti se zdravím matek, novorozenců a kojenců, na zlepšení kapacit občanské společnosti v oblasti informační a přesvědčovací činnosti založené na výzkumu, jakož i na prosazování práv LGBTI osob.

Mexiko

Stejně jako v předchozích letech prokázalo Mexiko proaktivní postoj na mezinárodních fórech zabývajících se lidskými právy tím, že prosazovalo témata společného zájmu EU a Mexika, včetně podnikání a lidských práv, boje proti terorismu, zrušení trestu smrti, boje proti šikaně, rozvojové agendy na období po roce 2015, cílů udržitelného rozvoje (posílením postavení vnitrostátních institucí pro lidská práva) a Partnerství pro otevřené vládnutí.

V oblasti vnitrostátního práva došlo v roce 2015 k řadě pozitivních událostí, Mexiko se však stále potýká se závažnými potížemi v oblasti veřejné bezpečnosti a s výzvami při boji proti organizované trestné činnosti a korupci. Na zemi mají negativní vliv problémy související s lidskými právy, včetně zapojení policie a armády do závažných případů porušování práv, jako jsou mimosoudní popravy, mučení a (násilná) zmizení. Závažnými problémy byla i nadále beztrestnost (s velmi nízkou úrovní stíhání všech druhů trestné činnosti, pohybující se mezi 98 a 99 %), pronikání organizované trestné činnosti do vězeňského systému, ale i do veřejné správy na místní a na státní úrovni a vraždy novinářů (konkrétně ve státě Veracruz).

Pokračující vyšetřování bedlivě sledovaných případů, jako jsou události v Igualae, Tlatlaye a Apatzingánu, stále vyvolává vážné pochyby navzdory proběhnuvším zatčením. Důvěryhodnost vlády doma i v zahraničí byla vážně narušena, zejména poté, co byla vydána konečná zpráva skupiny nezávislých odborníků (GIEI) o případu týkajícího se Igualy, v níž byla odmítnuta oficiální verze ohledně osudu 43 pohřešovaných studentů a zpochybněno vyšetřování tohoto případu. Mezinárodní subjekty (zpravodaj OSN pro otázky mučení, Meziamerická komise pro lidská práva a vysoký komisař OSN pro lidská práva) zdůraznily během oficiálních návštěv Mexika své znepokojení nad situací v oblasti lidských práv.

Za těchto okolností EU zdvojnásobila úsilí a podařilo se jí udržet plodnou spolupráci s mexickými orgány i s organizacemi občanské společnosti. V dubnu se v mexickém hlavním městě uskutečnil pátý dialog na vysoké úrovni o lidských právech mezi EU a Mexikem, kterému předsedali zvláštní zástupce EU pro lidská práva Stavros Lambrinidis a mexický náměstek ministra pro mnohostranné záležitosti Juan Manuel Gómez-Robledo. EU a Mexiko se dohodly, že spojí síly v boji proti mučení (vyškolením nezávislých orgánů / nezávislých soudně-lékařských služeb podle Istanbulského protokolu), v boji proti násilným zmizením (pomocí při zřizování spolehlivých databází) a při posilování národního mechanismu ochrany obránců lidských práv a novinářů. Dále byla dohodnuta spolupráce na ochraně práv dětí a v oblasti podnikání a lidských práv.

Dialogu předcházel třetí seminář EU a Mexika zaměřený na občanskou společnost (financovaný EU), který se uskutečnil rovněž v dubnu. Seminář posloužil jako prostor pro interaktivní dialog a výměnu zkušeností a osvědčených postupů týkajících se lidských práv v Mexiku a EU v oblastech, jako jsou mimo jiné posílení právního státu, práva migrantů, podnikání a lidská práva, děti a mladiství. Třicet dva zúčastněných nevládních organizací vypracovalo během semináře řadu závěrů a doporučení, která byla představena na začátku dialogu na vysoké úrovni. Obě strany se dohodly na návazné činnosti na technické úrovni.

Delegace EU v Mexiku posílila spolupráci s nevládními organizacemi prostřednictvím stálé Pracovní skupiny pro občanskou společnost a lidská práva, která se v roce 2015 sešla na několika pravidelných zasedáních a diskusích u kulatého stolu. Delegace EU a mise členských států pokračovaly v pravidelné spolupráci s obránci lidských práv podle místních obecných zásad týkajících se obránců lidských práv. Uskutečnily se terénní návštěvy států Chihuahua, Mexico, Aguascalientes a města Juárez. Konala se rovněž setkání s vysoce postavenými představiteli federálních orgánů z ministerstev zahraničních věcí a vnitra.

Delegace EU v Mexiku vydala spolu s členskými státy EU v průběhu roku dvě místní prohlášení: jedno v květnu, odsuzující vraždu novináře Armanda Saldañi Moralese ve státě Veracruz, a druhé v srpnu, v souvislosti s vraždou novináře Rubéna Espinosy a čtyř žen v hlavním městě Mexiko. EU i nadále pečlivě sledovala vývoj kolem případu Jyriho Jakkoly, finského občana a podporovatele místních obránců lidských práv, který byl v roce 2010 zabit ve státě Oaxaca. Delegace EU v úzké spolupráci s finským velvyslanectvím pomáhala uspořádat v lednu a v září setkání pro poslance Evropského parlamentu, kteří přicestovali na návštěvu s cílem sledovat vyšetřování Jakkolovy smrti a jednat s příslušnými orgány.

Spolupráce EU podpořila politické priority v rámci dvoustranného nástroje pro rozvojovou spolupráci, evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) a nástroje na podporu nestátních subjektů. Kromě konkrétní činnosti navazující na dialog na vysoké úrovni se EU a Mexiko dohodly v rámci programu na podporu sociální soudržnosti Social Cohesion Laboratory II – financovaného Mexikem a EU – na dvou oblastech činnosti v letech 2015–2017: práva dětí a mladistvých (dialog s organizacemi občanské společnosti, s obránci práv dětí na úrovni států federace, vypracování plánu technické pomoci s cílem vymezit hlavní nedostatky týkající se kapacit pro provádění nového mexického právního rámce v této oblasti) a podnikání a lidská práva, mimo jiné nasmlouvání odborníků za účelem přípravy dokumentu o obecných zásadách a plnění cíle, jímž je dosáhnout, aby Mexiko dodržovalo obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských práv.

Činnost se v této souvislosti zaměřuje na tři související zásadně důležité oblasti: sociální ochrana, konzultace původních obyvatel ohledně investic do infrastruktury a fiskální rovnost. Spolupráce zahrnuje rovněž projekty s lidskoprávním prvkem realizované ve spolupráci s několika institucemi na státní úrovni (zejména ve státech Oaxaca a San Luis Potosí). V říjnu byla zveřejněna výzva k podávání návrhů v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva, přičemž jakožto hlavní prioritní osy byly v souladu s výsledkem dialogu na vysoké úrovni zvoleny boj proti mučení a násilným zmizením a ochrana novinářů či obránců lidských práv.

Nikaragua

Mezi cíle EU v oblasti lidských práv a demokracie v kontextu vztahů s Nikaraguou patří podpora úsilí o posílení právního státu (transparentnost, účinnost, odpovědnost), posílení vnitrostátního rámce pro boj proti násilí na základě pohlaví, podpora svobodné občanské společnosti aktivní při prosazování a ochraně lidských práv a schopné zapojit se do politických diskusí o agendě národního rozvoje, prosazování sociálních práv, práv na vzdělání a zdravotních práv nejohroženějších skupin prostřednictvím rozvojové spolupráce, jakož i podpora iniciativ zaměřených na budování kapacit, zvýšení sociálního povědomí mezi mladými lidmi a ochranu práv dětí.

V roce 2015 práce v těchto oblastech pokračovala. Zvláštní pozornost byla věnována nikaragujským bezpečnostním silám a respektování lidského života, důstojnosti a svobody sdružování a projevu. EU zopakovala význam klíčových otázek, jako je transparentnost, posílení řádné správy věcí veřejných a právního státu, prosazování oddělení pravomocí a volebních otázek, včetně zastoupení opozičních stran v nejvyšší volební radě. EU zároveň uvítala úsilí Nikaraguy v boji proti obchodování s lidmi a doufá, že Nikaragua bude lépe koordinovat otázky migrace se sousedními zeměmi, a to navzdory dočasné krizi způsobené přílivem kubánských migrantů do Kostariky, kteří byli cestou na sever zastaveni na nikaragujské hranici.

Ke konci roku odsoudily organizace občanské společnosti omezení svobody činnosti a objevily se zprávy o nepřiměřeně tvrdých zákrocích policie při demonstracích. Mediální skupiny a opozice kritizovaly obtěžování novinářů. Nepříznivě byla ovlivněna též situace v oblasti práv původních obyvatel, a to jak ve vztahu k projektům infrastruktury, tak ve vztahu k respektování a ochraně půdy jejich předků. EU i nadále bedlivě sledovala respektování práv původních obyvatel, zejména v souvislosti s rozšiřováním zemědělské půdy, které by mohlo mít výrazný dopad na jejich sociální a environmentální práva. Zvláštní pozornost byla věnována též sledování situace ohledně práv souzených či již odsouzených vězňů, jakož i podmínek v nápravných zařízeních v zemi a vazebních celách národní policie.

Pokud jde o finanční spolupráci, EU i nadále podporovala lidská práva prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR, 10 projektů) a tematických položek týkajících se nestátních subjektů a místních orgánů (NSA-LA, 14 projektů), jakož i prostřednictvím projektů přímo financovaných členskými státy EU. EU se prostřednictvím těchto projektů věnovala problematice účasti občanů, restorativní justice pro mladistvé, práv osob se zdravotním postižením, prosazování lidských práv v regionu karibského pobřeží, práv žen a LGBTI osob a práv dětí. Dialog s občanskou společností byl podrobný a trval během celého roku 2015, kdy byl vypracován plán spolupráce EU s občanskou společností v Nikaragui.

Během roku uspořádala EU k zakončení společných akcí s UNICEF u příležitosti 25. výročí Úmluvy o právech dítěte celonárodní novinářskou soutěž na téma „inovace pro dětství, inovace pro spravedlnost“. Oceněno bylo šest novinářů. Nikaragua byla s podporou EU jednou z prvních zemí v regionu, jež zahájily reformu trestního zákoníku s cílem začlenit do něj trestní normy pro boj proti nadnárodní trestné činnosti a obchodováním s drogami, které již byly harmonizovány na úrovni Střední Ameriky. Nedávná novelizace trestního zákoníku čeká na schválení parlamentem. Kromě toho EU prostřednictvím svého regionálního programu EUROsociAL poskytla Nikaragui technickou pomoc na zlepšení přístupu ohrožených osob ke spravedlnosti, podporu rozvoje alternativních mechanismů řešení konfliktů v soudnictví (odborná příprava pro mediátory) a podporu orgánů odpovědných za vyšetřování násilí na základě pohlaví (jako je veřejný žalobce, soudy a laboratoře soudního lékařství).

Panama

V květnu podstoupila Panama svůj druhý všeobecný pravidelný přezkum v rámci OSN. Oproti předchozímu všeobecnému pravidelnému přezkumu v roce 2010 bylo zaznamenáno několik pozitivních aspektů, včetně ratifikace několika prvořadých mezinárodních nástrojů v oblasti lidských práv (včetně Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, Mezinárodní úmluvy na ochranu všech osob před nuceným zmizením a úmluv OSN týkajících se osob bez státní příslušnosti) a vydání stálých pozvání pro subjekty působící v rámci tematických zvláštních postupů. V říjnu se Panama stala jedním z 18 států zvolených do Valného shromáždění OSN coby člen Rady pro lidská práva, kde bude od ledna 2016 působit tři roky.

Hlavní prioritou prezidenta Juana Carlose Varely pro Panamu je podle jeho slov dosáhnout během jeho pětiletého mandátu skutečně inkluzivního hospodářského růstu a současně prosazovat rozsáhlou sociální agendu. Ministr pro sociální rozvoj ve snaze dosáhnout rovnosti žen a mužů nedávno předložil akční plán na období let 2015–2019 na dosažení rovných příležitostí pro ženy. Provádět jej mají vláda i občanská společnost. S podporou UNICEF pokračuje Panama v rozvíjení a provádění národního strategického plánu pro děti a dospívající mládež. Tento proces byl zahájen v roce 2002 a vyvrcholí konečnými cíli pro rok 2020.

Významné výzvy představují v Panamě vězeňské a vazební podmínky. Podle zpráv Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu nebylo 70 % vězněných osob v Panamě odsouzeno. Je tomu tak zejména v důsledku soudních průtahů a rozsáhlého využívání vyšetřovací vazby, která je v některých případech delší než maximální trest za trestný čin, který byl údajně spáchán; kromě toho je potřeba urychleně snížit přeplněnost věznic (počet dospělých vězňů v zemi výrazně přesahuje kapacity jejích věznic) a zlepšit podmínky v nich. Stížnosti na nevyhovující podmínky ve věznicích se týkají lékařské péče, hygieny a špatného zacházení ze strany dozorců. Zlepšit je třeba také pracovní podmínky vězeňských dozorců.

Je zde však snaha o zlepšení situace. Země prochází přechodem ze systému trestního soudnictví založeného na zásadě vyšetřovací na systém založený na zásadě projednací, díky čemuž se již snížily soudní průtahy. V roce 2014 byla otevřena nová věznice Nueva Joya (s kapacitou 5 000 vězňů) a Panama provádí reformu systému vězeňských a vazebních práv založenou na třech pilířích: respektování práv a důstojnost zadržovaných osob i vězeňského personálu, zaručení jejich bezpečnosti a bezpečnosti obyvatelstva obecně a opětovném začlenění propuštěných vězňů. Byl odsouhlasen plán s krátkodobými, střednědobými a dlouhodobými cíli. EU toto úsilí podporuje. Projekt Bezpečnostní spolupráce v Panamě (SECOPA) v hodnotě 28 milionů EUR financovaný EU má za cíl posílit kapacitu generálního ředitelství věznic poskytovat cílené programy rehabilitace a opětovného začleňování dospělých vězňů. SECOPA též zlepší systém odborného vzdělávání vězeňského personálu a podpoří zahájení profesionální kariéry. Z projektu bude financováno dokončení inovativního střediska pro rehabilitaci nezletilých, kteří se dostali do konfliktu se zákonem, a vypracování moderního sčítání vězňů v zemi.

Přibližně 10 % Panamců jsou příslušníky komunit původních obyvatel a žijí na 28,6 % území státu. Přestože existují politiky a právní předpisy na ochranu těchto komunit, stále je třeba vykonat mnohé ke zlepšení jejich životní úrovně, přístupu k veřejným službám a rovnému rozdělování, zejména ve zdravotnictví a držbě půdy. Na posílení ochrany práv původních obyvatel probíhá několik konkrétních programů, mimo jiné Mezoamerický program v oblasti zdraví 2015 (Mesoamerica Health Programme), Program pro vodu a životní prostředí (Water and Environment Programme) a Program pro výživu dětí (Child Nutrition Programme). EU financuje dvoustranný projekt na podporu sociální soudržnosti Apoyo a la Cohesión Social (COHESAL – 10 milionů EUR), prováděný ministerstvem sociálního rozvoje, jenž zahrnuje několik činností na podporu původních obyvatel a organizací. Nepřímým cílem tohoto projektu je rovněž obrana ekonomických a sociálních práv této komunity v nejchudších oblastech země prostřednictvím decentralizace a financování místních projektů.

Panama nedávno přijala národní plán boje proti obchodování s lidmi, jehož cílem je navrhnout národní politiku v této oblasti. V roce 2015 naplánovala Národní komise pro boj proti obchodování s lidmi tyto činnosti: odbornou přípravu pro bezpečnostní personál a pracovníky na přepážkách (recepcie) v cestovním ruchu a jiných soukromých podnicích, úvod do učebních osnov pro pracovníky na přepážkách a bezpečnostní personál letecké společnosti COPA a odbornou přípravu pro zaměstnance úřadu Panama Canal Authority. Panama rovněž pracuje na plánu, podle něhož by se stala první zemí v Latinské Americe, kde bude do roku 2020 vymýcena dětská práce.

Prioritou vládního plánu na období let 2014–2019 je bezpečnost. Pokud jde o boj proti drogám, pozornost se přesunula k prevenci, jakož i zesílení boje proti korupci, praní peněz a financování terorismu. Pozornost bude věnována také posílení institucí a zlepšení technologických aktiv a existuje zájem na lepším řešení problematiky obchodování s lidmi jakožto dalšího důsledku nadnárodní trestné činnosti.

Paraguay

EU se v rámci spolupráce a dialogu s Paraguayí o lidských právech a demokracii zaměřuje především na zlepšení fungování justice a vězeňského systému, institucionalizaci lidských práv, ochranu práv dětí, žen, LGBTI osob a původních obyvatel, boj proti obchodování s lidmi a respektování environmentálních práv.

EU se těmto otázkám i nadále věnovala v různých formátech, a to i sledováním provádění úmluv o lidských právech v souvislosti s všeobecným systémem preferencí (GSP+). EU a členské státy spolupracovaly na zajištění koordinace a systematických kontaktů. Paraguay je členem Rady OSN pro lidská práva na období let 2015–2017 a EU a její členské státy podnikaly demarše s cílem nalézt s Paraguayí společný postoj k mezinárodním otázkám týkajícím se lidských práv. EU vyslala v dubnu do Paraguaye povolební misi, aby zhodnotila pokrok v provádění doporučení volební pozorovatelské mise EU z roku 2013. Evropský parlament přijal v červnu usnesení vyjadřující znepokojení nad vysokým počtem těhotenství v dětském věku v Paraguayi.

Pokud jde o finanční spolupráci, z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) byla poskytnuta podpora zaměřená na práva žen, osoby se zdravotním postižením, původní obyvatelé v paraguajské části regionu Chaco, posílení úlohy občanské společnosti při monitorování volebního systému, boj proti obchodování s lidmi a vypracování a šíření každoroční zprávy o lidských právech, kterou sestavují organizace občanské společnosti. Demokracie, účast a posílení institucí kromě toho představují jednu z prioritních oblastí dvoustranné rozvojové pomoci EU určené Paraguayi v letech 2014–2020.

Peru

Mezi priority EU v oblasti lidských práv a demokracie v kontextu vztahů s Peru patří opatření navazující na národní plán v oblasti lidských práv, práva původních obyvatel a uplatňování zákona o předchozí konzultaci, přístup ke spravedlnosti, doporučení Komise pro pravdu a usmíření, ekonomická a sociální práva, svoboda shromažďování, obránci lidských práv, práva žen, obchodování s lidmi a dětská práce.

Dialog o lidských právech s Peru byl v roce 2015 velmi pravidelný, přičemž v červenci se konal druhý formální technický dialog o lidských právech, který doplnily diskuse v rámci každoročního dialogu na vysoké úrovni. Mezi projednávané otázky patřila problematika podnikání a lidských práv a vymezení národní politiky v oblasti sociální odpovědnosti podniků, násilí na základě pohlaví, boj proti diskriminaci a demokracie, právní stát a řádná správa věcí veřejných a byly rovněž podány aktuální informace o přípravě všeobecných a prezidentských voleb v roce 2016. V roce 2016 bude pokračovat práce na institucionalizaci dialogu stanovením formálního mandátu.

Důležitým krokem v procesu usmíření týkajícího se násilí v období působení Světlé stezky v letech 1980 až 2000 bylo slavnostní otevření muzea nazvaného Místo paměti, tolerance a sociální inkluze (Lugar de la Memoria, la Tolerancia y la Inclusión Social) prezidentem Ollantou Humalou v prosinci 2015. Projekt politicky a finančně podpořily EU a Německo. Jedná se o důležité opatření, o nějž se zasazovala Komise pro pravdu a usmíření. Na místní úrovni udržovala delegace EU úzké kontakty s organizacemi občanské společnosti, úřadem veřejného ochránce práv a vládními orgány v souvislosti se situací v oblasti lidských práv a postavením obránců lidských práv a původních obyvatel. Neustále s uvedenými subjekty komunikovala s cílem sledovat jednotlivé případy. Peru bylo i nadále spolehlivým partnerem na mezinárodních fórech, kde hlasovalo podobně jako EU.

Financování nových lidskoprávních projektů v Peru ze strany EU v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) dosáhlo v roce 2015 částky 2,18 milionu EUR, především díky projektu na podporu politické kultury před volbami v roce 2016 a projektu na pomoc původním obyvatelům bojovat proti diskriminaci ohledně jejich území.

Svatý Kryštof a Nevis

Mezi prioritní výzvy patří zrušení trestu smrti, práva žen, budování kapacit v oblasti lidských práv mezi příslušníky donucovacích orgánů, věznice, práva dětí, práva LGBTI osob, bezpečnost a provádění doporučení vyplývajících ze všeobecného pravidelného přezkumu z listopadu 2015.

EU se zasazuje o moratorium na trest smrti za účelem jeho zrušení. Vážným důvodem ke znepokojení zůstává přeplněnost věznic na Svatém Kryštofu. Země zatím nezrušila tělesné tresty. Bylo provedeno několik informačních akcí v souvislosti s rezolucemi Třetího výboru Valného shromáždění OSN zabývajících se lidskými právy. Svátý Kryštof a Nevis bude příjemcem regionálního grantu financovaného v rámci výzvy z roku 2015 k podávání návrhů na řešení domácího násilí, přičemž realizace začne v roce 2016. Země trpí vysokou úrovní zločinnosti, přičemž související problémy představuje zajištění ochrany práv ve spojitosti s národní bezpečností a bezpečností občanů a řešení násilí ve společnosti.

V únoru 2015 vyhrála všeobecné volby koalice tří opozičních stran s názvem Team Unity, která nahradila labouristickou stranu, jež byla u moci od roku 1995. Zatímco volební den proběhl v pořádku a v poklidu, technické a procedurální potíže způsobily zdržení ve sčítání hlasů a předávání výsledků. V listopadu předložila nová vláda právní předpis omezující funkční období předsedy vlády na dva pětileté mandáty.

Svatý Kryštof a Nevis podstoupil v listopadu svůj druhý všeobecný pravidelný přezkum, v jehož rámci nepřijal více než polovinu doporučení, a to i těch, které se týkají podpisu všech klíčových smluv v oblasti lidských práv a přistoupení k nim, diskriminace na základě sexuální orientace a genderové identity, moratoria na trest smrti a zákazu tělesných trestů. Opakovaná doporučení se rovněž týkala ochrany žen a dětí před domácím násilím, urychleného uvedení v platnost zákona o domácím násilí schváleného parlamentem v roce 2014 a přijímání dodatečných opatření k řešení diskriminace na základě pohlaví.

Země si vysloužila pochvalu za úsilí o prosazování lidských práv, pokud jde o sociální služby, vzdělávání a zaměstnanost mládeže. Vyvíjí snahu o zlepšení bezpečnostních aspektů svého kontroverzního programu na získání občanství za investice, který je v regionu nejrozsáhlejším. Krátce po všeobecném pravidelném přezkumu pozvala vláda regionální úřad OSN na konzultace s cílem zvážit varianty zřízení národní instituce pro lidská práva.

Svatá Lucie

Mezi prioritní výzvy patří zrušení trestu smrti, policejní brutalita, diskriminace na základě pohlaví a domácí a sexuální násilí, zneužívání dětí a práva LGBTI osob. Důvodem ke znepokojení zůstává efektivnost trestního soudnictví, jakož i přístup ke zdravotní péči. Další prioritou je provádění doporučení vyplývajících ze všeobecného pravidelného přezkumu uskutečněného v roce 2015.

EU v politickém dialogu se Svatou Lucií neustále usiluje o zrušení trestu smrti, zajištění vyšší míry odpovědnosti ze strany policie, zlepšení systému trestního soudnictví a uzákonění právních předpisů na ochranu osob před diskriminací na základě sexuální orientace či genderové identity. Bylo provedeno několik informačních akcí v souvislosti s rezolucemi Třetího výboru Valného shromáždění OSN zabývajících se lidskými právy. Svatá Lucie bude příjemcem pomoci z evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) na řešení domácího násilí. V roce 2016 začne fungovat regionální projekt vybraný v rámci výzvy k podávání návrhů z roku 2015.

Svatá Lucie podstoupila v listopadu svůj druhý všeobecný pravidelný přezkum, v jehož rámci bylo upozorněno na problematiku diskriminace na základě pohlaví, domácího a sexuálního násilí a kriminalizace konsensuálních vztahů osob stejného pohlaví. Země obdržela doporučení týkající se ochrany práv dětí, zrušení trestu smrti a ratifikace určitých mezinárodních dohod. Dostalo se jí ocenění za ratifikaci Opčního protokolu k Úmluvě OSN o právech dítěte a za výrazné úsilí o zajištění přístupu svých obyvatel k vodě, potravinám a zdravotní péči. Svatá Lucie se zavázala přezkoumat 121 doporučení.

Země v současnosti prochází reformou soudního systému pro mladistvé. Vážným společenským problémem je i nadále zneužívání dětí a vláda rovněž zahájila osvětové kampaně, které se zaměřují jak na společnost obecně, tak i na profesionály v této oblasti. Svatá Lucie zatím nezrušila tělesné tresty. V září vláda představila politiku užití síly s cílem zajistit, aby policie dodržovala náležité postupy. Předseda vlády předložil v březnu nezávislou zprávu Prováděcí agentury Karibského společenství pro boj proti trestné činnosti (IMPACS), která se zabývala údajnými mimosoudními popravami ze strany policie v letech 2010 a 2011. EU byla znepokojena nedostatečnými návaznými opatřeními a vydala místní prohlášení, v němž vyzvala orgány, aby na základě zprávy přijaly příslušná opatření a zajistily spravedlivý proces.

Výbor OSN pro práva dítěte se v červnu zabýval kombinovanou druhou až čtvrtou pravidelnou zprávou o Svaté Lucii. Uvítal přijetí několika legislativních opatření, včetně zákona proti gangům z roku 2014. Vzal též na vědomí, že Svatá Lucie v roce 2014 ratifikovala Opční protokol k Úmluvě OSN o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů, čímž pokračoval příznivý trend přistupování k důležitým protokolům a úmluvám v oblasti lidských práv či jejich ratifikace. Výbor nicméně vyzval Svatou Lucii, aby se zabývala problematikou tělesných trestů, rodičovského poradenství a povinností, dětí zbavených rodinného prostředí, zneužívání a zanedbávání, zdraví dospívající mládeže, hospodářského vykořisťování dětí včetně dětské práce, sexuálního vykořisťování a zneužívání a soudního systému pro mladistvé. Výbor byl znepokojen skutečností, že tělesné tresty jsou stále považovány za zákonný prostředek na ukáznění dětí, a vysokým výskytem incestu a sexuálního zneužívání chlapců a dívek.

Svatý Vincenc a Grenadiny

Mezi priority v oblasti lidských práv patří domácí násilí, sexuální násilí páchané na ženách a dívkách, práva dětí, diskriminace LGBTI osob, trest smrti a budování kapacit v oblasti lidských práv mezi příslušníky donucovacích orgánů. Bylo provedeno několik informačních akcí v souvislosti s rezolucemi Třetího výboru Valného shromáždění OSN zabývajících se lidskými právy.

Nejvyšší trest zůstává součástí právních předpisů, ale platí faktické moratorium. Podle zpráv občanské společnosti zůstává závažným a přetrvávajícím problémem znásilnění a násilí páchané na ženách. V květnu učinil parlament důležitý krok schválením právních předpisů o domácím násilí, které posilují ochranu obětí zneužívání a vytvářejí nahlašovací povinnost pro větší část společnosti. Zákon o domácím násilí z roku 2015 rovněž rozšiřuje definici domácího násilí na „jakékoliv omezující či hrubé chování, které poškozuje zdraví, bezpečnost či kvalitu života stěžovatele či jakéhokoli dítěte v péči stěžovatele“.

V prosinci se na Svatém Vincentu a Grenadinách konaly všeobecné volby, které vyústily ve čtvrté po sobě následující funkční období pro předsedu vlády Ralpha Gonsalvese a jeho Jednotnou labouristickou stranu (Unity Labour Party). Opoziční Nová demokratická strana (New Democratic Party) protestovala proti velmi těsnému výsledku, vyřkla podezření na závažné podvody a oznámila, že minimálně v jednom obvodu hodlá hlasování právně napadnout. Volby pozorovala Organizace amerických států, Společenství národů a sekretariát Karibského společenství a jejich mise výsledky potvrdily.

Surinam

Mezi priority EU v oblasti lidských práv v kontextu jejích vztahů se Surinamem patří právní otázky, podmínky ve věznicích a vazebních zařízeních, domácí či sexuální násilí, práva LGBTI osob a obchodování s lidmi, včetně žen a dětí, za účelem sexuálního vykořisťování. Panuje též znepokojení ohledně rozsáhlé korupce ve státní správě, případů zastrašování tisku, diskriminace žen, potomků uprchlých otroků (tzv. maronů), indiánů a jiných menšin, jakož i dětské práce v neformálním sektoru.

Surinamské národní shromáždění přijalo nový trestní zákoník zahrnující zrušení trestu smrti (ne však ve vojenském zákoníku). Vysoká představitelka EU, místopředsedkyně Komise tuto skutečnost uvítala v prohlášení „jakožto významný krok kupředu, jenž vysílá vítaný signál dalším zemím v regionu i mimo něj“, a uvedla též, že „by mohl být dále upevněn podpisem a ratifikací Druhého opčního protokolu k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech a Protokolu k Americké úmluvě o lidských právech, přičemž cílem obou těchto nástrojů je zrušení trestu smrti“. Krátce před zrušením trestu smrti v únoru 2015 uspořádala EU v Paramaribu seminář o jeho zrušení. Projekt byl financován EU.

Problematika lidských práv je projednávána v rámci každoročního politického dialogu podle článku 8 dohody z Cotonou a na dvoustranných jednáních. Třetí kolo politického dialogu se konalo v Paramaribu v březnu 2015 a byly na něm projednány mimo jiné otázky lidských práv a správy věcí veřejných, novely zákona o amnestii, obchodování s lidmi, trestu smrti (stále existuje ve vojenském zákoníku), korupce a podmínek ve věznicích. Místní nevládní organizace uskutečňuje program financovaný z EIDHR, který se týká budování odpovědnosti surinamské občanské společnosti za lidská práva a řádnou správu věcí veřejných. Na projekt je na léta 2014 až 2016 přiděleno 125 000 EUR.

Ve všeobecných volbách v květnu 2015 získala Národní demokratická strana (National Democratic Party, NDP) současného prezidenta Desiho Bouterseho 26 z 51 křesel v Národním shromáždění, díky čemuž má většinu o jeden hlas. Opoziční koalice V7 získala 17 křesel, ABOP pět a zbytek křesel připadl rozdělené opozici. Je to poprvé, co má NDP v Národním shromáždění celkovou většinu.

Trinidad a Tobago

Mezi priority patří zrušení trestu smrti, prosazování a zajištění práv žen a dětí, řešení diskriminace LGBTI osob a zlepšení podmínek ve věznicích a respektování práv vězňů doplněné o činnosti přispívající k posílení demokracie.

EU se i nadále angažovala v diskusích o lidských právech na různých fórech. V lednu 2015 se v Port of Spain uskutečnilo druhé kolo politického dialogu podle článku 8 dohody z Cotonou, přičemž mezi diskutované otázky lidských práv patřil pokrok při naplňování doporučení vyplývajících z prvního kola všeobecného pravidelného přezkumu, potřeba zachovat stávající moratorium na popravu a v konečném důsledku zrušit trest smrti, zpoždění ve schvalování genderové politiky a kroky podniknuté k ratifikaci Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte. EU uvítala zřízení úřadu pro ochranu dětí (Children's Authority) a s uspokojením vzala na vědomí, že země přijala důležité doporučení vyplývající ze všeobecného pravidelného přezkumu, aby pracovala na snížení počtu nahromaděných nevyřešených případů, zabývala se nedostatečnou výkonností soudního systému a zlepšila podmínky ve věznicích. Bylo vyjádřeno znepokojení nad nedostatkem bezpečných prostor pro vězněné dívky a bylo uvedeno, že je zapotřebí, aby se vláda prioritně věnovala činnostem zaměřeným na zlepšení podmínek ve věznicích. EU rovněž vyjádřila hluboké znepokojení nad vysokým počtem údajných mimosoudních poprav.

Po volbách v září 2015 a následné změně vlády uvedli vedoucí představitelé, že hodlají uplatňovat trest smrti v souladu s právními předpisy a naznačili, že by mohly být opět vykonávány popravy oběšením, přestože od roku 1999 platí faktické moratorium. U příležitosti Dne lidských práv uspořádala delegace EU ve spolupráci s partnery panelovou diskusi o situaci v oblasti lidských práv na Trinidadu a Tobagu. I nadále podporovala boj proti trestu smrti, jakož i proti diskriminaci LGBTI osob, a to i šířením prohlášení vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise u příležitosti Světového dne proti trestu smrti a Mezinárodního dne proti homofobii. Po zrušení ministerstva pro rovnost žen a mužů a pro problematiku dětí přidělila nová vláda jeho portfej tajemnici úřadu předsedy vlády. U příležitosti Světového dne dětí EU ve spolupráci s Rozvojovým programem OSN uskutečnila veřejnou informační akci zaměřenou na dívky v péči státu a poskytla dotčeným mladým lidem poradenství.

EU pokračovala v dialogu s organizacemi občanské společnosti, včetně měsíčních setkání se skupinami zastupujícími zájmy LGBTI osob. Trinidad a Tobago se poprvé stalo příjemcem pomoci z výzvy k podávání návrhů v rámci evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR), na jejímž základě byly uděleny granty na podporu činností, jejichž cílem je zrušení trestu smrti a prosazování rovnosti žen a mužů. Občanská společnost i nadále spolupracuje s vládou ohledně nezbytnosti ústavní reformy. Tato oblast bude dále podporována, aby bylo možno rozvíjení problematiky správy věcí veřejných zařadit do 11. Evropského rozvojového fondu (ERF) a tematických rozpočtových položek týkajících se organizací občanské společnosti a místních orgánů (CSO-LA).

Spojené státy americké (USA)

Administrativa prezidenta Baracka Obamy kladla i v roce 2015 velký důraz na prosazování lidských práv a demokracie ve dvoustranných vztazích USA se třetími zeměmi a na mnohostranných fórech, zejména na půdě OSN a OBSE. Barack Obama v projevu u příležitosti 70. zasedání Valného shromáždění OSN prohlásil, že zejména viděno optikou válek v Sýrii a na východě Ukrajiny USA nikdy nepřestanou hájit lidská práva.

Pokud jde o situaci lidských práv v USA, došlo v roce 2015 k určitému pozitivnímu vývoji v oblasti zrušení trestu smrti a reformy trestního soudnictví. Kromě toho byly podniknuty kroky ke snížení počtu zadržovaných osob v zařízení Guantánamo. Nebyly však podniknuty řádné kroky navazující na zprávu zvláštního výboru Senátu USA pro zpravodajství z prosince 2014 s názvem Studie výboru o programu agentury CIA pro zadržování a vyslýchání (Committee Study of the Central Intelligence Agency's Detention and Interrogation Program).

Pokud jde o trest smrti, byl v roce 2015 v USA zaznamenán příznivý trend, neboť byl vykonán nejnižší počet poprav a uložen nejnižší počet trestů smrti za více než 20 let. Státy Nebraska a Connecticut trest smrti zrušily, čímž se počet států, které jej stále povolují, snížil na 31.

Pensylvánie oznámila moratorium. Obecně veřejná podpora trestu smrti mezi Američany klesla. Přestože vláda Baracka Obamy nepůsobila aktivně na Kongres ve snaze přimět jej ke zrušení trestu smrti na federální úrovni, prezident přiznal, že jeho uplatňování jej „hluboce znepokojuje“. Zákaz vývozu léků z EU používaných k provádění poprav měl v uplynulých čtyřech letech významný dopad na situaci související s trestem smrti a na veřejnou diskusi o popravách.

EU opakovaně vyzývala k uzavření vězeňského zařízení v zátoce Guantánamo. Úsilí vlády s cílem vězeňské zařízení uzavřít a zbývající zadržované osoby přesunout bylo Kongresem většinou i nadále blokováno. V roce 2015 však došlo k určitému pokroku v souvislosti s přesunem zadržovaných osob do třetích zemí. Z přibližně 780 osob zadržovaných v Guantánamu jich koncem listopadu 2015 zbývalo 107. V prosinci bylo dosaženo dohody o přesunu dalších 17 zadržených. Většina Kongresu je však i nadále proti jakémukoliv přesunutí zadržovaných osob z Guantánama do USA. Zákon o zmocnění k národní obraně, který Kongres přijal v listopadu, obsahuje právní překážky k uzavření věznice, včetně zákazu používání finančních prostředků k přesunu vězňů do USA či k budování zařízení k jejich ubytování v budoucnu. V roce 2015 nebyla přijata žádná řádná opatření navazující na zprávu Senátu o programu CIA pro zadržování a vyslýchání, která odhalila závažné případy porušování lidských práv ve vězeňském zařízení Guantánamo.

Rok 2015 byl přelomovým bodem v reformě trestního soudnictví. Spojené státy mají extrémně vysoký podíl uvězněných osob v přepočtu na počet obyvatel a drží v samovazbě více vězňů než jakákoli jiná demokratická země. Prezident Barack Obama vyzval Kongres k přijetí smysluplné reformy trestního soudnictví, aby byl americký systém trestního soudnictví spravedlivější a efektivnější a řešil bludný kruh chudoby, trestné činnosti a odnětí svobody. Zákon o reformě ukládání trestů a nápravných opatřeních z roku 2015 získal v právním výboru Senátu silnou podporu hlasů obou stran. Kromě toho bylo dosaženo určitého pokroku v problematice samovazby. Kalifornie v září v rámci přelomového právního urovnání sporu vyjádřila souhlas s přehodnocením využívání samovazby ve svých věznicích, včetně přísných omezení týkajících se dlouhodobé izolace vězňů.

Delegace EU ve Washingtonu DC byla ohledně všech výše uvedených témat i nadále v intenzivním kontaktu s příslušnými odbory vlády, Kongresem a nevládními organizacemi. EU s USA nadále spolupracovala i ohledně dalších významných otázek v oblasti lidských práv, včetně práv žen, práv osob se zdravotním postižením, práv LGBTI osob, svobody projevu a ratifikace mezinárodních nástrojů. Delegace EU podala americké vládě demarši na podporu urychlené ratifikace Smlouvy o obchodu se zbraněmi, která obsahuje mimo jiné doložky týkající se prevence porušování lidských práv a mezinárodního humanitárního práva.

V průběhu roku 2015 pokračovaly EU a USA v úzké spolupráci v oblasti lidských práv, především na mnohostranných fórech, jako je OSN a OBSE, a ve vztahu k situacím ve třetích zemích. V únoru se uskutečnily každoroční konzultace o lidských právech. Spolupráce EU, jejích členských států a USA pokračovala rovněž v rámci Celosvětového fondu na podporu rovnosti (Global Equality Fund), Partnerství pro rovnoprávnou budoucnost (Equal Future Partnership) a Koalice pro svobodu online (Freedom Online Coalition).

Zvláštní zástupce EU pro lidská práva Stavros Lambrinidis promluvil během zářijové návštěvy Washingtonu DC na půdě organizace Freedom House o klíčových výzvách na celém světě a politice EU týkající se lidských práv. Den lidských práv byl pro delegaci EU příležitostí k zahájení kampaně v sociálních médiích zaměřené na několik pozitivních výsledků, jichž EU v oblasti lidských práv v nedávné době dosáhla.

Uruguay

Mezi cíle EU v oblasti lidských práv a demokracie v kontextu vztahů s Uruguayí patří podpora reformy a modernizace systému trestního soudnictví a vězeňského systému, posílení práv žen a dětí, rozšíření politik na boj proti diskriminaci a zvýšení občanské bezpečnosti. Obecně oslavila Uruguay v roce 2015 třicet let nepřerušené demokracie, přičemž v roce 2014 se uskutečnily celostátní a v roce 2015 komunální volby, které proběhly transparentně a pokojně.

Národní instituce pro lidská práva (INDDHH) v roce 2015 informovala o tom, že domovy provozované v rámci systému trestní odpovědnosti mladistvých SIRPA (odbor pro mladistvé pachatele) jsou přeplněné, dochází v nich k nepřiměřenému používání síly a psychotropních látek a panují v nich nelidské a ponižující podmínky. Upozornila též na případy sexuálního zneužívání nezletilých ve střediscích Uruguayského institutu pro děti a mladistvé (INAU). Navzdory přijetí četných kroků k řešení domácího násilí se v roce 2015 počet nahlášených případů zvýšil.

V listopadu vláda předložila národní akční plán na období let 2016–2019 pro život bez násilí na základě pohlaví, jehož hlavními cíli jsou snížit počet smrtí v důsledku násilí na základě pohlaví a počet žen trpících násilím. Plán v oblasti rasové rovnosti pro potomky Afričanů na období let 2015–2020 vydaný v červenci odhaluje diskriminaci, k níž v Uruguayi dochází. Příjezd druhé skupiny syrských uprchlíků, která měla dorazit koncem roku 2015, byl pozastaven. Uruguay podstoupila v roce 2014 druhý všeobecný pravidelný přezkum. Vláda vypracovává dobrovolnou zprávu vysvětlující, jak byla vydaná doporučení zohledněna.

EU podporuje lidská práva v Uruguay prostřednictvím evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) a dalších tematických programů na podporu občanské společnosti. V roce 2015 financovala EU projekty v oblasti bezpečnosti občanů, práv žen a dětí, násilí páchaného na ženách, sexuálního zneužívání a sociální soudržnosti. EU kromě toho pokračovala v poskytování finanční podpory prostřednictvím dvoustranného programu na podporu reformy uruguayského systému trestního soudnictví a vězeňského systému.

Venezuela

EU nevede s venezuelskou vládou formální politický dialog, dochází však k *ad hoc* diskusím o lidských právech, mimo jiné mezi zástupci delegace EU, velvyslanectví členských států EU a venezuelských orgánů. Probíhají též na vyšších úrovních ESVČ během návštěv venezuelských představitelů v Bruselu.

Přetrvávají obavy ohledně soudních procesů s opozičními vůdci, nezávislými právníky a předními zástupci podnikatelské sféry. EU pokračovala ve sledování procesů s Leopoldem Lópezem a soudkyní Mariou Lourdes Afiuniovou. Delegace EU se v koordinaci s členskými státy zastoupenými v zemi pokusila účastnit procesů a sledovat je, ve většině případů však nebyla do soudní síně připuštěna. Mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise vydala prohlášení ohledně zatčení starosty Caracasu Antonia Ledezmy (v únoru) a procesu s Leopoldem Lópezem (v září).

EU opakovaně uvedla, že je připravena vyslat volební pozorovatelskou misi na prosincové legislativní volby (prohlášení mluvčí vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise z 25. června), volební orgán země ji však nepozval. Volební kampaň byla vnímána jako nakloněná stávající vládě. Kontrola sdělovacích prostředků a veřejného prostoru ze strany vlády ponechala opozici málo možností k prezentaci alternativních názorů. Navzdory tomu se opozici podařilo získat v Národním shromáždění potenciální dvoutřetinovou „supervětšinu“ (což bylo právně napadeno a proces není v době vzniku tohoto dokumentu ukončen).

Činnost EU v oblasti spolupráce se soustředila na práva žen a dětí, práva původních obyvatel, na řádnou správu věcí veřejných (technická pomoc Národnímu shromáždění, budování institucionálních kapacit v obcích), na situaci obránců lidských práv, svobodu informací a na uprchlíky. Akce v rámci veřejné diplomacie byly zaměřeny na prosazování rovnosti žen a mužů.

Mechanismy dozoru nad normami ILO se zabývaly porušováním svobody sdružování ze strany Venezuely a upozornily v tomto ohledu na závažné a naléhavé případy.
